

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2017 оны ... дугаар
сарын ... -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР ХЭСЭГ ЕРӨНХИЙ ҮНДЭСЛЭЛ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үндэслэл, журам, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын тогтолцоо, зохион байгуулалт, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн эрх зүйн байдалтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль тогтоомж

2.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Эрүүгийн хууль, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль, Зөрчлийн хууль, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль, Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль², Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль³, Төрийн албаны тухай хууль⁴, Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль⁵, энэ хууль, эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжоос бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу явуулна.

4 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зарчим

4.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хууль дээдлэх, хүний эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хүндэтгэх, хүний эрх, эрх чөлөөнд зөвхөн хуульд заасан хязгаарлах, энэрэнгүй, шуурхай байх зарчмыг баримтална.

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 08 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 09 дугаарт хэвлэгдсэн.

⁴ Төрийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 28 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1994 оны 08 дугаарт нийтлэгдсэн.

5 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх үндэслэл

5.1.Шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх үндэслэл нь хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр байна.

6 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа

6.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд дараахь ажиллагаа хамаарна:

6.1.1.иргэний хэргийн талаархи шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа /цаашид “иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа” гэх/

6.1.2.захиргааны хэргийн талаархи шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа /цаашид “захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа” гэх/

6.1.3.зөрчлийн хэргийн талаархи шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа /цаашид “зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа” гэх/

6.1.4.эрүүгийн хэргийн талаархи шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа /цаашид “эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа” гэх/

6.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд дараахь шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагаа хамаарна:

6.2.1.иргэний хэргийн болон эрүүгийн хэргийн хамт шийдвэрлэсэн иргэний нэхэмжлэлийн талаархи шүүхийн шийдвэр;

6.2.2.эвлэрлийн гэрээг баталгаажуулсан шүүгчийн захирамж;

6.2.3.гадаад улсын шүүх, олон улсын шүүх, олон улсын арбитрын байгууллагын шийдвэр;

6.2.4.цэргийн анги, байгууллагын захирагч /дарга/-ийн эд хөрөнгийн хариуцлага хүлээлгэх тухай тушаал, нотариатчийн мэдэгдэх хуудас, арбитрын шийдвэр;

6.2.5.зөрчлийн шийтгэлийн хуудас, улсын байцаагчийн төлбөр тогтоосон акт;

6.2.6.үл хөдлөх эд хөрөнгийн албадан дуудлага худалдаагаар эрх шилжүүлсэн тухай эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэр;

6.2.7.шүүхээр баталгаажуулсан гэмт хэргийн хохирогчид нөхөн төлбөр олгох сангийн зөвлөлийн шийдвэр;

6.2.8.шүүхээс гарах шийдвэрийн биелэлтийг баталгаажуулах арга хэмжээ авах тухай шүүгчийн захирамж.

6.3.Захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд дараахь шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагаа хамаарна:

6.3.1.Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 103.6-д заасан захиргааны хэргийн талаархи шүүхийн шийдвэр;

6.3.2.захиргааны актын биелэлтийг түдгэлзүүлэх тухай хүчин төгөлдөр болсон шүүгчийн захирамж;

6.3.3.хялбаршуулсан журмаар захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэсэн шүүгчийн захирамж, шүүхийн тогтоол;

6.3.4.шүүхийн зардал тогтоосон шүүгчийн захирамж;

6.4.Зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд дараахь шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа хамаарна:

6.4.1.торгох ял оногдуулсан шүүгчийн шийтгэвэр;

6.4.2.зөрчил үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг хураах шүүхийн шийдвэр;

6.4.3.зөрчил үйлдэхэд ашигласан эд зүйл, тээврийн хэрэгсэл, уналгыг хураах, эсхүл түүний үнийг гаргуулан хураан авах тухай шүүхийн шийдвэр;

6.4.4.хохирол, нөхөн төлбөр гаргуулах тухай шүүхийн шийдвэр;

6.4.5.албадан эмчилгээнд хамруулах тухай шүүхийн шийдвэр;

6.4.6.нийтэд тустай ажил хийлгэх албадлагын арга хэмжээ авсан шүүхийн шийдвэр;

6.4.7.шүүхээс гүйцэтгэх хуудас олгосон зөрчлийн хэргийн талаар гаргасан бусад байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр.

6.5.Эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагаанд дараахь шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагаа хамаарна:

6.5.1.хорих болон хорихоос өөр төрлийн ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол;

6.5.2.Эрүүгийн хуульд заасан албадлагын арга хэмжээ оногдуулсан шүүхийн шийдвэр;

6.5.3.сэжигтнийг баривчлах, яллагдагчийг цагдан хорих тухай шүүгчийн захирамж.

7 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд тавигдах нийтлэг шаардлага

7.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, алба хаагч нь шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хүний эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэж, үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоор нь ялгаварлахгүйгээр, хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу хүний эрх, эрх чөлөөнд хязгаарлалт тогтоож болно.

7.2.Шүүхийн шийдвэрийг албадан гүйцэтгэх тохиолдолд үндэслэлийг тухайн иргэн, хуулийн этгээдэд мэдэгдэх, уг ажиллагаатай холбогдон үүсэх эрх, үүргийг нь тайлбарлах, хэнтэй боловч хүндэтгэлтэй харьцах, өөрийн шаардлагыг үндэслэлтэй, ойлгомжтой хэлбэрээр илэрхийлэх үүрэгтэй.

7.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, алба хаагч хэнд боловч эрүү шүүлт тулгах, хүнлэг бус, хэрцгий хандах, нэр төрийг нь доромжлох, албан үүргээ гүйцэтгэх явцад олж мэдсэн байгууллага, хувь хүний нууцыг хууль бусаар ашиглах, зохих зөвшөөрөлгүйгээр бусдад дамжуулахыг хориглоно.

8 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хориглох үйлдэл, эс үйлдэхүй

8.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд дараахь үйлдэл, эс үйлдэхүйг хориглоно:

8.1.1.хуульд заасан эрх хэмжээг хэтрүүлэх, эсхүл хувийн ашиг сонирхлоор шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах;

8.1.2.дур мэдэн, эсхүл хууль бусаар шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг зогсоох, түдгэлзүүлэх;

8.1.3.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллаа явуулахаас зайлсхийх;

8.1.4.хууль тогтоомжид зааснаас бусад үндэслэлээр шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах.

8.1.5.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад бусдад хувийн ашиг сонирхлын үүднээс дарамт шахалт үзүүлэх;

8.1.6.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахдаа бусдад ялгавартай хандах, хууль бусаар давуу эрх олгох.

9 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн шаардлагыг заавал биелүүлэх

9.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн хууль ёсны шаардлагыг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтан биелүүлэх үүрэгтэй.

9.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн хууль ёсны шаардлагыг үл биелүүлсэн, эсхүл хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу явуулж байгаа шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд саад учруулсан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтанд хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

10 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны шуурхай байдлыг хангахад мэдээллийн сүлжээ ашиглах

10.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны шуурхай байдлыг хангах зорилгоор энэ хуульд заасан ажиллагааг гүйцэтгэхэд цахим мэдээллийн сүлжээ ашиглаж болно.

10.2.Энэ хуулийн 10.1-д заасан цахим мэдээллийн сүлжээг ашиглан ирүүлсэн зохих баталгаа бүхий шийдвэр /баримт бичиг/ болон албаны хэрэгцээнд ашиглаж байгаа төрийн байгууллагын төвлөрсөн мэдээллийн сангаас авсан лавлагааг үндэслэн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулж болно.

11 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх байгууллага, албан тушаалтан

11.1.Хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагааг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага хэрэгжүүлнэ.

11.2.Хуульд заасан тохиолдолд шүүхийн шийдвэрийг хуульд тусгайлан заасан, эсхүл тухайн шийдвэрийг гаргасан байгууллага, албан тушаалтан гүйцэтгэнэ.

11.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн үндсэн дээр, эсхүл хувийн өмчит мэргэжлийн хуулийн этгээдээр гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлж болно. Шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх хуулийн этгээдэд тавигдах шаардлага, түүний үйл ажиллагаанд хяналт тавих, санхүүжүүлэх журмыг Монгол Улсын Засгийн газар /цаашид “Засгийн газар” гэх/ батална.

11.4.Шүүхийн зарим төрлийн шийдвэрийг гүйцэтгэхэд хувийн өмчит хуулийн этгээдийн техник, тоног төхөөрөмжийг ашиглаж болно.

12 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад гаргах шийдвэр

12.1.Эрх бүхий албан тушаалтны шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад гаргах шийдвэр нь тогтоол хэлбэртэй байна.

12.2.Тогтоол нь доор дурдсан агуулгатай байна:

- 12.2.1.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын нэр, байршил;
- 12.2.2.тогтоолын гарчиг, он, сар, өдөр;
- 12.2.3.тогтоол гаргасан алба хаагчийн нэр, албан тушаал, цол;
- 12.2.4.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэргийн дугаар;
- 12.2.5.тогтоол гаргах хууль зүйн үндэслэл;
- 12.2.6.тогтоол гаргах асуудлын утга;
- 12.2.7.тогтоолыг гүйцэтгэх хугацаа;
- 12.3.8.тогтоолд гомдол гаргах журам, хугацаа.

12.4.Тогтоолыг түүнд заасан хугацаанд, хугацаа заагаагүй тохиолдолд даруй биелүүлнэ.

13 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тэмдэглэл

13.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үйл явц, үр дүнг бэхжүүлэх зорилгоор тэмдэглэл /цаашид “тэмдэглэл” гэх/ үйлдэнэ.

13.2.Тэмдэглэл нь доор дурдсан агуулгатай байна:

- 13.2.1.тэмдэглэл үйлдсэн газар, он, сар, өдөр;
- 13.2.2.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тодорхой ажиллагааны товч утга;
- 13.2.3.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогчийн эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр;
- 13.2.4.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үйл явц, үр дүн;
- 13.2.5.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч болон шийдвэр гүйцэтгэгч, эсхүл тогтоол гүйцэтгэгчийн гарын үсэг.

13.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч тэмдэглэлд гарын үсэг зурахаас татгалзсан бол үндэслэлийг зааж, тусгайлан тэмдэглэнэ.

13.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгч шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тодорхой ажиллагаа, албадлагын арга хэмжээний үйл явц, үр дүнг дууний, дуу-дүрсний бичлэг хийж бэхжүүлж болно.

14 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны мэдэгдэх хуудас

14.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад төлбөр төлөгч, төлбөр авагч, ялтан, бусад этгээдийг мэдэгдэх хуудсаар дуудан ирүүлж тайлбар авах, холбогдох баримт бичиг гаргуулан авах, эсхүл гаргасан шийдвэрийн талаар болон түүнийг зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлагын талаар танилцуулна.

14.2.Энэ хуулийн 14.1-д зааснаас гадна төлбөр төлөхийг шаардах, эсхүл тодорхой ажиллагаа гүйцэтгүүлэх, эсхүл тодорхой ажиллагаа гүйцэтгэхгүй байхыг төлбөр төлөгч, төлбөр авагч, ялтан, бусад этгээдэд даалгах, цалин хөлс, бусад орлогоос суутгал хийх тухай хугацаатай мэдэгдэх хуудас өгч болно.

14.3.Мэдэгдэх хуудсыг дуудан ирүүлж гардуулах бөгөөд боломжгүй тохиолдолд биечлэн, эсхүл баталгаат шуудангаар хүргүүлнэ.

14.4.Мэдэгдэх хуудсыг хүлээн авахаас татгалзсан тохиолдолд энэ тухай мэдэгдэх хуудсанд тэмдэглэж, мэдэгдэх хуудсаар хүлээлгэж байгаа үүргийг тайлбарлан өгч мэдэгдэх хуудсанд заасан үүргийг биелүүлээгүй тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлагыг тайлбарлан өгнө.

15 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хугацаа тоолох

15.1.Энэ хуульд заасан хугацааг минут, цаг, хоног, сар, жилээр тоолно.

15.2.Хугацааг тоолж эхэлсэн минут, цаг, хоногийг хугацаа тоолоход тооцохгүй.

15.3.Хугацааг тоолоход уг хугацаа нь дуусах хугацааны сүүлийн цаг, минутад дуусна.

15.4.Хугацааг хоногоор тоолоход ажлын өдрийг оролцуулан тоолох бөгөөд уг хугацаа нь хугацаа дуусах сүүлчийн хоногийн 24 цагт дуусна.

15.5.Хугацааг жилээр тоолоход хугацаа нь дараа оны тухайн сарын тухайн өдөр дуусна. Хэрэв хугацааны төгсгөл ажлын бус өдөр тохиолдвол хугацааны сүүлийн өдрийг түүний дараагийн ажлын эхний өдрөөр тоолно.

15.6.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны баримт бичгийг тогтоосон хугацааны сүүлчийн өдрийн 24 цагийн дотор шуудан, харилцаа холбооны байгууллагад шилжүүлсэн бол түүнийг хугацаанд нь хүргүүлсэнд тооцно.

16 дугаар зүйл. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хугацаа хэтрүүлсний үр дагавар

16.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч хуульд заасан хугацааг хэтрүүлсэн нь шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагааг зогсоох үндэслэл болохгүй.

16.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны оролцогч шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэр, үйл ажиллагаанд энэ хуульд заасан гомдол гаргах хугацааг хэтрүүлсэн тохиолдолд гаргасан гомдлыг гомдол гаргагчид буцааж, гомдол гаргаагүйд тооцно.

16.3.Шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрт гомдол гаргах хугацааг хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас хэтрүүлсэн нь тогтоогдсон тохиолдолд дээд шатны байгууллага, албан тушаалтан гомдлыг хүлээн авч хянан шийдвэрлэж болно.

17 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, цагдаагийн байгууллагын харилцан ажиллагаа

17.1.Цагдаагийн байгууллага, алба хаагч хуульд тогтоомжид заасан бүрэн эрхийнхээ хүрээнд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, алба хаагчаас хэрэгжүүлж байгаа шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд болон шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхээс зайлсхийсэн этгээд, түүний эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах, олж тогтооход туслалцаа үзүүлж, харилцан мэдээлэл солилцоно.

17.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахад саад учруулсан, эсхүл шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн албаны үйл ажиллагаатай нь холбогдуулан түүний амь бие, эрүүл мэндэд заналхийлсэн бол цагдаагийн болон шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын даргын хамтран баталсан журмын дагуу туслалцаа үзүүлнэ.

**ХОЁРДУГААР ХЭСЭГ
ИРГЭНИЙ ХЭРГИЙН ТАЛААРХИ ШҮҮХИЙН
ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА**

**ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ
ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА ҮҮСГЭХ, НЭГТГЭХ,
ТҮДГЭЛЗҮҮЛЭХ, ДУУСГАВАР БОЛГОХ**

18 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэх хугацаа

18.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол дараахь хугацаа өнгөрсөн тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэхгүй:

18.1.1.энэ хуулийн 18.4-д зааснаас бусад энэ хуулийн 6.2.1, 6.2.2-т заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсоноос хойш 4 жил;

18.1.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийн 6.2.3-д заасан шийдвэр хүчин төгөлдөр болсноос хойш 3 жил;

18.1.3.энэ хуулийн 6.2.4, 6.2.5-д заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш 3 жил;

18.1.4.энэ хуулийн 6.2.6-д заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш 2 жил;

18.1.5.энэ хуулийн 6.2.7-д заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш 1 жил;

18.2.Төлбөр авагч хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас энэ хуулийн 18.1-д заасан хугацааг хэтрүүлсэн нь тогтоогдвол хэтрүүлсэн хугацааг Захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 14.6-д заасан журмын дагуу нөхөн сэргээж болно.

18.3.Энэ хуулийн 18.2-т заасны дагуу хэтрүүлсэн хугацааг нөхөн сэргээсэн тохиолдолд энэ тухай шийдвэр гарснаас хойш 6 сарын дотор гүйцэтгэх баримт бичиг олгуулахаар шүүхэд хандана.

18.4.Тэжээн тэтгэхтэй холбогдсон, эсхүл төлбөр төлөгчид тодорхой хугацааны давтамжтай төлбөр төлөх болон бусад үүрэг хүлээлгэсэн хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэрийг үүрэг хүлээлгэсэн бүхий л хугацааны туршид албадан гүйцэтгэнэ.

18.5.Төлбөр төлөгч энэ хуулийн 18.4-т заасан үүргээ гүйцэтгэвэл зохих сүүлчийн хугацаанаас хойш 3 жилийн хугацаа өнгөрсөн бол шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэхгүй.

18.6.Төлбөр төлөгч шүүхийн шийдвэр, түүнд үндэслэн олгосон гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг биелүүлэхээс зайлсхийсэн, оргон зайлсан хугацааг энэ хуулийн 18.1, 18.5-д заасан хугацаанд оруулан тооцохгүй. Энэ тохиолдолд энэ зүйлд заасан хугацааг төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг олж илрүүлснээс эхлэн шинээр тоолно.

18.7.Гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид буцаасан, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлсэн тохиолдолд энэ хуулийн 18.1, 18.5-д заасан хугацааг гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид буцаасан, эсхүл ажиллагааг түдгэлзүүлснээс эхлэн шинээр тоолно.

19 дүгээр зүйл.Гүйцэтгэх баримт бичиг

19.1.Гүйцэтгэх баримт бичигт энэ хуулийн 18 дугаар зүйлд зааснаас гадна шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг гаргуулах тухай шийдвэр, тэдгээрийн үндсэн дээр шүүхээс олгосон гүйцэтгэх хуудас, шүүхээс гарах шийдвэрийн биелэлтийг баталгаажуулсан захирамж хамаарна.

19.2.Гүйцэтгэх баримт бичгийг үрэгдүүлсэн тохиолдолд түүнийг дахин олгуулахаар Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн⁶ 185 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу шүүхэд хандана.

19.3.Энэ хуулийн 6.2.8-д зааснаас бусад тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичиггүйгээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

20 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх баримт бичгийн агуулга, түүнд тавигдах шаардлага

20.1. Гүйцэтгэх баримт бичиг дараахь шаардлагыг хангасан байна:

20.1.1. гүйцэтгэх баримт бичиг олгосон шүүхийн нэр, он, сар, өдөр, дугаар;

20.1.2. гүйцэтгэх баримт бичгийн үндэслэл болох албан тушаалтан, шүүхийн шийдвэрийн он, сар, өдөр, дугаар;

20.1.3. гүйцэтгэх баримт бичиг олгосон үндэслэл;

20.1.4. төлбөр авагч-хуулийн этгээд, төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн оноосон нэр, регистрийн дугаар, оршин байгаа хаяг, төлбөр авагч-иргэн, төлбөр төлөгч-иргэний эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, оршин суугаа газрын болон ажлын газрын хаяг, утасны дугаар, иргэний үнэмлэхийн хуулбар, регистрийн дугаар;

20.1.5. төлбөр авагчид олговол зохих төлбөрийн хэмжээ;

20.1.6. гүйцэтгэх баримт бичгийг үндэслэн гаргасан албан тушаалтан, шүүхийн шийдвэрийн хуулийн хүчин төгөлдөр болсон он, сар, өдөр;

20.1.7. төлбөр гаргуулах хөрөнгө, орлого, эд хөрөнгийн эрх болон шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх арга, журам;

20.1.8. эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хамгаалагдсан этгээд болон шүүхийн шийдвэрийг биелүүлбэл зохих этгээдийн нэр, хаяг;

20.1.9. гүйцэтгэх баримт бичгийг үндэслэн гаргасан албан тушаалтан, шүүхийн шийдвэрийн дагуу битүүмжлэгдсэн, хураагдсан хөрөнгө, тэдгээрийн байгаа газар;

20.1.10. гүйцэтгэх баримт бичгийг үндэслэн гаргасан албан тушаалтан, шүүхийн шийдвэрийн тогтоох хэсэг буюу төлбөр төлөгч-иргэн, хуулийн этгээдээс гаргуулах төлбөрийн хэмжээ, эсхүл төлбөр авагч-иргэн, хуулийн этгээдийн эрх, ашиг сонирхолд нийцсэн тодорхой үйлдэл хийх, эсхүл тодорхой үйлдлээс татгалзах үүрэг хүлээлгэсэн хэсэг.

20.2. Гүйцэтгэх баримт бичигт шүүгч гарын үсэг зурж, тамга дарж баталгаажуулсан байна.

20.3. Гүйцэтгэх баримт бичиг энэ хуулийн 20.1-д заасан шаардлагыг хангаагүй тохиолдолд ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч түүнийг хүлээн авснаас хойш 3 хоногийн дотор тогтоол гарган шийдвэр гаргасан, эсхүл гүйцэтгэх баримт бичиг олгосон шүүхэд буцаана.

⁶ Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2002 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.

20.4. Шийдвэр гүйцэтгэгч шаардлагатай тохиолдолд эрүүгийн, зөрчлийн, иргэний болон захиргааны хэрэгт авагдсан төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийн байдлын талаархи материалтай танилцаж болно.

20.5. Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 20.1.7-д заасны дагуу гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах боломжгүй тохиолдолд ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрснөөр төлбөр гаргуулах хөрөнгө, орлого, шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх арга, журмыг өөрчилж болно.

21 дугаар зүйл. Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх

21.1. Энэ хуулийн 20.3-т заасан үндэслэл байхгүй бол ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийг хүлээн авснаас хойш 3 хоногийн дотор иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэрэг нээж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэх тухай тогтоол гарган зохих тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгчид хуваарилна.

21.2. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх тухай тогтоолд гүйцэтгэх баримт бичиг, хөрөнгө битүүмжилсэн, эсхүл хураасан акт, нэхэмжлэлийн үнийн дүнтэй тэнцэх хэмжээгээр иргэн, хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, харилцах дансны зарлагын гүйлгээг хаасан баримт бичиг, тодорхойлолт болон шаардлагатай бусад баримт бичгийг хавсаргана.

21.3. Хуулийн хүчин төгөлдөр болсон шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх тухай тогтоолын талаар шүүхэд гомдол гаргахгүй.

21.4. Шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэх тухай тогтоолыг хүлээн авсан даруйд энэ хуулийн 44 дүгээр зүйлд заасан арга хэмжээг авна.

22 дугаар зүйл. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны харьяалал

22.1. Төлбөр төлөгч-иргэнд холбогдох иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түүний оршин суугаа, эсхүл түүний эд хөрөнгө буюу эд хөрөнгийн дийлэнхи хэсэг байгаа нутаг дэвсгэрийн тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

22.2. Төлбөр төлөгч- хуулийн этгээдэд холбогдох иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түүний ажил хэргээ байнга явуулдаг, эсхүл удирдах байгууллага нь байгаа, эсхүл түүний эд хөрөнгө бүхэлдээ, эсхүл дийлэнхи хэсэг байгаа нутаг дэвсгэрийн тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

22.3. Төлбөр төлөгчийн оршин суугаа /оршин байгаа/ газар нь мэдэгдэхгүй бол түүний эд хөрөнгө байгаа нутаг дэвсгэрийн, хэрэв төлбөр төлөгч болон түүний эд хөрөнгө байгаа нутаг дэвсгэр тодорхойгүй бол тэдгээрийг тодорхой болох хүртэл төлбөр төлөгчийн хамгийн сүүлд оршин сууж байсан нутаг дэвсгэрийн тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

22.4. Энэ хуулийн 22.3-т заасны дагуу явуулж байгаа иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад төлбөр төлөгчийн, эсхүл түүний эд хөрөнгийн байгаа газар тогтоогдсон тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд саад учруулахааргүй бол анх хүлээн авсан шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

22.5. Тодорхой үйлдэл хийх, эсхүл тодорхой үйлдлээс татгалзах үүрэг хүлээлгэсэн шийдвэрийг төлбөр төлөгчийн оршин суугаа /оршин байгаа/, эсхүл гүйцэтгэх баримт бичигт заасан үүргийг гүйцэтгэх нутаг дэвсгэрийн тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

22.6. Бусдын амь бие, эрүүл мэндэд гэм хор учруулсны хохирлыг нөхөн төлүүлэх шийдвэрийг төлбөр төлөгч, төлбөр авагчийн аль нэгний оршин суугаа /оршин байгаа/ нутаг дэвсгэрийн тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэж болно.

22.7.Өөр өөр газар оршин суугаа /оршин байгаа/ хэд хэдэн төлбөр төлөгчид холбогдох шийдвэрийг төлбөр авагчийн саналаар төлбөр төлөгчдийн аль нэгний оршин суугаа /оршин байгаа/ нутаг дэвсгэрийн тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

22.8.Гадаад улсын нутаг дэвсгэрт байгаа Монгол Улсын иргэн, хуулийн этгээдийн салбар, төлөөлөгчийн газартай холбоотой шийдвэрийг төлбөр авагчийн оршин суугаа /оршин байгаа/ газрын, эсхүл төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгө байгаа нутаг дэвсгэрийн тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

22.9.Тэжээн тэтгэхтэй холбогдсон шүүхийн шийдвэрийг төлбөр төлөгчийн оршин суугаа нутаг дэвсгэрийн тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

22.10.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад төлбөр төлөгчийн оршин суух хаяг өөрчлөгдсөн, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулж байгаа нутаг дэвсгэрт төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгө байхгүй бол шийдвэр гүйцэтгэгч энэ талаар тэмдэглэл үйлдэж, ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч, төлбөр авагчид мэдэгдэх бөгөөд ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч харьяаллыг шийдвэрлэнэ.

22.11.Энэ хуулийн 22.10-д заасны дагуу гүйцэтгэх баримт бичгийг хүлээн авсан шийдвэр гүйцэтгэгч түүнийг үл маргах журмаар гүйцэтгэнэ.

22.12.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад шийдвэр гүйцэтгэгч, ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 8.1-д заасан үйлдэл, эс үйлдэхүйг үйлдсэн, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үр дүнд хувийн сонирхолтой нь тогтоогдсон тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг өөр тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгчид даалгаж болно.

22.13.Энэ хуулийн 22.7, 24.1, 25.1, 25.3-д заасан тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг тойргийн харьяалал харгалзахгүй явуулна.

22.14.Энэ хуульд зааснаас бусад тохиолдолд хууль ёсны шийдвэргүйгээр тогтоосон тойргоос өөр тойрогт иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

23 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэгчийн даалгавар хүргүүлэх

23.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад шийдвэр гүйцэтгэгч хариуцсан тойргоос өөр нутаг дэвсгэрт албадлагын арга хэмжээ явуулах шаардлагатай бол тухайн нутаг дэвсгэрийг хариуцсан шийдвэр гүйцэтгэгчид даалгавар хүргүүлэн гүйцэтгүүлж болно.

23.2.Даалгаврыг хүлээн авсан шийдвэр гүйцэтгэгч уг даалгаварт заасан ажиллагааг тогтоосон хугацаанд гүйцэтгэнэ.

24 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны онцгой харьяалал

24.1.Шүүхийн шийдвэр, түүнийг үндэслэн олгосон гүйцэтгэх баримт бичиг нь энэ хуулийн 252.3-д заасан нэгжийн чиг үүрэгт хамаарах бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг уг нэгжийн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

25 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг нэгтгэх, ажлын хэсгээр гүйцэтгүүлэх

25.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны цар хүрээ, хамрах нутаг дэвсгэрийг харгалзан гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг тогтоосон хугацаанд бүрэн гүйцэтгэх зорилгоор хоёр, түүнээс дээш шийдвэр гүйцэтгэгчид иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахыг даалгаж болно.

25.2.Энэ хуулийн 25.1-т заасан шийдвэрийг улсын хэмжээнд ерөнхий шийдвэр гүйцэтгэгч, орон нутгийн хэмжээнд ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч тус тус гаргах бөгөөд хэсгийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хариуцсан тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгч ахлана.

25.3.Нэг төлбөр төлөгчид холбогдуулан хөрөнгийн шинжтэй хэд хэдэн шаардлагыг гүйцэтгэх зорилгоор хэд хэдэн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэсэн бол энэ хуулийн 25.2-т заасан шийдвэр гаргах журмын дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг нэгтгэн нэг шийдвэр гүйцэтгэгчид даалгаж болно

26 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх баримт бичгийг гүйцэтгэхийг хойшлуулах

26.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөхөөргүй бол гүйцэтгэх баримт бичгийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулах шаардлагатай арга хэмжээ авсны үндсэн дээр төлбөр авагч, эсхүл төлбөр төлөгчийн хүсэлтийг үндэслэн гүйцэтгэх баримт бичгийг гүйцэтгэх хугацааг 30 хүртэл хоногоор хойшлуулж болно.

26.2.Энэ хуулийн 26.1-д заасан хугацаанд иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийг баталгаажуулахаас бусад арга хэмжээ явуулахгүй.

27 дугаар зүйл. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх

27.1.Шүүгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн дараахь үндэслэл, хугацаагаар түдгэлзүүлж болно:

27.1.1.төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдэд холбогдуулан дампуурлын хэрэг үүсгэсэн, эсхүл битүүмжилсэн хөрөнгийг чөлөөлөх тухай нэхэмжлэлийг эд хөрөнгийн талаар бие даасан шаардлага гаргах эрхтэй гуравдагч этгээд шүүхэд гаргасан бол хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр гарах хүртэл;

27.1.2.төлбөрт хураагдсан хөрөнгийн талаар бие даасан шаардлага гаргах эрхтэй гуравдагч этгээд шүүхэд гомдол гаргасан бол хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр гарах хүртэл;

27.1.3.шинээр илэрсэн нөхцөл байдлын улмаас гүйцэтгэх баримт бичгийн үндэслэл болох шийдвэрийг хянуулах тухай хүсэлт гаргасан бол түүнийг хянан шийдвэрлэсэн хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр гарах хүртэл;

27.1.4.гүйцэтгэх баримт бичгийн дагуу төлбөрт хураан авах хөрөнгийн жагсаалтаас тухайн хөрөнгийг хасуулах тухай, хөрөнгийн үнэлгээний талаар шүүхэд гомдол гаргасан бол хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр гарах хүртэл;

27.1.5.төлбөр гаргуулж болох хөрөнгө, орлого байхгүй бөгөөд хуульд заасан аргаар түүний хөрөнгө, орлогыг албадан гаргуулах боломжгүй бол төлбөр төлөгчийг хөрөнгөтэй болох хүртэл.

27.2.Ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн дараахь үндэслэл, хугацаагаар түдгэлзүүлнэ:

27.2.1.төлбөр төлөгч-иргэн, эсхүл төлбөр авагч-иргэн нас барсан гэж зарлагдсан, сураггүй алга болсонд, эсхүл иргэний эрх зүйн чадамжгүйд тооцогдсон, төлбөр төлөгч-хуулийн этгээд, төлбөр авагч-хуулийн этгээд татан буугдсан, өөрчлөн байгуулагдсан бол тэдгээрийн эрх, үүрэг эрх залгамжлагчид шилжих, эсхүл сураггүй алга болсонд тооцогдсон иргэний эд хөрөнгийг эрхлэн хамгаалагчийг, эсхүл иргэний эрх зүйн чадамжгүй иргэнд асран хамгаалагчийг тогтоох хүртэл;

27.2.2.төлбөр төлөгчөөс хураасан эд хөрөнгийг төлбөр авагч хүлээн авахаас татгалзсан тохиолдолд төлбөрийн шаардлага хангахуйц эд хөрөнгийг төлбөр төлөгчөөс гаргуулах хүртэл;

27.2.3.тухайн шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагаатай холбогдуулан эрүүгийн хэрэг үүсгэн шалгаж байгаа тохиолдолд түүнийг шийдвэрлэх хүртэл;

27.2.4.өвлийн улиралд орон байрнаас албадан нүүлгэх тухай шийдвэрийг нүүн гарч байгаа этгээдийн амьдралын нөхцөлийг харгалзан өвлийн улирал дуустал тодорхой хугацаагаар;

27.2.5.энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу гаргасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар шүүхэд, эсхүл дээд шатны албан тушаалтанд гаргасан гомдлыг шүүх, эсхүл дээд шатны албан тушаалтан үндэслэлтэй гэж үзэн гомдлыг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг эхлүүлсэн бол гомдлыг хянан шийдвэрлэх хүртэл;

27.2.6.төлбөр төлөгч-иргэн, эсхүл төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулагч, төлөөлөгч, тэдгээрийн эд хөрөнгийг эрэн сурвалжилж олж тогтоох хүртэл.

27.3.Энэ хуулийн 27.1, 27.2-т зааснаас бусад үндэслэлээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэхийг хориглоно.

27.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 27.1.1, 27.1.5-д заасан үндэслэл илэрсэн бол шүүхэд, 27.2-т заасан үндэслэл илэрсэн бол ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчид 3 хоногийн дотор мэдэгдэх бөгөөд эрх бүхий албан тушаалтан түдгэлзүүлэх үндэслэлгүй гэж үзсэн тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үргэлжлүүлэн явуулна.

27.5.Шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлсэн тухай төлбөр төлөгч, төлбөр авагчид даруй мэдэгдэнэ.

27.6.Шүүх энэ хуулийн 27.1.1, 27.1.5-д заасан үндэслэл арилмагц төлбөр авагч, эсхүл шийдвэр гүйцэтгэгчийн хүсэлтийг үндэслэн захирамж, ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 27.2-т заасан үндэслэл арилмагц төлбөр авагч, эсхүл шийдвэр гүйцэтгэгчийн хүсэлтийг үндэслэн тогтоол гарган иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээнэ.

27.7.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлсэн хугацаанд ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлсэн үндэслэл арилсан эсэхэд хяналт тавина.

28 дугаар зүйл.Нэгтгэн явуулж байгаа иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх

28.1.Нэг төлбөр төлөгчид холбогдуулан хөрөнгийн шинжтэй хэд хэдэн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг нэгтгэн явуулж байгаа тохиолдолд энэ хуулийн 27.1, 27.2-т заасан түдгэлзүүлэх үндэслэл бүхий иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлнэ.

28.2.Энэ хуулийн 28.1-т заасны дагуу түдгэлзүүлэх нь бусад төлбөр авагчийн эрх, ашигт хохирол учруулахаар бол нэг төлбөр төлөгчид холбогдуулан явуулж байгаа бусад иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлж болно.

28.3.Нэгтгэн явуулж байгаа иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг бүхэлд нь түдгэлзүүлэх тухай шийдвэрийг энэ хуулийн 25.2-т заасан шийдвэр гаргасан албан тушаалтан гаргана.

29 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох

29.1.Ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч дараахь үндэслэлээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн дуусгавар болсонд тооцож, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэргийг хаана:

29.1.1.гүйцэтгэх баримт бичиг, эсхүл түүний үндэслэл болсон шийдвэрийг хүчингүйд тооцох тухай шүүх, бусад байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр гарсан;

29.1.2.төлбөр авагч нь төлбөр авахаас татгалзсан бөгөөд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох тухай хүсэлт гаргасан;

29.1.3.төлбөр төлөгч гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрөө бүрэн төлсөн;

29.1.4.төлбөр төлөгч нь төлбөр авагчтай эвлэрсэн;

29.1.5.тодорхой үйлдэл, үйл ажиллагаа гүйцэтгүүлэх, эсхүл тодорхой үйлдэл, үйл ажиллагаа гүйцэтгүүлэхгүй байхыг даалгасан шийдвэрийг биелүүлсэн;

29.1.6.гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тэжээн тэтгэх үүрэг дуусгавар болсон;

29.1.7.төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдэд холбогдуулан дампуурлын хэрэг үүсгэж явуулсан, эсхүл татан буулгах ажиллагаа дуусгавар болоход гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахуйц хөрөнгө төлбөр төлөгчид байхгүй нь шүүхээр тогтоогдсон;

29.1.8.төлбөр төлөгч-иргэн, эсхүл төлбөр авагч-иргэн нас барсан, сураггүй алга болсон;

29.1.9.төлбөр төлөгч-иргэн нас барсан гэж зарлагдсан, сураггүй алба болсонд тооцогдсон, эсхүл төлбөр төлөгч, төлбөр авагч-хуулийн этгээд татан буугдсан, өөрчлөн байгуулагдсан тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлага, тэдгээрийн эрх, үүрэг эрх залгамжлагчид шилжих боломжгүй, эсхүл шаардлагыг эрх залгамжлагчаар гүйцэтгүүлэх боломжгүй;

29.1.10.төлбөр төлөгч гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тодорхой үйлдэл, үйл ажиллагааг гүйцэтгэх боломжгүй болсон нь тогтоогдсон;

29.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр авагч, төлбөр төлөгчид иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болсон тухай мэдэгдэнэ.

29.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны оролцогч нь тэжээн тэтгэх үүрэгтэй холбоотой шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэхээс бусад тохиолдолд энэ хуулийн 29.1.1, 29.1.2, 29.1.3, 29.1.8-д заасны дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох тухай шийдвэрт энэ үндэслэлээр гомдол гаргах эрхгүй.

29.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 29.1-д заасан үндэслэл бий болсон бол ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчид 3 хоногийн дотор мэдэгдэх бөгөөд ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох үндэслэлгүй гэж үзсэн тохиолдолд түүнийг үргэлжлүүлэн явуулна.

29.5.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох тухай шийдвэрээр төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгөтэй холбогдуулан явуулсан албадлагын арга хэмжээг хүчингүй болгоно.

30 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээн явуулах

30.1.Энэ хуулийн 27.1, 27.2, 29.1.9, 29.1.10-т заасан үндэслэл арилсан, эсхүл төлбөр төлөгч тэжээн тэтгэх үүрэгтэй холбоотой эвлэрлийн гэрээг зөрчсөн тохиолдолд төлбөр авагч,

эсхүл шийдвэр гүйцэтгэгчийн хүсэлтээр ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч тогтоол гарган иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээн явуулна.

31 дүгээр зүйл. Гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид буцаах

31.1. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явагдаагүй, эсхүл хэсэгчлэн явагдсан тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичгийг дараахь үндэслэлээр төлбөр авагчид буцаана:

31.1.1. төлбөр авагч хүсэлт гаргасан;

31.1.2. төлбөр авагч төлбөрт гаргуулсан боловч худалдан борлогдоогүй эд хөрөнгийг төлбөрт тооцон авахаас татгалзсан;

31.1.3. төлбөр авагч өөрийн үйлдэл, эс үйлдэхүйгээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахад удаа дараа саад учруулсан, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах боломжгүй нөхцөл байдал бий болгосон.

31.1.4. төлбөр төлөгчид гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах хөрөнгө байхгүй, эсхүл энэ хуульд заасан бүхий л ажиллагааг явуулсан боловч гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахуйц хөрөнгө төлбөр төлөгчид байгаа нь тогтоогдоогүй.

31.2. Энэ хуулийн 31.1-д заасан үндэслэлээр төлбөрийг гаргуулах боломжгүй нь тогтоогдсон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч энэ тухай тэмдэглэл үйлдэж, гүйцэтгэх баримт бичиг, холбогдох баримтыг ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчид хүргүүлнэ.

31.3. Гүйцэтгэх баримт бичгийг буцаах үндэслэлтэй гэж үзвэл ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг зохих ёсоор битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураасан, худалдан борлуулсан эсэх, нуугдмал эд хөрөнгийг олж илрүүлэх талаар зохих ажиллагаа явуулсан эсэхийг хянан үзэж тогтоол гаргана.

31.4. Гүйцэтгэх баримт бичгийг энэ хуулийн 31.1.1, 31.1.2-т заасан үндэслэлээр төлбөр авагчид буцаасан тохиолдолд түүнийг дахин гүйцэтгүүлэхээр ирүүлэхгүй.

31.5. Тэжээн тэтгэх үүрэгтэй холбоотой шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх баримт бичиг болон энэ хуулийн 31.1.3, 31.1.4-т заасан үндэслэлээр гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид буцаасан нь уг үндэслэл арилсан тохиолдолд түүнийг дахин ирүүлэхэд саад болохгүй.

31.6. Шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид буцаасан тухай төлбөр төлөгчид мэдэгдэнэ.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ ОРОЛЦОГЧ

32 дугаар зүйл. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд

32.1. Төлбөр төлөгч, төлбөр авагчийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд гэнэ.

32.2. “Төлбөр авагч” гэж эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь зөрчигдсөн гэж үзэж түүнийг сэргээх, хамгаалахаар гүйцэтгэх баримт бичигт заасан иргэн, хуулийн этгээдийг хэлнэ.

32.3. “Төлбөр төлөгч” гэж төлбөр авагчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчсөн, үүргээ биелүүлээгүй гэж гүйцэтгэх баримт бичигт заасан иргэн, хуулийн этгээдийг хэлнэ.

32.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хэд хэдэн төлбөр авагч, төлбөр төлөгч оролцож байгаа тохиолдолд тэдгээр нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд бие даан оролцох эрхтэй.

32.5.Бие даасан шаардлага гаргасан гуравдагч этгээд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцож болно.

33 дугаар зүйл.Талуудын эрх, үүрэг

33.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд дараахь эрх үүрэгтэй:

33.1.1.иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийг баталгаажуулах арга хэмжээ явуулахад байлцах;

33.1.2.холбогдох тэмдэглэл, бусад баримт бичигтэй танилцах, тэдгээрийн хуулбарыг авах, нэмэлт баримт бичиг гарган өгөх, амаар болон бичгээр тайлбар гаргах;

33.1.3.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад үүссэн асуудлаар санал, хүсэлт гаргах;

33.1.4.шийдвэр гүйцэтгэгчийг татгалзан гаргах тухай хүсэлт гаргах;

33.1.5.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгахаас өмнө эвлэрэх.

33.2.Төлбөр төлөгч тодорхой үйлдэл хийх, эсхүл түүнээс татгалзах, эд хөрөнгө, мөнгийг шилжүүлэх, оршин суугаа /оршин байгаа/ газрын хаягийг өөрчилсөн бол шийдвэр гүйцэтгэгчид даруй мэдэгдэх болон гүйцэтгэх баримт бичиг, хууль тогтоомжид заасан бусад үүрэг хүлээнэ.

34 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогчийн иргэний эрх зүйн чадамж

34.1.Иргэний эрх зүйн бүрэн чадамжтай этгээд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд эрхээ өөрөө, эсхүл төлөөлөгчөөрөө дамжуулан хэрэгжүүлнэ.

34.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд иргэний эрх зүйн зарим, эсхүл бүрэн бус чадамжтай, иргэний эрх зүйн чадамжгүй этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг тэдгээрийн эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч хамгаалж оролцоно.

34.3.Иргэний эрх зүйн бүрэн бус чадамжтай этгээд Иргэний хуулийн⁷ 16.3-т заасан үндэслэлээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд бие даан оролцож болно.

35 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд эрх залгамжлагч оролцох

35.1.Талуудын аль нэг нь байхгүй /сураггүй алга болсон, нас барсан, хуулийн этгээд татан буугдсан, өөрчлөн байгуулагдсан, шаардлага гаргах эрх, үүргээ бусдад шилжүүлсэн/, эсхүл хууль тогтоомжид эрх залгамжлахаар тогтоосон тохиолдолд нөгөө талын хүсэлтээр, эсхүл шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрээр уг этгээдийг эрх залгамжлан авбал зохих этгээдээр сольж болно.

35.2.Энэ хуулийн 35.1-д заасан эрх залгамжлагч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад тухайн этгээдтэй холбоотой эрх эдэлж, үүргийг хэрэгжүүлнэ.

⁷Иргэний хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2002 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

35.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч дараахь баримт бичгийг үндэслэн талуудыг эрх залгамжлан авбал зохих этгээдээр солино:

35.3.1.эрх залгамжлагчаар томилох тухай шүүхийн шийдвэр;

35.3.2.хууль тогтоомжид заасны дагуу эрх залгамжлагаар тогтоосон бусад баримт бичиг.

35.4.Эрх залгамжлагчийн хувьд энэ хуулийн 35.1-т заасан шийдвэр гаргахаас өмнө гүйцэтгэсэн бүхий л ажиллагаа, түүнээс үүсэх үр дагавар эрхийг нь залгамжлан авсан талын нэгэн адил хүчин төгөлдөр байна.

36 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд талуудын төлөөлөгч оролцох

36.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд иргэн өөрийн биеэр, эсхүл төлөөлөгчөөрөө дамжуулан оролцоно.

36.2.Иргэний эрх зүйн бүрэн чадамжтай иргэн нь гэр бүлийн гишүүн, төрөл садангийн хүн, эсхүл гэрээний үндсэн дээр өмгөөлөгчөөр төлөөлүүлэхээ сайн дураар сонгох эрхтэй.

36.3.Гүйцэтгэх баримт бичигт төлбөр төлөгчөөр гүйцэтгүүлэхээр заасан үүргийг төлөөлөгчөөр төлөөлүүлэн гүйцэтгэхийг хориглоно.

36.4.Хуулийн этгээдийг хууль тогтоомж, эсхүл үүсгэн байгуулах баримт бичгийн дагуу эрх олгогдсон албан тушаалтан төлөөлнө.

36.5.Хуулийн этгээдийг төлөөлж байгаа этгээд өөрийн албан тушаал, эсхүл төлөөлөх эрх олгогдсоныг гэрчилсэн баримт бичигтэй байна.

36.6.Төлөөлөх эрхийг гэрчилсэн бусад баримт бичиг нь хуульд заасан шаардлагыг хангасан байна.

37 дугаар зүйл.Иргэнийг хуульд зааснаар төлөөлөх

37.1.Иргэний эрх зүйн чадамжгүй, зарим, эсхүл бүрэн бус чадамжтай иргэний эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд төлөөлөх бөгөөд тэдгээр нь эрхээ нотлох баримт бичгийг шийдвэр гүйцэтгэгчид үзүүлнэ.

37.2.Сураггүй алга болсонд тооцогдсон иргэн оролцвол зохих ажиллагаанд эд хөрөнгийг нь эрхлэн хамгаалагчаар томилогдсон этгээд түүнийг төлөөлөн оролцоно.

37.3.Нас барсан, нас барсан гэж зарлагдсан иргэний өв залгамжлагч оролцвол зохих ажиллагаанд өв залгамжлагч нь уг өвийг хүлээж аваагүй байвал өвлөгдөх эд хөрөнгийг эрхлэн хамгаалагчаар томилогдсон этгээд түүнийг төлөөлөн оролцоно.

37.4.Энэ хуулийн 37.1-д заасан иргэний эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд өөрийн сонгон авсан төлөөлөгчийг оролцуулж болно.

38 дугаар зүйл.Төлөөлөгчийн бүрэн эрх

38.1.Төлөөлөгчийн бүрэн эрхийг төлөөлүүлэгчээс бичгээр олгосон итгэмжлэл, эрх олгосон бусад баримт бичгээр тодорхойлно.

38.2.Итгэмжлэл нь Иргэний хуулийн 64.2-т заасан шаардлагыг хангасан байна.

38.3.Итгэмжлэлд талуудын эдлэх зарим эрхийг төлөөлөгчид эдлүүлэхгүй байхаар зааж болно. Иргэний эрх зүйн чадамжгүй, эсхүл иргэний эрх зүйн зарим, эсхүл бүрэн бус чадвартай иргэний төлөөлөгч нь хуульд заасан талуудын эрхийг бүрэн хэмжээнд эдэлнэ.

38.4.Төлөөлөгч энэ хуулийн 38.3-т зааснаас бусад ажиллагаанд төлөөлүүлэгчийн нэрийн өмнөөс иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцох бөгөөд төлөөлүүлэгчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хуулийн хүрээнд хамгаална.

38.5.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд төлөөлөн оролцуулах тухай итгэмжлэлд төлөөлөгч дараахь эрхийг эдлэх эсэхийг заавал тусгана:

38.5.1.гүйцэтгэх баримт бичгийг буцааж авах;

38.5.2.төлөөлөх эрхээ бусдад шилжүүлэх;

38.5.3.шийдвэр гүйцэтгэгчийн үйл ажиллагаанд гомдол гаргах;

38.5.4.төлбөр төлөгчөөс гаргуулж, төлбөр авагчид шилжүүлэхээр гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тодорхой хөрөнгийг хүлээн авах;

38.5.5.төлбөр төлөгчөөс гаргуулж, төлбөр авагчид шилжүүлэхээр шийдвэрт заасан тодорхой хөрөнгийг хүлээн авахаас татгалзах;

38.5.6.эвлэрлийн гэрээ байгуулах.

39 дүгээр зүйл.Төлөөлөгчөөр оролцож болохгүй этгээд

39.1.Дараахь этгээд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд төлөөлөгчөөр оролцож болохгүй:

39.1.1.хуульд тусгайлан зааснаас бусад тохиолдолд 18 насанд хүрээгүй;

39.1.2.иргэний эрх зүйн чадамжгүй;

39.1.3.өөрөө иргэнийхээ хувьд, түүнчлэн эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн хувиар, эсхүл өөрийн ажиллаж байгаа байгууллагаа төлөөлөн тухайн хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцож байгаагаас бусад тохиолдолд шүүгч, прокурор, хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, шийдвэр гүйцэтгэгч.

40 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд орчуулагч, хэлмэрч оролцох

40.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч монгол хэл мэдэхгүй, эсхүл хараа, сонсгол, хэл ярианы бэрхшээлтэй бол орчуулагч, хэлмэрчийг оролцуулна.

40.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч нь орчуулагч, хэлмэрчийн үүргийг гүйцэтгэхийг хориглоно.

40.3.Орчуулагч, хэлмэрч нь иргэний эрх зүйн бүрэн чадамжтай, хэлмэрчлэх, орчуулга хийхэд зайлшгүй шаардлагатай хэлний болон тусгай мэдлэг эзэмшсэн хүн байна.

40.4.Энэ хуулийн 40.1-д заасан этгээдэд орчуулагч, хэлмэрч авах хугацаа тогтоож, хэрэв энэ хугацаанд уг этгээд орчуулагч, хэлмэрч аваагүй бол шийдвэр гүйцэтгэгч орчуулагч, хэлмэрчийг томилж болно.

40.5.Орчуулагч, хэлмэрч тухайн этгээдэд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцыг үнэн зөв орчуулах, хэлмэрчлэх, шийдвэр гүйцэтгэгчийн дуудсанаар хүрэлцэн ирэх үүрэгтэй.

40.6.Орчуулагч, хэлмэрчийн гүйцэтгэсэн ажлын хөлсийг орчуулуулсан, хэлмэрчлүүлсэн этгээдээс гаргуулна.

40.7.Санаатайгаар буруу орчуулах, эсхүл хэлмэрчилсэн бол хууль тогтоомжид заасан хариуцлага хүлээлгэхийг орчуулагч, хэлмэрчид урьдчилан сануулна.

41 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хөндлөнгийн гэрч оролцох

41.1.Төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгөд үзлэг, нэгжлэг хийх, түүнийг хураан авах, ажиллагааг хөндлөнгийн хоёроос доошгүй гэрчийн оролцоотой явуулна.

41.2.Шаардлагатай бол энэ хуулийн 41.1-д зааснаас бусад ажиллагаанд шийдвэр гүйцэтгэгч хөндлөнгийн гэрчийг оролцуулж болно.

41.3.Хөндлөнгийн гэрчээр иргэний эрх зүйн бүрэн чадамжтай, тухайн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар хувийн ашиг сонирхолгүй, өөр хоорондоо, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны бусад оролцогчтой төрөл, садангийн, эсхүл ажил үүргийн холбоогүй хүнийг оролцуулна.

41.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг эхлэхийн өмнө шийдвэр гүйцэтгэгч хөндлөнгийн гэрчид түүний эрх, үүргийг тайлбарлаж өгнө.

41.5.Хөндлөнгийн гэрч нь ямар ажиллагаанд оролцох гэж байгаа, ямар баримт бичгийг үндэслэж уг ажиллагаа явагдаж байгаа тухай мэдэх болон иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар санал гаргах эрхтэй.

41.6.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тэмдэглэлд хөндлөнгийн гэрчийн эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, регистрийн дугаарыг тусгана.

41.7.Хөндлөнгийн гэрчээс гаргасан саналыг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тэмдэглэлд тусгах бөгөөд хөндлөнгийн гэрч хүсвэл саналаа бичгээр өгч болно.

41.8.Хөндлөнгийн гэрч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тэмдэглэлд өөрийн оролцсон ажиллагааны үйл явц, түүний үр дүнгийн талаар бичих эрхтэй бөгөөд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тэмдэглэлтэй танилцсан тухайгаа баталгаажуулан тэмдэглэлд гарын үсэг зурах үүрэгтэй.

42 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд шинжээч оролцох

42.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад мэргэжлийн тусгай мэдлэг шаардсан асуудлаар дүгнэлт гаргуулах зорилгоор шийдвэр гүйцэтгэгч өөрийн санаачилгаар, эсхүл оролцогч талын хүсэлтээр шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргах тусгай мэдлэг бүхий, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үр дүнд хувийн ашиг сонирхолгүй этгээдийг шинжээчээр томилон оролцуулж болно.

42.2.Шинжээч шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахдаа Шүүхийн шинжилгээний тухай хуульд⁸ заасан журмыг баримтална.

⁸ Шүүхийн шинжилгээний тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2010 оны 02 дугаарт нийтлэгдсэн.

42.3.Шинжээчийн гүйцэтгэсэн ажлын хөлсийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлаас гаргана.

43 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанаас татгалзан гарах

43.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч, орчуулагч дараахь үндэслэл байгаа тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанаас өөрөө татгалзан гарах үүрэгтэй:

43.1.1.урьд өмнө гүйцэтгэх баримт бичиг олгосон хэргийг шалган шийдвэрлэхэд хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, өмгөөлөгч, прокурор, шүүгч, шүүхийн иргэдийн төлөөлөгч, шүүх хуралдааны нарийн бичгийн дарга, иргэний нэхэмжлэгч, иргэний хариуцагч, тэдгээрийн төлөөлөгч, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, хууль ёсны төлөөлөгч, гэрч, шинжээч, орчуулагч, хэлмэрчээр оролцож байсан;

43.1.2.талууд, эсхүл тэдгээрийн төлөөлөгчтэй төрөл, садангийн холбоотой;

43.1.3.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд, эсхүл тэдгээрийн төлөөлөгчтэй хувийн харилцаатай, эсхүл тэдгээрийн шууд удирдлага, хяналтад ажилладаг, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үр дүнд хувийн ашиг сонирхолтой, эсхүл шударгаар үүргээ гүйцэтгэх талаар үндэслэл бүхий эргэлзээ байвал.

43.2.Энэ хуулийн 43.1-д заасан үндэслэл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцож байгаа хэлмэрч, үл хөдлөх эд хөрөнгийн албадан дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч, тэмдэглэл хөтлөгчид нэгэн адил хамаарна.

43.3.Энэ хуулийн 43.1-д зааснаас бусад үндэслэлээр шийдвэр гүйцэтгэгч татгалзан гарахгүй.

43.4.Шинжээч энэ хуулийн 43.1-д зааснаас гадна дараахь тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцохыг хориглоно:

43.4.1.албан тушаалын байдал, эсхүл бусад байдлаар иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч шинжээчид нөлөөлж болзошгүй;

43.4.2.урьд нь хийсэн шинжилгээ, түүний үндсэн дээр гарсан дүгнэлт уг ажиллагааны үндэс болсон бол.

43.5.Энэ хуулийн 43.1-д заасан татгалзан гарах үндэслэл тогтоогдсон бол шийдвэр гүйцэтгэгч, орчуулагч, хэлмэрч, шинжээч, үл хөдлөх эд хөрөнгийн албадан дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч, тэмдэглэл хөтлөгч энэ тухайгаа иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа эхлэхээс өмнө, хэрэв уг үндэслэл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад тогтоогдсон бол энэ тухай даруй мэдэгдэж иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанаас өөрийн санаачлагаар татгалзан гарах үүрэгтэй.

43.6.Татгалзан гарах, татгалзан гаргах тухай шийдвэрт үндэслэлийг тодорхой заана.

43.7.Энэ хуулийн 43.1, 43.4-т заасан үндэслэлээр шийдвэр гүйцэтгэгч, орчуулагч, шинжээч, үл хөдлөх эд хөрөнгийн албадан дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч, тэмдэглэл хөтлөгч өөрөө татгалзан гараагүй бол тэдгээрийг татгалзан гаргах тухай хүсэлтийг талууд, тэдгээрийн төлөөлөгч шийдвэр гүйцэтгэгч, эсхүл ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчид бичгээр гаргана.

43.8.Шийдвэр гүйцэтгэгч, орчуулагч, хэлмэрч, шинжээчийг татгалзан гаргах эсэхийг хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш 3 хоногийн дотор шийдвэрлэнэ.

43.9.Шийдвэр гүйцэтгэгч, үл хөдлөх эд хөрөнгийн албадан дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгчийг татгалзан гаргах асуудлыг ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч, орчуулагч, хэлмэрч, шинжээч, тэмдэглэл хөтлөгчийг татгалзан гаргах асуудлыг шийдвэр гүйцэтгэгч тус тус шийдвэрлэнэ.

43.10.Шийдвэр гүйцэтгэгчийг татгалзан гаргах хүсэлтийг хангасан бол түүний гүйцэтгэхээр авсан гүйцэтгэх баримт бичгийг ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч өөр шийдвэр гүйцэтгэгчид шилжүүлнэ.

43.11.Шийдвэр гүйцэтгэгчийг татгалзан гаргахыг зөвшөөрөхгүй тухай ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч тогтоол гаргасан бол энэхүү тогтоолын талаар 7 хоногийн дотор ерөнхий шийдвэр гүйцэтгэгчид гомдол гаргана.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭЛИЙГ БАТАЛГААЖУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

44 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийг баталгаажуулах арга хэмжээ

44.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийг баталгаажуулах албадлагын арга хэмжээ гэж гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг албадан гүйцэтгэх, эсхүл төлбөр төлөгчийг гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг тогтоосон хугацаанд бүрэн гүйцэтгэх нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн шийдвэр гүйцэтгэгчийн хууль тогтоомжид заасан үндэслэл, журмын дагуу хэрэгжүүлэх арга хэмжээг ойлгоно.

44.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад дараахь арга хэмжээг явуулж болно:

44.2.1.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд /төлөөлөгчид/, болон бусад иргэн, хуулийн этгээдийн төлөөллийг дуудан ирүүлэх;

44.2.2.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд /төлөөлөгчид/, бусад иргэн, хуулийн этгээдээс гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлэхэд шаардлагатай баримт бичиг, лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулан авах;

44.2.3.төлбөр төлөгчөөс хөрөнгийн тухай мэдүүлэг гаргуулан авах, түүнийг өртэй этгээдийн бүртгэлд бүртгэх;

44.2.4.төлбөр төлөгчийн үйл ажиллагаанд холбогдох санхүүгийн болон бусад баримт бичигт үзлэг хийх;

44.2.5.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд /төлөөлөгчид/, бусад иргэн, хуулийн этгээдэд гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах зорилгоор тодорхой үүрэг хүлээлгэх, энэ тухай мэдэгдэл хүргүүлэх;

44.2.6.төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг эзэмшиж, ашиглаж байгаа этгээдийн орон байрнаас бусад газар, барилга байгууламж, агуулах сав, эзэмшил газарт нэвтрэн орох, үзлэг хийх;

44.2.7.төлбөр төлөгчийг албадан нүүлгэхээс бусад тохиолдолд ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрснөөр төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг эзэмшиж, ашиглаж байгаа этгээдийн орон байранд нэвтрэн орох, үзлэг хийх;

44.2.8.гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлэх зорилгоор төлбөр төлөгчийн бие, бэлэн мөнгө, бусад хөрөнгөд үзлэг хийх, тэдгээрийг битүүмжлэх, барьцаалах,

хураан авах, худалдан борлуулах, хураан авсан эд зүйл, хөрөнгийг хадгалуулах, хамгаалуулахаар хүлээлгэн өгөх;

44.2.9.хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураасан эд зүйл, хөрөнгийг үнэлэх, уг ажиллагаанд шинжээчийг оролцуулах;

44.2.10.төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах;

44.2.11.төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгө, түүний эрхийн бүртгэлийн талаар улсын бүртгэлийн байгууллагад хандах, лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулах;

44.2.12.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны оролцогчоос гаргасан гомдлыг хянан шийдвэрлэх;

44.2.13.энэ хуульд заасны дагуу гадаадад зорчих, цагаачлах эрхийг түдгэлзүүлэх тухай санал гаргах;

44.2.14.тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг түдгэлзүүлэх;

44.2.15.төлбөр төлөгчийн банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь мөнгөн хадгаламж, харилцах дансан дахь хөрөнгөөс суутгал хийх, дансны зарлагын гүйлгээг хаах, банк, банк бус санхүүгийн байгууллагад данс нээх, эзэмших эрхэд хязгаарлалт тогтоох, эсхүл нээсэн, эзэмшиж байгаа дансны орлого, зарлагын гүйлгээнд хяналт тавих;

44.2.16.төлбөр төлөгчийн улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн эрхийг түдгэлзүүлэх;

44.2.17.үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчийн удирдлагад албадан шилжүүлэх;

44.2.18.хуульд заасан бусад арга хэмжээ.

44.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд шийдвэр гүйцэтгэгчийн явуулсан арга хэмжээ, түүний гаргасан шийдвэрийг зөвшөөрөөгүй тохиолдолд тухайн арга хэмжээг явуулсан өдрөөс хойш, энэ тухай мэдээгүй бол олж мэдсэн өдрөөс хойш 7 хоногийн дотор ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчид гомдол гаргана.

44.4.Ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч гомдлыг 14 хоногийн дотор шийдвэрлэж, тогтоол гаргана.

44.5.Энэ хуулийн 44.3-т заасан нь гуравдагч этгээдийн эрх хөндөгдсөн асуудлаар гуравдагч этгээдийн гомдлыг шүүхээр хянан шийдвэрлэхэд хамаарахгүй.

44.6.Шийдвэр гүйцэтгэгчийн явуулсан албадлагын арга хэмжээний талаар гомдол гаргасан нь тухайн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг зогсоох, эсхүл явуулсан арга хэмжээг цуцлах үндэслэл болохгүй.

44.7.Ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч талуудаас ирүүлсэн гомдлыг үндэслэлтэй гэж үзсэн тохиолдолд гүйцэтгэсэн арга хэмжээг хүчингүйд тооцно.

44.8.Энэ хуулийн 44.2-т заасан арга хэмжээ нь гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагын хэмжээнд тохирсон байна.

45 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийг баталгаажуулах арга хэмжээг явуулах хугацаа

45.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийг баталгаажуулах арга хэмжээг 06.00 цагаас 22.00 цагийн хооронд явуулах бөгөөд тодорхой цагийг шийдвэр гүйцэтгэгч бие даан тогтооно.

45.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийг баталгаажуулах арга хэмжээг ажлын бус өдөр, эсхүл 22.00 цагаас 06.00 цагийн хооронд явуулах шаардлагатай тохиолдолд ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчээс зөвшөөрөл авч, арга хэмжээг явуулсан тэмдэглэлд энэ тухай тусгана.

45.3.Хойшлуулшгүй нөхцөл байдлын улмаас энэ хуулийн 45.2-д заасан арга хэмжээг шууд явуулсан тохиолдолд 24 цагийн дотор ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчид энэ тухай мэдэгдэнэ.

45.4.Төлбөр авагч, эсхүл төлбөр төлөгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийг баталгаажуулах арга хэмжээг явуулах тохиромжтой хугацааны талаар санал гаргаж болно.

46 дугаар зүйл.Хөрөнгийн тухай мэдүүлэг гаргуулах

46.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэсний дараа төлбөр төлөгчөөс түүний хөрөнгийн тухай бичгээр мэдүүлэг авна.

46.2.Хөрөнгийн тухай мэдүүлэгт төлбөр төлөгч дараахь мэдээллийг тусгана:

46.2.1.банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь мөнгөн хөрөнгө, үнэт зүйл, бусад хөрөнгө;

46.2.2.бусдын эзэмшилд байгаа өөрийн өмчлөлийн хөрөнгө, ирээдүйд бий болох бусад хөрөнгө;

46.2.3.ирээдүйд үүсэх ашиг, түүнийг шаардах эрх.

46.3.Төлбөр төлөгч хөрөнгийн тухай мэдүүлэг авах талаар мэдэгдсэнээс хойш 7 хоногийн дотор үнэн зөв мэдүүлэх үүрэгтэй.

46.4.Төлбөр төлөгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад хөрөнгийн байдалд орсон өөрчлөлтийн талаар шийдвэр гүйцэтгэгчид даруй мэдэгдэж, өөрчлөлтийг мэдүүлнэ.

46.5.Шийдвэр гүйцэтгэгч эд хөрөнгийн тухай мэдүүлэг өгөхөөс зайлсхийсэн, эсхүл худал мэдүүлэг гаргасан, хөрөнгөө нуун далдалсан гэх үндэслэлтэй бол шийдвэр гүйцэтгэгч хуульд заасан эрх хэмжээний хүрээнд түүний хөрөнгийг эрэн сурвалжилна.

47 дугаар зүйл.Өртэй этгээдийн бүртгэл

47.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага улсын хэмжээнд иргэний шүүхийн шийдвэрийг биелүүлээгүй этгээдийн талаархи мэдээллийг цахим бүртгэлд оруулж, өртэй этгээдийн бүртгэл хөтөлнө.

47.2.Өртэй этгээдийн бүртгэл хөтлөх, тодорхойлолт, лавлагаа гаргах журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

48 дугаар зүйл.Бусдын орон байранд нэвтрэх, үзлэг, нэгжлэг хийх

48.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийн хэмжээ, тэдгээрийн үнэлгээ, үнэлгээнд нөлөөлөхүйц шинж чанарыг тогтоох зорилгоор өөрт нь болон бусдын эзэмшилд байгаа түүний өмчлөлийн эд хөрөнгөд нэг бүрчлэн үзлэг хийх, тээврийн хэрэгсэл, ажлын байр, агуулах сав, эзэмшил газарт нэвтрэн орж иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд ач холбогдол бүхий баримт, мэдээллийг гаргуулан авах, ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрснөөр бусдын орон байранд нэвтрэн орох эрхтэй.

48.2.Төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгөд үзлэг хийх, битүүмжлэх, барьцаалах, хураах явцад түүний биедээ, эсхүл бусад газарт нуусан эд хөрөнгийг илрүүлэх зорилгоор төлбөр төлөгчийн биед болон тухайн эд хөрөнгийг нуусан газарт нэгжлэг хийж болно.

48.3.Төлбөр төлөгчийн биед болон эд хөрөнгөд нэгжлэг хийх үед бэлэн мөнгө илэрсэн тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагын хэмжээнээс илүүгүй хэмжээгээр хураан авна.

48.4.Төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгөд үзлэг, нэгжлэг хийх ажиллагааг явуулахад энэ хуулийн 41.1-д заасны дагуу хөндлөнгийн гэрчийг оролцуулна.

48.5.Энэ хуулийн 48.1, 48.2-т заасан ажиллагааг явуулахад төлбөр төлөгч, эсхүл түүний гэр бүлийн 18 насанд хүрсэн гишүүн, өмгөөлөгч, хэрэв боломжгүй бол нутгийн захиргааны, эсхүл цагдаагийн байгууллагын алба хаагчийг байлцуулна.

48.6.Төлбөр төлөгч нь хуулийн этгээд бол уг хуулийн этгээдийн төлөөлөгчийг байлцуулна.

48.7.Шийдвэр гүйцэтгэгч эд хөрөнгөд үзлэг, нэгжлэг хийх ажиллагааг явуулахдаа энэ хуулийн 13.1-д заасны дагуу тэмдэглэл хөтөлж, хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөд аюулгүй арга, хэрэгсэл ашиглаж, хүний нэр төрд хүндэтгэлтэй хандана.

48.8.Төлбөр төлөгчийг албадан нүүлгэхээс бусад тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч бусдын орон байранд нэвтрэн ороходоо оршин суугч, эзэмшигчийн, эсхүл ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрлийг заавал авсан байна.

48.9.Нэвтрэн ороход оршин суугч, эзэмшигч саад учруулбал эсэргүүцлээ зогсоохыг шаардах, шаардлагыг үл биелүүлсэн тохиолдолд албадлагын арга хэмжээ хэрэглэхийг анхааруулна.

48.10.Нэвтрэн ороход эд зүйл, цоож, түгжээ, байгууламжийн хэсгийг эвдэх, дохиолол, хяналтын систем, цахилгааныг салгах, нохой, бусад амьтныг номхотгох, техник, хэрэгсэл ашиглах зэргээр учрах саадыг арилгаж болно.

48.11.Энэ хуулийн 48.10-д заасан арга хэмжээ авсан бол эвдэрсэн эд хөрөнгийн хэвийн байдлыг сэргээх, түр хугацаагаар хамгаалах арга хэмжээ авна.

49 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг битүүмжлэх, барьцаалах

49.1.Эд хөрөнгийг битүүмжлэх, барьцаалах гэж тухайн хөрөнгийг захиран зарцуулах, шаардлагатай бол ашиглах, эзэмших эрхийг хязгаарлах ажиллагааг ойлгоно.

49.2.Энэ хуулийн 49.1-д заасан эрхийг хязгаарлах хүрээ болон хугацааг тухайн эд хөрөнгийн шинж чанар, гүйцэтгэх үүрэг, түүнийг эзэмших, ашиглаж байгаа хэлбэр, гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг биелүүлэхэд эзлэх хувийг харгалзан шийдвэр гүйцэтгэгч бие даан тогтооно.

49.3.Битүүмжлэх, барьцаалах ажиллагаанд хураан авах, худалдан борлуулах, төлбөрт суутгах хөрөнгийн дараалал харгалзахгүй.

49.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч дараахь үндэслэлээр төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг битүүмжилнэ:

49.4.1. хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэх, эсхүл худалдан борлуулах, эд хөрөнгийг хамгаалах;

49.4.2.төлбөр төлөгчийн өөрт нь байгаа болон түүний өмчлөлийн бусдад байгаа эд хөрөнгийг битүүмжлэх, барьцаалах тухай шийдвэрийг гүйцэтгэх;

49.4.3.төлбөр төлөгчийн болон түүний өмчлөлийн бусдад байгаа эд хөрөнгийг хураах тухай шийдвэрийг гүйцэтгэх.

49.5.Гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах зорилгоор шүүх, бусад албан тушаалтнаас төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг битүүмжлэн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад шилжүүлсэн тохиолдолд тухайн эд хөрөнгийг хүлээлцсэн тухай тэмдэглэл үйлдэн, түүний бүрэн бүтэн байдлыг шалгана.

49.6.Банк, банк бус санхүүгийн байгууллага, үнэт цаасны зах зээлд оролцогч мэргэжлийн байгууллагын дансанд байгаа хөрөнгөөс бусад хөрөнгийг битүүмжлэх ажиллагаанд тэмдэглэл үйлдэн битүүмжилсэн хөрөнгийн жагсаалт гарган хувийн дугаар бүхий тэмдэг дарна.

49.7.Үл хөдлөх болон бусад эрхийг нь бүртгүүлбэл зохих хөрөнгийг битүүмжилсэн тухай шийдвэрийг улсын бүртгэлийн байгууллагад битүүмжилснээс хойш 3 хоногийн дотор хүргүүлнэ.

49.8.Битүүмжилсэн, барьцаалсан хөрөнгийг захиран зарцуулахыг хориглосон, эсхүл түүнийг ашиглах, эзэмших эрхийг хязгаарлах тухай шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг төлбөр төлөгч зөрчсөн бол хууль тогтоомжид заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

49.9.Төлбөр төлөгч тогтоосон хугацаанд гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлсэн тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч хөрөнгийг битүүмжилсэн, барьцаалсан шийдвэрийг хүчингүй болгоно.

49.10.Шаардлагатай бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад эд хөрөнгийг битүүмжлэх, барьцаалахын хамт тухайн эд хөрөнгө болон түүний зарим бүрдэл хэсгийг хураан авч болно.

50 дугаар зүйл.Банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь дансны үлдэгдэл мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх

50.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь төлбөр төлөгчийн дансны үлдэгдэл мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх тухай шийдвэр гаргаж, банк, банк бус санхүүгийн байгууллагад даруй хүргүүлнэ.

50.2.Төлбөр төлөгчийн банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь дансны дугаар, төрөл, данс эзэмшигчийн нэр болон бусад шаардлагатай мэдээлэл тодорхойгүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч банк, банк бус санхүүгийн байгууллагаас шаардлагатай лавлагаа, тодорхойлолтыг гаргуулж, хэрэв төлбөр төлөгч данстай бол дансан дахь мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх тухай шийдвэрийг хүргүүлнэ.

50.3.Банк, банк бус санхүүгийн байгууллага шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг хүлээн авсан даруйд биелүүлж, төлбөр төлөгчийн болон шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрт заасан бусад этгээдийн нэр дээр бүртгэлтэй дансны мэдээлэл, дансанд битүүмжлэгдсэн мөнгөн хөрөнгийн талаар шийдвэр гүйцэтгэгчид хариу мэдэгдэнэ.

50.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч банк, банк бус санхүүгийн байгууллагаас ирүүлсэн энэ хуулийн 50.3-т заасан мэдээллийг үндэслэн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлэхэд шаардлагатайгаас бусад мөнгөн хөрөнгийг захиран зарцуулах эрхийг сэргээх тухай шийдвэр гаргаж банк, банк бус санхүүгийн байгууллагад даруй хүргүүлнэ.

50.5.Банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь төлбөр төлөгчийн дансны үлдэгдэл нь шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрт заасан шаардлагыг биелүүлэхэд хүрэлцэхээргүй бол банк, банк бус санхүүгийн байгууллага төлбөр төлөгчийн дансны үлдэгдэл мөнгөн хөрөнгийг битүүмжилж, шийдвэрийг хүчингүй болгох хүртэл битүүмжилсэн дансанд орж байгаа орлогын хэмжээгээр шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг үргэлжлүүлэн биелүүлнэ.

50.6.Банк, банк бус санхүүгийн байгууллага гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлэхэд шаардлагатай хэмжээний мөнгөн хөрөнгө төлбөр төлөгчийн дансанд байхгүйн улмаас мэдэгдэлд заасан шаардлагыг хэсэгчлэн биелүүлсэн, эсхүл бүрэн биелүүлэх боломжгүй талаар шийдвэр гүйцэтгэгчид хариу мэдэгдэнэ.

50.7.Төлбөр төлөгч банк, банк бус санхүүгийн байгууллагад мөнгөн хөрөнгө бүхий хоёр, түүнээс дээш данстай бол шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжлэх дүн, дансны дугаарыг шийдвэртээ тодорхой заана.

50.8.Энэ зүйлд заасан нь үнэт цаас арилжих, бүртгэх, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх, хадгалах үйл ажиллагаа эрхэлдэг хуулийн этгээд дэх данс, бусдын нэр дээр бүртгэлтэй боловч захиран зарцуулах эрхийг төлбөр төлөгч хэрэгжүүлж байгаа бусад дансанд нэгэн адил хамаарна.

51 дүгээр зүйл. Үнэт цаас битүүмжлэх

51.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч вексель, биет үнэт цаас, эсхүл үнэт цаастай холбоотой аливаа эрхийг хэрэгжүүлэхийн тулд түүнийг бодитоор эзэмшилдээ авах шаардлагатай бусад үнэт цаасыг олж илрүүлсэн даруйд хураан авч битүүмжилнэ. Биет бус үнэт цаасыг битүүмжлэх тухай шийдвэрийг тухайн үнэт цаасыг арилжих, бүртгэх, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх, хадгалах үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа хуулийн этгээдэд хүргүүлж гүйцэтгэнэ.

51.2.Үнэт цаасыг битүүмжлэх шийдвэр болон битүүмжлэх ажиллагааны тэмдэглэлд тухайн үнэт цаасыг захиран зарцуулах эрхэд тавьсан хязгаарлалт, хориглолт болон битүүмжилсэн хөрөнгийн нийт дүн, төрөл, үнэт цаасны бүртгэлийн болон регистрийн дугаар, үнэт цаас гаргагч, гаргасан он, сар, өдөр зэрэг тухайн үнэт цаасыг ижил төрлийн бусад санхүүгийн хэрэгслээс ялгах, тодорхойлоход ач холбогдол бүхий мэдээллийг тусгана.

51.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч үнэт цаасыг битүүмжлэх тухай шийдвэрээр тухайн үнэт цаасыг захиран зарцуулах, түүгээр өөрийн болон гуравдагч этгээдийн үүргийн гүйцэтгэлийн хангахаар баталгаа гаргах эрхийг, шаардлагатай бол үнэт цаастай холбогдсон төлбөр төлөгчийн бусад эрхийг хязгаарлана.

51.4.Гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд шаардлагатай бол үнэт цаасыг битүүмжилсэн тохиолдолд ногдол ашиг хүртэх эрхийг хязгаарлаж болно. Энэ тохиолдолд ногдол ашиг хуваарилах эрх бүхий этгээдэд хуваарилсан ногдол ашгийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд шилжүүлэх тухай мэдэгдэл хүргүүлнэ.

51.5.Хууль тогтоомж, гэрээ болон гүйцэтгэх баримт бичигт өөрөөр заагаагүй бол тухайн үнэт цаасыг арилжих, бүртгэх, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх, хадгалах үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа хуулийн этгээд шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрснөөр битүүмжилсэн үнэт цаасны үнэ, төлбөрийн хэрэгсэл болох аливаа шинж чанарыг дордуулахгүйгээр шаардлагатай арилжаа хийж болно. Арилжааны үр дүнд бий болсон үнэт цаас бусад хөрөнгө нь битүүмжлэгдсэнд тооцогдоно. Арилжааг гүйцэтгэсэн этгээд арилжаа хийсэн тухай шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдэнэ.

51.6.Шийдвэр гүйцэтгэгч хураан авсан, битүүмжилсэн, барьцаалсан вексель, биет үнэт цаас буюу үнэт цаастай холбоотой аливаа эрхийг хэрэгжүүлэхийн тулд түүнийг бодитоор

эзэмшилдээ авах шаардлагатай бусад үнэт цаасыг арилжих, бүртгэх, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх, хадгалах үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа хуулийн этгээдэд хадгалуулахаар шилжүүлж болно. Битүүмжилсэн биед бус үнэт цаасыг хадгалуулах зорилгоор битүүмжлэн хадгалж байгаа хуулийн этгээдээс бусад хуулийн этгээдэд шилжүүлэхгүй.

51.7.Энэ хуулийн 51.6-д заасан хуулийн этгээдийн тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн, эсхүл хүчингүй болгосон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжлэгдсэн, барьцаалагдсан үнэт цаасыг ижил төрлийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг хуулийн этгээдэд шилжүүлж болно.

51.8.Үнэт цаасыг битүүмжлэх, барьцаалах шийдвэрийг гүйцэтгэж байгаа хуулийн этгээд үнэт цаасыг хадгалахад саад учрах аливаа тохиолдол бий болсон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгчид даруй мэдэгдэх бөгөөд шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжлэгдсэн, барьцаалагдсан үнэт цаасыг хамгаалах зорилгоор хуульд заасан шаардлагатай арга хэмжээ авна.

51.9.Хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу үнэт цаас гаргагч үнэт цаасыг буцаан худалдан авах тохиолдолд тухайн үнэт цаасны төлбөрт шилжүүлсэн хөрөнгийг битүүмжилнэ.

51.10.Үнэт цаасыг арилжих, бүртгэх, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх, хадгалах үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа хуулийн этгээд төлбөр төлөгчийн үнэт цаасыг битүүмжлэх тухай шийдвэрээр хязгаарлагдсан эрхийг хэрэгжүүлэх тухай төлбөр төлөгчийн аливаа шаардлагыг биелүүлэхийг хориглоно. Битүүмжлэх тухай шийдвэрийг хүлээн авмагц хязгаарлагдсан эрхийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой аливаа гүйлгээг даруй зогсооно.

52 дугаар зүйл.Төлбөрийн үүргийг түдгэлзүүлэх

52.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч нь гэрээ, хэлцлийн дагуу үүссэн хөрөнгийн шинжтэй төлбөр төлөх үүргийг гүйцэтгүүлэхтэй холбогдсон төлбөр төлөгч-үүрэг гүйцэтгүүлэгч болон гуравдагч этгээд-үүрэг гүйцэтгэгчийн хооронд байгуулсан гэрээ, хэлцэлд өөрчлөлт оруулах, дуусгавар болгох, тухайн гэрээ, хэлцлийн дагуу үүссэн төлбөр төлөх үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхээ бусдад шилжүүлэхийг хориглох тухай шийдвэр гаргаж болно.

52.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 52.1-д заасан шийдвэрт гэрээ, хэлцэл, түүний дагуу үүссэн шаардах эрхийг нотлох баримт бичгийг зааж, уг баримт бичгийн хуулбарыг, шаардлагатай бол эх хувийг хураан авч гүйцэтгэх баримт бичгийн хамт хадгална.

52.3.Шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийн дагуу үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээд энэ хуулийн 52.1-д заасан шийдвэрийг хүлээн авмагц гэрээ, хэлцэлд заасан нөхцөл, журмын дагуу үүрэг гүйцэтгүүлэгч-төлбөр төлөгчид шилжүүлэх төлбөрийн үүргээс гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахуйц хэмжээний хөрөнгийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад шилжүүлнэ.

52.4.Гуравдагч этгээд-үүрэг гүйцэтгэгч нь төлбөр төлөгч-үүрэг гүйцэтгүүлэгчээс төлбөрийн үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхээ хэрэгжүүлэх хугацааг хүртэл, эсхүл шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрээр гэрээ, хэлцлийн дагуу үүссэн төлбөр төлөх үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхийг төлбөр авагчид шилжүүлэх тухай шийдвэр гарах хүртэл гэрээ, хэлцэлд өөрчлөлт оруулах, дуусгавар болгохыг хориглоно.

53 дугаар зүйл.Клиринг дансны мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх

53.1.Төлбөр төлөгчийн өгсөн даалгаврын дагуу төлбөр төлөгчийн заасан этгээдэд бэлэн бусаар төлбөр төлөх, бусад гүйлгээг гүйцэтгэх үйлчилгээ үзүүлж байгаа хуулийн этгээд нь дансан дахь мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх тухай шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг хүлээн авсан даруйд уг дансны зарлагын гүйлгээг хааж, дансны болон битүүмжлэгдсэн хөрөнгийн талаархи мэдээллийг шийдвэр гүйцэтгэгчид ирүүлэх үүрэгтэй.

53.2.Энэ хуулийн 53.1-д заасан дансны гүйлгээнд хязгаарлалт тогтоосон, дансыг битүүмжилсэн нь уг шийдвэрийг хүлээн авахаас өмнө төлбөр төлөгчөөс ирүүлсэн даалгаврын дагуу бусад этгээдийн нэхэмжлэлийн шаардлагыг хангах зорилгоор төлбөр гүйцэтгэхэд саад болохгүй.

53.3.Энэ хуулийн 53.1-д заасан төлбөрийг гүйцэтгэх шаардлагатай тохиолдолд хөрөнгө битүүмжлэх тухай шийдвэр хүлээн авсан хуулийн этгээд шийдвэр гүйцэтгэгчид даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.

54 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг хураах

54.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг худалдан борлуулах, эсхүл гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тохиолдолд төлбөр авагчид шилжүүлэх зорилгоор төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг хураан авна.

54.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч хураан авсан эд зүйлийн төрөл, шинж байдал, тоо, ширхгийг тусгасан жагсаалт үйлдэнэ.

54.3.Жагсаалтыг эд зүйл, баримт бичгээ хураалгасан, эсхүл ажиллагаанд байлцсан хүний гарын үсэг, эсхүл хурууны хээгээр баталгаажуулж, хувийг эд зүйлийн эзэмшигч, эсхүл түүний өмгөөлөгчид даруй гардуулна.

54.4.Хураан авах ажиллагаанд эд зүйл, баримт бичиг, ачаа тээш, мал, амьтан, тээврийн хэрэгсэлд үзлэг хийхэд эзэмшигчийг оролцуулна. Эзэмшигчийг оролцуулах боломжгүй бол хөндлөнгийн гэрчийг байлцуулж, эсхүл дуу-дүрсний бичлэгээр бэхжүүлнэ.

54.5.Төлбөрийн төлөгчөөс хураан авсан хурдан гэмтэж муудах, чанараа алдах бараа, материал, эд зүйлийг төлбөр төлөгч энэ хуульд заасан гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг сайн дураар биелүүлэх хугацааг дуусахаас өмнө худалдан борлуулж болно.

54.6.Төлбөр төлөгч энэ хуулийн 54.5-д заасны дагуу сайн дураар худалдан борлуулаагүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуульд заасан журмын дагуу худалдан борлуулна.

54.7.Үндэсний мөнгөн тэмдэгт, гадаад валют, үнэт металл, эрдэнийн чулуу, тэдгээрийг оролцуулан бүтээсэн үнэт эдлэл, түүх, соёлын хосгүй болон бусад үнэт, дурсгалт зүйлийг заавал хураан авна.

54.8.Хураан авсан үндэсний мөнгөн тэмдэгт, гадаад валютыг хураан авснаас хойш 24 цагийн дотор шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын банкин дахь дансанд, үнэт металл, эрдэнийн чулуу, тэдгээрийг оролцуулан бүтээсэн үнэт эдлэл, түүх соёлын хосгүй болон бусад үнэт, дурсгалт зүйлийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын үнэ бүхий эд зүйл хадгалах тусгай зориулалтын байранд даруй шилжүүлнэ.

55 дугаар зүйл.Хөрөнгө үнэлэх

55.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжлэгдсэн, барьцаалагдсан, хураагдсан төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагын гүйцэтгэлд суутгах бол тухайн хөрөнгийг битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураагдсанаас хойш 1 сарын дотор түүний чанар, эрэлт, элэгдлийн байдал болон хөрөнгийн үнэлгээний талаар төлбөр төлөгчийн саналыг харгалзан орон нутгийн зах зээлийн тухайн үеийн ханшаар үнэлж, энэ тухай оролцогч талуудад мэдэгдэж, тэмдэглэл хөтөлнө.

55.2.Дараахь хөрөнгийг шинжээчээр үнэлүүлнэ:

55.2.1.эдийн бус хөрөнгө;

55.2.2.үнэлгээг талууд, өмчлөгч Иргэний хуулийн 174.1-д заасны дагуу тохиролцоогүй хөрөнгө;

55.2.3.үнэт зүйл;

55.2.4.бүх төрлийн цуглуулга;

55.2.5.түүх, соёлын өвд хамаарах эд зүйл;

55.2.6.шийдвэр гүйцэтгэгч талуудын саналыг харгалзан бие даан үнэлэх, зах зээлийн үнийг тогтооход хүндрэл учирсан бусад эд хөрөнгө;

55.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч тодорхой хөрөнгийн үнэлгээг шинжээчээр тогтоолгосон бол шинжээчийн дүгнэлтийг хүлээн авснаас хойш 3 хоногийн дотор хөрөнгийн үнэлгээг тогтоох тухай тогтоол гаргаж талуудад мэдэгдэнэ.

55.4.Үнэт цаасыг үнэт цаасны зах зээлийн оролцогч мэргэжлийн байгууллагаас авсан лавлагаа, тодорхойлолтыг үндэслэн тухайн үеийн зах зээлийн ханшаар үнэлнэ.

55.5.Эдийн засаг, зах зээлийн өөрчлөлтөөс шалтгаалан тогтоосон хөрөнгийн үнэлгээнд үлэмж хэмжээний өөрчлөлт орсон гэх үндэслэлтэй тохиолдолд талуудын хүсэлтээр шийдвэр гүйцэтгэгч анхны үнэлгээг тогтоосноос 6 сараас багагүй хугацааны дараа дахин үнэлгээ тогтоолгож болно.

55.6.Энэ хуулийн 55.5-д заасан үнэлгээний зардлыг хүсэлт гаргасан тал хариуцан гаргана.

55.7.Талууд эд хөрөнгийн үнэлгээний талаархи гомдлоо үнэлгээ тогтоосон өдрөөс хойш 7 хоногийн дотор шүүхэд гаргаж болно. Шүүх гомдлыг 14 хоногийн дотор хэлэлцэн шийдвэрлэнэ.

56 дугаар зүйл.Хөрөнгө хадгалах, хамгаалах

56.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураан авсан үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр төлөгч, түүний гэр бүлийн гишүүн, эсхүл шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагатай гэрээ байгуулсан бусад этгээдэд хадгалж, хамгаалуулахаар шилжүүлнэ.

56.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураан авсан хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр төлөгч, түүний гэр бүлийн гишүүн, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын гэрээ байгуулсан бусад этгээдэд, эсхүл шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын тусгай зориулалтын байранд хадгалуулна.

56.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад хураасан, битүүмжилсэн, барьцаалсан хөрөнгийн эрхийг гэрчлэх баримт бичгийг гүйцэтгэх баримт бичгийн хамт хадгална.

56.4.Энэ хуулийн 56.1, 56.2-т заасан этгээд хөрөнгийг хадгалж, түүний бүрэн бүтэн байдлыг хамгаалах үүрэгтэй бөгөөд шийдвэр гүйцэтгэгчийн бичгээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр ашиглахыг хориглоно.

56.5.Битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураасан эд хөрөнгийн шинж чанараас хамааран түүнийг ашиглах нь эд хөрөнгийн үнэлгээнд нөлөөлөх, үрэгдүүлэх, гэмтээх эрсдэлтэй бол аливаа этгээдэд ашиглуулахыг хориглоно.

56.6.Хөрөнгийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах зорилгоор хөрөнгийг ашиглах зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд түүнийг зохих ёсоор ашиглахад шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрөл шаардахгүй.

56.7.Хадгалагч нь төлбөр төлөгч, эсхүл түүний гэр бүлийн гишүүн биш бол гэрээнд өөрөөр заагаагүй тохиолдолд хадгалсны хөлсийг тохиролцсоны дагуу шилжүүлнэ.

56.8.Мал, гэрийн тэжээвэр амьтан болон бусад хөрөнгийг хадгалуулсны хөлсийг тэдгээрийг хадгалахад зарцуулсан зардлыг тооцож, тухайн эд хөрөнгөнөөс бий болсон үр шимийг хасаж олгоно.

56.9.Хадгалагч хадгалуулагчийн зөвшөөрөлгүйгээр хадгалуулсан эд хөрөнгийг гуравдагч этгээдэд шилжүүлсэн, сольсон, үрэгдүүлсэн, гэмтээсэн, устгасан, нуусан, эд хөрөнгийн хэвийн байдлыг өөрчилсөн бол учирсан хохирлыг бүрэн хариуцна.

57 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийг эрэн сурвалжлах

57.1.Төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийн байгаа газар тодорхойгүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуульд заасан эрх хэмжээний хүрээнд тэдгээрийг эрэн сурвалжилж, олж тогтоох зорилгоор шаардлагатай ажиллагааг гүйцэтгэнэ.

57.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийг олж тогтоох бүхий л ажиллагааг явуулсан боловч төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийн байгаа газар тодорхойгүй хэвээр байгаа тохиолдолд тэдгээрийг эрэн сурвалжилж, олж тогтоох үүргийг энэ хуулийн 242.5-д заасан нэгжид даалгана.

57.3.Төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлахаар зарласан нь тэдгээрийг улсын хэмжээнд болон Монгол Улсын олон улсын гэрээний дагуу гадаад улсын нутаг дэвсгэрт эрэн сурвалжлах үндэслэл болно.

57.4.Энэ хуулийн 57.1-т заасан шийдвэрийг ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрснөөр шийдвэр гүйцэтгэгч гаргаж шаардлагатай баримт материалын хамт энэ хуулийн 250.7-д заасан нэгжид хүргүүлнэ.

57.5.Төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийг эрэн сурвалжлуулах тухай тогтоолд эрэн сурвалжлах ажиллагааны явцад төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг олж илрүүлсэн тохиолдолд явуулах албадлагын арга хэмжээг тодорхой заана.

57.6.Энэ хуулийн 59.1-д заасны дагуу төлбөр төлөгчийн гадаад улсад зорчих эрхийг хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ аваагүй бол эрэн сурвалжлуулах тухай тогтоолоор төлбөр төлөгчийн гадаад улсад зорчих эрхийг нь хязгаарлаж, холбогдох материалыг хилийн асуудал эрхэлсэн төрийн байгууллагад хүргүүлнэ.

57.7.Эрэн сурвалжлах ажиллагааны явцад эрэн сурвалжлах чиг үүрэг бүхий шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулах талаар энэ хуульд заасан шийдвэр гүйцэтгэгчийн эрхээс гадна дараахь эрх эдэлнэ:

57.7.1.төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийг эрэн сурвалжилж байгаа тухай олон нийтийн хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр зарлах;

57.7.2.эрэн сурвалжлагдаж байгаа төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийн талаархи иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд ач холбогдол бүхий мэдээллийг төлбөртэй авах;

57.7.3.эрэн сурвалжлагдаж байгаа төлбөр төлөгч, эсхүл хөрөнгө мөн гэх, эсхүл төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг нуун далдалсан, төлбөр төлөгчийг шүүхийн шийдвэр биелүүлэхээс зайлсхийхэд нь туслалцаа үзүүлсэн гэх үндэслэл бүхий сэжиг байгаа тохиолдолд иргэн, хуулийн этгээдийн баримт бичгийг шалгах, тайлбар авах, тодорхойлолт гаргуулах, тэдгээрийн бие, эд зүйл болон орон байрнаас бусад байр, барилга байгууламж, агуулах сав, эзэмшил газарт үзлэг хийх, түр саатуулах.

57.8.Эрэн сурвалжлагдаж байгаа төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийг олж илрүүлсэн тохиолдолд эрэн сурвалжлуулах тухай шийдвэрт заасан арга хэмжээг гүйцэтгэнэ.

57.9.Шаардлагатай тохиолдолд төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад хүргэх, гүйцэтгэх баримт бичгийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулах зорилгоор 6 цаг хүртэл хугацаагаар түр саатуулж энэ хуулийн 44.2-д заасан албадлагын арга хэмжээ явуулж болно.

57.10.Эрэн сурвалжлах ажиллагаа явуулах заавар, аргачлал болон эрэн сурвалжлагдаж байгаа төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийн талаархи мэдээллийг төлбөртэй авах журмыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга батална.

57.11.Мэдээллийг төлбөртэй авахтай холбогдуулан гарсан зардлыг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд тооцно.

58 дугаар зүйл.Улсын бүртгэлийн байгууллагаас лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулах

58.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахуйц хөрөнгийг олж тогтоох зорилгоор хууль тогтоомжийн дагуу бүртгүүлбэл зохих хөрөнгө, тэдгээрийн эрхийн талаар улсын бүртгэлийн байгууллагад хандаж лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулна.

59 дүгээр зүйл.Гадаад улсад зорчих эрхийг түдгэлзүүлэх

59.1.Дараахь үндэслэлээр хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 200 дахин нэмэгдүүлсэн, эсхүл түүнээс дээш төгрөгтэй тэнцэх хэмжээний хөрөнгийн шаардлага бүхий гүйцэтгэх баримт бичгийг тогтоосон хугацаанд биелүүлээгүй, эсхүл тэжээн тэтгэх үүргээ 1-ээс дээш жилийн хугацаанд биелүүлээгүй төлбөр төлөгчийн гадаадад зорчих эрхийг түдгэлзүүлж болно:

59.1.1.эрэн сурвалжлагдаж байгаа, эсхүл төлбөр төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн;

59.1.2.хөрөнгөө нуун дарагдуулсан;

59.1.3.төлбөр төлөхөөс зайлсхийх зорилгоор гадаад улсад оргон зайлж болзошгүй.

59.2.Энэ хуулийн 59.1-д заасан шийдвэр гарсан тохиолдолд төлбөр төлөгч-иргэн, төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн удирдах албан тушаалтан, эсхүл төлөөлөгчид түүний гадаадад зорчих эрхийг түдгэлзүүлэх тухай мэдэгдэнэ.

59.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн гадаадад зорчих эрхийг түдгэлзүүлэх тухай саналыг ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчид, ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч ерөнхий шийдвэр гүйцэтгэгчид хүргүүлж шийдвэрлүүлнэ.

59.4.Төлбөр төлөгч албан ажлын, эсхүл эрүүл мэндийн шалтгаанаар түр хугацаагаар гадаадад зорчих зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх

ажиллагааны оролцогч бус гуравдагч этгээдийн төлбөр төлөгчийн гүйцэтгэвэл зохих хөрөнгийн шаардлагын гуравны нэгээс багагүй хөрөнгөтэй тэнцэхүйц хөрөнгийг барьцаалж, батлан даалт гаргаснаар төлбөр төлөгчийн гадаадад зорчих эрхийг түр сэргээнэ.

59.5.Гадаадад зорчсон төлбөр төлөгч Монгол Улсад буцаж ирээгүй, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанаас оргон зайлсан бол батлан даалт гаргасан этгээдийн барьцаанд тавьсан хөрөнгийг худалдан борлуулж төлбөр авагчийн шаардлагыг хэсэгчлэн хангана.

60 дугаар зүйл.Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг түдгэлзүүлэх

60.1.Төлбөр төлөгч хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр тэжээн тэтгэх, бусдын амь нас, эрүүл мэндэд учруулсан хохирлоо нөхөн төлөх, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлын журам зөрчсөн зөрчилд оногдуулсан торгох шийтгэлийг төлөх тухай гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг тогтоосон хугацаанд хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр биелүүлээгүй бол ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрснөөр шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг түдгэлзүүлнэ.

60.2.Төлбөр төлөгчийн 60.1-д заасан эрх нь төлбөр төлөгч болон түүний гэр бүлийн гишүүний амьжиргаагаа залгуулах үндсэн хэрэгсэл нь болсон, хөгжлийн бэрхшээлийн улмаас тээврийн хэрэгсэл жолоодох зайлшгүй шаардлагатай, эсхүл биелүүлбэл зохих хөрөнгийн шаардлагын хэмжээ нь таван сая төгрөг, эсхүл түүнээс бага, эсхүл гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлэхийн тулд тээврийн хэрэгсэл жолоодох зайлшгүй шаардлагатай бол тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг түдгэлзүүлэхгүй.

60.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг түдгэлзүүлэх шийдвэрийг төлбөр төлөгчид танилцуулж, түүний эрх, үүрэг, шийдвэрийг зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлагыг тайлбарлан тэмдэглэл үйлдэн гарын үсэг зуруулна.

60.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч шийдвэрийг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлнэ.

60.5.Шийдвэрийг хүлээн авсан байгууллага, албан тушаалтан уг шийдвэрийг цуцлах хүртэл төлбөр төлөгчийн эрхийг түр түдгэлзүүлж, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад мэдэгдэнэ.

61 дүгээр зүйл.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчийн удирдлагад албадан шилжүүлэх

61.1.Төлбөр төлөгчийн хүсэлтийг үндэслэн шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийг төлж дуусах хүртэл хугацаагаар төлбөр төлөгчийн хүсэлтэд заасан үл хөдлөх эд хөрөнгийг эзэмших, ашиглах эрхийг төлбөр авагчийн удирдлагад албадан шилжүүлж болно.

61.2.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг ашиглах, эзэмшихээс олох орлого нь түүнийг эзэмших, ашиглахтай холбогдон гарах зардлаас их байх тохиолдолд тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчийн удирдлагад албадан шилжүүлнэ.

61.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 61.1-д заасан шийдвэрийг гаргахын өмнө үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчийн удирдлагад албадан шилжүүлснээр эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж болох улсын бүртгэлийн байгууллагад бүртгэгдсэн бүх этгээдэд мэдэгдэж саналыг нь авна.

61.4.Төлбөр авагчийн удирдлагад албадан шилжүүлсэн барилга, түүний тодорхой хэсэгт төлбөр төлөгч өөрөө оршин суудаг, эсхүл тухайн үл хөдлөх хөрөнгийг бусад хэлбэрээр ашигладаг бол ашигласны хөлсийг тухайн үеийн ханшаар төлбөр авагчид төлөх үүрэгтэй.

61.5.Төлбөр авагч тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийг эзэмшиж, ашигласнаас бий болох үр шимийг төлбөрт суутган авч, үл хөдлөх эд хөрөнгөтэй холбогдон гарах бүх зардлыг төлнө.

61.6.Шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг бүрэн хангасан, эсхүл үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчийн удирдлагад албадан шилжүүлснээр гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах боломжгүй болох нь илт болсон бол энэ хуулийн 61.1-д заасан шийдвэрийг хүчингүй болгоно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ ХӨРӨНГӨ АЛБАДАН ХУДАЛДАН БОРЛУУЛАХ

62 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч өөрийн хөрөнгөө худалдан борлуулах

62.1.Хөрөнгийн үнэлгээний талаар талуудаас гомдол гаргаагүй, эсхүл тогтоосон үнэлгээ нь гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахад ач холбогдолгүй тохиолдолд төлбөр төлөгч хөрөнгийн үнэлгээ тогтоосон шийдвэрийг хүлээн авснаас хойш 3 хоногийн дотор албадан худалдан борлуулахаар шийдвэрлэсэн өөрийн хөрөнгийг бие даан худалдан борлуулах тухай санал гаргаж болно.

62.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн саналыг хүлээн авч 3 хоногийн дотор шийдвэрлэнэ. Саналыг хүлээн авсан тохиолдолд бие даан худалдан борлуулах 1 сарын хугацааг төлбөр төлөгчид олгож энэ хугацаанд тухайн хөрөнгийг албадан борлуулах арга хэмжээг зогсооно.

62.3.Хөрөнгө худалдан борлуулагдаж, төлбөрийг зохих ёсоор шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад шилжүүлэх хүртэл шийдвэр гүйцэтгэгчийн хөрөнгө битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураан авсан тухай шийдвэрийг цуцлахгүй.

62.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчид шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхээс зайлсхийсэн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлагыг тайлбарлаж, хөрөнгийг худалдан борлуулсны төлбөрийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд шилжүүлэх тухай сануулж энэ тухай тэмдэглэлд гарын үсэг зуруулна.

62.5.Энэ хуулийн 62.2-т заасан хугацаанд төлбөр төлөгчийн хөрөнгө борлогдоогүй бол шийдвэр гүйцэтгэгч тухайн хөрөнгийг төлбөртөө тооцон авахыг төлбөр авагчид санал болгох бөгөөд төлбөр авагч татгалзсан тохиолдолд хөрөнгийг хуульд заасан журмын дагуу албадан худалдан борлуулна.

63 дугаар зүйл.Хөрөнгө албадан худалдан борлуулах

63.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийн 64.5-д зааснаас бусад хөрөнгийг түүний үнэлгээг тогтоосноос хойш 2 сарын дотор, төлбөр төлөгчийн өөрийн хөрөнгийг бие даан худалдан борлуулах тухай саналыг хүлээн авсан тохиолдолд 3 сарын дотор албадан худалдан борлуулах ажиллагааг явуулна.

63.2.Төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг хураан авч улсын орлого болгох тухай шүүхийн шийдвэрийн дагуу хураагдсан хөрөнгийг худалдан борлуулж олсон орлогыг улсын төсөвт шилжүүлнэ. Шаардлагатай тохиолдолд хураагдсан хөрөнгийг худалдан борлуулахгүйгээр улсын өмчид шилжүүлэхээр төрийн өмчийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хүлээлгэн өгнө.

63.3. Галт зэвсэг, тэсэрч дэлбэрэх зүйлс, химийн хорт бодис зэрэг тусгай зөвшөөрлөөр олж авах зүйлийг шүүхийн шийдвэрийн дагуу холбогдох байгууллагад худалдаж, эсхүл шилжүүлнэ.

63.4. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд хөрөнгийг албадан худалдан борлуулах шийдвэрийн талаар шүүхэд гомдол гаргах эрхгүй.

63.5. Энэ хуулийн 63.4-т заасан нь бие даасан шаардлага гаргах эрхтэй гуравдагч этгээд эд хөрөнгийг худалдан борлуулах ажиллагааг зөвшөөрөхгүй тохиолдолд гомдлоо шүүхэд гаргахад хамаарахгүй.

63.6. Үнэт цаас худалдах ажиллагааг хуульд заасан журмын дагуу явуулна.

63.7. Шилжүүлж болох вексель, бусад төлбөрийн хэрэгслийг худалдах ажиллагааг шийдвэр гүйцэтгэгч уг төлбөрийн хэрэгслийг эзэмшилдээ авснаар гүйцэтгэгдэнэ.

63.8. Үнэт цаасыг албадан дуудлага худалдааг тухайн үнэт цаасны төлбөр, тооцоо, бүртгэл хариуцсан байгууллага хариуцан гүйцэтгэнэ.

64 дүгээр зүйл. Албадан худалдан борлуулах ажиллагааны төрөл

64.1. Хөдлөх эд хөрөнгийг үнэ хаялцуулах дуудлага худалдаагаар, энэ хуулийн 65.1-д заасан хөрөнгийг албадан дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулна.

64.2. Үнэ хаялцуулах дуудлага худалдан борлуулах хөрөнгийг худалдах анхны үнийн санал нь шийдвэр гүйцэтгэгчийн хөрөнгийн үнэлгээ тогтоох тухай шийдвэрт зааснаас бага байж болохгүй.

64.3. Үнэ хаялцуулах худалдааг энэ хууль болон Иргэний хуулийн 197 дугаар зүйлд заасан журмаар явуулна.

64.4. Энэ хуулийн 64.3-д заасан ажиллагаагаар худалдан борлогдоогүй хөдлөх эд хөрөнгийн үнийг тогтоосон үнээс 30 хувиар тооцон бууруулж худалдан борлуулна. Эд хөрөнгийн үнийг бууруулах талаар ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч тогтоол гаргана.

64.5. Энэ хуулийн 65.1-д зааснаас бусад хөдлөх эд хөрөнгийг нэр төрөл, зориулалт, шинж байдлыг харгалзан шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, эсхүл худалдааны үйл ажиллагаа эрхэлдэг хуулийн этгээдээр дамжуулан албадан худалдан борлуулж болно. Энэ тохиолдолд худалдан борлуулсны хөлсийг худалдан борлуулах хуулийн этгээдтэй тохиролцож, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд тооцно.

65 дугаар зүйл. Албадан дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулах

65.1. Төлбөр төлөгчийн үл хөдлөх эд хөрөнгө, үнэт цаас, эдийн бус хөрөнгө, түүх, соёлын өвд хамаарах үнэт зүйл, тусгай зөвшөөрлийг энэ хуульд заасны дагуу хөрөнгийн албадан дуудлага худалдаа /цаашид “дуудлага худалдаа” гэх/-гаар худалдан борлуулна.

65.2. Энэ хуульд заасны дагуу битүүмжилсэн төлбөр төлөгч-үүрэг гүйцэтгүүлэгч болон гуравдагч этгээд-үүрэг гүйцэтгэгчийн хооронд байгуулсан гэрээ, хэлцлийн дагуу үүссэн хөрөнгийн шинжтэй төлбөрийн үүргийг /шаардах эрх/ албадан дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулж болно.

65.3. Шийдвэр гүйцэтгэгч Засгийн газар болон бусад эрх бүхий этгээдээс гаргасан өрийн бичиг /бонд/-ийг худалдан борлуулахдаа үнэт цаас гаргагчид өрийн бичгийг буцаан

худалдан авах санал гаргах, эсхүл гаргахгүйгээр хуульд заасан журмын дагуу тухайн өрийн бичгийн нэрлэсэн үнээс багагүй үнээр худалдан борлуулж болно.

66 дугаар зүйл.Хөрөнгийн албадан дуудлага худалдаа

66.1.Дуудлага худалдааг шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, эсхүл уг чиг үүргийг эрхэлсэн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын харьяа нэгж зохион байгуулна.

66.2.Дуудлага худалдааг Иргэний хууль, энэ хуульд заасан журмын дагуу явуулна.

66.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч дуудлага худалдаа явуулах тухай ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн тогтоолыг улсын бүртгэлийн байгууллагад болон төлбөр төлөгчид хүргүүлнэ.

66.4.Үл хөдлөх эд хөрөнгөөс салгаж үл болох бүрдэл хэсэг, эсхүл бусдын өмчлөлд шилжээгүй уг үл хөдлөх эд хөрөнгөтэй хамт байгаа хөдлөх эд хөрөнгийг үл хөдлөх эд хөрөнгөтэй хамт дуудлага худалдаагаар худалдана.

66.5.Дуудлага худалдаа эрхлэн хөтлөгчийг энэ хуулийн 66.1-д заасан дуудлага худалдааг зохион байгуулагч томилно.

67 дугаар зүйл.Дуудлага худалдааг төлбөр авагчийн хүсэлтээр хойшлуулах, төлбөр авагч хүсэлтээ буцаах

67.1.Төлбөр авагч дуудлага худалдааг 6 сар хүртэл хугацаагаар хойшлуулахыг зөвшөөрсөн хүсэлтээ ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчид гаргаж болно.

67.2.Энэ хуулийн 67.1-д заасан хугацаа өнгөрсний дараа төлбөр авагч дуудлага худалдааг үргэлжлүүлэн явуулах тухай хүсэлт гаргаагүй, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох тухай хүсэлт гаргасан тохиолдолд дуудлага худалдааг явуулахгүй.

67.3.Энэ хуулийн 67.2-т заасан тохиолдолд дуудлага худалдаа явуулах тухай тэмдэглэлийг хасуулах хүсэлтийг шийдвэр гүйцэтгэгч улсын бүртгэлийн байгууллагад гаргана.

67.4.Дуудлага худалдааг энэ хуулийн 67.2-т заасны дагуу төлбөр авагчийн хүсэлтээр явуулаагүй тохиолдолд өргөдөл болон гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид буцаана.

68 дугаар зүйл.Дуудлага худалдаа явуулах хугацаа

68.1.Дуудлага худалдааг битүүмжилсэн, эсхүл барьцаалсан хөрөнгийг хураан авсны дараа явуулна.

68.2.Дуудлага худалдааг ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн тогтоол гарснаас хойш 30 хоногийн дотор явуулна.

69 дүгээр зүйл.Дуудлага худалдаа явуулах тухай шийдвэрийн агуулга

69.1.Дуудлага худалдааг явуулах хугацааг товлосон ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн тогтоолд дараахь мэдээллийг тусгана:

69.1.1.үл хөдлөх эд хөрөнгийн нэр, хэмжээ, зориулалт, байршил, анхны үнэ, өмчлөгчийн тухай;

- 69.1.2.дуудлага худалдааг явуулах он, сар, өдөр, цаг, хаяг;
- 69.1.3.уг дуудлага худалдаа нь албадан дуудлага худалдаа гэсэн тодотгол;
- 69.1.4.үл хөдлөх эд хөрөнгийн улсын бүртгэлийн дугаар;
- 69.1.5.шаардлагатай бусад баримт бичиг, мэдээлэл.

69.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч дуудлага худалдааг эрхлэн гүйцэтгэх этгээдэд дараахь баримт бичгийг хүргүүлнэ.

- 69.2.1.хөрөнгө битүүмжилсэн, хураан авсан тогтоол, тэмдэглэл;
- 69.2.2.хөрөнгийн эрхийг нотлох баримт бичиг;
- 69.2.3.улсын бүртгэлийн баримт бичгийн хуулбар;
- 69.2.4.тухайн хөрөнгийг түрээсээр ашиглах, эзэмших гэрээний хуулбар.

69.3.Дуусаагүй барилга байшин, дэд бүтцийн объектыг албадан дуудлага худалдаагаар борлуулах бол энэ хуулийн 69.2-т зааснаас гадна дараахь баримт бичгийг хүргүүлнэ:

69.3.1.тухайн объект байрлаж байгаа газрыг ашиглах, эзэмших, өмчлөх эрхийн улсын бүртгэлийн баримт бичиг;

69.3.2.барилга байшин, дэд бүтцийн объектыг барих тусгай зөвшөөрлийн хуулбар.

70 дугаар зүйл. Дуудлага худалдааг нийтэд мэдээлэх, дуудлага худалдааны оролцогч, дуудлага худалдаанд оролцох дэнчин

70.1.Дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч нь дуудлага худалдаа эхлэхээс 14 хоногийн өмнө хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр энэ тухай нийтэд мэдээлнэ.

70.2.Дуудлага худалдаанд талуудаас гадна дараахь этгээд оролцож болно:

- 70.2.1.дуудлага худалдаанд оролцохоор бүртгэгдсэн этгээд;
- 70.2.2.эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь зөрчигдсэн, тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийн хувьд бие даасан шаардлага гаргах эрхтэй өмчлөгч, эсхүл үл хөдлөх эд хөрөнгийг түрээслэх эрхтэй бөгөөд түүнийгээ нотолж чадах гуравдагч этгээд;

70.2.3.бусад этгээд.

70.3.Дуудлага худалдаагаар худалдах үл хөдлөх эд хөрөнгө нь Монгол Улсын иргэнд өмчлүүлсэн газар бол дуудлага худалдаанд зөвхөн Монгол Улсын иргэн оролцоно.

70.4.Дуудлага худалдаанд оролцогч урьдчилан тогтоосон хугацаа, хэмжээ, журмын дагуу дэнчин төлнө. Дэнчин төлсөн тохиолдолд дуудлага худалдаанд оролцуулна.

71 дүгээр зүйл. Дуудлага худалдаа зохион байгуулах

71.1.Дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч дуудлага худалдаа явуулахаар өргөдөл гаргасан төлбөр авагчийн нэр, төлбөрийн хэмжээ, үл хөдлөх эд хөрөнгийн талаархи танилцуулга, түүнийг битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураасан он, сар, өдөр, үл хөдлөх эд хөрөнгийн үнийг танилцуулна.

71.2.Анхны үнийн санал гарснаар дуудлага худалдааг эхэлсэнд тооцно.

71.3.Сүүлийн үнэ хэлэхийг зарлана. Тухайн үнийн саналыг дуудлага худалдаа эрхлэн хөтлөгч хүлээж аваагүй бол саналыг хүчингүйд тооцно.

71.4. Дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч нь сүүлийн үнэ зарлаж 3 удаа дуудсаны дараа дуудлага худалдаа дуусгавар болно.

71.5. Үл хөдлөх эд хөрөнгө борлогдсон тохиолдолд төлбөрийн шаардлагыг хангах хэмжээний мөнгө болон дуудлага худалдааны зардлыг тооцон суутгаж шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд оруулна.

71.6. Үл хөдлөх эд хөрөнгийн дуудлага худалдааг зогсоох, түр хойшлуулах, хоёр дахь дуудлага худалдааг зохион байгуулахдаа Иргэний хуулийн 177 дугаар зүйлийг баримтална.

71.7. Дуудлага худалдаагаар борлогдоогүй Монгол Улсын иргэнд өмчлүүлсэн газраас бусад үл хөдлөх эд хөрөнгийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахад гарсан зардлыг хасаж төлбөртөө тооцон авахыг төлбөр авагчид санал болгоно.

71.8. Төлбөр авагч нь Монгол Улсын иргэн бол дуудлага худалдаагаар борлогдоогүй Монгол Улсын иргэнд өмчлүүлсэн газрыг энэ хуулийн 71.7-д заасны дагуу төлбөр авагчид санал болгож болно.

71.9. Төлбөр авагчид санал болгосон үл хөдлөх эд хөрөнгийг шийдвэр гүйцэтгэгчийн тогтоосон хугацаанд төлбөр төлөгч, бусад этгээд чөлөөлөөгүй бол шийдвэр гүйцэтгэгч албадан чөлөөлнө.

71.10. Дуудлага худалдаагаар борлогдсон үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөх эрхийг шилжүүлсэн эсэх тухай дуудлага худалдааны эрхлэн хөтлөгчийн шийдвэрийг тогтоосон хугацаанд танилцуулна. Энэ хугацаа нь 14 хоногоос хэтрэхгүй байна.

71.11. Эрхлэн хөтлөгчийн шийдвэрт дуудлага худалдааны ялагчийн нэр, дуудлага худалдаагаар худалдан авсан эд хөрөнгийн үнэ, хөрөнгийн үнийг бүрэн төлсөн болон өмчлөх эрх үүсэх, эд хөрөнгө чөлөөлөх хугацааг заана.

71.12. Дуудлага худалдааны ялагч худалдаж авсан эд хөрөнгийн үнийг энэ хуулийн 71.10-т заасан хугацаанд төлөөгүй бол дэнчинг улсын орлого болгоно.

71.13. Энэ хуулийн 71.10-т заасан товлон тогтоосон хугацаанаас өмнө төлбөр бүрэн төлөгдсөн тохиолдолд дуудлага худалдааны ялагчид өмчлөх эрх үүсэхгүй.

71.14. Үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөх эрх шилжүүлсэн шийдвэрт гомдол гараагүй тохиолдолд худалдан авагч үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөгч болно.

71.15. Үл хөдлөх эд хөрөнгөтэй хамт дуудлага худалдаагаар худалдан борлогдсон эд зүйлс худалдан авагчийн өмчлөлд нэгэн адил шилжинэ.

71.16. Төлбөр төлөгчийн шаардлагыг хангаж, өмчлөх эрх шилжүүлсний дараа худалдан авагч улсын бүртгэлийн байгууллагад өмчлөгчийн хувиар бүртгүүлэх эрх эдэлнэ.

71.17. Дуудлага худалдааны явцын талаар тэмдэглэл хөтөлж, дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч болон тэмдэглэл хөтлөгч, шийдвэр гүйцэтгэгч гарын үсэг зурна. Дуудлага худалдааны оролцогч тэмдэглэлтэй танилцаж, санал гаргах эрхтэй.

72 дугаар зүйл. Худалдан борлогдоогүй хөрөнгийн үнийг бууруулах

72.1. Анхны дуудлага худалдааны дуудах үнэ болон хоёр дахь дуудлага худалдааны үнийг Иргэний хуульд заасан хувь, хэмжээгээр тогтооно.

72.2.Төлбөр төлөгч өөрийн хөрөнгийг албадан худалдан борлуулах ажиллагааны бүхий л хугацаанд өөрийн хөрөнгийг бие даан худалдах эрх эдэлнэ.

72.3.Төлбөр төлөгч хөрөнгийг албадан худалдахаас өмнө энэ хуулийн 72.1-д зааснаас илүү үнээр худалдахаар гэрээ байгуулсан тохиолдолд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд төлбөрийг шилжүүлснээр хөрөнгийг худалдан авагчид шилжүүлнэ.

73 дугаар зүйл.Худалдан борлогдоогүй хөрөнгийг төлбөр авагчид санал болгох

73.1.Энэ хуулийн 72.1, 72.2-т заасны дагуу худалдан борлогдоогүй хөрөнгийг төлбөр авагчид иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулахад гарсан зардлыг хасаж төлбөртөө суутган авахыг санал болгоно. Хэрэв төлбөр авагч авахаас татгалзсан, эсхүл хуульд заасан хугацаанд даруй мэдэгдээгүй бол худалдан борлогдоогүй эд хөрөнгийг төлбөр төлөгчид, гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид тус тус буцаана.

73.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хэд хэдэн гүйцэтгэх баримт бичгийн дагуу гүйцэтгэж байгаа бол ипотекийн эрхтэй этгээд болон иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэсэн дарааллаар худалдан борлогдоогүй хөрөнгийг төлбөр авагчид санал болгоно. Төлбөр авагч 10 хоногийн дотор саналыг хүлээн авах эсэх тухайгаа шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдэнэ.

73.3.Худалдан борлогдоогүй үл хөдлөх хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэхдээ түүний үнийг 50 хувиар бууруулж тооцон олгоно. Худалдан борлогдоогүй хөрөнгийн үнэ гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн шаардлагаас илүү дүнтэй бол төлбөр авагч үнийн дүнгийн зөрүүг төлснөөр худалдан борлогдоогүй хөрөнгийг хүлээн авах эрх нээгдэнэ.

73.4.Үнэ хаялцуулах дуудлага худалдаагаар худалдан борлогдоогүй хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчид иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахад гарсан зардлыг хасаж төлбөртөө тооцон авахыг санал болгоно. Төлбөр авагч татгалзсан бол худалдан борлогдоогүй эд хөрөнгийг төлбөр төлөгчид, гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид буцаана.

73.5.Худалдан борлогдоогүй хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэх тухай шийдвэрийг шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч гаргаж, хөрөнгө хүлээлцсэн тухай тэмдэглэл үйлдэнэ.

73.6.Энэ зүйлд заасны дагуу худалдан борлуулсан хөрөнгийн биет байдлын доголдолтой холбогдон гарсан гомдлыг хүлээн авахгүй.

73.7.Үнэт цаас албадан дуудлага худалдаагаар борлогдоогүй бол дуудлага худалдаанд тавьсан өдрийн сүүлийн цагийн үнээр тооцож төлбөр авагчид санал болгоно.

74 дүгээр зүйл.Дуудлага худалдааны орлого хуваарилах

74.1.Хөрөнгийн өмчлөх эрх шилжүүлсний дараа дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч орлого хуваарилах он, сар, өдөр, цагийг товлож талууд болон ипотекийн эрхтэй этгээдэд мэдэгдэнэ.

74.2.Товлосон өдрөөс өмнө дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч энэ хуулийн 74.1-д заасан этгээдээс авлагын тооцоо гаргаж өгөхийг шаардаж болно.

74.3.Орлогыг дараахь дарааллаар хуваарилна:

74.3.1.дуудлага худалдаа явуулсан зардал;

74.3.2.өмчлөх эрх шилжих хүртэл эрхлэн хамгаалагч үл хөдлөх эд хөрөнгийг хамгаалсан, засварласан зардал;

74.3.3.тухайн хөрөнгөтэй холбогдох тогтмол төлөгдөх төлбөр;

74.3.4.ипотекийн эрхтэй этгээдэд төлөх төлбөр.

74.4.Энэ хуулийн 74.3-т заасан зардлыг гаргуулсны дараа уг орлогоос гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангана.

74.5.Гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангасны дараа үлдсэн орлогыг төлбөр төлөгчид олгоно.

75 дугаар зүйл.Хоёр дахь дуудлага худалдаа зохион байгуулах, санал болгох анхны үнийг бууруулах

75.1.Дараахь тохиолдолд дуудлага худалдааг зохион байгуулагч дуудлага худалдааг хүчингүйд тооцож хоёр дахь дуудлага худалдааг явуулна.

75.1.1.дуудлага худалдаанд нэг оролцогч ирсэн;

75.1.2.анхны санал болгосон үнэд хүрэх санал гараагүй;

75.1.3.дуудлага худалдааны ялагч төлбөрийг тогтоосон хугацаанд хийгээгүй.

75.2.Анхны дуудлага худалдааг энэ хуулийн 75.1.3-д заасан үндэслэлээр хүчингүйд тооцсон бол дуудлага худалдааны үед анхны санал болгосон үнээс илүү санал гаргасан дараагийн этгээдэд санал болгоно.

75.3.Энэ хуулийн 75.2-т заасан этгээд санал болгосон хөрөнгөөс татгалзсан тохиолдолд хоёр дахь дуудлага худалдаанд санал болгох доод үнийг бууруулахгүй.

75.4.Үүрэг гүйцэтгүүлэгч-төлбөр төлөгч болон үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээдийн хооронд байгуулсан гэрээ, хэлцлийн дагуу үүссэн төлбөр төлөх үүргийг худалдан борлуулах хоёр дахь дуудлага худалдаа амжилтгүй болсон тохиолдолд төлбөр авагчид үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхийг хоёр дахь дуудлага худалдаанд санал болгосон доод үнийг хорин таван хувиар бууруулсан үнэлж төлбөрт суутган авахыг санал болгоно.

75.5.Энэ хуулийн 75.4-д заасан тохиолдолд үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээд гэрээ, хэлцлийн дагуу хүлээсэн үүргээ бүрэн хэмжээгээр гүйцэтгэх үүрэг хэвээр хадгалагдана.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ ТӨЛБӨР ТӨЛӨГЧИЙН ХӨРӨНГӨӨС СУУТГАЛ ХИЙХ, ТӨЛБӨРИЙГ ТӨЛБӨР АВАГЧИД ШИЛЖҮҮЛЭХ

76 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгчийн мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаас болон бусад хөрөнгөөс суутгал хийх

76.1.Төлбөр төлөгчийн мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаас болон бусад хөрөнгөөс суутгал хийх гэж төлбөр төлөгчийн битүүмжлэгдсэн, хураагдсан, барьцаалагдсан хөрөнгийг, эсхүл түүнийг худалдан борлуулсан үнийн дүнг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг нөхөн төлүүлэхэд зарцуулах ажиллагааг ойлгоно.

76.2.Энэ хуулийн 76.1-т заасан ажиллагааг төлбөр төлөгчийн бэлэн болон бэлэн бус мөнгөн хөрөнгөөс эхлэн хэрэгжүүлнэ. Төлбөр төлөгчийн мөнгөн хөрөнгө гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахад хүрэлцэхгүй бол энэ хуульд заасан дарааллын дагуу бусад хөрөнгөөс суутгал хийнэ.

76.3.Төлбөр төлөгч суутгал хийлгэх хөрөнгийн дарааллын талаар хүсэлт гаргаж болно. Суутгал хийх хөрөнгийн дарааллыг шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуульд нийцүүлэн тогтооно.

76.4.Төлбөрт гаргуулсан бэлэн мөнгийг тухайн өдөрт нь, боломжгүй тохиолдолд дараагийн өдрийн 24 цагийн дотор төлбөр авагчийн, эсхүл шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагын хэмжээгээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг тооцон авч төлбөр авагчид шилжүүлнэ.

77 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгчийн хөрөнгөөс суутгал хийх албадлагын арга хэмжээ

77.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн хөрөнгөөс суутгал хийх дараахь албадлагын арга хэмжээ явуулна:

77.1.1.төлбөр төлөгчийн эзэмшилд байгаа мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаас болон бусад хөрөнгөөс суутгал хийх;

77.1.2.төлбөр төлөгчийн тогтмол цалин хөлс, бусад орлогоос суутгал хийх;

77.1.3.төлбөр төлөгчийн бусдын эзэмшилд байгаа хөрөнгөөс суутгал хийх;

77.1.4.гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд төлбөр төлөгч биечлэн оролцох шаардлагагүй тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг төлбөр төлөгчийн нэрийн өмнөөс, түүний зардлаар гүйцэтгэх;

77.1.5.шийдвэрт заасан тодорхой хөрөнгийг төлбөр төлөгчөөс гаргуулж, төлбөр авагчид шилжүүлэх, эсхүл гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тодорхой үйлдэл, үйл ажиллагааг гүйцэтгүүлэх.

77.2.Гүйцэтгэх баримт бичгийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулах зорилгоор барьцаалсан, битүүмжилсэн хөрөнгийг бусдад шилжүүлсэн тохиолдолд уг хөрөнгө хэний эзэмшилд шилжсэнээс үл хамааран гаргуулж, түүнийг төлбөрт суутгана.

78 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгчийн бие даан худалдан борлуулаагүй хөрөнгийг төлбөрт суутган авах тухай хүсэлт гаргах

78.1.Төлбөр авагч шийдвэр гүйцэтгэгчийн хөрөнгийн үнэлгээ тогтоосон шийдвэрийг хүлээн авснаас хойш 10 хоногийн дотор гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагад нийцэхүйц хөрөнгийг төлбөрт суутгах авах тухай хүсэлт гаргаж болно.

78.2.Төлбөр авагч энэ хуулийн 78.1-т заасан санал гаргасан, төлбөр төлөгч хуульд заасан хугацаанд хөрөнгөө бие даан борлуулаагүй бөгөөд хөрөнгийн үнэлгээний талаар гомдол гаргаагүй тохиолдолд хөрөнгийг шийдвэр гүйцэтгэгчийн үнэлгээ тогтоосон шийдвэрт заасан үнээр төлбөр авагчид төлбөрт суутган шилжүүлнэ.

78.3.Энэ хуулийн 78.2-т заасан шийдвэрийг шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч гаргана.

78.4.Хэрэв төлбөрт суутган шилжүүлэх хөрөнгийн үнэлгээ гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагын хэмжээнд илтэд нийцэхгүй, эсхүл хэд хэдэн төлбөр авагч хөрөнгийг төлбөрт суутган авах тухай санал гаргасан, нэг гүйцэтгэх хуудаст заасан хэд хэдэн төлбөр авагч байгаа тохиолдолд хөрөнгийг энэ хуулийн тавдугаар бүлэгт заасны дагуу худалдан борлуулж гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангана.

79 дүгээр зүйл. Гүйцэтгэх баримт бичигт заасны дагуу хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэх

79.1. Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тохиолдолд хөрөнгийг төлбөр төлөгчөөс хураан авч төлбөр авагчид шилжүүлнэ.

79.2. Төлбөр авагч тухайн хөрөнгийг хүлээн авахаас татгалзсан тохиолдолд төлбөр төлөгчид буцаан олгож, гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид буцаана.

80 дугаар зүйл. Талуудын харилцан шаардлагыг биелүүлэх

80.1. Гүйцэтгэх баримт бичигт заасны дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд харилцан үүрэг бүхий ижил төрлийн шаардлагыг гүйцэтгүүлэхээр нэхэмжилсэн тохиолдолд аль бага шаардлагыг их шаардлагаас нь хасаж суутгаж, уг хэмжээгээр гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелэгдсэнд тооцно.

80.2. Энэ хуулийн 80.1-т заасан шийдвэрийг шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч гаргана.

81 дүгээр зүйл. Төлбөр төлөгчийн эдийн бус хөрөнгөөс суутгал хийх

81.1. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд төлбөр төлөгчийн дараахь эдийн бус хөрөнгөөс суутгал хийж болно:

81.1.1. үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээдэд холбогдох бараа, ажил, үйлчилгээ нийлүүлсний төлбөрийг шаардах эрх;

81.1.2. гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөр төлөгчийн шаардах эрх;

81.1.3. үл хөдлөх эд хөрөнгө түрээслэх эрх;

81.1.4. хуулиар хориглосноос бусад тохиолдолд оюуны өмчийн бүтээлийг эзэмших, ашиглах, өмчлөх болон тэдгээртэй холбоотой шаардах эрх;

81.1.5. төлбөр төлөгчийн эдийн бус бусад хөрөнгө.

81.2. Төлбөр төлөгчийн эдийн бус хөрөнгөөс суутгал хийхдээ энэ хууль, бусад тогтоомжид заасан журмыг баримтална.

81.3. Зарим төрлийн эдийн бус хөрөнгөөс суутгал хийх журмыг Засгийн газар хууль тогтоомжид нийцүүлэн тогтоож болно.

82 дугаар зүйл. Төлбөр төлөгчийн шаардах эрхээс суутгал хийх

82.1. Төлбөр авагч зөвшөөрсөн тохиолдолд үүрэг гүйцэтгүүлэгч-төлбөр төлөгчийн үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхийг гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагын хэмжээнд нийцүүлэн төлбөр авагчид шилжүүлнэ. Энэ тохиолдолд үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээд нь шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад, эсхүл төлбөр авагчид үүргийн гүйцэтгэлийг шилжүүлж үүрэг гүйцэтгүүлэгч-төлбөр төлөгчийн үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхээс суутгал хийнэ.

82.2. Дараахь тохиолдолд үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхээс суутгал хийхийг хориглоно:

82.2.1. үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхээ хэрэгжүүлэх хугацаа өнгөрсөн;

82.2.2. үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээд Монгол Улстай эрх зүйн харилцан туслалцаа үзүүлэх гэрээ байгуулаагүй гадаад улсын нутаг дэвсгэрт байгаа;

82.2.3.үүрэг гүйцэтгэгч-хуулийн этгээдэд холбогдуулан дампуурлын хэрэг нээсэн, эсхүл татан буулгах ажиллагааг эхлүүлсэн;

82.2.4.үүрэг гүйцэтгэгч-хуулийн этгээд татан буугдсан, үйл ажиллагаагаа зогсоосон.

82.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч үүрэг гүйцэтгүүлэгч-төлбөр төлөгчийн үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхээс суутгал хийх тухай тогтоол гаргаж үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээдэд хүргүүлнэ.

82.4.Энэ хуулийн 82.3-т заасан шийдвэрт үүргийн гүйцэтгэлийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад шилжүүлэх, эсхүл шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрснөөр төлбөр авагчид шилжүүлэх, уг шийдвэрийг гаргахаас өмнө байгуулсан үүрэг үүсгэж байгаа гэрээ, хэлцлийн нөхцөлд өөрчлөлт оруулахгүй байх үүрэг хүлээлгэнэ.

82.5.Энэ хуулийн 82.4-д заасны дагуу үүргийн гүйцэтгэлийг шилжүүлснийг үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээд үүрэг гүйцэтгүүлэгч-төлбөр төлөгчийн өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлсэнд тооцно.

83 дугаар зүйл.Гуравдагч этгээдийн эзэмшилд байгаа төлбөр төлөгчийн хөрөнгөөс суутгал хийх

83.1.Төлбөр төлөгчийн гуравдагч этгээдийн эзэмшилд байгаа хөрөнгөөс энэ хуульд заасан үндэслэл, журмыг баримтлан суутгал хийнэ.

84 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгчийн бусдын барьцаанд байгаа хөрөнгөөс суутгал хийх

84.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах зорилгоор бусдын барьцаанд байгаа хөрөнгөөс доор дурдсан журмаар суутгал хийнэ:

84.1.1.хуульд өөрөөр заагаагүй бол барьцааны зүйлийг барьцаалагчаас хураан авах, хамгаалах, холбогдох бүртгэлд тэмдэглэгээ хийлгэх зорилгоор шийдвэрийг улсын бүртгэлийн байгууллагад хүргүүлэх,

84.1.2.барьцаанд байгаа хөрөнгө нь үнэт цаас бол энэ хуулийн 51 дүгээр зүйлд заасан журмын дагуу битүүмжлэх;

84.1.3.барьцааны зүйл, баримт бичгийг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу барьцаалагч худалдан борлуулах ажиллагааг гүйцэтгүүлэх зорилгоор барьцаалагчид шилжүүлэх.

84.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч нь төлбөр авагч, эсхүл барьцаалагчийн хүсэлтийг үндэслэн барьцааны хөрөнгийг энэ хуульд заасан журмын дагуу худалдан борлуулах, эсхүл төлбөрт суутган төлбөр авагчид шилжүүлэх тухай шийдвэр гаргана.

84.3.Гүйцэтгэх баримт бичигт зааснаар барьцаалагч болон төлбөр авагч нь нэг этгээд байгаа тохиолдолд төлбөр төлөгчид өөр эд хөрөнгө байгаа эсэхийг үл хамааран барьцааны хөрөнгөөс төлбөрийг суутгана.

84.4.Барьцааны хөрөнгийг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу худалдан борлуулна.

84.5.Барьцааны хөрөнгийг худалдан борлуулсны дараа иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг суутган барьцаалагчийн шаардлагыг эхний ээлжинд биелүүлснээр бусад төлбөр авагчийн шаардлагыг биелүүлнэ.

85 дугаар зүйл.Төлбөр авагчийн хөрөнгийн эрхийг бүртгүүлэх

85.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр авагчид гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагын гүйцэтгэлд шилжүүлсэн хөрөнгийн эрхийг бүртгүүлэх зорилгоор дараахь тохиолдолд зохих баримт, материалыг бүрдүүлэн улсын бүртгэлийн байгууллагад хандана:

85.1.1.гүйцэтгэх баримт бичигт тухайн хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэхээр заасан;

85.1.2.төлбөр авагч шийдвэр гүйцэтгэгчийн санал болгосноор төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг төлбөрт суутган хүлээн авсан.

85.2.Энэ хуулийн 85.1-т заасны дагуу хөрөнгийг бүртгүүлэх зардлыг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд тооцохгүй.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ ТӨЛБӨР ТӨЛӨГЧ-ИРГЭНЭЭС ТӨЛБӨР ГАРГУУЛАХ

86 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгч-иргэний мөнгөн хөрөнгө болон бусад хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах

86.1.Төлбөрийг төлбөр төлөгч-иргэний банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь хадгаламжийн болон харилцах дансанд байгаа мөнгөн хөрөнгө, үнэт цаас, түүнчлэн үл хөдлөх, хөдлөх эд хөрөнгө, бусад хөрөнгөөс гаргуулна.

86.2.Гүйцэтгэх баримт бичгийг үндэслэн эхний ээлжид бэлэн мөнгө, эсхүл банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь хадгаламжийн болон харилцах дансанд байгаа төлбөр төлөгчийн мөнгөн хөрөнгө, бусад үнэт зүйлээс төлбөрийг гаргуулна.

86.3.Төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлого нь банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь хадгаламжийн болон харилцах дансанд ордог бол энэ хуульд заасан төлбөрт суутгаж болохгүй орлогыг хасаж бусад хэсгийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд шилжүүлнэ.

86.4.Төлбөр төлөгч-иргэнд мөнгөн хөрөнгө байхгүй, эсхүл гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд хүрэлцэхгүй бол төлбөр төлөгчийн өмчлөлийн бусад хөрөнгөөс төлбөрийг гаргуулна.

86.5.Энэ хуулийн 86.2, 86.4-д заасан хөрөнгө гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд хүрэлцэхгүй бол төлбөр төлөгчийн дундаа хэсгээр буюу хамтран өмчлөх хөрөнгийн түүнд ногдох хэсгээс төлбөрийг гаргуулна.

86.6.Энэ хуулийн 86.5-д заасан төлбөр төлөгчийн дундаа хэсгээр буюу хамтран өмчлөх хөрөнгийн түүнд ногдох хэсгээс төлбөрийг гаргуулах тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч тухайн хөрөнгийг энэ хуульд заасан нийтлэг журмын дагуу битүүмжилнэ.

86.7.Төлбөр авагч нь төлбөр төлөгчид ногдох хөрөнгийн хувь, хэмжээг тогтоолгохоор шүүхэд хандана.

86.8.Төлбөр авагч нь төлбөр төлөгчийн дундаа хэсгээр буюу хамтран өмчлөх хөрөнгийн түүнд ногдох хэсгээ бусад өмчлөгчид зах зээлийн үнээр худалдан борлуулах, бусад дундаа хэсгээр буюу хамтран өмчлөг худалдан авахаас татгалзсан тохиолдолд албадан худалдан борлуулах, олсон орлогыг төлбөр суутгуулан авах шаардлага гаргах эрхтэй.

86.9.Төлбөр төлөгч шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэхээс зайлсхийх, төлбөрт суутгаж болзошгүй хөрөнгийг нуун далдлах зорилгоор хийсэн хэлцэл нь Иргэний хуулийн 56.1-д заасны дагуу хүчин төгөлдөр бус байх бөгөөд төлбөр авагч Иргэний хуулийн 56.4-д заасны дагуу түүний үр дагаврыг арилгуулах, учирсан хохирлоо нөхөн төлүүлэхээр шаардлага гаргах эрхтэй.

86.10.Өвлөгч-төлбөр төлөгч өвлүүлсэн хөрөнгийг хүлээн авсны дараа түүнд холбогдох гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд шаардлагатай төлбөрийг уг хөрөнгөөс гаргуулж болно.

86.11.Төлбөр төлөгчийн банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь хадгаламжийн болон харилцах дансанд байгаа үнэт металл, эрдэнийн чулуу, үнэт цаас, бэлэн мөнгө, түүнчлэн төлбөр төлөгчөөс бусдад, бусдаас төлбөр төлөгчид бэлэн ба бэлэн бусаар шилжүүлсэн хоорондын төлбөр тооцооны мөнгөнөөс төлбөрийг гаргуулж болно.

87 дүгээр зүйл.Барьцаалагдсан хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах

87.1.Төлбөр төлөгчийн хөрөнгө гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд хүрэлцэхгүй бол түүний өмчлөлийн бусдад барьцаалсан хөрөнгөөс төлбөр гаргуулж болно.

87.2.Энэ хуулийн 87.1-д заасан барьцаалагч тэргүүн ээлжид хохирлоо барагдуулах эрхтэй.

87.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч барьцаалагчийн хохирлыг барагдуулсны дараа хөрөнгө үлдсэн бол бусад үүрэг гүйцэтгүүлэгчийн төлбөрийг барагдуулна.

88 дугаар зүйл.Төлбөр гаргуулж болохгүй хөрөнгө

88.1.Төлбөр төлөгч-иргэний зайлшгүй хэрэгцээт дараахь хөрөнгийг төлбөрт хураан авч болохгүй:

88.1.1.зайлшгүй хэрэгцээт хоол, хүнс, гал тогооны хэрэгсэл;

88.1.2.улирал бүрийн нэг ээлжийн хувцас;

88.1.3.хүйтний улиралд хэрэглэх түлээ, түлш;

88.1.4.мал аж ахуй болон газар тариалан эрхэлдэг бол хүн амын амьжиргааны доод төвшинтэй тэнцэхүйц тооны мал, тариалах үр;

88.1.5.төлбөр төлөгч-иргэн мэргэжлийнхээ ажил, үйлдвэрлэл явуулахад зайлшгүй шаардагдах эд юмс.

88.2.Энэ хуулийн 88.1.5-д заасан эд юмсын үнэ нь гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн хэмжээнээс өндөр байгаа тохиолдолд уг эд юмсыг орлуулах үнэ хямд зүйлээр сольж болно.

89 дүгээр зүйл.Төлбөр гаргуулж болохгүй орлого

89.1.Төлбөр төлөгч-иргэний дараахь орлогоос төлбөр гаргуулж болохгүй:

89.1.1.байгалийн гамшиг, үйлдвэрлэлийн осол, гэнэтийн аюул, онцгой нөхцөл байдлын улмаас үзүүлж байгаа тусламж, тэтгэлэг, хандив;

89.1.2.илүү цагаар ажилласны нэмэгдэл хөлс, нэг удаагийн урамшуулал, ажлаас халагдсаны тэтгэмж;

89.1.3.Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн⁹ дагуу олгож байгаа хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж;

89.1.4.донорт олгож байгаа нөхөх олговрын мөнгө;

89.1.5.нэмэгдэл хоол, амралт, сувиллын эмчилгээ, хиймэл эрхтэн хийлгэхэд зориулан олгосон зардал;

89.1.6.хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний, тэжээн тэтгэгчээ алдсаны тэтгэмж, тэтгэвэр;

89.1.7.хүүхдийн болон сургалтын байгууллагын тэтгэлгийн мөнгө.

89.1.8.эрүүл мэндэд учруулсан хохирлын нөхөн төлбөр;

89.1.9.хөдөлмөрийн хууль тогтоомжийн дагуу олгож байгаа тэтгэмж, тэтгэлэг.

90 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос төлбөр гаргуулах, суутгал тооцох

90.1.Төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос гаргуулах төлбөрийн хувь хэмжээг төлбөр авагч болон төлбөр төлөгчийн төлбөрийн чадвар, бусад байдлыг харгалзан шийдвэр гүйцэтгэгч тогтооно.

90.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос суутгал хийлгүүлэх мэдэгдлийг түүний ажиллаж байгаа, тэтгэвэр, тэтгэмж олгож байгаа иргэн, хуулийн этгээд, албан тушаалтанд хүргүүлнэ.

90.3.Иргэн, хуулийн этгээд, албан тушаалтан шийдвэр гүйцэтгэгчийн мэдэгдлийг хүлээн авмагц шийдвэр гүйцэтгэгчийн мэдэгдлийн дагуу төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос сар тутам хийх суутгалын хуваарь гаргаж үүний дагуу суутгасан орлогыг суутгал хийсэн өдрөөс хойш 3 хоногийн дотор мэдэгдэл олгосон шийдвэр гүйцэтгэгчид шилжүүлнэ.

90.4.Энэ хуулийн 90.3-т заасан шилжүүлгийн зардлыг төлбөр төлөгч хариуцна.

90.5.Төлбөр төлөгч ажлаас чөлөөлөгдсөн бол энэ хуулийн 90.2-т заасан мэдэгдэл хүлээн авагч 7 хоногийн дотор түүнээс төлбөрт суутгасан орлогын тооцоог гаргаж төлбөр төлөгч хаана, ямар ажилд шилжсэнийг мэдэгдэлд тэмдэглэж, мэдэгдлийг шийдвэр гүйцэтгэгчид буцаана.

90.6.Төлбөр төлөгч шилжиж очсон ажил, болон цалин хөлс, бусад орлого олдог газрын хаягийг шийдвэр гүйцэтгэгчид нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.

90.7.Төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос дараахь тохиолдолд төлбөр гаргуулна:

90.7.1.тогтмол төлөгдөх төлбөрийг гаргуулах;

⁹ Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 1994 оны 08 дугаарт нийтлэгдсэн.

90.7.2.төлбөр төлөгч хөрөнгөгүй нь тогтоогдсон, эсхүл байгаа хөрөнгө нь гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд хүрэлцэхгүй.

90.8.Төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос суутгал тооцохдоо нийгмийн даатгалын шимтгэл болон татварт ногдох хэсгийг хассан үнийн дүнгээс тооцно.

90.9.Энэ хуулийн 90.7-д заасан орлогод ирээдүйд олгогдох цалин хөлс, бусад орлого нэгэн адил хамаарна.

90.10.Төлбөр төлөгч хэд хэдэн газраас цалин хөлс, бусад орлого, эсхүл эд хөрөнгөөр хөлс авдаг бол тэдгээрийг нийлүүлэн тооцно.

90.11.Цалин хөлс, бусад орлогоос төлбөр гаргуулах, суутгал хийхтэй холбогдсон гомдлыг шүүх хүлээн авахгүй.

90.12.Хэд хэдэн гүйцэтгэх баримт бичгийн дагуу төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос нэг удаа гаргуулах төлбөрийн хэмжээ цалин хөлсний тавин хувиас хэтэрч болохгүй. Төлбөрийг гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлэх хүртэл суутгана.

90.13.Тэжээн тэтгэх болон бусдын эрүүл мэндэд учруулсан хохирол, хор уршгийг арилгахад холбогдох шаардлагыг гүйцэтгэхэд шаардлагатай бол энэ хуулийн 90.12-д заасан хязгаарлалт хамаарахгүй.

91 дүгээр зүйл.Хүүхдийн тэтгэлгийг гаргуулах

91.1.Хүүхдийн тэтгэлгийг төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос гадна шүүхийн шийдвэрт дурдсан мөнгөн болон бусад эд хөрөнгөөс гаргуулна.

91.2.Хүүхдийн тэтгэлгийг төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлого, мөнгөн болон бусад эд хөрөнгөөс гаргуулахад энэ хуульд заасан журмыг баримтална.

91.3.Төлбөр авагч зөвшөөрсөн тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч хүүхдийн тэтгэлгийг сар, улирал, хагас жил, жилээр, эсхүл нэг удаа мөнгөн болон эд хөрөнгөөр төлбөр төлөгчөөс гаргуулж болно.

91.4.Төлбөр төлөгч нь энэ хуулийн 33 дугаар зүйлд зааснаас гадна, гадаад улсад байнга оршин суухаар явах бол 3 хоногийн дотор харьяалах шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага болон төлбөр авагчид мэдэгдэх үүрэгтэй.

91.5.Төлбөр төлөгч гадаад улсад байнга оршин суухаар явах тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуульд заасан журмын дагуу шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх баталгааг хангуулна.

91.6.Шийдвэр гүйцэтгэгч шүүхийн шийдвэрээр тогтоосон тэтгэлгийн төлөгдөөгүй хэсгийг хугацаа харгалзахгүйгээр төлбөр төлөгчөөс нөхөн гаргуулна.

91.7.Төлбөр нөхөн төлүүлэхэд төлбөр төлөгч хөдөлмөр эрхлээгүй, эсхүл цалин хөлс, бусад орлогын хэмжээг тогтоох боломжгүй бол тухайн үеийн хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг баримтлан тогтооно.

91.8.Төлбөр төлөгч хөдөлмөрийн чадваргүй болсон тохиолдолд тухайн хугацааны тэтгэлгийн хэсгийг, эсхүл бүхэлд нь нөхөн төлүүлэхээс чөлөөлүүлэх хүсэлтээ шүүхэд гаргаж болно.

91.9.Шүүх тэтгэлэг, тэтгэмжийн хэмжээг өөрийн шийдвэрийг гаргах үед мөрдөгдөж байсан хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг үндэслэн тогтоосон бол төлбөр авагчийн хүсэлтийг үндэслэн шийдвэр гүйцэтгэгч хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ өөрчлөгдөх бүрд түүнийг баримтлан тогтоосон тэтгэлгийн хэмжээг өөрчлөлтөд нийцүүлэн шинэчлэн тогтооно.

91.10.Шүүхийн шийдвэрийг хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр биелүүлээгүй, эсхүл тэтгэлэг төлөх талаар гаргасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд зориуд саад учруулсан хүн, хуулийн этгээд, төлбөр төлөгчид хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

92 дугаар зүйл.Хорих ял эдэлж байгаа төлбөр төлөгчийн хөдөлмөрийн хөлснөөс төлбөр гаргуулах

92.1.Хорих ял эдэлж байгаа хоригдлын төлбөрийг түүний өмчлөлийн эд хөрөнгөөс төлүүлсний дараа дутуу хэсгийг төлүүлэхээр хоригдлын ял эдэлж байгаа хорих ангийн захиргаанд цалин хөлснөөс суутгал хийх мэдэгдэл хүргүүлнэ.

92.2.Мэдэгдэл хүлээн авсан хорих ангийн захиргаа хоригдлын хөдөлмөрийн хөлснөөс сар бүр суутгал хийж иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албанд шилжүүлнэ.

92.3.Хорих ял эдэлж байгаа хоригдлын цалин хөлс, бусад орлогоос суутгал хийхэд энэ хуульд заасан хязгаарлалт хамаарахгүй.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ ТӨЛБӨР ТӨЛӨГЧ-ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ХӨРӨНГӨӨС ТӨЛБӨР ГАРГУУЛАХ

93 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн мөнгөн хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах

93.1.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн мөнгөн хөрөнгө төлбөр төлөхөд хүрэлцэхгүй тохиолдолд түүний өмчлөлд хамаарах гүйлгээнээс, эсхүл гүйлгээнд оруулахыг хязгаарласнаас бусад хөрөнгөнөөс төлбөрийг суутгана. Энэ тохиолдолд тухайн хөрөнгө хаана, ямар зориулалтаар ашиглагдаж байгаа нь үл хамаарна.

93.2.Улсын төсвөөс санхүүждэг төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн дансанд байгаа төлбөр төлөх зориулалт бүхий мөнгөн хөрөнгө нь төлбөрт хүрэлцэхгүй тохиолдолд дараагийн жилийн төсөвт нэмж тусгаж, төлбөрийг барагдуулна.

93.3.Төлбөр төлөгч нь банк байх тохиолдолд тухайн арилжааны банкны Монгол банкин дахь харилцах данснаас хасалт хийх, төлбөрийн шаардлагын хэмжээгээр дансны зарлагын гүйлгээг битүүмжлэн төлбөрийг гаргуулна.

93.4.Төлбөр төлөгчийн нийт хөрөнгө нь гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахад хүрэлцэхгүй тохиолдолд тухайн хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулагч, хувь эзэмшигчийн эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах эсэх асуудлыг үүсгэн байгуулагч, хувь эзэмшигчийн эд хөрөнгийн хариуцлагын харилцааг зохицуулсан хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу шийдвэрлэнэ.

93.5.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн хөрөнгөөс суутгал хийхдээ уг хуулийн этгээдэд хөрөнгөө итгэмжлэн хадгалуулсан, өөрийн нэрийн өмнөөс аливаа гүйлгээ, төлбөр тооцоо гүйцэтгүүлэхээр данс эзэмшиж байгаа бусад этгээдийн хөрөнгөөс суутгал хийхгүй.

93.6.Энэ зүйлд заасан журмыг хувиараа аж ахуй эрхэлдэг төлбөр төлөгч-иргэнд холбогдуулан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах тохиолдолд нэгэн адил баримтална.

93.7.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээд энэ хуульд заасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар зээлдэгч, хөрөнгө оруулагч, хувь эзэмшигч, үүсгэн байгуулагчид мэдэгдэх үүрэгтэй бөгөөд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны улмаас бий болсон хөрөнгийн өөрчлөлтийн талаар улсын бүртгэл, татварын байгууллагад заавал мэдээлэх үүрэгтэй.

93.8.Шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа нь төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн төлбөр гүйцэтгэх чадварт ноцтой нөлөөлөх тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар дампуурлын хэрэг үүсгэх тухай нэхэмжлэл гаргах эрх бүхий этгээдэд мэдэгдэх үүрэгтэй.

94 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн хөрөнгийг хураан авах, худалдан борлуулах, төлбөрт суутгах дараалал

94.1.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдэд гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд хүрэлцэхүйц мөнгөн хөрөнгө байхгүй тохиолдолд уг хуулийн этгээдийн хөрөнгө хэний эзэмшилд байгаагаас үл хамааран дараахь хураан авах, худалдан борлуулах, төлбөрт суутгах ажиллагаа явуулна:

94.1.1.бараа, ажил, үйлчилгээ үйлдвэрлэх, гүйцэтгэхэд шууд хамааралгүй хөдлөх эд хөрөнгө, үнэт цаас, бэлэн бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд шууд хэрэглэгдэхгүй бусад материал, үнэт зүйл;

94.1.2.бараа, ажил, үйлчилгээ үйлдвэрлэх, гүйцэтгэхэд шууд хамааралгүй хөрөнгийн эрх;

94.1.3.бараа, ажил, үйлчилгээ үйлдвэрлэх, гүйцэтгэхэд шууд хамааралгүй үл хөдлөх хөрөнгө;

94.1.4.бараа, ажил, үйлчилгээ үйлдвэрлэх, гүйцэтгэхэд шууд хамаарал бүхий хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгө, бараа, материал, бусад түүхий эд, техник, тоног төхөөрөмж, үнэт цаас.

95 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн өмчлөлийн бусдын эзэмшилд байгаа мөнгөн болон бусад хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах

95.1.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн банкин дахь харилцах данс, хадгаламжид байгаа үнэт металл, эрдэнийн чулуу, үнэт цаас, мөнгөн хөрөнгө, түүнчлэн төлбөр төлөгчөөс бусдад, бусдаас төлбөр төлөгчид бэлэн ба бэлэн бусаар шилжүүлсэн хоорондын төлбөр тооцооны мөнгөнөөс төлбөр гаргуулж болно.

96 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн үл хөдлөх хөрөнгийг битүүмжлэх

96.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн үл хөдлөх эд хөрөнгийг энэ хуулийн 49 дүгээр зүйлд заасны дагуу битүүмжилснээс хойш нэн даруй уг хуулийн этгээдийн үл хөдлөх эд хөрөнгийг битүүмжилсэн тухай мэдэгдлийг улсын бүртгэлийн байгууллагад хүргүүлнэ.

96.2.Мэдэгдэлд уг үл хөдлөх эд хөрөнгийн үнэ, тоо хэмжээ, байршил, төлбөр авагчийн шаардсан мөнгөн дүнгийн тухай мэдээллийг хавсаргана.

96.3.Мэдэгдлийн хуулбарыг татварын байгууллагад хүргүүлнэ.

96.4.Улсын бүртгэлийн байгууллага нь энэ хуулийн 96.1-д заасан мэдэгдлийг хүлээн авсан тохиолдолд тухайн битүүмжлэгдсэн үл хөдлөх эд хөрөнгө эрхийн улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн эсэхийг тодорхойлсон лавлагааг 3 хоногийн дотор мэдэгдэл өгсөн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд ирүүлнэ.

97 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээд өөрчлөн зохион байгуулагдах үед төлбөр гаргуулах

97.1.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээд нийлэх, нэгдэх, тусгаарлах, хуваагдах, өөрчлөх замаар өөрчлөн зохион байгуулагдсан тохиолдолд Иргэний хуульд заасны дагуу тухайн байгууллагын мөнгөн хөрөнгө болон бусад эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулна.

98 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаа дуусгавар болох үед төлбөр гаргуулах

98.1.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээд татан буугдсан, дампуурсан зэргээр үйл ажиллагааг нь зогсоосон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлж гүйцэтгэх баримт бичгийг татан буулгах комисс, дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгчид шилжүүлнэ.

98.2.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдэд холбогдуулан дампуурлын хэрэг нээсэн тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагаас илүү гарсан хэмжээгээр хөрөнгийг битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураасан шийдвэрийг хүчингүй болгож энэ талаар дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгчид мэдэгдэнэ.

98.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжилсэн, барьцаалсан, хураасан хөрөнгийн үнэ нь гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагын хэмжээнээс илүүгүй тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах зорилгоор албадан борлуулах, эсхүл төлбөрт суутган шилжүүлэх тухай шийдвэр гаргана.

98.4.Шаардлагыг нь хангасан гүйцэтгэх баримт бичгийг дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгч, эсхүл татан буулгах комисст хүргүүлнэ.

98.5.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдэд дампуурлын хэрэг нээснээс хойш албадлагын аливаа арга хэмжээ явуулахгүй. Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдэд холбогдуулан татан буулгах ажиллагаа эхлүүлсэн, эсхүл дампуурлын хэрэг нээснээс хойш гүйцэтгэх баримт бичиг олгосон, эсхүл ирүүлсэн баримт бичгийн дагуу аливаа албадлагын арга хэмжээ явагдаагүй тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичгийг татан буулгах комисс, дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгчид шилжүүлнэ.

98.6.Татан буулгах комисс, дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийг хүлээн авмагц Иргэний хууль, Дампуурлын тухай хуульд¹⁰ заасан журмын дагуу төлбөр авагчид, эсхүл гүйцэтгэх баримт бичиг ирүүлсэн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд төлбөрийг шилжүүлнэ.

98.7.Төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдэд дампуурлын хэрэг үүсгэн дахин хөрөнгөжүүлэх төлөвлөгөө хэрэгжүүлснээр үйл ажиллагаа нь сэргэн төлбөрийн чадвартай болсон боловч

¹⁰ Дампуурлын тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 1998 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.

төлөвлөгөөний хугацаа дуусахад төлбөрийг барагдуулж дуусаагүй тохиолдолд дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийг шийдвэр гүйцэтгэх албанд шилжүүлнэ.

98.8.Төлбөр авагчийн хүсэлтээр шийдвэр гүйцэтгэгч өөрийн шилжүүлсэн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах талаар татан буулгах комисс, дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгчийн авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ хуульд нийцсэн эсэхийг шалгаж болно.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЭД ХӨРӨНГИЙН БУС ШААРДЛАГЫГ ХАНГАХ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

99 дүгээр зүйл.Тодорхой ажиллагаа гүйцэтгүүлэх, эсхүл тодорхой ажиллагаа гүйцэтгэхгүй байхыг хариуцагчид даалгасан шийдвэрийг гүйцэтгэх

99.1.Төлбөр төлөгч шүүхийн шийдвэрт заасан хөрөнгийн бус шаардлагыг нэн даруй биелүүлэх үүрэгтэй.

99.2.Шаардлагыг биелүүлэхэд тодорхой хугацаа шаардлагатай, эсхүл тодорхой хугацаанд уг шаардлагыг биелүүлэхээр шийдвэрт заасан бол төлбөр төлөгч шүүхийн шийдвэр, түүнийг үндэслэн олгосон гүйцэтгэх баримт бичигт заасан хугацаанд, эсхүл уг шаардлагыг биелүүлэхэд шаардагдах ердийн боломжит хугацаанд биелүүлнэ.

99.3.Төлбөр төлөгч шүүхийн шийдвэрийг сайн дураар биелүүлээгүй бөгөөд шүүх гүйцэтгэх баримт бичиг олгосон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчид иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэсэн тухай мэдэгдэж, гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг сайн дураар биелүүлэх хугацааг хуульд нийцүүлэн тогтоож, биелүүлээгүй тохиолдолд төлбөр төлөгчид урьдчилан мэдэгдэлгүйгээр шүүхийн шийдвэрийг албадан биелүүлэх тухай сануулна.

99.4.Төлбөр төлөгч гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг сайн дураар биелүүлэхгүй нь илт бөгөөд төлбөр төлөгчид тийнхүү хугацаа тогтоох нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд саад учруулах үндэслэлтэй тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг даруй эхлүүлнэ.

100 дугаар зүйл.Орон байрнаас нүүлгэн гаргах, байр, агуулав сав, газар чөлөөлөх, барилга, байгууламжийг нураах тухай шийдвэрийг гүйцэтгэх

100.1.Орон байр, барилга байгууламж, агуулах, савыг төлбөр төлөгч буюу нүүн гарч байгаа этгээд, түүний хамт амьдарч байгаа гэр бүлийн гишүүн, тэдгээрийн эд хөрөнгө, мал, гэрийн тэжээвэр амьтдаас чөлөөлж, төлбөр төлөгч буюу нүүн гарч байгаа этгээдэд албадан чөлөөлсөн хөрөнгийг цаашид эзэмших, ашиглахыг хориглосноор орон байрнаас нүүлгэн гаргах тухай гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлсэнд тооцно.

100.2.Газрыг төлбөр төлөгч буюу албадан нүүж байгаа этгээдийн хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгөөс чөлөөлж, албадан чөлөөлсөн газрыг цаашид эзэмших, ашиглахыг хориглосноор газар чөлөөлөх тухай гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэсэнд тооцно. Тухайн газар дээрх төлбөр төлөгч буюу албадан нүүж байгаа этгээдийн барилга, байгууламжийг нураах, буулгах арга хэмжээг гүйцэтгэх баримт бичигт энэ тухай тусгайлан заасан тохиолдолд гүйцэтгэнэ.

100.3.Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан барилга, байгууламжийг нураах, буулгах болон барилгын үлдэгдэл хог хаягдлаас газрыг цэвэрлэх ажиллагаа явуулснаар барилга,

байгууламжийг албадан нураах тухай гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэсэнд тооцно.

100.4.Барилга, орон байрнаас нүүлгэн гаргах тухай хугацаатай мэдэгдлийг биелүүлээгүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч албадан нүүлгэх өдөр, цагийг тогтоосон мэдэгдлийг нүүн гарвал зохих этгээдэд өгнө.

100.5.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ зүйлд заасан ажиллагааг гүйцэтгэхдээ төлбөр төлөгч буюу нүүн гарч байгаа этгээд, хөндлөнгийн хоёроос доошгүй гэрчийг байлцуулж, шаардлагатай бол сууц өмчлөгчдийн холбооны төлөөлөл, баг, хорооны Засаг даргыг оролцуулан үйлдэнэ. Шаардлагатай бол шийдвэр гүйцэтгэгч уг ажиллагааны үед хариуцах эзэнд нь шилжүүлээгүй эд зүйл, хөрөнгийг хадгалах бөгөөд холбогдох зардлыг төлбөр төлөгч хариуцна.

100.6.Төлбөр төлөгч буюу нүүн гарч байгаа этгээд 2 сарын хугацаанд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албанд хадгалагдаж байгаа эд зүйл, хөрөнгийг аваагүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч түүнд урьдчилан мэдэгдэж хуульд заасан журмын дагуу худалдан борлуулна. Худалдан борлуулах ажиллагааны үр дүнд бий болсон мөнгөн хөрөнгийг гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах болон иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг төлөхөд зарцуулж илүү хэсгийг төлбөр төлөгчид олгоно.

100.7.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ зүйлд заасан ажиллагааг гүйцэтгэхэд цагдаагийн байгууллага болон мэргэжлийн бусад байгууллагын туслалцаа авч болно. Туслалцаа авахтай холбогдсон зардлыг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд тооцно.

100.8.Нүүн гарч байгаа этгээд албадан нүүлгэх мэдэгдэлд заасан хугацаанд хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр барилга, орон байранд байхгүй эсхүл албадан чөлөөлөх барилга, орон байр бусдын ашиглалтад байгаа нь шийдвэрийг биелүүлэхэд саад болохгүй.

100.9.Нүүн гарч байгаа этгээд байхгүй тохиолдолд түүний эзгүйд эд хөрөнгийг нь битүүмжлэн зохих этгээдэд хадгалуулахаар хүлээлгэн өгч, барилга, орон байрыг чөлөөлнө.

100.10.Жилийн аль ч улиралд албадан нүүлгэх ажиллагааг гүйцэтгэж болох бөгөөд энэ хуулийн 27.2.5-д заасан үндэслэлийн дагуу уг ажиллагааг ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчийн тогтоолоор тодорхой хугацаагаар түдгэлзүүлж болно.

100.11.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 100.7-д заасан арга хэмжээний зардлыг төлбөр авагчийн зөвшөөрсөнөөр түүнээс гаргуулан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлаас нөхөн олгуулж болно.

101 дүгээр зүйл.Төлбөр авагчийг байр, барилга, байгууламжид нүүлгэн оруулах тухай шийдвэрийг гүйцэтгэх

101.1.Төлбөр авагчийг гүйцэтгэх баримт бичигт заасан байр, барилга, байгууламжид албадан нүүлгэн оруулах, цаашид хэвийн ашиглах боломж, нөхцөлийг бүрдүүлснээр байр, барилга, байгууламжид нүүлгэн оруулах тухай гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлсэнд тооцно.

102 дугаар зүйл.Хүүхдийг эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчид шилжүүлэх тухай шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх

102.1.Хүүхдийг эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчид шилжүүлэх зэрэг төлбөр төлөгчид тодорхой үйлдэл хийх, эсхүл тодорхой үйлдэл хийхгүй байхыг даалгасан шийдвэрийг төлбөр төлөгч тогтоосон хугацаанд биелүүлээгүй бол шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийг үндэслэн албадан гүйцэтгэнэ.

102.2.Хүүхдийг эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчид шилжүүлэх арга хэмжээг явуулахад шилжүүлэн авахаар томилогдсон этгээдийг болон хүүхдийн асуудал эрхэлсэн төрийн байгууллагын төлөөллийг байлцуулна. Шийдвэр гүйцэтгэгч шаардлагатай тохиолдолд цагдаагийн байгууллага, хүүхдийн эрхийг хамгаалах болон бусад мэргэжлийн байгууллагын төлөөллийг оролцуулж болно.

102.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичигт заасан, хүүхдийг эцэг, эхтэй нь уулзуулах тухай шаардлагыг уулзах этгээдийг хүүхэдтэй саадгүй уулзуулах боломж, нөхцөлийг бүрдүүлж, шүүхийн шийдвэрт нийцүүлэн талуудын хооронд энэ тухай гэрээ байгуулснаар биелүүлсэнд тооцно.

102.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 102.3-т заасан шийдвэрийг гүйцэтгэхдээ төлбөр төлөгч төлбөр авагчийг хүүхэдтэй уулзах боломжоор хангасан эсэхэд хяналт тавина. Хэрэв төлбөр төлөгч гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэх зорилгоор байгуулсан гэрээг зөрчсөн, эсхүл хүүхэдтэй уулзуулах тухай шаардлагыг үл биелүүлсэн бол энэ хуульд заасан журмын дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээх, дахин явуулах эсэхийг шийдвэрлэнэ.

103 дугаар зүйл. Үндэслэлгүйгээр ажлаас халагдсан, чөлөөлөгдсөн, өөр ажилд шилжүүлсэн ажилтныг эгүүлэн тогтоох тухай шийдвэрийг гүйцэтгэх

103.1.Төлбөр төлөгч үндэслэлгүйгээр ажлаас халагдсан, чөлөөлөгдсөн, өөр ажилд шилжүүлсэн төлбөр авагчийг урьд эрхэлж байсан ажил, албан тушаалд нь эгүүлэн тогтоох тухай шийдвэрийг уг шийдвэр хүчин төгөлдөр болсон өдрийн дараагийн ажлын өдөрт багтаан биелүүлэх үүрэгтэй.

103.2.Энэ хуулийн 103.1-т заасан хугацаанд сайн дураар биелүүлээгүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч албадан гүйцэтгэх тухай мэдэгдлийг төлбөр төлөгчид хүргүүлж, тогтоосон хугацаанд сайн дураар биелүүлээгүй тохиолдолд энэ хуульд заасан журмын дагуу албадан гүйцэтгэнэ.

103.3.Мэдэгдлийг хүлээн авсан хариуцагч урьд гаргасан шийдвэрээ хүчингүй болгож, тухайн ажилтныг урьд эрхэлж байсан ажил, албан тушаалд нь эгүүлэн тогтоосноор гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлага биелэгдсэнд тооцно.

103.4.Хуулийн этгээд татан буугдсан, өөрчлөн байгуулагдсаны улмаас шийдвэрийг гүйцэтгэх боломжгүй болсон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч тухайн баримт бичгийг шүүхэд буцаах тухай шийдвэр гаргаж, ахлах шийдвэр гүйцэтгэгчид шилжүүлнэ.

103.5.Энэ хуулийн 103.4-т зааснаас бусад ажилтны урьд ажиллаж байсан ажлын байр, албан тушаал нь цомхотгогдсон бол ажил олгогч ажилтантай тохиролцсоны үндсэн дээр урьд эрхэлж байсан ажил, албан тушаалтай дүйцэх өөр ажил, албан тушаалд ажиллуулах үүрэгтэй.

АРАВДУГААР БҮЛЭГ ТӨЛБӨРТ ГАРГУУЛСАН МӨНГӨН ХӨРӨНГИЙГ ХУВААРИЛАХ, ТӨЛБӨР АВАГЧИЙН ШААРДЛАГЫГ ХАНГАХ

104 дүгээр зүйл. Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэх

104.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичигт заасан хөрөнгийг төлбөр төлөгчөөс хураан авч, төлбөр авагчид шилжүүлж энэ тухай тэмдэглэл үйлдэнэ.

104.2.Шийдвэрт нэр заасан тодорхой хөрөнгө бусдын ашиглалт, эзэмшилд байгаа нь шийдвэрийг биелүүлэхэд саад болохгүй.

105 дугаар зүйл.Төлбөрт гаргуулсан мөнгөн хөрөнгийг хуваарилах

105.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үр дүнд бий болсон, төлбөр авагчид шилжүүлбэл зохих мөнгөн хөрөнгөөс бусад хөрөнгийг 3 хоногийн дотор төлбөр авагчид шилжүүлнэ.

105.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчөөс гаргуулан авсан /үүний дотор төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг худалдан борлуулснаас бий болгосон/ мөнгөн хөрөнгөөс иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулахад гарсан зардлыг эхний ээлжид төлүүлж, бусад мөнгөн хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлнэ.

105.3.Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг хангасны дараа үлдсэн мөнгөн хөрөнгийг төлбөр төлөгчид буцааж олгоно.

105.4.Төлбөрт гаргуулсан мөнгөн хөрөнгө нь хэд хэдэн төлбөр авагчийн шаардлагыг нэгэн зэрэг хангахад хүрэлцэхгүй бол энэ хуулийн 112 дугаар зүйлд заасан дарааллыг баримтлан гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангана.

106 дугаар зүйл.Бие даасан шаардлага гаргах эрхтэй гуравдагч этгээдийн худалдан борлуулсан хөрөнгөтэй холбогдсон эрх

106.1.Бие даасан шаардлага гаргах эрхтэй гуравдагч этгээд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны дагуу худалдан борлуулсан хөрөнгөөс шаардлагаа хангуулахаар тухайн эд хөрөнгө байгаа газрын шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй.

107 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэгч бэлэн мөнгө хүлээн авах, олгох

107.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөрт бэлэн мөнгө хүлээн авах, түүнийг төлбөр авагчид олгохдоо энэ тухай баримтыг хоёр хувь үйлдэж, үйлдсэн он, сар, өдрийг бичиж, гарын үсэг зуруулан, төлбөр төлөгчид нэг хувийг өгч, нэг хувийг нь хувийн хэрэгт хавсаргана.

107.2.Бэлэн мөнгө хүлээн авах баримт нь нэгдсэн дугаартай, хэвлэмэл маягт байна.

107.3.Бэлэн мөнгө хүлээн авсан баримт нь ямар нэгэн засваргүй байна.

107.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч нь хүлээн авсан бэлэн мөнгийг төв суурин газарт 24 цаг, хөдөө орон нутагт 72 цагийн дотор төлбөр авагчид олгож, эсхүл шийдвэр гүйцэтгэх газрын дансанд шилжүүлнэ.

107.5.Гадаад валютын ханшийг шүүхийн шийдвэр гарсан өдрийн Монголбанкнаас зарласан албан ёсны ханшаар тодорхойлно.

108 дугаар зүйл.Гаргуулсан төлбөрийг олгох журам

108.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч гаргуулсан төлбөрийг төлбөр авагч иргэн, хуулийн этгээдийн банк, банк бус санхүүгийн байгууллага дахь дансанд бэлнээр, эсхүл бэлэн бусаар хийх ба дансны дугаар тодорхойгүй тохиолдолд мөнгийг шийдвэр гүйцэтгэх газрын дансанд оруулна.

108.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөрт бэлнээр гаргуулсан мөнгийг хуулиар тогтоосон хугацааны дотор төлбөр авагчид бэлнээр олгож эсхүл, түүний дансанд шилжүүлнэ.

108.3.Гадаадад оршин суугаа /оршин байгаа/ төлбөр авагчид төлбөрийн мөнгийг шийдвэр гүйцэтгэх газрын данснаас банкаар дамжуулан гадаад төлбөр тооцооны журмаар олгох ба шилжүүлэх журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, Монголбанкны Ерөнхийлөгчтэй хамтран батална.

109 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын данснаас мөнгө олгох

109.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд мөнгө шилжиж орсон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр авагчид мэдэгдэх, мөнгийг олгох ажиллагааг даруй гүйцэтгэх бөгөөд төлбөр авагчийн эцэг/эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, оршин суугаа /оршин байгаа/ хаяг тодорхойгүй, эсхүл буруу хаягаар шилжиж орсон бол тодруулах ажиллагаа хийнэ.

109.2.Дансанд мөнгө шилжүүлэгч нь төлбөр төлөгч, төлбөр авагчийн эцэг/эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, хаягийг үнэн зөв, тодорхой бичих үүрэгтэй ба хаягийг буруу бичсэнээс гарсан нэмэгдэл зардлыг буруутай этгээд хариуцна.

110 дугаар зүйл.Хүүхдийн тэтгэлгийн мөнгийг олгох

110.1.Хүүхдийн тэтгэлгийн мөнгийг дараахь журмаар олгоно:

110.1.1.төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос суутгал хийсэн иргэн, хуулийн этгээд түүнийг төлбөр авагчид бэлнээр олгох, эсхүл харилцах болон хадгаламжийн дансанд шилжүүлэх;

110.1.2.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд орж ирсэн тэтгэлгийн мөнгийг банкаар дамжуулан төлбөр авагчид бэлнээр олгож, эсхүл түүний хадгаламжийн дансанд, эсхүл өөрийнх нь заасан дансанд шилжүүлэх.

110.2.Хүүхдийн тэтгэлгийн мөнгөнд тооцон төлбөр төлөгчөөс гаргуулан авсан эд хөрөнгийг энэ бүлэгт заасан нийтлэг журмын дагуу шилжүүлнэ.

111 дүгээр зүйл.Төлбөрийг хэсэгчлэн гүйцэтгэх

111.1.Төлбөр төлөгчөөс гаргуулсан хөрөнгө нь төлбөрийн шаардлагыг хангахад хүрэлцэхгүй байгаа тохиолдолд төлбөрийг хэсэгчлэн гүйцэтгэж болно.

112 дугаар зүйл.Хэд хэдэн төлбөр авагчийн шаардлагыг хангах дараалал

112.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчөөс гаргуулсан хөрөнгө, мөнгө нь нэгэн зэрэг /нэг гүйцэтгэх баримт бичгээр/ шаардлага гаргасан хэд хэдэн төлбөр авагчийн шаардлагыг нэгэн зэрэг хангахад хүрэлцэхгүй бол төлбөр авагч нэг бүрийн авах төлбөрийн хэмжээгээр хувь тэнцүүлэн олгоно.

112.2.Хүүхдийн тэтгэлэг, бусдын амь бие, эрүүл мэндэд учирсан хохирлын төлбөрийг дараалал харгалзахгүй тэргүүн ээлжинд олгоно.

112.3.Хэд хэдэн гүйцэтгэх баримт бичгийн дагуу хэд хэдэн төлбөр авагчийн хөрөнгийн шинжтэй шаардлагыг гүйцэтгэх баримт бичиг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад бүртгэгдсэн дарааллын дагуу хангах бөгөөд, эхний гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг бүрэн хэмжээнд хангаснаар дараагийн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах зарчмыг баримтална.

112.4.Хэрэв дараагийн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах нь эхний гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг хангуулах төлбөр авагчийн ашиг сонирхолд хамааралгүй бол энэ хуулийн 112.3-т заасан дарааллыг баримтлахгүй.

113 дугаар зүйл.Төлбөрийг биелүүлсэнд тооцох

113.1.Төлбөр төлөгчөөс шүүхийн шийдвэрт заасан хөрөнгө, мөнгийг гаргуулснаар төлбөрийг биелүүлсэнд тооцно.

113.2.Төлбөр авагчид зохих хөрөнгийг шилжүүлсэн тухай баримт бичгийг тус тус гардуулж, гүйцэтгэх баримт бичгийг хаана.

114 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд мөнгө хадгалах

114.1.Төлбөр авагчийн хаяг тодорхойгүйгээс олгогдоогүй мөнгийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд нийтэд зарласнаас хойш дараахь хугацаанд хадгална:

114.1.1.иргэнд олгох бол 3 жил;

114.1.2.хуулийн этгээдэд шилжүүлэх бол 1 жил.

114.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд байгаа мөнгийг гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахаас бусад зориулалтаар зарцуулахыг хориглоно.

114.3.Энэ хуулийн 114.1-д заасан хугацаа өнгөрсөн тохиолдолд мөнгийг улсын төсөвт шилжүүлнэ.

114.4.Төлбөр авагчийн хаяг, дансны дугаар тодорхой болсон буюу төлбөр авагч хүсэлт гаргасан тохиолдолд энэ хуулийн 114.3-т зааснаар улсын орлогод оруулсан мөнгийг хугацаа харгалзахгүйгээр буцааж олгоно.

АРВАН НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ ГАДААДЫН ИРГЭН, ХАРЬАЛАЛГҮЙ ХҮН, ГАДААД УЛСЫН БОЛОН ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГАТАЙ ХОЛБООТОЙ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

115 дугаар зүйл.Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн, гадаад улсын болон олон улсын байгууллагатай холбоотой иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа

115.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн, гадаад улсын Монгол улсын нутаг дэвсгэр дэх хөрөнгө, олон улсын байгууллага, тэдгээрийн хөрөнгөтэй холбоотой шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэхэд Монгол Улсын олон улсын гэрээ, тэдгээрт нийцсэн энэ хуульд заасан нийтлэг журмыг баримтална.

115.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч гадаад улсын иргэн, гадаад улсын Монгол улсын нутаг дэвсгэр дэх хөрөнгө, олон улсын байгууллага, дипломат төлөөлөгчийн газрын хөрөнгөд холбогдуулан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх аливаа ажиллагаа явуулахын өмнө тухайн этгээд, түүний хөрөнгө нь Монгол Улсын олон улсын гэрээнд зааснаар халдашгүй халдашгүй дархан эрх, ямба эдлэх эсэхийг заавал тогтооно.

115.3.Энэ хуулийн 115.2-т заасныг тогтооход шаардлагатай тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга, хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнээр уламжлуулан гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас мэдээлэл авч болно.

115.4.Энэ хуулийн 115.2-т заасан асуудал нь хэрэг маргааныг шийдвэрлэх шатанд тогтоогдсон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч нэмэлт ажиллагаа явуулахгүй.

115.5.Гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн болон гадаад улсын, олон улсын байгууллага, гадаад улсад байнга оршин суудаг Монгол Улсын иргэнтэй холбоотой шийдвэрийг гүйцэтгэхэд Монгол Улсын Олон улсын гэрээнд заасны дагуу тухайн төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийн талаар мэдээлэл цуглуулах, гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр төлөгчийн байнгын оршин сууж байгаа, эсхүл хөрөнгө нь оршин байгаа гадаад улсын шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх чиг үүрэг бүхий байгууллагад шилжүүлэн гүйцэтгүүлнэ.

116 дугаар зүйл.Гадаад улсын болон олон улсын шүүх, арбитрын шийдвэрийг гүйцэтгэх

116.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гадаад улсын, олон улсын шүүх, арбитрын шийдвэрийг гүйцэтгэх журмыг энэ хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээгээр тодорхойлно.

117 дугаар зүйл.Гадаад улсын болон олон улсын байгууллагын хөрөнгийг битүүмжлэх, хураах

117.1.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд зааснаар иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулж болохгүй үндэслэл тогтоогдоогүй бол төлбөр төлөгч-гадаад улсын хөрөнгийг энэ хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан журмын дагуу битүүмжлэх, хураан авах, төлбөрт суутгах ажиллагааг гүйцэтгэнэ.

117.2.Төлбөр төлөгч-гадаад улс Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт өмч хөрөнгөтэй эсэхийг тогтоох зорилгоор төрийн холбогдох байгууллага, албан тушаалтнаас лавлагаа, тодорхойлолт авна.

117.3.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасны дагуу гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн, гадаад улсын, олон улсын байгууллага, тэдгээрийн эд хөрөнгөтэй холбогдуулан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах боломжгүй үндэслэл тогтоогдсон тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгоно.

АРВАН ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ, ГҮЙЦЭТГЭСЭН ШИЙДВЭРИЙГ ЦУЦЛАХ

118 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардал

118.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагаас иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон зайлшгүй гарах энэ хуульд заасан зардлыг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардал гэнэ.

118.2.Дараахь зардал иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд хамаарна:

118.2.1.төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг битүүмжлэх, барьцаалах, хураах, хадгалах, тээвэрлэх, шилжүүлэх, худалдан борлуулах;

118.2.2.төлбөр төлөгч, түүний нуусан эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах, олж илрүүлэх;

118.2.3.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд тогтоосон журмын дагуу оролцсон иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талуудаас бусад оролцогч нарын ажлын хөлс;

118.2.4.илгээмж, шуудан, холбоон, хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэхтэй холбогдон гарах;

118.2.5.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад гүйцэтгэсэн бусад ажиллагааны зардал.

118.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг төлбөр авагчаас гаргуулж, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд төвлөрүүлнэ.

118.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа дуусгавар болсон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг төлбөр төлөгчөөс нөхөн гаргуулж, улсын төсөв, төлбөр авагч, болон бусад оролцогчид олгоно.

118.5.Төлбөрийн шаардлагыг хэсэгчлэн хангасан бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг тэр хэмжээгээр талууд хуваан төлнө.

118.6.Гүйцэтгэх баримт бичигт зааснаар хэд хэдэн төлбөр авагч, төлбөр төлөгч байгаа бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг тэднээс хуваан гаргуулна.

118.7.Хорихоос өөр төрлийн ялыг гүйцэтгэх, тэжээн тэтгэхтэй холбоотой гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэх, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлэхтэй холбоотой болон төлбөрийн чадваргүй төлбөр авагчид холбогдох иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

118.8.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг энэ хуулийн 29.1.1-д заасан үндэслэлээр дуусгавар болгосон бол түүний зардлыг улсын төсвөөс гаргана.

118.9.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг тодорхойлох, зарцуулах журмыг хууль зүйн болон санхүүгийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

118.10.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг нөхөн төлүүлэх шийдвэрийг ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн гаргана.

119 дүгээр зүйл.Гүйцэтгэсэн шийдвэрийг цуцлах

119.1.Гүйцэтгэгдсэн шийдвэр хүчингүй болсон бол уг шийдвэрээр төлбөр авагчид олгогдсон хөрөнгийг гаргуулж, төлбөр төлөгчид буцаан олгох, боломжгүй тохиолдолд буцаан олгох үеийн ханшаар хөрөнгийн үнийг тогтоон төлбөр авагчаас төлбөр төлөгчид шилжүүлнэ.

119.2.Гүйцэтгэх баримт бичиг нь хүчингүй болсонд тооцогдсоны улмаас иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа дуусгавар болсон бол шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулсны зардлыг улсын төсвөөс гаргана.

АРВАН ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛУУДЫН БОЛОН БУСАД ОРОЛЦОГЧИЙН ЭРХИЙГ ХАМГААЛАХ

120 дугаар зүйл.Хуулийн этгээдээс гүйцэтгэх баримт бичгийн дагуу тогтоосон хугацаанд суутгал хийгээгүй үед төлбөр авагчийн эрхийг хамгаалах

120.1.Тухайн хуулийн этгээдийн буруутай үйлдлээс шалтгаалан төлбөр төлөгчид олгуулахаар тогтоосон хугацаанд суутгал хийгээгүй бол хуулийн этгээдэд хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

121 дүгээр зүйл.Гүйцэтгэх баримт бичгийн дагуу тогтоосон хугацаанд суутгал хийгээгүй үед төлбөр авагчийн эрхийг хамгаалах

121.1.Гүйцэтгэх баримт бичиг, шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийн дагуу тогтоосон хугацаанд суутгал хийх үүрэг бүхий хуулийн этгээдийн буруутай үйлдлээс шалтгаалан тогтоосон хугацаанд суутгал хийгдээгүй бол төлбөр авагч гэм буруутай этгээдээс учирсан хохирлоо нөхөн төлүүлэхээр шүүхэд нэхэмжлэл гаргах эрхтэй.

122 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад бусад этгээдийн эрхийг хамгаалах

122.1.Төлбөр гаргуулахаар хураагдсан хөрөнгийн өмчлөх эрхтэй холбогдсон маргаан үүссэн тохиолдолд холбогдох иргэн, хуулийн этгээд тухайн эд хөрөнгийг битүүмжлэх эд хөрөнгийн жагсаалтаас хасах, чөлөөлүүлэх тухай нэхэмжлэлээ шүүхэд гаргаж болно.

122.2.Иргэн, хуулийн этгээд хууль бусаар хэрэгжүүлсэн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны улмаас учирсан хохирлоо нөхөн төлүүлэхээр шүүхэд нэхэмжлэл гаргаж болно.

ГУРАВДУГААР ХЭСЭГ ЗАХИРГААНЫ БОЛОН ЗӨРЧЛИЙН ХЭРГИЙН ТАЛААРХИ ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

АРВАН ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЗАХИРГААНЫ ХЭРГИЙН ТАЛААРХИ ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

123 дугаар зүйл.Захиргааны хэргийн талаархи шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх

123.1.Захиргааны хэргийн шүүхийн хуулийн хүчин төгөлдөр болсон шийдвэрийг хэргийн оролцогч, түүний эрх залгамжлагч биелүүлэх үүрэгтэй.

123.2.Захиргааны байгууллагын шийдвэрийг энэ хууль болон Захиргааны ерөнхий хуулийн Наймдугаар бүлэгт заасан журмын дагуу гүйцэтгэнэ.

124 дүгээр зүйл.Захиргааны хэргийн шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх

124.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага захиргааны хэргийн талаархи энэ хуулийн 6.3-д заасан шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэнэ.

125 дугаар зүйл.Захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэх хугацаа

125.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол дараахь хугацаа өнгөрсөн тохиолдолд захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэхгүй:

125.1.1.энэ хуулийн 6.3.1, 6.3.3, 6.3.4-т заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсоноос хойш 3 жил;

125.1.2.энэ хуулийн 6.3.2-д заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр бүхий л хугацаанд.

125.2.Нэхэмжлэгч хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас энэ хуулийн 125.1-д заасан хугацааг хэтрүүлсэн нь тогтоогдвол хэтрүүлсэн хугацааг Захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 14.6-д заасан журмын дагуу нөхөн сэргээх бөгөөд энэ тухай шийдвэр гарснаас хойш 3 сарын дотор гүйцэтгэх баримт бичиг олгуулахаар шүүхэд хандана.

125.3.Хариуцагч шүүхийн шийдвэр, түүнд үндэслэн олгосон гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг биелүүлэхээс зайлсхийсэн хугацааг энэ хуулийн 125.1-д заасан хугацааг тооцохгүй.

125.4.Гүйцэтгэх баримт бичгийг нэхэмжлэгчид буцаасан, эсхүл захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлсэн тохиолдолд хугацааг энэ хуулийн 18.7-д заасны дагуу тоолно.

126 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх баримт бичиг

126.1. Гүйцэтгэх баримт бичигт энэ хуулийн 125 дугаар зүйлд заасан шүүхийн шийдвэрийн үндсэн дээр шүүхээс олгосон гүйцэтгэх хуудас хамаарна.

126.2. Энэ хуулийн 125.1.1-д зааснаас бусад тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичиггүйгээр захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

126.3. Гүйцэтгэх баримт бичиг нь энэ хуулийн 20 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангасан байна.

126.4. Хариуцагч захиргааны хэргийн талаархи шүүхийн шийдвэрийг биелүүлээгүй тохиолдолд нэхэмжлэгч түүнийг албандан гүйцэтгүүлэхээр шүүхэд хандаж гүйцэтгэх хуудас олгуулна.

127 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх хуудсыг шууд олгох

127.1. Дараахь тохиолдолд шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгүүлэхээр гүйцэтгэх хуудсыг шууд олгоно:

127.1.1. урьд эрхэлж байсан ажил, албан тушаалд нь эгүүлэн тогтоох тухай;

127.1.2. ажлаас үндэслэлгүй халсан, чөлөөлсөн, шилжүүлсний нөхөн олговор олгуулах тухай;

127.1.3. захиргааны актыг түдгэлзүүлэх тухай;

127.1.4. шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх хугацаанаас хамаарч иргэн, хуулийн этгээдэд ноцтой хохирол учрахаар бол түүний хүсэлтээр;

127.1.5. хуульд заасан бусад тохиолдолд.

128 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх хуудас олгох, хяналт тавих шүүхийн харьяалал

128.1. Хэргийн оролцогч хуулийн хүчин төгөлдөр болсон шүүхийн шийдвэрийг албадан гүйцэтгүүлэх тухай хүсэлтийг захиргааны хэргийг анхан шатны журмаар хянан шийдвэрлэсэн шүүхэд гаргана.

128.2. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд тухайн хэргийг хянан шийдвэрлэсэн захиргааны хэргийн анхан шатны шүүх хяналт тавина.

129 дүгээр зүйл. Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх

129.1.Энэ хуулийн 20.3-т заасан үндэслэл байхгүй бол ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийг хүлээн авснаас хойш 3 хоногийн дотор захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэрэг нээж, захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх тухай тогтоол гарган зохих тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгчид хуваарилна.

129.2.Хуулийн хүчин төгөлдөр болсон шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх тухай тогтоолын талаар шүүхэд гомдол гаргахгүй.

129.3.Захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны харьяаллыг энэ хуулийн 22, 24 дүгээр зүйлд заасны дагуу тогтооно.

130 дугаар зүйл.Захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх

130.1.Шүүгч шинээр илэрсэн нөхцөл байдлын улмаас гүйцэтгэх баримт бичгийн үндэслэл болох шийдвэрийг хянуулах тухай хүсэлт гаргасан бол түүнийг хянан шийдвэрлэсэн хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр гарах хүртэл захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн түдгэлзүүлж болно.

130.2.Ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн дараахь үндэслэл, хугацаагаар түдгэлзүүлнэ:

130.2.1.нэхэмжлэгч-иргэн нас барсан, эсхүл нас барсан гэж зарлагдсан, сураггүй алга болсон, эсхүл иргэний эрх зүйн чадамжгүйд тооцогдсон, хариуцагч-хуулийн этгээд, нэхэмжлэгч-хуулийн этгээд татан буугдсан, өөрчлөн байгуулагдсан бол тэдгээрийн эрх, үүрэг эрх залгамжлагчид шилжих, эсхүл сураггүй алга болсонд тооцогдсон иргэний эрх залгамжлагч, эсхүл иргэний эрх зүйн чадамжгүй иргэнд асран хамгаалагчийг тогтоох хүртэл;

130.2.2.тухайн захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаатай холбогдуулан эрүүгийн хэрэг үүсгэн шалгаж байгаа тохиолдолд түүнийг шийдвэрлэх хүртэл;

130.2.3.хариуцагч-хуулийн этгээдийг татан буулгах ажиллагааг эхлүүлсэн.

130.2.4.энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу гаргасан захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар шүүхэд, эсхүл дээд шатны албан тушаалтанд гаргасан гомдлыг шүүх, эсхүл дээд шатны албан тушаалтан үндэслэлтэй гэж үзэн гомдлыг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг эхлүүлсэн бол гомдлыг хянан шийдвэрлэх хүртэл;

130.2.5.оргон зайлсан хариуцлагч-хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулагч, тэдгээрийг төлөөлөх эрх бүхий этгээдийг эрэн сурвалжилж олж тогтоох хүртэл.

130.3.Энэ хуулийн 130.2-т зааснаас бусад үндэслэлээр захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэхийг хориглоно.

131 дүгээр зүйл.Захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох

131.1.Ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч дараахь үндэслэлээр захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн дуусгавар болсонд тооцож, захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэргийг хаана:

131.1.1.гүйцэтгэх баримт бичиг, эсхүл түүний үндэслэл болсон шийдвэрийг хүчингүйд тооцох тухай шүүх, бусад байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр гарсан;

131.1.2.нэхэмжлэгч нэхэмжлэлийн шаардлагаас татгалзсан бөгөөд захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох тухай хүсэлт гаргасан;

131.1.3.хариуцагч гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг бүрэн биелүүлсэн;

131.1.4.хариуцагч-хуулийн этгээд татан буугдсан, дампуурсан үед түүний эрх, үүрэг эрх залгамжлагчид шилжээгүй;

131.1.5.хариуцагч-хуулийн этгээдэд, хариуцагч-албан тушаалтан гүйцэтгэх хуудаст заасан шаардлагыг биелүүлэх боломгүй болсон нь шүүхээр тогтоогдсон;

131.1.6.нэхэмжлэгч-иргэн нас барсан, эсхүл сураггүй алга болсон;

131.1.7.нэхэмжлэгч-хуулийн этгээд татан буугдсан, дампуурсан үед түүний эрх, үүрэг эрх залгамжлагчид шилжээгүй;

131.1.8.гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг хариуцагч-иргэн, хариуцагч-хуулийн этгээдийн эрх, үүрэг эрх залгамжлагчид шилжих боломжгүй, эсхүл шаардлагыг эрх залгамжлагчаар гүйцэтгүүлэх боломжгүй;

132 дугаар зүйл.Захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээн явуулах

132.1.Энэ хуулийн 130.2-т заасан үндэслэл арилсан тохиолдолд нэхэмжлэгч, эсхүл шийдвэр гүйцэтгэгчийн хүсэлтээр ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч тогтоол гарган захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээн явуулна.

133 дугаар зүйл.Захиргааны хэргийн шүүхийн шийдвэрийг албадан гүйцэтгэх ажиллагаа

133.1.Гүйцэтгэх хуудсыг бичсэний дараа шүүгч шүүхийн шийдвэрийг сайн дураар биелүүлэх хугацааг 30 хүртэл хоногоор тогтоож, энэ тухай мэдэгдэл гаргаж хариуцагчид хүргүүлнэ.

133.2.Энэ хуулийн 133.1-д заасан шүүхийн мэдэгдэлд шүүхийн шийдвэрийг албадан гүйцэтгэх ажиллагааг эхлүүлэх хугацаа, тогтоосон хугацааны дотор шүүхийн шийдвэрийг сайн дураар биелүүлээгүй тохиолдолд авах албадлагын арга хэмжээ болон оногдуулах хариуцлагын талаар тусгана.

133.3.Гүйцэтгэх хуудас бичигдсэнээс хойш 3 хоногийн дотор шүүгчийн туслах шүүхийн шийдвэр, гүйцэтгэх хуудас, шүүхийн мэдэгдэл, шаардлагатай бусад баримт бичгийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд, мэдэгдлийг шийдвэрийг гүйцэтгэвэл зохих этгээдэд хүргүүлнэ.

133.4.Шүүхийн мэдэгдэлд заасан хугацаа дуусахад хариуцагч шүүхийн шийдвэрийг сайн дураар биелүүлээгүй тохиолдолд ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч биелүүлэх хугацааг 14 хүртэл хоногоор сунгаж болох бөгөөд шүүхийн шийдвэрийг хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр биелүүлээгүй хүн, хуулийн этгээдэд хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

133.5.Шүүхийн мэдэгдэл, шийтгэврийг биелүүлээгүй албан тушаалтанд эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэнэ.

АРВАН ТАВДУГААР БҮЛЭГ ЗӨРЧЛИЙН ХЭРГИЙН ТАЛААРХИ ШҮҮХ, БУСАД АЛБАН ТУШААЛТНЫ ШИЙДВЭРИЙГ ГҮЙЦЭТГЭХ

134 дүгээр зүйл.Зөрчлийн хэргийн талаархи шийдвэрийг гүйцэтгэх

134.1.Шийтгүүлсэн этгээд зөрчлийн хэргийн талаархи хуулийн хүчин төгөлдөр шийдвэрийг хууль болон шийтгэл, албадлагын арга хэмжээ оногдуулах тухай шийдвэрт өөрөөр заагаагүй тохиолдолд даруй биелүүлэх үүрэгтэй.

134.2.Зөрчлийн хэргийн талаархи шийдвэрийг шийдвэр гаргасан байгууллага, албан тушаалтан, хэрэв шүүх гаргасан бол шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага гүйцэтгэнэ.

134.3.Зөрчлийн хэргийн талаархи шийдвэрт гомдол гаргаагүй, эсхүл гаргасан гомдлыг хэрэгсэхгүй болгосон, эсхүл хянан үзээгүй болон хуульд заасан бусад үндэслэлээр анхлан гаргасан шийдвэр хүчин төгөлдөр болсон тохиолдолд тухайн шийдвэрийг анхлан гаргасан байгууллага, албан тушаалтан шийдвэрийг гүйцэтгэнэ.

134.4.Шийтгүүлсэн этгээдэд холбогдуулан гарсан хэд хэдэн шийдвэрийг тус тусад нь гүйцэтгэнэ.

135 дугаар зүйл.Зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах үндэслэл

135.1.Зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулах үндэслэл нь энэ хуулийн 6.4-т заасан хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр байна.

135.2.Энэ хуулийн 135.1-д заасан шийдвэрийг гүйцэтгэх үндэслэл нь шүүхээс олгосон гүйцэтгэх хуудас /цаашид “гүйцэтгэх баримт бичиг” гэх/ байна.

135.3.Шийтгүүлсэн этгээд зөрчлийн хэргийн талаархи шийдвэрийг тогтоосон хугацаанд үл биелүүлсэн, эсхүл оргон зайлсан бол шийтгэл оногдуулсан албан тушаалтан шийдвэрийг албадан гүйцэтгүүлэхээр шүүхэд хандана.

135.4.Шүүх хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу гүйцэтгэх хуудас үйлдэн 7 хоногийн дотор шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад хүргүүлнэ.

135.5.Гүйцэтгэх баримт бичиг нь энэ хуулийн 20.1-д заасан шаардлагад нийцсэн байна.

136 дугаар зүйл.Зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх хугацаа

136.1.Энэ хуулийн 6.4-д заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш 4 жилийн хугацаа өнгөрсөн тохиолдолд зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэхгүй.

136.2.Шийтгүүлсэн, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд шийдвэрийг биелүүлэхээс санаатайгаар зайлсхийсэн, оргон зайлсан хугацааг энэ хуулийн 136.1-д заасан хугацаанд оруулан тооцохгүй.

136.3.Энэ хуулийн 136.1-д заасан хугацааг гүйцэтгэх баримт бичгийг буцаасан, зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлсэн, дуусгавар болгосноос эхлэн шинээр тоолно.

137 дугаар зүйл.Зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэрэг нээх

137.1.Энэ хуулийн 20.3-т заасан үндэслэл байхгүй бол ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийг хүлээн авснаас хойш 3 хоногийн дотор зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэрэг нээж, зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх тухай тогтоол гарган зохих тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгчид хуваарилна.

137.2.Хуулийн хүчин төгөлдөр болсон шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх тухай тогтоолын талаар шүүхэд гомдол гаргахгүй.

137.3.Зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны харьяаллыг энэ хуулийн 22, 24 дүгээр зүйлд заасны дагуу тогтооно.

138 дугаар зүйл.Зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулах байгууллагын эрх хэмжээ

138.1.Энэ хуулийн 134.2-т заасан албан тушаалтан тус тусын чиг үүрэг, эрх хэмжээг тогтоосон хууль тогтоомжийн хүрээнд шийдвэрийг гүйцэтгэх арга хэмжээ авах бөгөөд тогтоол гүйцэтгэгч, шийдвэр гүйцэтгэгчийн эрх эдлэхгүй.

139 дүгээр зүйл.Зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох, түдгэлзүүлэх

139.1.Зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг энэ хуулийн 27.1.1, 27.1.2, 27.1.4, 27.2.1, 27.2.3, 27.2.5, 27.2.6-д заасан үндэслэлээр түдгэлзүүлж, энэ хуулийн 29.1.1, 29.1.3, 29.1.5, 29.1.7, 29.1.8-д заасан үндэслэлээр дуусгавар болгоно.

140 дүгээр зүйл.Торгох шийтгэлийг гүйцэтгэх

140.1.Шийтгүүлсэн этгээд хууль болон шийдвэрт өөрөөр заагаагүй бол шийдвэр хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш 90 хоногийн дотор, хэрэв хуульд зааснаар торгуулийг хэсэгчлэн төлж барагдуулахаар тогтоосон бол уг тогтоосон хугацаанд торгуулийг бүрэн төлж барагдуулах үүрэгтэй.

140.2.Насанд хүрээгүй этгээдэд оногдуулсан торгох шийтгэлийг түүний эцэг эх, харгалзан дэмжигч төлж барагдуулах үүрэгтэй.

141 дүгээр зүйл.Зөрчил үйлдэхэд ашигласан эд зүйл, хэрэгсэл хэрэгсэл, эсхүл зөрчил үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг хураах

141.1.Зөрчил үйлдэхэд ашигласан эд зүйл, хэрэгслийг хураах, зөрчил үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг хураах, хохирол, нөхөн төлбөр гаргуулах шийдвэрийг шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн хоёрдугаар хэсэгт заасан журмын дагуу гүйцэтгэнэ.

141.2.Зөрчил үйлдэхэд ашигласан хураагдсан эд зүйл, хэрэгсэл, хураагдсан зөрчил үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг худалдан борлуулах, шилжүүлэх журмыг Засгийн газар батална.

142 дугаар зүйл.Торгох шийтгэл, зөрчил үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг хураах албадлагын арга хэмжээ оногдуулсан шийдвэрийг гүйцэтгэх хөрөнгө, орлого

142.1.Шийтгүүлсэн этгээд энэ хуулийн 6.4-т заасан шийдвэрийг хуульд заасан хугацаанд сайн дураар биелүүлээгүй тохиолдолд энэ хуулийн Долоо, Наймдугаар бүлэгт заасан хөрөнгө, орлогоос энэ хуулийн Дөрөв, Тав, Зургадугаар бүлэгт заасан журмын дагуу албадан гүйцэтгэнэ.

143 дугаар зүйл.Эрх хасах шийтгэлийг гүйцэтгэх

143.1.Эрх хасах шийтгэлийг энэ хуулийн Арван есдүгээр бүлэгт заасан журмын дагуу гүйцэтгэнэ.

143.2.Эрх хасах шийтгэл оногдуулсан хугацаа дуусгавар болоход шаардлага, шалгуурыг хангасан эсэхийг дахин шалгахгаар хууль тогтоомжид тусгайлан зааснаас бусад

тохиолдолд эрх олгосон баримт бичиг, зөвшөөрлийг шийтгэл хүлээсэн этгээдэд буцаан олгоно.

143.3. Эрх хасах шийтгэлийн хугацааг шийтгэл оногдуулсан шийдвэрийг биелүүлж эхэлснээс эхлэн тоолно.

143.4. Эрх хасах шийтгэлийг биелүүлэх журмыг зөрчсөн, эсхүл хориглосон үйлдэл, үйл ажиллагаа явуулсан хугацааг шийтгэл биелүүлсэн хугацаанд оруулан тооцохгүй.

144 дүгээр зүйл. Нийтэд тустай ажил хийлгэх шийтгэл, албадлагын арга хэмжээ авсан шийдвэрийг гүйцэтгэх

144.1. Торгох шийтгэл хүлээсэн этгээд торгуулийг энэ 140.1-д заасан хугацаанд биелүүлээгүй бол уг хугацаа өнгөрснөөс хойш 14 хоногийн дотор шийтгэл оногдуулсан албан тушаалтан тухайн этгээдэд нийтэд тустай ажил хийлгэх албадлагын арга хэмжээ авах үндэслэл бүхий саналаа шүүхэд гаргана.

144.2. Шүүх энэ хуулийн 144.1-д заасан саналыг үндэслэлтэй гэж үзсэн тохиолдолд нийтэд тусгай ажил хийлгэх албадлагын арга хэмжээ авах тухай шийдвэр гаргаж, гүйцэтгэх баримт бичгийн хамт албадан гүйцэтгүүлэхээр шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад хүргүүлнэ.

144.3. Нийтэд тустай ажил хийлгэх албадлагын арга хэмжээг энэ хуулийн Арван зургадугаар бүлэгт заасан журмын дагуу гүйцэтгэнэ.

145 дугаар зүйл. Албадан эмчлэх албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх

145.1. Шүүхийн шийдвэрээр оногдуулсан албадан эмчлэх албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх харилцааг хуулиар зохицуулна.

ДӨРӨВДҮГЭЭР ХЭСЭГ ЭРҮҮГИЙН ХЭРГИЙН ТАЛААРХИ ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭРИЙГ ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

АРВАН ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ ХОРИХООС ӨӨР ТӨРЛИЙН ЯЛ ОНОГДУУЛСАН ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭРИЙГ ГҮЙЦЭТГЭХ НИЙТЛЭГ ЖУРАМ

146 дугаар зүйл. Шүүхийн шийдвэрийг хүлээн авах, эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэрэг үүсгэх

146.1. Ахлах тогтоол гүйцэтгэгч хорихоос өөр төрлийн ял шийтгүүлсэн этгээдийг шүүхийн хүчин төгөлдөр шийтгэх тогтоол, магадлалыг үндэслэн хүлээж авна.

146.2. Ахлах тогтоол гүйцэтгэгч шүүхийн тогтоол, магадлалыг тоо бүртгэлд оруулан эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэх тухай тогтоол гаргаж, тойрог хариуцсан тогтоол гүйцэтгэгчид хуваарилна.

146.3. Тогтоол гүйцэтгэгч энэ хуулийн 146.2-т заасан тогтоолыг хүлээн авсан даруйд ял эдлүүлэх ажиллагааг эхлүүлэх бөгөөд ялтан тус бүрд эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэрэг нээж, ялтанд ял эдлүүлэх журам, эрх, үүргийг нь тайлбарлаж тэмдэглэл үйлдэн гарын үсэг зуруулна.

147 дүгээр зүйл. Эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх

147.1.Эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дараахь тохиолдолд түдгэлзүүлж, түдгэлзүүлэх үндэслэл арилмагц үргэлжлүүлэн гүйцэтгэнэ:

147.1.1.тогтоол гүйцэтгэгч оногдуулсан ялыг өөр төрлийн ялаар солих тухай саналаа прокурорт гаргасан, эсхүл прокурор энэ тухай дүгнэлтээ шүүхэд хүргүүлсэн;

147.1.2.ялтан нас барсан гэж зарлагдсан, эсхүл сураггүй алба болсонд тооцогдсон,

147.1.3.ял шийтгүүлсэн хуулийн этгээд татан буугдах, эсхүл өөрчлөн байгуулагдах ажиллагааны үед;

147.1.4.ял шийтгүүлсэн хуулийн этгээдэд холбогдуулан дампуурлын хэрэг үүсгэсэн;

147.1.5.ялтан ял хүнд өвчнөөр өвчилсөн, эсхүл нийтэд тустай ажил хийх ял шийтгүүлсэн ялтан хөдөлмөрийн чадвараа түр буюу даан хугацаанд алдсан;

147.1.6.нийтэд тустай ажил хийх, зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгүүлсэн ялтан жирэмсэлсэн бол төрөхөөс өмнөх 45 хоног, төрснөөс хойш 1 жил хүртэл хугацаагаар;

147.1.7.байгалийн гамшиг, гэнэтийн бусад аюулт үзэгдлийн улмаас ял эдлүүлэх боломжгүй болсон;

147.1.8.нийтэд тустай ажил хийх ял шийтгүүлсэн ялтны гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадвартай ганц хүн нь хүндээр өвчилсөн буюу бусад хүндэтгэх шалтгаанаар ял эдлүүлэх боломжгүй бол 3 сар хүртэл хугацаагаар;

147.1.9.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгүүлсэн ялтан байнга оршин суугаа газраас бусад газарт 3 сараас дээш хугацаанд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ авах шаардлагатай.

147.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 147.1-д заасан тохиолдолд албадан ажил хийлгэх ял эдлүүлэх ажиллагаа түдгэлзүүлэх саналаа эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэргийн хамт ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавьж байгаа прокурорт хүргүүлнэ.

148 дугаар зүйл.Хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх ажиллагааг дуусгавар болгох

148.1.Тогтоол гүйцэтгэгч дараахь үндэслэлээр хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх ажиллагааг дуусгавар болсонд тооцож, эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэргийг хаана.

148.1.1.ялтан шүүхийн шийтгэх тогтоолоор оногдуулсан ялыг бүрэн эдэлж дууссан;

148.1.2.ялтныг өвчний учир хугацааны өмнө ялаас чөлөөлсөн;

148.1.3.шүүхийн шийтгэх тогтоолоор оногдуулсан ялыг өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээгээр солих тухай шүүхийн шийдвэр гарсан;

148.1.4.шүүхийн шийтгэх тогтоол, магадлалаар оногдуулсан ялыг хүчингүй болгосон;

148.1.5.ялтанд өршөөл, уучлал үзүүлсэн;

148.1.6.ялтан нас барсан, сураггүй алга болсон;

148.1.7.ял шийтгүүлсэн хуулийн этгээд татан буугдсан, эсхүл түүнд холбогдуулан дампуурлын хэрэг үүсгэсэн, эсхүл өөрчлөн байгуулагдах үед тэдгээрийн эрх, үүрэг эрх залгамжлагчид шилжээгүй;

148.1.8.ялтан иргэний эрх зүйн чадамжгүй болсон.

148.2.Тогтоол гүйцэтгэгч хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх ажиллагаа дуусгавар болсон тухай шийдвэрийн хувийг харьяа прокурор, цагдаагийн байгууллагад хүргүүлнэ.

148.3.Торгох ял оногдуулсан шийдвэрийг албадан гүйцэтгэх ажиллагааг энэ хуулийн 148.1.4-т заасан үндэслэлээр дуусгавар болгосон бол суутгасан төлбөрийг ялтанд буцаан олгоно.

149 дүгээр зүйл.Хорихоос өөр төрлийн ялыг өөр төрлийн ялаар солих

149.1.Ялтан төлбөл зохих торгуулийг хугацаанд нь төлж барагдуулаагүй, эсхүл шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхээс зайлсхийсэн энэ хуульд заасан зөрчил гаргасан тохиолдолд тогтоол гүйцэтгэгч зөрчил гаргасан буюу торгуулийг төлж барагдуулбал зохих өдрөөс хойш 10 хоногийн дотор хорихоос өөр төрлийн ялыг өөр төрлийн ялаар солих тухай саналаа прокурорт хүргүүлнэ.

149.2.Прокурор тогтоол гүйцэтгэгчийн саналыг хүлээн авснаас хойш 10 хоногийн дотор хорихоос өөр төрлийн ялыг өөр төрлийн ялаар солих тухай дүгнэлт үйлдэн эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэрэг, холбогдох материалын хамт ял оногдуулсан шүүхэд хүргүүлнэ.

150 дугаар зүйл.Хорихоос өөр төрлийн ялаас чөлөөлөх

150.1.Тогтоол гүйцэтгэгч нь Эрүүгийн хуулийн 6.12 дугаар зүйлд заасан үндэслэл илэрсэн тохиолдолд ялтныг ялаас чөлөөлүүлэх тухай саналаа ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавьж байгаа прокурорт, прокурор дүгнэлт үйлдэн эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэргийн хамт шүүхэд хүргүүлж шийдвэрлүүлнэ.

151 дүгээр зүйл.Хорихоос өөр төрлийн ялыг эдэлж дууссанд тооцох

151.1.Ялтан оногдуулсан ялыг шүүхийн шийтгэх тогтоол, энэ хуульд заасан журмыг дагуу эдэлж дууссан, оногдуулсан торгуулийг тогтоосон хугацаанд бүрэн төлж барагдуулсан тохиолдолд тогтоол гүйцэтгэгч ялтныг ял эдэлж дууссанд тооцох саналаа эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэргийн хамт ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавьж байгаа прокурорт хүргүүлнэ.

152 дугаар зүйл.Хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх ажиллагаанд техник, хэрэгсэл ашиглах, хяналт тавих

152.1.Хорихоос өөр төрлийн ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг гүйцэтгэх ажиллагаанд хяналт тавих, мэдээллийн сан бүрдүүлэх, ашиглах журмыг Улсын ерөнхий прокурортой зөвшилцөн хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

152.2.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавих тоног төхөөрөмжийн жагсаалт, тэдгээрийг ашиглах журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

ТОРГОХ, НИЙТЭД ТУСТАЙ АЖИЛ ХИЙЛГЭХ ЯЛ ОНОГДУУЛСАН ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭРИЙГ ГҮЙЦЭТГЭХ ЖУРАМ

153 дугаар зүйл. Торгох ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг гүйцэтгэх

153.1. Ялтан торгох ял оногдуулсан шийдвэрт өөрөөр заагаагүй бол тухайн шийдвэрийг хүчин төгөлдөр болсноос хойш 90 хоногийн дотор, хэрэв хэсэгчлэн төлөхөөр тогтоосон бол тогтоосон хугацаанд биелүүлэх үүрэгтэй.

153.2. Энэ хуулийн 153.1-т заасан хугацаа дуусгавар болоход ялтан торгуулийг төлөөгүй бол тогтоол гүйцэтгэгч торгуулийг төлж барагдуулаагүй шалтгаан нөхцөлийг судалж ахлах тогтоол гүйцэтгэгчийн зөвшөөрснөөр шийдвэрийг сайн дураар биелүүлэх хугацааг 30 хүртэл хоногоор сунгаж, ялтны саналыг харгалзан уг хугацаанд торгуулийг төлж барагдуулах хуваарь тогтоож болно.

153.3. Ялтан торгох ялыг тогтоосон хугацаанд биелүүлээгүй тохиолдолд торгох ялыг хорих ялаар солих тухай сануулж, тэмдэглэл үйлдсэн гарын үсэг зуруулна.

153.4. Энэ хуулийн 153.1-т заасан хугацаанд торгуулийг төлж барагдуулаагүй бол тогтоол гүйцэтгэгч торгох ялыг хорих ялаар солих тухай саналаа прокурорт хүргүүлнэ.

154 дүгээр зүйл. Хуулийн этгээдэд торгох ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг гүйцэтгэх

154.1. Хуулийн этгээдэд оногдуулсан торгох ялыг энэ хуулийн бүлэгт заасан журмын дагуу гүйцэтгэнэ.

154.2. Торгох ял шийтгүүлсэн хуулийн этгээд энэ хуулийн 153.1-д заасан хугацаанд шүүхээс оногдуулсан торгуулийг төлөөгүй тохиолдолд энэ хуульд заасан хөрөнгөөс албадан гаргуулна.

154.3. Тогтоол гүйцэтгэгч торгох ял шийтгүүлсэн хуулийн этгээдийн эд хөрөнгөөс шүүхээс оногдуулсан торгуулийг албадан гаргуулах ажиллагааг энэ хуулийн Дөрөв, Тав, Зургаа, Долдугаар бүлэгт заасны дагуу гүйцэтгэнэ.

155 дүгээр зүйл. Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял эдлүүлэх ажиллагааг эхлүүлэх

155.1. Тогтоол гүйцэтгэгч нийтэд тустай ажил хийлгэх ял шийтгүүлсэн ялтны ял эдлэлтийн байдалд биечлэн хяналт тавих, ялтны ажлын гүйцэтгэлд хяналт тавих эрх бүхий ажилтан, албан тушаалтнаас тайлбар, тодруулга авах, ажлын цаг ашиглалт, хөдөлмөрийн нөхцөлийг шалгах зэргээр тогтмол хяналт тавина.

155.2. Ялтныг ажиллуулахаар гэрээ байгуулсан байгууллага тогтоол гүйцэтгэгчид бүх талын дэмжлэг үзүүлнэ.

155.3. Тогтоол гүйцэтгэгч ялтны ажилласан цагийн бүртгэлийг үндэслэн ялын тооцоог үнэн зөв хийх, ял эдлэхээс зайлсхийсэн нөхцөл байдлыг шалган тогтоох, ялтны хувийн хэргийг хөтлөх үүрэгтэй.

155.4. Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял, оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг ял шийтгүүлсэн этгээдийг байнга оршин суугаа хаягийн дагуу гүйцэтгэж, тухайн тойргийн тогтоол гүйцэтгэгч хяналт тавина.

155.5. Ялтныг ажиллуулах ажлын байр тухайн тойрогт байхгүй, эсхүл хүндэтгэн үзэх бусад шалтгаан байгаа бол тогтоол гүйцэтгэгч нь ялтныг өөр тойрогт шилжүүлэн ял

эдлүүлэх саналаа ахлах тогтоол гүйцэтгэгчид танилцуулж шийдвэрлүүлэх бөгөөд энэ тухай ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавьж байгаа прокурорт мэдэгдэнэ.

156 дугаар зүйл.Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял эдлүүлэх ажиллагааг зохион байгуулах

156.1.Нийтэд тустай ажлыг нутгийн захиргааны байгууллагын саналыг үндэслэн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагаас баталсан жагсаалтад заасан байгууллагад гүйцэтгэнэ.

156.2.Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял эдлүүлэх байгууллагыг сонгохдоо ялтны эрүүл мэндийн байдал эзэмшсэн мэргэжил, ур чадварыг харгалзан ахлах тогтоол гүйцэтгэгч ажиллуулах байгууллагыг тогтооно.

156.3.Тогтоол гүйцэтгэгч ялтныг ажиллуулах байгууллагатай ялтны нэг өдөрт ажиллах цаг, гүйцэтгэх үүрэг /хөдөлмөрийн норм/, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа, ажлын хувцсаар хангах, ажиллах нөхцлийг урьдчилан тохиролцож гэрээ байгуулна.

156.4.Гэрээнд ялтны ургийн овог, эцэг, /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, оршин суугаа газрын хаяг, түүнчлэн ажил хийх цаг, ялтны хүмүүжил, ял эдлэлтийн талаарх тодорхойлолтыг гэрээнд заасан хугацаанд ирүүлэх талаар нийтэд тустай ажил хийлгэх ял эдлүүлэх байгууллагын үүргийг тусгана.

156.5.Тогтоол гүйцэтгэгч нь ялтныг шүүхийн шийтгэх тогтоол, ажил хийлгүүлэх тухай мэдэгдлийн хамт ажил хийлгэхээр тогтоосон байгууллагад биечлэн хүлээлгэж өгнө.

156.6.Ялтны ажлын цагийн бүртгэлийг түүний ялыг эдлүүлж байгаа байгууллага бүртгэж, тогтоол гүйцэтгэгч ажлын цагийн бүртгэл, ажлын гүйцэтгэлийг үндэслэн ялын тооцоо хийнэ.

156.7.Тогтоол гүйцэтгэгч 7 хоног тутамд ялтны ажлыг биечлэн шалгаж, ажлын байрыг шалгасан тэмдэглэлд ялтан болон нийтэд тустай ажлыг хийлгэж байгаа байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан гарын үсэг зурж баталгаажуулна.

156.8.Нийтэд тустай ажлыг хийлгэж байгаа байгууллага нь ялтны хөдөлмөр эрхлэлт, ажлын цаг, ял эдлэлтийн талаар шийдвэр гүйцэтгэгчид 7 хоног тутамд тогтмол мэдээлэх үүрэгтэй.

156.9.Ялтан нь тогтоол гүйцэтгэх нэг тойргоос нөгөө тойрогт шилжин ажиллаж болно.

157 дугаар зүйл.Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял эдлэх хугацаа, түүнийг тооцох, ял эдэлж дуусах

157.1.Нийтэд тустай ажил хийлгэх хугацаа нь амралтын өдөр болон үндсэн ажил, сургуулиас чөлөөтэй өдөр 4 цагаас ихгүй, ажлын өдөр ажил болон хичээлийн дараа 2 цаг, эсхүл өөрөө зөвшөөрсөн тохиолдолд ажлын өдөр ажил болон хичээлийн дараа 4 цагаас ихгүй, 7 хоногт 10 цагаас багагүй байна.

157.2.Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял эдэлсэн хугацааг ялтан ажил гүйцэтгэж эхэлсэн цагаас эхлэн тооцож, шүүхийн шийтгэх тогтоолд заасан хугацаа дуусгавар болтол эдлүүлнэ.

157.3.Ялтан онц байдал, гамшиг, аюулт үзэгдлийн хор уршгийг арилгах нийтийн хөдөлмөрийн дайчилгаанд дайчлагдан ажилласан цагийг нийтэд тустай ажил хийлгэх ял эдэлсэн хугацаанд тооцно.

157.4.Ялтны гэр бүлийн гишүүн хүндээр өвчилсөн, нас барсан, байгалийн гамшиг, гэнэтийн бусад аюул тохиолдсоны улмаас ар гэрт нь үлэмж хор хөнөөл учирсан бол 7 хүртэл хоногийн чөлөө олгож болно.

157.5.Чөлөөг энэ хуулийн 157.4-д заасан нөхцөл байдал бий болсныг нотолсон сум, дүүргийн Засаг даргын, эмнэлгийн байгууллагын тодорхойлолтыг үндэслэн ял эдлүүлж байгаа шийдвэр гүйцэтгэх албаны дарга шийдвэрлэнэ.

157.6.Энэ хуулийн 157.4-д заасан чөлөөний хугацаа болон ял эдлэх хугацаандаа ажиллаж байгаа байгууллага, аж ахуйн нэгжээс зохион байгуулсан олон нийтийн хурал, цуглаан, сургалт болон бусад арга хэмжээнд хамрагдсан, түүнчлэн согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис хэрэглэсэн, хуурамчаар өвдсөн, бие эрхтэн, эрүүл мэнддээ санаатайгаар гэмтэл учруулсны улмаас ажиллаагүй, ял эдлүүлэх журмыг зөрчсөн хугацааг ял эдэлсэн хугацаанд оруулан тооцохгүй.

158 дугаар зүйл.Нийтэд тустай ажил хийлгэх ялыг өөр төрлийн ялаар солих үндэслэл

158.1.Ялтан нийтэд тустай ажил хийлгэж байгаа байгууллагын дотоод журмыг ноцтой зөрчсөн, ял эдлүүлэх нийт хугацаанд 3 цагаас илүү хугацаагаар ажлаа дур мэдэн орхисон, хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр 1 сарын хугацаанд 2, түүнээс дээш удаа ажлаас хоцорсон, ажил тасалсан, 1-ээс дээш удаа архи, согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ ажилд ирсэн, нийтэд тустай ажил хийхтэй холбоотойгоор хөдөлмөр аюулгүй ажиллагааны дүрэм, заавар, журмыг зориуд биелүүлээгүй, ажил олгогчоос тавьсан хууль ёсны шаардлагыг удаа дараа биелүүлээгүй тохиолдолд ял эдлүүлж байгаа байгууллага энэ тухай тогтоол гүйцэтгэгчид даруй мэдэгдэнэ.

158.2.Ялтан хуурамчаар өвдсөн, эмнэлгийн магадалгаа, зохих баримтыг хуурамчаар бүрдүүлсэн, бие эрхтэн, эрүүл мэнддээ санаатайгаар гэмтэл учруулсан, чөлөөний баримт, материалыг хуурамчаар бүрдүүлсэн, зөрчил гаргаж шийтгүүлсэн, энэ хуулийн 158.1-д заасан зөрчил үйлдсэн нь тогтоогдсон тохиолдолд нийтэд тустай ажил хийлгэх ялыг хорих ялаар солино.

159 дүгээр зүйл.Нийтэд тустай ажил хийлгэж байгаа байгууллагын үүрэг, хүлээлгэх хариуцлага

159.1.Нийтэд тустай ажил хийлгэж байгаа байгууллага дараахь үүрэгтэй:

159.1.1.энэ хуулийн 156.3-д заасан асуудлаар шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагатай гэрээ байгуулах;

159.1.2.ялтанд хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх, ажлын тусгай хувцас, хамгаалах хэрэгслээр хангах;

159.1.3.ялтны ажлын цагийг бүртгэж, ажлын гүйцэтгэл, ялтны гаргасан зөрчлийн талаар тогтоол гүйцэтгэгчид тухай бүр мэдээлэх;

159.1.4.ялтны ажлын цагийн бүртгэл, тодорхойлолтыг үнэн зөв гаргах;

159.1.5.гэрээнд заасны дагуу шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагаас тогтоосон ажлын байранд ялтныг ажиллуулах.

159.2.Нийтэд тустай ажил хийлгэж байгаа байгууллагын ажилтан энэ хуульд заасан ялтны гаргасан зөрчлийн талаар тогтоол гүйцэтгэгчид мэдэгдээгүй, нуун дарагдуулсан, ялтны цагийг бүртгэлийг хуурамчаар бүртгэсэн бол хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

**АРВАН НАЙМДУГААР БҮЛЭГ
ЗОРЧИХ ЭРХИЙГ ХЯЗГААРЛАХ ЯЛ ОНОГДУУЛСАН ШҮҮХИЙН
ШИЙДВЭРИЙГ ГҮЙЦЭТГЭХ**

**160 дугаар зүйл.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял оногдуулсан шүүхийн
шийдвэрийг гүйцэтгэх**

160.1.Тогтоол гүйцэтгэгч зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгүүлсэн ялтны байнга оршин суугаа болон хөдөлмөр эрхэлж байгаа, эсхүл суралцаж байгаа газрын хаягаар шүүхээс тогтоосон хориглолт, хязгаарлалтыг биелүүлж байгаа эсэхэд техникийн болон биечилсэн хяналт тавина.

160.2.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдэлсэн хугацааг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага шүүхийн шийтгэх тогтоолыг хүлээн авч, ялтны зорчих эрхэд хяналт тавьж эхэлснээс тоолно.

160.3.Тогтоол гүйцэтгэгч ялтанд зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэх нөхцөл, журам, хяналтын техник, хэрэгслийг ашиглах, арчлах заавар, журмыг тайлбарлан өгч, ял эдлэх нөхцөл, журмыг зөрчсөн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлага, авах арга хэмжээний талаар тайлбарлаж тэмдэглэл үйлдэн гарын үсэг зуруулна.

160.4.Зорчих эрхийг хязгаарлах ялаас зайлсхийсэн, ял эдлүүлэх нөхцөл, журмыг зөрчсөн хугацааг энэ хуулийн 160.2-т заасан хугацаанаас хасаж тоолно.

161 дүгээр зүйл.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгүүлсэн ялтны үүрэг

161.1.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгүүлсэн ялтан дараахь үүрэгтэй:

161.1.1.шүүхээс хүлээлгэсэн үүргийг биелүүлэх;

161.1.2.тогтоол гүйцэтгэгч, техникийн ажилтны хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэх;

161.1.3.шүүхээс тогтоосон зорчихыг хязгаарласан газарт зорчихгүй байх;

161.1.4.тогтоол гүйцэтгэгчид урьдчилан мэдэгдэхгүйгээр оршин суугаа газар, ажлын байраа өөрчлөхгүй байх;

161.1.5.тогтоол гүйцэтгэгчийн тогтоосон хугацаанд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад ирэх, ял эдлүүлэхтэй холбогдсон асуудлаар амаар болон бичгээр тайлбар гаргах;

161.1.6.тогтоосон журмын дагуу зөөврийн хяналтын төхөөрөмжийг биедээ байнга авч явах, бүрэн бүтэн байдлыг нь хангахад шаардлагатай бүх арга хэмжээг авах, хяналтын төхөөрөмжийн хэвийн ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

161.1.7.хувийн баримт бичгээ биедээ авч явах.

162 дугаар зүйл.Хяналтын тоног төхөөрөмжийн зардлыг төлөх

162.1.Төлбөрийн чадваргүйгээс бусад ялтан гар, хөл болон биеийн бусад хэсэгт зүүж ашиглах хяналтын тоног төхөөрөмжийн зардлыг хариуцан төлөх үүрэгтэй.

**163 дугаар зүйл.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлэх журмыг зөрчих, зорчих
эрхийг хязгаарлах ялыг хорих ялаар солих**

163.1.Дараахь тохиолдолд зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэх журмыг зөрчсөнд тооцно:

163.1.1.энэ хуулийн 161.1-д заасан үүргээ биелүүлээгүй;

163.1.2.техникийн хяналтын тоног төхөөрөмжийг санаатай устгасан, эсхүл гэмтээсэн, эсхүл тэдгээрийн хэвийн ажиллагааг сарниулсан;

163.1.3.Зөрчлийн тухай хуульд заасан зөрчил гаргаж шийтгүүлсэн;

163.2.Дараахь тохиолдолд зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэх журмыг ноцтой зөрчсөнд тооцно:

163.2.1.энэ хуулийн 161.1-д заасан үүргээ 3 сарын хугацаанд хоёр, түүнээс дээш удаа биелүүлээгүй;

163.2.2.гэмт хэрэг үйлдэж ял шийтгүүлсэн;

163.2.3.техникийн хяналтын тоног, төхөөрөмжийг дахин санаатай устгасан, эсхүл гэмтээсэн, эсхүл тэдгээрийн хэвийн ажиллагааг сарниулсан;

163.2.4.тогтоол гүйцэтгэгчийн хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэхээс татгалзсан, хүч хэрэглэн эсэргүүцсэн, тогтоол гүйцэтгэгчийн амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учруулсан, хохирол учруулахаар зайлсхийсэн;

163.2.5.48 цагаас илүү хугацаагаар техникийн болон биечилсэн хяналтаас санаатайгаар зайлсхийсэн буюу нуугдсан;

163.3.Тогтоол гүйцэтгэгч зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэх журмыг зөрчсөн ялтанд дахин зөрчил гаргасан тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлагын талаар сануулж, зөрчлийг давтан гаргахаас урьдчилан сэргийлэх ярилцлага хийнэ.

163.4.Ялтан зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэх журмыг ноцтой зөрчсөн тохиолдолд зорчих эрхийг хязгаарлах ялыг хорих ялаар солино.

164 дүгээр зүйл.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэх ажиллагаанд ашиглах тоног төхөөрөмжийг сонгох

164.1.Ахлах тогтоол гүйцэтгэгч тогтоол гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгүүлсэн шийдвэрийг гүйцэтгэх нөхцөл, тоног төхөөрөмжийг тогтооно.

164.2.Ахлах тогтоол гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг үндэслэн техник хяналт хариуцсан ажилтан суурин болон хөдөлгөөнт хяналтын тоног төхөөрөмжийг ялтны бие, орон байр, албан тасалгаа, тээврийн хэрэгсэл, шаардлагатай бусад газарт суурилуулж, хяналтын тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаа болон ялтанд байнгын хяналт тавина.

165 дугаар зүйл.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгүүлсэн ялтанд хяналт тавих

165.1.Техникийн хяналтын ажилтан нь мэдээллийн санд ирсэн зөрчлийн дохиог ирсэн даруйд хариуцсан тогтоол гүйцэтгэгчид мэдэгдэж, хяналтын сангаас зөрчлийн талаархи мэдээллийг хүргүүлнэ.

165.2.Тогтоол гүйцэтгэгч энэ хуулийн 165.1-д заасны дагуу ирүүлсэн зөрчлийг биечлэн шалгаж, шалтгаан нөхцөлийг тогтооно.

165.3.Тогтоол гүйцэтгэгчийн ялтанд биечлэн хяналт тавих ажиллагааг энэ хуулийн 152.1-д заасан журмаар зохицуулна. Биечилсэн хяналтыг өдөр, шөнийн аль ч цагт явуулж болно.

165.4.Ялтан биечлэн эсхүл бусдаар дамжуулан шүүхээс тогтоосон хориглолт, хязгаарлалтыг зөрчсөн, эсхүл зөрчихийг завдсан талаар иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас мэдээлэл авч болно.

166 дугаар зүйл.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэх нөхцөл, журмыг түр өөрчлөх

166.1.Дараахь үндэслэлээр ерөнхий тогтоол гүйцэтгэгчийн зөвшөөрснөөр, түүний тогтоосон хугацаанд шүүхээс ялтны зорчих эрхэд тогтоосон хориглолт, хязгаарлалтыг түр хугацаанд өөрчилж болно:

166.1.1.ялтны гэр бүлийн гишүүн хүндээр өвчилсөн, нас барсан, байгалийн гамшиг, аюулт үзэгдэл тохиолдсоны улмаас ар гэрт нь үлэмж хохирол, хор уршиг учирсан;

166.1.2.эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авах зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд шүүхээс тогтоосон бүсэд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авах боломжгүй;

166.1.3.бусдын асрамжид байх шаардлагатай нь эмнэлгийн байгууллагын тодорхойлолт, лавлагаагаар тогтоогдсон ялтнаас өөр асрамжлан хамгаалах хүнгүй гэр бүлийн гишүүнийг асрамжлан хамгаалах шаардлагатай;

166.1.4.гамшиг, аюулт үзэгдлийн улмаас шүүхээс тогтоосон газар, байршилд байх боломжгүй болсон;

166.1.5.шүүхээс хориглоогүй тохиолдолд ажилд орох, сургуульд элсэн суралцах шалгалтад шүүхээс тогтоосон газар, байршлаас бусад газарт биечлэн оролцох зайлшгүй шаардлагатай;

166.1.6.хуулиар тогтоосон төрийн байгууллагаас үзүүлж байгаа үйлчилгээнд хамрагдах /тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоолгох/;

166.1.7.хүндэтгэн үзэх бусад.

166.3.Энэ хуулийн 166.1-д заасан хугацаа дууссан даруйд ялтанд шүүхээс тогтоосон зорчих эрхэд тавьсан хориглолт, хязгаарлалтыг сэргээн тогтоож ял эдлүүлэх ажиллагааг ердийн журмаар үргэлжлүүлэн гүйцэтгэнэ.

166.4.Ялтан шинээр очсон газарт удаан буюу 7-оос дээш хоногийн хугацаагаар оршин суух шаардлагатай тохиолдолд зорчих эрхийг хязгаарлах ялыг тухайн газарт нь үргэлжлүүлэн гүйцэтгэнэ.

167 дугаар зүйл.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэх нөхцөл, журмыг өөрчлөх

167.1.Ерөнхий тогтоол гүйцэтгэгч дараахь тохиолдолд ахлах тогтоол гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн шүүхээс тогтоосон ялтны зорчих бүсийг ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавьж байгаа прокурортой зөвшилцөн өөрчилж болно:

167.1.1.ялтны гэр бүлийн байдалд өөрчлөлт орсны улмаас шүүхээс анхлан тогтоосон газарт ял эдлүүлэх боломжгүй болсон;

167.1.2.ялтны санхүүгийн чадавх, гамшиг, аюулт үзэгдлийн улмаас байнга оршин суугаа газраа өөрчлөх шаардлагатай болсон,

167.1.3.хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас ялтан оршин суух газраа өөрчлөх зорилгоор орон сууц, хашаа байшин худалдан авсан;

167.1.4.ялтны ял шийтгүүлэх үеийн хөдөлмөрийн гэрээ дуусгавар болсон, эсхүл өөр байгууллага, албан газарт шилжин ажиллах, шилжин суралцах шаардлагатай болсон;

167.1.5.дээд болон мэргэжлийн боловсролын байгууллагад элсэн суралцах;

167.1.6.эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авах зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд шүүхээс тогтоосон бүсэд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ авах боломжгүй;

167.2.Ялтан ял эдлэх бүсээ өөрчлүүлэх тухай үндэслэл бүхий хүсэлтийг бичгээр гаргах бөгөөд ахлах тогтоол гүйцэтгэгч хүсэлт, холбогдох материалыг судлан 10 хоногийн дотор тогтоол гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн ерөнхий тогтоол гүйцэтгэгч, прокурорт хүргүүлэн шийдвэрлүүлнэ.

168 дугаар зүйл.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял шийтгэгдсэн ялтныг урамшуулах

168.1.Ялтан ял эдлүүлэх журмыг зөрчөөгүй, өөрийн зан үйл, хувийн байдлаараа ял эдлүүлэх ажиллагаанд саад учруулаагүй бол түүнд 1 сард 5 хүртэл хоногийн шагналын хоног олгож болно.

168.2.Шагналын хоногийг энэ хуулийн 217 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу олгоно.

169 дүгээр зүйл.Зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэхэд ашиглах тоног төхөөрөмжийг устгасан, гэмтээсэн тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлага

169.1.Ялтан зорчих эрхийг хязгаарлах ял эдлүүлэхэд ашиглах тоног төхөөрөмжийг санаатай устгасан, гэмтээсэн, хэвийн ажиллагааг нь сарниулсан тохиолдолд хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэж, гэм буруутай этгээдээр учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлнэ.

АРВАН ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЭРХ ХАСАХ ЯЛ ОНОГДУУЛСАН ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭРИЙГ ГҮЙЦЭТГЭХ

170 дугаар зүйл.Эрх хасах ял оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг мэдэгдэх

170.1.Тогтоол гүйцэтгэгч ялтныг төрийн албанд томилсон, сонгосон, мэргэжлийн үйл ажиллагаа явуулах болон шүүхээс хориглолт, хязгаарлалт тогтоосон бусад эрх, зөвшөөрлийг олгосон байгууллага, албан тушаалтанд шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх тухай мэдэгдлийг 5 хоногийн дотор хүргүүлнэ.

170.2.Төрийн болон төрийн бус байгууллага, албан тушаалтан өмчийн хэлбэр харгалзахгүйгээр эрх хасах ял оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг /цаашид “шүүхийн шийдвэр” гэх/-г заавал биелүүлэх үүрэгтэй.

170.3.Эрх хасах ялыг хорих ял дээр нэмэгдэл ялын чанартай оногдуулсан бол хорих анги хоригдлыг суллагдахаас 14 хоногийн өмнө түүний оршин суух газрын шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд урьдчилан мэдэгдэнэ.

170.4.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба нь шүүхийн шийдвэрийн биелэлтэд хяналт тавихдаа харьяа нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн болон бусад байгууллагатай хамтран ажиллана.

171 дүгээр зүйл. Эрх хасах ял шийтгүүлсэн, албадлагын арга хэмжээ авагдсан ялтан, ажил олгогч, ялтныг томилох, сонгох эрх бүхий төрийн болон төрийн бус байгууллага, албан тушаалтны үүрэг

171.1. Эрх хасах ял шийтгүүлсэн ялтан дараахь үүрэгтэй:

171.1.1. тогтоол гүйцэтгэгчийн хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэх, түүний дуудсанаар шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд ирэх, ял эдлүүлэхтэй холбогдсон асуудлаар амаар болон бичгээр тайлбар гаргах;

171.1.2. хяналт тавьж байгаа шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад оршин суугаа хаяг, эрхэлж байгаа ажил, үйл ажиллагаа, түүний өөрчлөлтийн талаар тухай бүр мэдэгдэх;

171.2. Ажил олгогч, ялтныг томилох, сонгох эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтан шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх талаар дараахь үүрэгтэй:

171.2.1. ажил, албан тушаалд нэр дэвшигч, бараа, ажил, үйлчилгээ бэлтгэн нийлүүлэгч нь тухайн ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэх эрхтэй холбоотой эрх хасах ял шийтгэгдсэн, албадлагын арга хэмжээ авагдсан эсэхийг нягтлах;

171.2.2. ажилтан, эсхүл ажил гүйцэтгэгч эрх хасах ял шийтгүүлсэн тохиолдолд шүүхээс хориглолт, хязгаарлалт тогтоосон эрхийг хэрэгжүүлэх ажилд томилох, цаашид хассан эрхийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой үүрэг гүйцэтгүүлэхээс татгалзах;

171.2.3. шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын эрх хасах ял шийтгүүлсэн мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 10 хоногийн дотор ял шийтгүүлсэн ажилтныг ажлаас чөлөөлөх;

171.2.4. тогтоол гүйцэтгэгчийн шаардсанаар шүүхийн шийдвэрийг биелүүлсэн тухай лавлагаа, тодорхойлолт гаргаж хүргүүлэх;

171.2.5. ялтантай байгуулсан ажил, үйлчилгээ гүйцэтгүүлэх болон хөдөлмөрийн гэрээнд орсон өөрчлөлтийн талаар тогтоол гүйцэтгэгчид тухай бүр мэдэгдэх.

172 дугаар зүйл. Эрх, зөвшөөрөл олгосон байгууллага, албан тушаалтны үүрэг

172.1. Тодорхой ажил, үйлчилгээ гүйцэтгэх, үйл ажиллагаа явуулах эрх, зөвшөөрөл олгох чиг үүрэг бүхий байгууллага, албан тушаалтан шүүхийн шийдвэр, мэдэгдлийг хүлээн авснаас хойш 10 хоногийн дотор ялтанд олгосон эрх, зөвшөөрлийг хүчингүйд тооцох, энэ тухай ялтанд мэдэгдэх, мэргэжлийн үйл ажиллагаанд нь хяналт тавих үүрэгтэй.

173 дугаар зүйл. Эрх хасах ял шийтгүүлсэн ялтанд хяналт тавих

173.1. Тогтоол гүйцэтгэгч 30 хоног тутам ялтантай урьдчилан сэргийлэх ярилцлага хийж, шүүхийн шийдвэрийн биелэлтийн талаар тайлбар авч, шаардлагатай тохиолдолд ялтны ажлын байр, үйл ажиллагааг биечлэн хянаж тэмдэглэл үйлдэнэ.

173.2. Эрх хасах ял эдэлсэн, албадлагын арга хэмжээ авагдсан хугацааг ялтан шүүхээс тогтоосон хориглолт, хязгаарлалтыг хэрэгжүүлж эхэлснээс эхлэн тооцно.

173.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын харьяа нэгжгүй нутаг дэвсгэрт оршин суух ялтны ял эдлүүлэх ажиллагаанд харьяа нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллага хяналт тавьж, тайланг 30 хоног тутам шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад бичгээр мэдэгдэнэ.

174 дүгээр зүйл.Эрх хасах ял оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх арга, хэрэгсэл

174.1.Тогтоол гүйцэтгэгч шаардлагатай тохиолдолд эрх хасах ял оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг дараахь арга, хэрэгслээр гүйцэтгэнэ:

174.1.1.байр, барилга байгууламж, агуулах савыг битүүмжлэх;

174.1.2.эрх, зөвшөөрөл олгосныг нотлох баримт бичгийн эх хувийг хураах;

174.1.3.эрх, зөвшөөрөл олгох эрх бүхий төрийн байгууллагад олгосон эрх, зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох тухай мэдэгдэл хүргүүлэх, ялтны мэргэжлийн үйл ажиллагаанд хяналт тавихыг даалгах;

174.2.Эрх хасах ял оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх арга, хэрэгсэл нь энэ хуулийн 174.1-т зааснаар хязгаарлагдахгүй.

174.3.Эрх хасах ялыг хорихоос хорихоос бусад төрлийн ял дээр нэмж нэмэгдэл ялын чанартай оногдуулсан тохиолдолд үндсэн болон нэмэгдэл ял эдлүүлэх ажиллагаанд тавих хяналтыг хамтад нь хэрэгжүүлнэ.

175 дугаар зүйл.Ялтанд байнгын хяналт тавих

175.1.Ялтан хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас өөр орон нутагт түр хугацаагаар буюу 2 сар хүртэл хугацаагаар зорчих тохиолдолд тогтоол гүйцэтгэгч ялтны зорчих газрын хаяг, холбоо барих утас, хамт зорчих этгээдийн талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг бүртгэж ялтны зорчих нутаг дэвсгэрийн тогтоол гүйцэтгэгчид шүүхийн шийтгэх тогтоолын биелэлтэд хяналт тавихыг даалгана.

175.2.Ялтан энэ хуулийн 175.1-т зааснаас урт хугацаагаар өөр орон нутагт оршин суух тохиолдолд эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэргийг ялтны оршин суух газрын шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд шилжүүлж, ял эдлүүлэх ажиллагааг үргэлжлүүлэн гүйцэтгэнэ.

176 дугаар зүйл.Эрх хасах ял эдлэх хугацааг тоолох

176.1.Торгох ял дээр нэмж нэмэгдэл ялын чанартай оногдуулсан эрх хасах ялыг эдлүүлэх ажиллагааны явцад шүүхээс торгох ялыг хорих ялаар сольсон тохиолдолд ялтныг хорих ял эдлэх хугацаанд эрхийг хасах ял эдэлсэн хугацааг тоолохыг зогсоон, хорих ял эдлэж дууссан үеэс үргэлжлүүлэн тоолж, хяналт тавина.

176.2.Ялтан шүүхээс тогтоосон хориглолт, хязгаарлалтыг зөрчсөн хугацааг ял эдэлсэн хугацаанд оруулан тоолохгүй.

177 дугаар зүйл.Эрх хасах ял оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхээс зайлсхийсэн ялтанд хүлээлгэх хариуцлага

177.1.Ялтан нь эрх хасах ялаас зайлсхийсэн буюу шүүхээс тогтоосон хориглолт, хязгаарлалтыг 6 сарын хугацаанд 2, түүнээс дээш удаа зөрчсөн, эсхүл хориглолт, хязгаарлалтыг зөрчсөний улмаас иргэн, хуулийн этгээдийн хуулиар хамгаалагдсан эрх, ашиг сонирхолд хохирол учирсан тохиолдолд эрх хасах ял, албадлагын арга хэмжээг өөр төрлийн ялаар солино.

177 дүгээр зүйл. Эрх хасах ял, албадлагын арга хэмжээг биелүүлэх талаар хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй этгээдэд хүлээлгэх хариуцлага

177.1. Ажил олгогч, эрх, зөвшөөрөл олгосон, ялтныг сонгох, томилох, ажлаас чөлөөлөх эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтан эрх хасах тухай шүүхийн шийдвэрийг санаатайгаар биелүүлээгүй, эсхүл биелүүлэхэд саад учруулсан бол хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

**ХОРЬДУГААР БҮЛЭГ
АЛБАДЛАГЫН АРГА ХЭМЖЭЭ ОНОГДУУЛСАН
ШҮҮХИЙН ШИЙТГЭХ ТОГТООЛЫГ ГҮЙЦЭТГЭХ**

178 дугаар зүйл. Албадлагын арга хэмжээ оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг хүлээн авах

178.1. Ахлах тогтоол гүйцэтгэгч албадлагын арга хэмжээ оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдийн хамт хүлээн авна.

178.2. Ахлах тогтоол гүйцэтгэгч нь энэ хуулийн 178.1-д заасан шийдвэрийг тоо бүртгэлд оруулж, 3 хоногийн дотор тойрог хариуцсан тогтоол гүйцэтгэгчид хуваарилан, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдэд хяналтын хувийн хэрэг нээнэ.

179 дүгээр зүйл. Хорих ял оногдуулах, эсхүл хорих ял оногдуулахгүйгээр шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан, хорих ялыг тэнсэн сулласан ялтанд хяналт тавих

179.1. Хорих ял оногдуулах, эсхүл хорих ял оногдуулахгүйгээр шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан, хорих ялыг тэнсэн сулласан биечлэн эдэлж байсан хорих ялыг тэнсэн сулласан /цаашид "тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан" гэх/, ялтны бүртгэлийг түүний оршин сууж байгаа нутаг дэвсгэрийн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, нэгдсэн тоо бүртгэлийг хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх алба хариуцан хөтөлнө.

179.2. Тогтоол гүйцэтгэгч тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан шийдвэрийг хүлээн авч дараахь үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

179.2.1. тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдэд хяналт тавих нөхцөл, журам, эрх, үүргийг нь тайлбарлаж, гарын үсэг зуруулах;

179.2.2. тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдийн хувийн баримт бичиг, онцлог содон тэмдэг, ялтны хувийн байдлын талаархи бусад мэдээллийг хувийн хэрэгт тэмдэглэж, ял эдлэлтийн байдалтай холбоотой бусад баримт бичгийг хавсаргах;

179.2.3. тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээд, түүний эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, түүнчлэн ялтныг хараа хяналтандаа байлгаж хүмүүжүүлэхээр зөвшөөрсөн иргэн, эсхүл хуулийн этгээдийн төлөөлөгчийг дуудан ирүүлж тэдгээрийн эрх, үүрэг, тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдэд хууль, шүүхийн шийтгэх тогтоолоор тогтоосон хязгаарлалт, даалгасан үүргийг танилцуулах;

179.2.4. тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдийн эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, хараа хяналтандаа байлгаж хүмүүжүүлэхээр зөвшөөрсөн иргэн, хуулийн этгээд үүргээ биелүүлэх талаар шаардлага тавьж, биелэлтийг хангуулах;

179.2.5.тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдийн сахилга, засрал хүмүүжил, шүүхээс даалгасан үүргийн биелэлтийн талаар хяналтын хувийн хэрэгт тогтмол тэмдэглэл хийх;

179.2.6.шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан хугацаа дуусмагц энэ тухай цагдаагийн байгууллага болон ял шийтгүүлсэн этгээдэд бичгээр мэдэгдэх.

180 дугаар зүйл.Тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдийн засрал хүмүүжлийн байдалд хяналт тавих

180.1.Тогтоол гүйцэтгэгч тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдийн засрал хүмүүжлийн байдалд дараахь аргаар хяналт тавина:

180.1.1.гадаадад зорчих, цагаачлахыг хориглож, оршин суугаа засаг захиргааны нэгжийн нутаг дэвсгэрийг 7 хоногоос дээш хугацаагаар орхин явах тохиолдолд зөвшөөрөл авах, сард нэг удаа биечлэн ирж бүртгүүлэхийг даалгах;

180.1.2.оршин суух газар болон эрхлэх ажил, албан тушаал өөрчлөгдсөн тохиолдолд тухай бүр мэдэгдэж байх тухай баталгаа гаргуулах;

180.1.3.тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдийг хараа хяналтдаа байлгаж, хүмүүжүүлэх үүрэг хүлээсэн этгээд болон сум, дүүргийн Засаг даргаас хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлэх харилцан мэдээлэл солилцоход дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллах;

180.1.4.тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдийн эцэх, эх асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, хараа хяналтандаа байлгах хүсэлт гаргасан буюу хүмүүжүүлэхээр зөвшөөрсөн хамт олны төлөөлөгч болон иргэний хүлээсэн үүргийн биелэлтийг хангуулах;

180.1.5.тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээд шүүхээс тогтоосон хязгаарлалт, үүргийг биелүүлээгүй, эсхүл хяналтаас зайлсхийсэн тохиолдолд албадан ирүүлэх, эрэн сурвалжлах ажлыг зохион байгуулах;

180.1.6.тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээдийн санал хүсэлт, өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч хянан шийдвэрлэх буюу холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд уламжлах;

180.1.7.гэмт хэрэг, зөрчил гаргахгүй байх талаар тогтоолын биелэлтийг нь хойшлуулсан этгээдэд санамж, зөвлөгөө өгөх. ярилцлага зохион байгуулах;

180.1.8.хяналтанд байгаа тогтоолын биелэлтийг нь хойшлуулсан этгээдийн зан үйл, үйл ажиллагааны талаар байгууллага, албан тушаалтнаас тодорхойлолт, лавлагаа авах;

180.1.9.тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан этгээд хүндэтгэх шалтгаанаар оршин суух газраа өөрчлөх бол түүний хяналтын тооцоог хийн, хяналтын хувийн хэргийг шинээр оршин суух газрын шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, тогтоол гүйцэтгэгчид шилжүүлэх.

181.2.Тогтоолын биелэлтийг нь хойшлуулсан этгээд дараахь үүрэгтэй:

181.2.1.байнга оршин суух газраа очсоноос хойш 3 хоногийн дотор нутаг дэвсгэрийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд мэдэгдэх;

181.2.2.сар тутамд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд бүртгүүлэх, шүүхээс хүлээлгэсэн үүргийн биелэлтийн талаар тайлбар гаргах;

181.2.3.байнга оршин суух хаягаа өөрчлөх тохиолдолд хяналт тавьж байгаа шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд мэдэгдэх, шинээр суурьших нутаг дэвсгэрийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд мэдэгдэх;

181.2.4.байнга оршин суугаа газраасаа 7 хоногоос илүү хугацаагаар явах, гадаад улсад зорчих бол хяналт тавьж байгаа шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд мэдэгдэх;

181.2.5.хяналт тавьж байгаа шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, тогтоол гүйцэтгэгчийн шаардлагыг биелүүлэх.

182 дугаар зүйл.Тогтоолын биелэлтийг хойшлуулсан шийдвэрийг хүчингүй болгох, ялаас чөлөөлөх тухай санал гаргах

182.1.Хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг биелүүлэхийг хойшлуулсан хугацаанд ялтан засарч хүмүүжсэнээ үлгэр жишээ зан төлөв, сурлага, хөдөлмөрт үнэнч, шударга хандлагаараа харуулсан, ялтныг хянан харгалзахаар тогтоосон хугацааны талаас багагүй хугацаа өнгөрсөн тохиолдолд тогтоол гүйцэтгэгч ялтныг ялаас чөлөөлүүлэх саналыг прокурорт гаргаж болно.

182.2.Прокурор хяналтын хувийн хэрэгтэй танилцаж, тогтоол гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсныг хүчингүй болгох, ялаас чөлөөлөх тухай дүгнэлтээ шүүхэд хүргүүлнэ.

182.3.Тогтоол гүйцэтгэгч энэ хуулийн 182.1-т заасан санал гаргаагүй, эсхүл прокурор энэ тухай дүгнэлт үйлдэхээс татгалзсан бөгөөд шүүхийн тогтоолд заасан хянан харгалзах хугацаа дууссан боловч дараагийн шийдвэр гараагүй тохиолдолд уг хугацаа дууссанаас хойш 14 хоногийн дотор тогтоол гүйцэтгэгч цаашид авах арга хэмжээний тухай саналаа хяналтын хувийн хэргийн хамт прокурорт хүргүүлнэ.

182.4.Тэнссэн хугацаанд хүлээлгэсэн үүргийг биелүүлээгүй, хязгаарлалтыг зөрчсөн бол тогтоол гүйцэтгэгч тэнссэн шийдвэрийг хүчингүй болгож ял оногдуулах саналаа прокурорт хүргүүлнэ.

183 дугаар зүйл.Үүрэг хүлээлгэх, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх

183.1.Тогтоол гүйцэтгэгч үүрэг хүлээлгэх, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдэд шүүхээс хүлээлгэсэн үүрэг, хязгаарлалтыг биелүүлэх хугацаа, хуваарийг нарийвчлан тогтоож, энэ хуулийн Хорьдугаар бүлэгт заасан журмын дагуу биелэлтэд нь хяналт тавина.

183.2.Зан үйлээ засах, хөдөлмөрлөх дадал олгох сургалтад хамрагдах албадлагын арга хэмжээ авагдсан хүнд тогтоол гүйцэтгэгч энэ хуулийн 183.1-д зааснаас гадна зан үйлд нөлөөлөх сургалтын агуулга, хөтөлбөрийг танилцуулна.

183.3.Тогтоол гүйцэтгэгч үүрэг хүлээлгэх, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдийн хувийн байдал, албадлагын арга хэмжээ авагдсан хугацаанд хүлээлгэсэн үүргээ биелүүлсэн байдлын талаар шүүх, прокурорын байгууллагад тодорхойлолт гаргана.

183.4.Үүрэг хүлээлгэх, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд дуудсан цагт хүрэлцэн ирэх, тогтоол гүйцэтгэгчээс тавьсан хууль ёсны шаардлагыг

биелүүлэх, оршин суух газар, ажил, албан тушаал өөрчлөгдсөн тухай болон шаардлагатай бусад мэдээллийг тухай бүр танилцуулах үүрэг хүлээнэ.

183.5.Сум, дүүргийн Засаг дарга үүрэг хүлээлгэх, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдэд шүүхээс даалгасан үүрэг, хязгаарлалтыг биелүүлэх талаар зохих туслалцаа үзүүлнэ.

183.6.Цагдаагийн байгууллага үүрэг хүлээлгэх, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ авагдсан хүний сахилга, шүүхээс даалгасан үүрэг, хязгаарлалтын биелэлт, засрал хүмүүжлийн байдалд хяналт тавих ажилд туслалцаа үзүүлж, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албатай харилцан мэдээлэл солилцож хамтран ажиллана.

183.7.Тогтоол гүйцэтгэгч нь албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд гэмт хэргийн улмаас учруулсан хохирлоо бүрэн төлсөн, шүүхээс хүлээлгэсэн үүргийг биелүүлсэн, тогтоосон хязгаарлалтыг зөрчөөгүй тохиолдолд шүүхээс тогтоосон хугацааны талаас багагүй хувийг эдэлсний дараа оногдуулсан албадлагын арга хэмжээг дуусах хугацаанаас нь өмнө хүчингүй болгох саналыг прокурорт гаргаж болно.

183.8.Тогтоол гүйцэтгэгч үүрэг хүлээлгэх, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд шүүхээс хүлээлгэсэн үүрэг, тогтоосон хязгаарлалтыг зөрчсөн талаар хуульд заасан аргаар мэдээлэл авч болно.

183.9.Тогтоол гүйцэтгэгч энэ хуулийн 183.1-д заасан хугацаа, хуваарь, шүүхээс хүлээлгэсэн үүргийг зөрчсөн этгээдэд албадлагын арга хэмжээ авсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг хүчингүй болгуулж ял оногдуулах тухай саналыг прокурорт гаргана.

183.10.Үүрэг хүлээлгэх, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх тухай шүүхийн шийтгэх тогтоолыг гүйцэтгэхэд энэ хуулийн 160 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу техникийн болон биечилсэн хяналт тавьж болно.

183.10.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага зан үйлээ засах сургалтад хамрагдах албадлагын арга хэмжээ авагдсан хүний зан үйлд нөлөөлөх сургалт явуулах мэргэжлийн нэгж, сургалтын хөтөлбөртэй байна.

183.11.Сургалт явуулах журмыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга батална.

183.12.Албадлагын арга хэмжээ авагдсан хүний зан үйлд нөлөөлөх сургалтыг магадлан итгэмжлэгдсэн төрийн бус байгууллагаар гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлж болно.

184 дүгээр зүйл.Эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх тухай шүүхийн шийтгэх тогтоолыг гүйцэтгэх

184.1.Гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдэд эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэглэхээр шийдвэрлэсэн бол шүүх албадлагын арга хэмжээг ямар төрлийн эмнэлэгт хэрэгжүүлэхийг тогтоолдоо заана.

184.2.Эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх тухай шүүхийн шийтгэх тогтоол гармагц уг этгээдийг албадан эмчлэх байгууллагад хүргэх үүргийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага хүлээх бөгөөд шүүхийн шийтгэх тогтоол, сэтгэцийн эмгэг судлалын шинжилгээний дүгнэлт, холбогдох бусад баримт бичгийг хамтад нь хүргүүлнэ.

184.3.Энэ хуулийн 184.1-д заасан этгээдийн эмчилгээний зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

184.4.Албадан эмчлүүлж байгаа этгээдийг гэмт хэрэг үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, эмнэлэг, цагдаагийн байгууллага хамтран хэрэгжүүлнэ.

184.5.Эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэгжүүлэх байгууллага дараахь үүрэг хүлээнэ:

184.5.1.албадан эмчлүүлж байгаа этгээдэд зайлшгүй шаардлагатай шинжилгээ, эмчилгээг цаг тухайд нь хийх;

184.5.2.эмчилгээний явц, үр дүнг өвчний түүхэнд үнэн зөв, тодорхой тусгах;

184.5.3.эмчилгээний үр дүн, өвчний шинж байдлыг харгалзан уг этгээдийг цаашид албадан эмчлэх шаардлагатай эсэхийг сэтгэцийн эмгэг судлалын болон холбогдох мэргэжлийн эмч нарын зөвлөгөөнөөр хэлэлцүүлж дүгнэлт гаргуулах;

184.5.4.эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээг цаашид хэрэгжүүлэх шаардлагагүй тохиолдолд энэ тухай прокурорт, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх.

184.6. Гэмт хэрэг үйлдэх үедээ хэрэг хариуцах чадваргүй байсны улмаас эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авагдсан хүний хэрэг хариуцах чадваргүй байдал арилсан бол албадлагын арга хэмжээг цаашид хэрэглэх шаардлагагүй тухай дүгнэлтийг 10 хоногийн дотор прокурорт хүргүүлнэ. Прокурор дүгнэлт, холбогдох баримт бичгийг үндэслэн эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээг хүчингүй болгож урьд оногдуулсан ялыг үргэлжлүүлэн эдлүүлэх, эсхүл эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээг хүчингүй болгож ял оногдуулах тухай дүгнэлт үйлдсэн бол шүүхэд хүргүүлнэ.

184.7.Прокурор энэ хуулийн 184.6-д заасан саналыг хянан үзэж эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээг хэвээр үлдээхээр шийдвэрлэсэн тохиолдолд уг албадлагын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх байгууллагад шийдвэрийг хүргүүлнэ.

184.8.Албадан эмчлүүлж байгаа этгээдийн хууль ёсны төлөөлөгч, өмгөөлөгчийн хүсэлт, прокурорын саналаар албадан эмчлэх хугацаа дуусахаас өмнө энэ хуулийн 184.5.3-т заасан дүгнэлтийг гаргуулж болно.

184.11.Прокурор энэ хуулийн 184.5.4-д заасан саналыг хоёр удаа хүлээн авахаас татгалзаж, албадлагын арга хэмжээг хэвээр үлдээхээр шийдвэрлэсэн тохиолдолд эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх байгууллага уг асуудлаар шүүхэд хандана.

185 дугаар зүйл.Хөрөнгө, орлогыг хураах албадлагын арга хэмжээ авсан шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх

185.1.Тогтоол гүйцэтгэгч хөрөнгө, орлогыг хураах албадлагын арга хэмжээг энэ хуулийн Хоёрдугаар хэсэгт заасан журмын дагуу гүйцэтгэнэ.

185.2.Хөрөнгө, орлогыг хураах шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагаа нь шүүхийн шийдвэрт заасан эд зүйл, хөрөнгийг хариу төлбөргүйгээр албадан хураан авах, улсын орлого болгох зорилгоор төрийн холбогдох байгууллагад шилжүүлэх, худалдан борлуулж олсон орлогыг улсын төсөвт оруулах арга хэмжээнээс бүрдэнэ.

185.3.Тогтоол гүйцэтгэгч хураан авсан хөрөнгө, орлогоос хохирол нөхөн төлүүлэх ажиллагааг энэ хууль болон Эрүүгийн хуульд заасан журмын дагуу шийдвэрлэнэ.

185.4.Гэмт хэрэг үйлдэхэд ашигласан тээврийн хэрэгсэл, уналга, галт зэвсэг, тусгайлан бэлтгэсэн зэвсгийн чанартай зүйлийг хураан авч хадгалах, устгах, шилжүүлэх, хохирлыг нөхөн төлүүлэх журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн Улсын ерөнхий прокурортой хамтран батална.

186 дугаар зүйл.Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх

186.1.Өсвөр насны хүнд оногдуулсан хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээг Эрүүгийн хуульд заасны дагуу хүүхдийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага гүйцэтгэнэ.

186.2.Энэ хуулийн 186.1-т заасан ажиллагаанд прокурор хяналт тавьж, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангана.

186.3.Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх журмыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга хүүхдийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран батална.

187 дугаар зүйл.Албадлагын арга хэмжээг дуусгавар болгох

187.1.Тогтоол гүйцэтгэгч дараахь үндэслэлээр албадлагын арга хэмжээг дуусгавар болсонд тооцож, хяналтын хувийн хэргийг хаана:

187.1.1.албадлагын арга хэмжээ авсан шүүхийн шийдвэрийг хүчингүй болгосон;

187.1.2.албадлагын арга хэмжээ авагдсан хугацаа дууссан;

187.1.3.өршөөл, уучлал үзүүлсэн;

187.1.4.албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд нас барсан, сураггүй алга болсон;

187.1.5.албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд гэмт хэрэг үйлдэж ял шийтгүүлсэн;

187.1.6.албадлагын арга хэмжээ авсан шийдвэрийг хүчингүйд тооцож ял шийтгэсэн.

187.2.Тогтоол гүйцэтгэгч албадлагын арга хэмжээг дуусгавар болгосон тухай шийдвэрийг харьяа прокурор, цагдаагийн байгууллагад хүргүүлнэ.

188 дугаар зүйл.Хуулийн этгээдийг татан буулгах албадлагын арга хэмжээ авсан шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх

188.1.Хуулийн этгээдийг татан буулгах албадлагын арга хэмжээ оногдуулсан шийтгэх тогтоолыг тухайн хуулийн этгээдийг албадан татан буулгаж, улсын бүртгэлээс албадан хассанаар биелэгдсэнд тооцно.

188.2.Татан буулгах ажлыг Иргэний хуулийн 32.2-т заасны дагуу татан буулгах комисс гүйцэтгэх бөгөөд татан буулгах комисст татан буулга албадлагын арга хэмжээ авагдсан хуулийн этгээдийн төлөөлөл, ахлах тогтоол гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгч, бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын төлөөллөөс бүрдсэн дөрвөөс доошгүй хүний бүрэлдэхүүнтэй байна.

188.3.Комисс нь татан буулгах албадлагын арга хэмжээ авагдсан хуулийн этгээдийг татан буулгах ажлыг Иргэний хуулийн 32 дугаар зүйлд заасны дагуу татан буулгах ажлыг зохион байгуулж, хуулийн этгээдийг улсын бүртгэлээс хасуулах мэдэгдлийг улсын бүртгэлийн

асуудал эрхэлсэн байгууллагад, аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох мэдэгдлийг уг зөвшөөрлийг олгосон этгээдэд хүргүүлнэ.

188.4.Улсын бүртгэлийн байгууллага хуулийн этгээдийг улсын бүртгэлээс хасах шийдвэрийг хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хууль тогтоомжид заасны дагуу гаргаж, нийтэд мэдээлнэ.

188.5.Татан буугдаж байгаа хуулийн этгээдээс шаардах эрхтэй этгээдийн өргөдлийг хүлээн авах хугацаа нь хуулийн этгээдийг татан буугдсан тухай нийтэд мэдээлснээс хойш 2 сараас багагүй, 6 сараас ихгүй байна.

188.5.Комисс татан буугдаж байгаа хуулийн этгээдэд холбогдох шаардлагыг дараахь дарааллаар хангана:

188.5.1.гэмт хэргийн улмаас бусдад учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх;

188.5.2.шүүхийн шийдвэрийн дагуу гаргуулах төлбөр;

188.5.3.хөдөлмөрийн гэрээний дагуу ажилтанд төлөх хөдөлмөрийн хөлс;

188.5.4.хууль тогтоомжид заасны дагуу бусад этгээдтэй хийх тооцоо.

188.6.Хуулийн этгээдэд байгаа мөнгөн хөрөнгө нь харилцагчдын шаардлагыг хангахад хүрэлцэхгүй тохиолдолд комисс түүний бусад эд хөрөнгийг энэ хуульд заасан журмын дагуу худалдан борлуулж, төлбөрийг барагдуулж болно.

188.7.Татан буугдаж байгаа хуулийн этгээдийн эд хөрөнгө төлбөр төлөхөд хүрэлцэхгүй бол түүний эд хөрөнгийг төлбөл зохих төлбөрийн хэмжээнд хувь тэнцүүлэн зохих дарааллын дагуу харилцагчдад олгож болно.

188.8.Харилцагчдын шаардлагыг хангасны дараа үлдсэн эд хөрөнгийг шүүхийн шийдвэрт заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

ХОРИН НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ ХОРИХ ЯЛ ОНОГДУУЛСАН ШҮҮХИЙН ШИЙТГЭХ ТОГТООЛЫГ ГҮЙЦЭТГЭХ

189 дугаар зүйл.Хорих байгууллага

189.1.Хорих байгууллага нь сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллага, нээлттэй, хаалттай хорих анги, цагдан хорих байр, хорих эмнэлэг /цаашид “хорих анги” гэх/, мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвөөс бүрдэнэ.

189.2.Хорих байгууллага нь төвлөрсөн бүтэцтэй байна.

189.3.Хорих ангийг тусгаарлагдсан нэгээс илүү зэрэглэлд хувааж, хамгаалалтын тусдаа зэрэглэлд ял эдэлж байгаа хоригдол бие биетэйгээ харилцах боломжгүй байдлаар зохион байгуулж болно.

189.4.Хорих ангийг татан буулгах, өөрчлөн зохион байгуулах, эзэмшсэн мэргэжлийн дагуу хөдөлмөрлүүлэх, хорих анги, хоригдлын аюулгүй байдлыг хангахаас бусад тохиолдолд хоригдлыг анх хуваарилсан хорих ангиас өөр хорих ангид дур мэдэн шилжүүлэхийг хориглоно.

190 дүгээр зүйл.Хорих ангид нэвтрэх

190.1.Хорих ангид дараахь албан тушаалтныг түүний аюулгүй байдлыг хангах шаардлагатай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн даруйд шуурхай нэвтрүүлнэ:

190.1.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч;

190.1.2.Монгол Улсын Их Хурлын дарга, гишүүн;

190.1.3.Монгол Улсын Ерөнхий сайд,

190.1.4.Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч;

190.1.5.Улсын Ерөнхий прокурор, түүний орлогч, тухайн нутаг дэвсгэрт ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавих үүрэг бүхий бүх шатны прокурор;

190.1.6.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга, дэд дарга, хорих ял эдлүүлэх албаны дарга, алба хаагч;

190.1.7.Хүний эрхийн үндэсний комиссын дарга, гишүүн.

190.2.Энэ хуулийн 190.1-т зааснаас бусад албан тушаалтан хорих ангийн дарга, эсхүл хорих ял эдлүүлэх албаны даргаас олгосон зөвшөөрлийн дагуу хорих ангид нэвтэрч болно.

190.3.Хорих ангийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээний байранд хоригдолд мэргэжлийн сургалт явуулах, дадлагажуулах, үйлдвэрлэл, үйлчилгээг мэргэжлийн удирдлагаар хангах, заавар, зөвлөгөө өгөх үүрэг бүхий энгийн ажилтан хорих ангийн байршилд ажиллаж болно. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ажиллаж байгаа энгийн ажилтан нь тухайн үйлдвэрлэлд ажиллаж байгаа нийт хоригдлын дөрөвний нэгээс илүүгүй байна.

190.4.Олон нийтийн хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслийн ажилтан хорих ангийн дарга, эсхүл тогтоол гүйцэтгэх албаны даргаас олгосон зөвшөөрлийн дагуу хорих ангид нэвтрэх бөгөөд дуу-дүрсний бичлэгийг хорих ангийн даргын, хоригдлоос ярилцлага авах, түүний дуу, дуу-дүрсний бичлэгийг хоригдлын бичгээр өгсөн зөвшөөрлөөр хийнэ.

191 дугаар зүйл.Хорих анги шинээр байгуулах, татан буулгах, хорих ангийн үйлдвэрлэлийн чиглэл, байршлыг тогтоох

191.1.Хорих анги шинээр байгуулах, өөрчлөх, татан буулгах, байршлыг тогтоох, өөрчлөх асуудлыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний саналыг үндэслэн Засгийн газар шийдвэрлэнэ.

191.2.Хорих ангийн үйлдвэрлэлийн чиглэлийг аймаг, нийслэлийн Засаг даргын саналыг харгалзан хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн шийдвэрлэнэ.

192 дугаар зүйл.Нээлттэй хорих анги

192.1.Нээлттэй хорих анги нь хоригдлыг бие биетэйгээ болон нийгэмтэй харилцах, мэдээ, мэдээлэл чөлөөтэй авах боломжоор хангасан байна.

192.2.Нээлттэй хорих ангид 5 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгүүлсэн, урьд өмнө хорих ял шийтгүүлж байгаагүй, эсхүл болгоомжгүй гэмт хэрэг анх удаа үйлдэж хорих ял шийтгүүлсэн хоригдлыг ял эдлүүлнэ.

192.3.Нээлттэй хорин ангид ял эдэлж байгаа хоригдол 45 хоногт 1 удаа удаан хугацааны уулзалт хийж болох бөгөөд түр уулзалт хийх, захидал илгээх, илгээмж авах, утсаар ярихыг хязгаарлахгүй.

192.4.Хоригдол захидал илгээх, утсаар ярих, удаан хугацааны уулзалт хийх зардлаа өөрөө хариуцна.

192.5.Нээлттэй хорих ангид ял эдэлж байгаа хорих ялын 50-иас дээш хувийг эдэлсэн хоригдлыг харуул хамгаалалтгүй, 50-иас доош хувийг эдэлсэн хоригдлыг хорих ангийн өөрийн үйлдвэрлэл болон хорих ангиас гадуур аж ахуйн нэгж байгууллагад гэрээний үндсэн дээр харуул хамгаалалттай ажиллуулж болно.

193 дугаар зүйл.Хаалттай хорих анги

193.1.Хаалттай хорих анги нь энгийн болон тусгай зэрэглэлтэй байна. Тусгай зэрэглэл нь бүх насаар хорих ял шийтгүүлсэн хоригдлыг ганцаарчлан ял эдлүүлэх ганцаарчлан хорих тусгай нэгжтэй байна.

193.2.Хаалттай хорих ангийн энгийн зэрэглэлд санаатай гэмт хэрэг анх удаа үйлдэж 5-аас дээш 10 жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгүүлсэн, эсхүл урьд гэмт хэрэг үйлдэж хорих ял шийтгүүлж байсан хоригдлыг, тусгай зэрэглэлд 10 дээш жилийн хугацаагаар хорих ял шийтгүүлсэн, эсхүл урьд өмнө хоёр буюу түүнээс дээш удаа хорих ял шийтгүүлж байсан хоригдлыг ял эдлүүлнэ.

193.3.Хаалттай хорих ангийн энгийн зэрэглэлд ял эдэлж байгаа хоригдол нь 30 хоногт 1 удаа түр, 60 хоногт 1 удаа удаан хугацааны уулзалт хийж, 30 хоногт 1 удаа илгээмж авч, 1 удаа утсаар ярьж болно.

193.4.Хаалттай хорих ангийн тусгай зэрэглэлд ял эдэлж байгаа хоригдол 60 хоногт 1 удаа түр, 90 хоногт 1 удаа удаан хугацааны уулзалт хийж, 60 хоногт 1 удаа илгээмж авч, 1 удаа утсаар ярьж болно.

193.5.Хаалттай хорих ангид ял эдэлж байгаа хоригдлыг зөвхөн хорих байгууллагын үйлдвэрлэлд ажиллуулна.

193.6.Хоригдлын 1 удаа утсаар ярих хугацаа 15 минутаас илүүгүй байна.

194 дүгээр зүйл.Хаалттай хорих ангийн тусгай нэгжид ял эдлүүлэх

194.1.Хаалттай хорих ангийн тусгай нэгжид ял эдэлж байгаа хоригдлыг ганцаарчилсан тасалгаанд хорих бөгөөд шаардлагатай гэж үзвэл хорих ангийн дарга прокурортой зөвшилцөж, хоригдлыг хоёроор нь хорьж болно.

194.2.Хаалттай хорих ангийн тусгай нэгжид эдэлж байгаа хоригдлыг тусгай тоноглогдсон газарт, зохих хяналт хамгаалалтад өдөрт 1 цагаас доошгүй хугацаагаар гадаалуулна.

194.3.Хаалттай хорих ангийн тусгай нэгжид ял эдэлж байгаа хоригдлыг зөвхөн хорих ангийн байранд хөдөлмөрлүүлж болно.

194.4.Хаалттай хорих ангийн тусгай нэгжид ял эдэлж байгаа хоригдол жилд 2 удаа түр уулзалт хийж, 30 хоногт 1 удаа захидал явуулж, 90 хоногт 1 удаа илгээмж авч болно.

195 дугаар зүйл.Хорих ял шийтгүүлсэн өсвөр насны хүнд ял эдлүүлэх

195.1.Хорих ял шийтгүүлсэн өсвөр насны хоригдлын ялыг сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагад эдлүүлнэ.

195.2.Сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллага нь өсвөр насны эмэгтэй хүнд оногдуулсан хорих ялыг эдлүүлэх тусгай нэгжтэй байна.

195.3.Өсвөр насны хоригдол 18 насанд хүрсэн тохиолдолд ялыг нь хорих ангид шилжүүлэн эдлүүлэх эсэх асуудлаар хоригдлыг 18 насанд хүрэхээс 3 сарын өмнө сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагын дарга прокурорт санал гаргах бөгөөд прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн шүүх шийдвэрлэнэ.

195.4.Энэ хуулийн 195.2-д заасны дагуу шилжүүлсэн хоригдлын эдлээгүй үлдсэн ялыг эдлүүлэх хорих ангийн төрөл, зэрэглэлийг прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн шүүх шийдвэрлэнэ.

195.5.Энэ хуулийн 195.3-т заасан хоригдлын эдлээгүй үлдсэн ялын хугацаа 2 жилээс илүүгүй тохиолдолд шүүх түүний хувийн байдал, төлөвшлийг харгалзан, сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагын даргын саналыг үндэслэн хорих ялын хугацааг дуусах хүртэл сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагад үргэлжлүүлэн ял эдлүүлэх зарчмыг баримтална.

195.6.Өсвөр насны хоригдлын илгээмж авах, түр уулзалт хийх, утсаар ярих тоо хязгаарлахгүй бөгөөд 45 хоногт 1 удаа удаан хугацааны уулзалт хийж болно.

196 дугаар зүйл.Хорих ял шийтгүүлсэн эмэгтэй хүнд ял эдлүүлэх

196.1.Хорих ял шийтгүүлсэн 18 насанд хүрсэн эмэгтэй хоригдлын ялыг эмэгтэйчүүдийн нээлттэй, хаалттай хорих ангид эдлүүлнэ.

196.2.Хаалттай хорих анги энгийн болон тусгай зэрэглэлтэй байна. Хаалттай хорих ангийн тусгай зэрэглэлд бүх насаар хорих ял шийтгүүлсэн эмэгтэй хоригдлыг ганцаарчлан ял эдлүүлнэ.

196.3.Нээлттэй хорих ангид анх удаа гэмт хэрэг үйлдэж 8 жил хүртэл хугацаагаар ял шийтгүүлсэн эмэгтэй хоригдлыг, хаалттай хорих ангийн энгийн зэрэглэлд 8-аас дээш жилийн хугацаагаар хорих ял шийтгүүлсэн, эсхүл урьд өмнө хорих ял шийтгүүлж байсан хоригдлыг ял эдлүүлнэ.

196.4.Нээлттэй хорих ангид ял эдэлж байгаа эмэгтэй хоригдлын илгээмж авах тоо хязгаарлахгүй бөгөөд 7 хоногт 1 удаа түр, 45 хоногт 1 удаа удаан хугацааны уулзалт хийж, 7 хоногт 1 удаа илгээмж явуулж, утсаар ярьж болно.

196.5.Хаалттай хорих ангийн энгийн зэрэглэлд ял эдэлж байгаа эмэгтэй хоригдол 30 хоногт 1 удаа түр, 60 хоногт 1 удаа удаан хугацааны уулзалт хийж, 30 хоногт 1 удаа утсаар ярьж, 15 хоногт 1 удаа илгээмж авч болно.

196.6.Хаалттай хорих ангийн тусгай зэрэглэлд ял эдэлж байгаа эмэгтэй хоригдол 45 хоногт 1 удаа түр, 90 хоногт 1 удаа удаан хугацааны уулзалт хийж, 30 хоногт 1 удаа илгээмж авч, 60 хоногт 1 удаа утсаар ярьж болно.

196.7.Ял эдэлж байх хугацаандаа хүүхэд гаргасан хоригдлыг хүүхдийг нь 2 нас хүртэл хамт байлгаж болно. Энэ тохиолдолд энэ хуулийн 196.4, 196.5, 196.6-д заасан хориглолт, хязгаарлалт үйлчлэхгүй.

196.8.Хүүхэд нь 2 нас хүрсэн боловч эмэгтэй хоригдлын ял эдлэх үлдэгдэл хугацаа 1 жилээс илүүгүй тохиолдолд хорих ял эдлэх хугацааг дуусах хүртэл хүүхдийг үргэлжлүүлэн хамт байлгаж болно.

196.9.Хорих анги нь эхийн хамт байгаа 2 хүртэлх насны хүүхдийг эрүүл мэнд өсөж бойжих, аюулгүй орчинг бүрдүүлсэн тусгай байр, нөхцөлөөр хангана.

197 дугаар зүйл.Хорих эмнэлэг, түүний чиг үүрэг

197.1.Хорих ял эдлүүлэх алба нь нэгдсэн болон төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн эмнэлэг, хорих анги нь хоригдолд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх хэсэг, цагдан хорих төв нь нэгдсэн эмнэлэгтэй байна.

197.1.Нэгдсэн эмнэлэг дараахь үүрэгтэй:

197.1.1.хоригдлыг өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээтэй холбогдсон арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх;

197.1.2.хорих ангийн эмнэлгийн салбарыг мэргэжлийн удирдлагаар хангах;

197.1.3.хорих, зорчих эрхийг хязгаарлах ялаас ял шийтгүүлсэн этгээдийг өвчний учир чөлөөлүүлэх, хорих хугацаа дуусахаас нь өмнө тэнсэн суллах тухай тодорхойлолт, саналыг ял эдлүүлж байгаа хорих ангийн захиргаа, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд гаргах.

197.1.4.хөгжлийн бэрхшээлийн зэрэг тогтоолгоход шаардлагатай тодорхойлолт, лавлагааг тухайн ялтны ял эдэлж байгаа хорих ангийн харьяалагдах аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Нийгмийн даатгалын хэлтсийн дэргэдэх "эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комисс гаргах;

197.2.Төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн эмнэлэг дараахь үүрэгтэй:

197.2.1.хоригдлын дунд бусдын эрүүл мэндэд аюул учруулж болзошгүй халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх, оношлох, хяналт тавих, эмчлэх, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбогдсон бусад арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

197.2.2.хоригдлыг хорих ангийн харуул хамгаалалтын зэрэглэл харгалзахгүй өвчний үе шатаар ангилан тусад нь байрлуулж ял эдлүүлнэ.

197.3.Төлбөрийн чадваргүй хоригдлын эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардал нь тухайн жилийн дээд хязгаараас хэтэрсэн бол зардлыг улсын төсвөөс гаргана.

197.4.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь хорих эмнэлгийг мэргэжил, арга зүйн удирдлага, боловсон хүчнээр хангана.

197.5.Хоригдолд эрүүл мэндийн тухай хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангасан нөхцөлд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлнэ.

197.6.Нэгдсэн эмнэлэг, төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн эмнэлэг нь хаалттай хорих ангийн энгийн зэрэглэлийн нэгэн адил харуул хамгаалалт, дэглэмтэй байна.

197.7.Хоригдолд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ, үйлчилгээ үзүүлэх хэсэг нь эмчлэх эрх бүхий эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй байх ба эмнэлгийн үзлэг хийх, анхан шатны тусламж үйлчилгээ үзүүлэх зориулалтын тоног төхөөрөмж, өрөө тасалгаатай байна.

198 дугаар зүйл.Хоригдолд хорих ангиас гадуур эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх

198.1.Хорих анги, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албатай байгуулсан гэрээний дагуу хүнд өвчтэй ялтанд харьяа орон нутгийн эрүүл мэндийн байгууллага дараахь эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлнэ.

198.1.1.хорих ангийн дуудлагаар яаралтай тусламжийн үйлчилгээ үзүүлэх;

198.1.2.Хорих ангитай байгуулсан гэрээний дагуу төв, орон нутгийн эрүүл мэндийн байгууллага төрөлжсөн мэргэжлийн тусламж үйлчилгээг үзүүлэх,

198.1.3.хоригдлын хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь тогтоох асуудлыг эмнэлэг хөдөлмөр магадлах комиссын үйл ажиллагааны зааврын дагуу шийдвэрлэх.

198.2.Хүнд өвчтэй хоригдлыг хорих ангиас гадуур эмнэлэгт шилжүүлэн эмчлүүлэх журмыг хууль зүйн болон эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.

199 дүгээр зүйл.Хорих ял эдлүүлэх хорих ангийн төрөл, зэрэглэлийг өөрчлөх

199.1.Хоригдлын ял эдлэх хорих ангийн зэрэглэлийг тогтоох, өөрчлөх болон хорих ангийн төрлийг солих тухай санал гаргах журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, Улсын ерөнхий прокурортой хамтран батална.

199.2.Хоригдлыг ял эдлүүлэх хорих ангийн төрөл, зэрэглэлийг хоригдлын үйлдсэн гэмт хэргийн шинж, хоригдлын хувийн байдал, засрал хүмүүжлийн байдлыг харгалзан тогтооно.

199.3.Бүх насаар хорих ял шийтгүүлсэн хоригдол хаалттай хорих ангийн тусгай зэрэглэлд 10 жил ялаа эдэлсэн тохиолдолд хаалттай хорих ангийн энгийн зэрэглэлд шилжүүлнэ.

199.4.Энэ хуулийн 199.3-д заасны дагуу шилжүүлэх хоригдол нь сүүлийн 1 жилийн хугацаанд сахилгын зөрчил гаргаагүй байх бөгөөд сүүлийн 1 жилийн дотор сахилгын зөрчил гаргасан тохиолдолд сүүлийн зөрчил гаргасан өдрөөс хойш 1 жилийн хугацаа өнгөрсний дараа шилжүүлэх асуудлыг шийдвэрлэнэ.

199.5.Сүүлийн 1 жилийн хугацаанд сахилгын зөрчил гаргаагүй, сахилга, засрал хүмүүжлийн байдлаараа эерэг үнэлгээ авсан хаалттай хорих ангийн энгийн зэрэглэлд ял эдэлж байгаа хоригдлыг хорих ялын хугацаа дуусахаас 1 жилийн өмнө нээлттэй хорих ангид шилжүүлэн ял эдлүүлнэ.

199.6.Нээлттэй хорих ангид ял эдэлж байгаа хоригдол 3 сарын хугацаанд хоёр, түүнээс дээш удаа сахилгын зөрчил гаргасан, эсхүл сахилгын ноцтой зөрчил гаргасан тохиолдолд хаалттай хорих ангийн энгийн зэрэглэлд шилжүүлнэ.

199.7.Хорих ангийн дарга энэ хуулийн 199.5, 199.6-д заасан саналыг хяналт тавьж байгаа прокурорт, прокурор шүүхэд хүргүүлэн шийдвэрлүүлнэ.

199.8.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага, хорих ял эдлүүлэх алба болон ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий прокурор өөрийн санаачлагаар хоригдлын ял эдэлж байгаа хорих ангийн төрөл, зэрэглэлийг өөрчлөх шийдвэр гаргахгүй.

200 дугаар зүйл.Хоригдлыг хуяглан хүргэх, хүлээн авах

200.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага нь хоригдлыг ял эдлүүлэх хорих ангид нь хүргэх хуяглан хүргэх чиг үүрэг бүхий нэгжтэй байна.

200.2.Хоригдлыг хуяглан хүргэхдээ энэ хуулийн 201 дүгээр зүйлд заасны дагуу тусад нь тээвэрлэнэ.

200.3.Хоригдлыг хорих ангийн даргын томилсон бүрэлдэхүүн хүлээн авна.

200.4.Шинээр хүлээн авсан хоригдлыг 14 хүртэл хоног тусгаарлан байрлуулж, ангийн дотоод журамтай танилцуулан зохих сургалтад хамруулж, хорих ангийн нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйч түүнтэй биечлэн уулзалт хийн зан байдлыг тодорхойлж, сэтгэц мэдрэлийн эмч оношлогоо хийнэ.

200.5.Хоригдлыг тусгаарлах өрөөнд байрлуулах хугацаанд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:

200.5.1.тухайн ангийн хориотой бүс, хоригдлын эрх, үүргийн талаар танилцуулах;

200.5.2.хоригдлын боловсролын түвшин, мэргэжил, хөдөлмөрийн дадлага, чадварыг тогтоох;

200.5.3.хоригдлыг байрлуулах, хөдөлмөрлөх хуваарь гаргах;

200.5.4.хоригдлыг нэг загварын гадуур хувцас, гутлаар хангах;

200.5.5.хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх;

200.5.6.хоригдол тухайн ангид ял эдлэхээр ирсэн талаар түүний ар гэрт нь мэдэгдэж, хорих ангийн байршил, хориглох эд зүйлсийг танилцуулах;

200.6.хоригдлын мөнгө, үнэт эдлэл, үнэт цаас зэргийг хорих ангийн санхүүд шилжүүлэн нэрийн данс нээж хадгалуулна.

200.7.Энэ хуулийн 200.5-д заасан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр хоригдлыг эрх бүхий алба хаагчийн саналыг үндэслэн ангийн даргын баталсан хуваарийн дагуу хорих өрөөнд байрлуулна.

200.8.Хоригдлыг хорих байгууллагад анх хүлээн авах, түр болон удаан хугацааны уулзалтанд орсны дараа, бусад байгууллага, албан тушаалтанд хүлээлгэн өгөх, түүнээс хүлээн авахдаа биед нь заавал үзлэг хийнэ.

200.9.Хоригдлын биед шарх сорви, гэмтэл бэртэл байгаа эсэх, хэрэв байгаа бол түүний хэлбэр, хүрээ, шинж байдлын талаар тэмдэглэлд заавал тусгаж, гэрэл зураг, дүрс бичлэгийн хэрэгслийн тусламжтай бэхжүүлнэ. Хоригдлын биед үүссэн шарх, сорви, гэмтэл бэртэл нь аливаа хууль бус үйлдлийн улмаас үүссэн гэх үндэслэлтэй бол шалтгаан, нөхцөлийг тогтоох зорилгоор эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд шилжүүлэн шалгуулна.

201 дүгээр зүйл.Хоригдлыг тусад нь ял эдлүүлэх

201.1.Хорих ял шийтгүүлсэн өсвөр насны болон эмэгтэй, эрэгтэй хоригдлыг тусад нь ял эдлүүлнэ.

201.2.Бусдын эрүүл мэндэд аюул учруулж болзошгүй халдварт өвчтэй хоригдлыг бусад хоригдлоос тусгаарлан ял эдлүүлнэ.

201.3.Анх удаа ял эдэлж байгаа хоригдлыг давтан гэмт хэрэг үйлдсэн хоригдлоос, засарч хүмүүжиж байгаа хоригдлыг засарч, хүмүүжихгүй байгаа хоригдлоос, түүнчлэн эдийн засгийн гэмт хэрэг үйлдсэн хоригдлыг тусад нь ял эдлүүлнэ.

202 дугаар зүйл.Хорих өрөөнд тавигдах шаардлага

202.1.Хорих өрөө нь Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээнд заасан шаардлагад нийцсэн байна.

203 дугаар зүйл.Хоригдлын эрх

203.1.Хоригдол дараахь эрх эдэлнэ:

203.1.1.хорих ял эдлэх нөхцөл, журам, эрх, үүрэг, хязгаарлалтын талаар мэдээлэл авах;

203.1.2. хорих ангийн захиргаагаар дамжуулан өөрт холбогдох асуудлаар аль ч байгууллага, албан тушаалтанд өргөдөл, гомдол гаргах;

203.1.3.өмгөөллийн болон хууль зүйн туслалцаа авах;

203.1.4.холбогдох зардлаа өөрөө хариуцаж хорих байгууллагаас тогтоосон газарт шинжлэх ухаан, утга зохиол, урлагийн бүтээл туурвих;

203.1.5. эмнэлгийн тусламж авах;

203.1.6.энэ хуульд заасны дагуу гэр бүлийн гишүүнтэй удаан, бусад хүнтэй түр хугацаагаар уулзах, суурин утас, захидлаар харилцах, илгээмж авах, өөрийн нэр дээр мөнгөн гуйвуулга авах, явуулах;

203.1.7.өдөр тутмын сонин, сэтгүүл захиалах, хорих анги дахь номын санг үнэ төлбөргүй ашиглах;

203.1.8.урьд тогтоолгосон тэтгэвэр, тэтгэмжээ үргэлжлүүлэн авах, хуульд заасан болзол шаардлагыг хангасан тохиолдолд хуулиар тогтоосон тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоолгох;

203.1.9. хорих байгууллагын алба хаагч, ажилтны зүгээс хүнлэг харьцах, эсхүл хэрцгий, хүнлэг бус, нэр төрийг нь доромжилж харьцахгүй байхыг шаардах;

203.1.10.хувийн аюулгүй байдлаа хамгаалуулах;

203.1.11.өөрөө зөвшөөрсөн эсэхээс үл хамааран эрүүл мэндэд нь эрсдэл учруулж болзошгүй аливаа туршилтаас ангид байх;

203.1.12.энэ хуульд засан журмын дагуу зөвшөөрөгдсөн тоо, хэмжээний хоол, хүнсний бүтээгдэхүүн, ахуйн болон нэн тэргүүний бусад зүйл худалдан авах;

203.1.13.шашны зан үйл үйлдэх;

203.1.14.өөрийн зардлаар их, дээд сургууль, коллежийн зайн сургалтанд хамрагдах;

203.2.Хоригдол энэ хуульд заасан эрхээ эдлэхдээ энэ хууль, хорих ангийн дотоод журам болон бусад хоригдол, хорих ангийн алба хаагчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчихгүй.

204 дүгээр зүйл.Хоригдлын үүрэг

204.1.Хоригдол дараахь үүрэг хүлээнэ:

204.1.1.хорих ангид мөрдөх хууль тогтоомж, тэдгээрт нийцүүлэн эрх бүхий албан тушаалтнаас баталсан дүрэм, журам, хорих байгууллага, алба хаагчийн тавьсан хууль ёсны шаардлагыг заавал биелүүлэх;

204.1.2.хорих байгууллагаас тогтоосон цагийн хуваарьт үйл ажиллагааг мөрдөх;

204.1.3.хорих байгууллагын алба хаагчаас даалгасан ажлыг заавал гүйцэтгэх, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны журмыг чанд сахих;

204.1.4.тогтоосон журмын дагуу зохиож байгаа ерөнхий боловсролын сургалтад хамрагдах;

204.1.5.эрүүл мэндээ хамгаалах, эмчийн зөвлөгөө шаардлагыг биелүүлэх, хуурамчаар болон санаатайгаар өвчилсөн, эрүүл мэнд, бие эрхтэндээ гэмтэл учруулсан бол холбогдох зардлыг төлөх;

204.1.6.эзэмшиж байгаа эд хөрөнгө, хөдөлмөрийн багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжид хайр гамтай хандах;

204.1.7.гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэхэд уриалах, өдөөн хатгах, зохион байгуулах идэвхтэй үйлдэл, эс үйлдэл гаргахгүй байх;

204.1.8.хорих байгууллагын алба хаагч, бусад ялтан болон хорих байгууллагад байгаа бусад хүнтэй хүндэтгэлтэй харьцах;

204.2.Хорих ангид суулт хийх, өлсгөлөн зарлах, хоригдол үүрэн телефон утас ашиглахыг хориглоно.

204.3.Хорих ял эдэлж байгаа гадаадын иргэн энэ зүйлд заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээхийн зэрэгцээ гадаад хэргийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын консулын асуудал хариуцсан нэгжээр дамжуулан өөрийн улсын дипломат төлөөлөгчийн газрын ажилтантай уулзах, харилцах эрхтэй.

205 дугаар зүйл.Хоригдлыг эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх

205.1.Хоригдол шүүхийн шийтгэх тогтоол гарахаас өмнө, эсхүл ял эдэлж байх хугацаандаа гэмт хэрэг үйлдсэн гэх хангалттай үндэслэл тогтоогдсон бол хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах эрх бүхий албан тушаалтны санал, прокурорын зөвшөөрөл, шүүгчийн захирамжийг үндэслэн хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах байгууллагад шилжүүлж болно.

205.2.Энэ хуулийн 205.1-д заасны дагуу шилжүүлсэн хоригдлыг сэжигтэн, яллагдагчид цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээ авах тухай шүүгчийн захирамжийг үндэслэн цагдан хорих байгууллагад хүргэх бөгөөд уг хугацааг ял эдэлсэн хугацаанд оруулна тооцно.

206 дугаар зүйл.Хоригдол бусадтай уулзах, харилцах

206.1.Хоригдол зохих хяналтад эхнэр, нөхөр, хүүхэд, төрсөн болон хадам эцэг, эх, төрсөн ах, эгч, дүү, өвөг эцэг, эмэг эх, нэг ам бүлд хамт амьдардаг ач, зээтэй удаан, бусад хүнтэй түр хугацааны уулзалт хийж болно.

206.2.Хорих ангийн дарга түр хугацааны уулзалтын үргэлжлэх хугацаа 3 цаг хүртэл, удаан хугацааны уулзалтын үргэлжлэх хугацаа 72 цаг хүртэл байхаар тогтоох бөгөөд холбогдох зардлыг хоригдол, эсхүл удаан хугацааны уулзалт хүссэн этгээд хариуцна.

206.3.Удаан хугацаагаар уулзах хүн түүний гэр бүлийн гишүүн мөн болохыг нотолсон хууль ёсны баримт бичигтэй байна.

206.4.Хорих байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан хорих ангийн болон хоригдлын аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хоригдлын захидал, илгээмжид үзлэг хийнэ.

207 дугаар зүйл.Хоригдлын хөдөлмөр, түүний нөхцөл

207.1.Хоригдлын хөдөлмөрийг холбогдох хууль тогтоомжид заасан хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны журамд нийцүүлэн зохион байгуулна.

207.2.Хорих анги хоригдлыг хөдөлмөр эрхлэх, тодорхой чиглэлээр мэргэжил эзэмшүүлэх тэгш нөхцөл, боломж бүрдүүлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ.

207.3.Хоригдлыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын аж ахуйн ажлаас бусад ажилд хөлс, урамшуулалгүйгээр хөдөлмөрлүүлэхийг хориглоно.

207.4.Хоригдлын ажил, амралтын цагийг Хөдөлмөрийн тухай хууль тогтоомжийн дагуу зохицуулна.

207.5.Хоригдлоор ажил хийлгэхдээ түүний мэргэжил, хөдөлмөрийн чадварыг харгалзах бөгөөд мэргэжлийн ажил байхгүй нь түүнийг хөдөлмөрөөс чөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

207.6.Нээлттэй хорих ангийн хоригдлыг хорих байгууллага өөрийн болон өөрийнхөө хувь нийлүүлсэн, хамтарсан аж ахуйн нэгжид, эсхүл бусад аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулан зохих хяналттайгаар хөдөлмөрлүүлж болно.

207.7.Нээлттэй хорих ангийн хоригдлыг хүсэлтийг нь үндэслэн хаалттай хорих анги, цагдан хорих байрны аж ахуйн үйлчилгээнд ажиллуулж болно.

207.8.Хаалттай хорих ангийн хоригдлын ажил, амралтын цагийг хөдөлмөрийн хууль тогтоомжид зааснаас өөрөөр тогтоож болно.

207.9.Төрийн нууц, цэрэг стратегийн холбогдолтой болон тусгай дэглэм бүхий онцгой объектод хоригдол ажиллуулахыг хориглоно.

207.10.Хүнд, хортой нөхцөлд ажиллаж байгаа хоригдолд хөдөлмөрийн хууль тогтоомжид заасны дагуу хөдөлмөр хамгааллын тусгай зориулалтын хувцсыг үнэ төлбөргүй олгоно.

207.11.Хоригдлын хүсэлтийг үндэслэн хөгжлийн бэрхшээлтэй, 60-аас дээш насны эрэгтэй, 55-аас дээш насны эмэгтэй хоригдлыг бие, эрүүл мэндийн нөхцөлд нь таарсан ажил гүйцэтгүүлж болно.

208 дугаар зүйл.Хоригдлын хөдөлмөрийн хөлс

208.1.Хоригдолд хийсэн хөдөлмөрт нь тооцож хөлс олгоно.

208.2.Гэрээний үндсэн дээр хоригдол ажиллуулсан ажил олгогч хоригдлын хөдөлмөрийн хөлсийг хорих ангийн дансанд шилжүүлнэ.

208.3.Хорих анги хоригдлыг өөрийн үйлдвэрлэл дээр ажиллуулсны болон энэ хуулийн 208.2-т заасны дагуу шилжиж ирсэн хөлснөөс шүүхийн шийдвэрээр тогтоосон төлбөр, хоригдлын буруутай үйлдлээс хорих ангид учирсан хохирлыг суутгаж, үлдэх хэсгийг хоригдлын нэрийн дансанд төвлөрүүлж шүүхийн шийдвэрээр тогтоосон хохирол, нөхөн төлбөрийг барагдуулна.

208.4. Хоригдол энэ хуулийн 208.3-т заасны дагуу зөвхөн өөрийн нэрийн дансаар дамжуулан нэн тэргүүний хэрэгцээт хүнсний болон ахуйн барааг сар бүр авах бөгөөд үлдсэнийг суллагдах үед өөрт нь олгоно.

208.5.Хоригдлын хөдөлмөрийн норм, хөлсний үнэлгээг хөдөлмөрийн үр дүнд нь тохируулан Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга батлах бөгөөд хоригдлын хөдөлмөрийн үнэлгээ нь хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээнээс багагүй байна.

208.6.Хоригдлын нарийн мэргэшил, мэдлэг, мэргэжил шаардагдах болон онцгой нөхцөлтэй хөдөлмөрийн үнэлгээнээс зах зээлийн доод үнэлгээнээс багагүй байна.

208.7.Хорих анги, эсхүл ажил олгогч нь хоригдлын хөдөлмөрийн хөлсийг энэ хуулийн 192.5-д заасан норм, үнэлгээг баримтлан тооцож шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад шилжүүлнэ.

208.8.Энэ хуулийн 208.3-д заасан суутгалын хэмжээ нь хоригдлын хөдөлмөрийн хөлсний 70 хувиас ихгүй байх бөгөөд суутгал хийх журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

209 дүгээр зүйл.Ялтныг хөдөлмөрт гаргахыг хориглох

209.1.Дараах нөхцөлд ялтныг хөдөлмөрт гаргахыг хориглоно:

209.1.1.харуул хамгаалалтын зохих шаардлага хангагдаагүй;

209.1.2.хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны журам биелэгдээгүй, эсхүл энэ талаар зааварчлага өгөгдөөгүй;

209.1.3.эмч болон сэтгэл зүйч хоригдлын биеийн байдал муу, сэтгэл санаа тогтворгүй байгаа тухай тодорхойлолт гаргасан.

210 дугаар зүйл.Хоригдлыг харуул хамгаалалтгүй ажиллуулах

210.1.Нээлттэй хорих ангид ял эдэлж байгаа хоригдлыг хувийн байдал, ажлын онцлогийг нь харгалзан хорих ангийн дарга прокурорт мэдэгдэж, энэ хуульд заасны дагуу харуул хамгаалалтгүй ажиллуулж болно.

210.2.Энэ хуулийн 192.5, 207.6, 207.7-д зааснаас бусад тохиолдолд хоригдлыг хорих ангийн гадна хөдөлмөр эрхлүүлэхийг хориглоно.

211 дүгээр зүйл.Нийгэмшүүлэх ажил

211.1.Хорих байгууллагад явуулах нийгэмшүүлэх ажлын хүрээнд хоригдлыг хорих ангид хүлээн авахаас ял эдлэх бүхий л хугацааг хамарсан, хоригдолд нийгмийн харилцаанд ухамсартайгаар бие даан оролцох, хууль дээдлэх төлөвшилийг бий болгоход чиглэсэн нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

211.2.Хорих анги нь нийгэмшүүлэх ажлын мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэх нэгжтэй байна.

211.3.Хорих анги дахь нийгэмшүүлэх ажлыг төрийн болон төрийн бус байгууллага, олон улсын байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлж байгаа төсөл, хөтөлбөр, хөрөнгө оруулалтаас санхүүжүүлж болно.

211.4.Хоригдлыг нийгэмшүүлэх ажлыг ял эдлүүлэх ажиллагааг хөдөлмөр, сургалттай хослуулах, хоригдлын бүтээлч ажиллагаа, үр ашигтай санаачлагыг дэмжих, ёс зүй, сэтгэл зүйн нөлөөллийг хорих ангийн төрөл, зэрэглэлийн онцлогыг харгалзан зохион байгуулна.

212 дугаар зүйл.Нийгэмшүүлэх ажлын хэлбэр, зохион байгуулалт

212.1.Хоригдлыг эрх зүйн мэдээллээр хангах, хөдөлмөрийн дадлага, мэргэжлийн баримжаа олгох, мэдлэг боловсролоо дээшлүүлэхэд нь туслалцаа үзүүлэх, ардын уламжлалт зан үйлд сургах болон бусад хэлбэрээр нийгэмшүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

212.2.Нийгэмшүүлэх ажилд хорих ангийн алба хаагчаас гадна бусад байгууллага, иргэнийг оролцуулж болно.

212.3.Нийгэмшүүлэх ажлыг хоригдлын үйлдсэн гэмт хэргийн болон хувийн байдал, нас, хүйс, ял эдлүүлэх нөхцөлийг харгалзан ялгамжтай зохион байгуулна. Нийгэмшүүлэх ажлыг зохион байгуулахад хорих анги, алба хаагч бусад байгууллага, албан тушаалтнаас хууль тогтоомжид заасан эрх хэмжээний хүрээнд туслалцаа авч болно.

212.4.Хоригдлыг нийгэмшүүлэх ажилд ял эдлүүлэх ажиллагааг хөдөлмөр, сургалттай хослуулах, хоригдлын бүтээлч ажиллагаа, ур ашигтай санаачлагыг дэмжих, ёс зүй, сэтгэл зүйн нөлөөллийг ашиглах, хорих ангийн төрөл, зэрэглэлийн онцлогийг харгалзах зарчимд тулгуурлан явуулна.

213 дугаар зүйл.Хорих анги дахь сургалт

213.1.Өсвөр насны хоригдлыг ерөнхий боловсролын сургалтад бүрэн хамруулж, бусад хоригдолд бие дааж мэдлэгээ дээшлүүлэхэд нь хорих анги туслалцаа үзүүлнэ.

213.2.Боловсролын сургалтыг хорих ангийн байранд зохион байгуулна.

214 дүгээр зүйл.Хорих анги дахь сургалтын хэлбэр

214.1.Хорих анги нь өөрийн эрхэлж байгаа үйлдвэрлэлийн чиглэлээр хоригдолд хөдөлмөрийн дадлага олгох, мэргэжил эзэмшүүлэх сургалт зохион байгуулж болно.

214.2.Хөдөлмөрийн дадлага олгох сургалтад хоригдлыг сайн дурын үндсэн дээр хамруулна.

215 дугаар зүйл.Хорих анги дахь албадан сургалт

215.1.Хорих анги нь монгол хэлээр уншиж, бичиж чадахгүй Монгол Улсын иргэн-хоригдолд монгол хэл, бичиг үсэг эзэмшүүлэх, гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэгт ял шийтгүүлсэн хоригдолд зан үйлд нөлөөлөх сургалтыг зохион байгуулна.

216 дугаар зүйл.Хоригдлыг урамшуулах

216.1.Хорих ангийн дэг журмыг чанд сахиж, хөдөлмөрлөх үүргээ амжилттай биелүүлсэн хоригдлыг хорих ангийн даргын шийдвэрээр дараахь хэлбэрээр урамшуулна.

216.1.1.энэ хуульд заасан түр, удаан хугацааны уулзалтын тоог 45 хоногт тус бүр нэгээр нэмэгдүүлэх;

216.1.2.хугацаанаас нь өмнө сахилгын шийтгэлгүйд тооцох;

216.1.3.хуульд заасан журмын дагуу шагналын хоног олгох;

216.1.4.хорих ангийн дотоод журмын дагуу хориглоогүй үнэ бүхий эд зүйлээр урамшуулах.

217 дугаар зүйл.Хоригдолд шагналын хоног олгох

217.1.Хоригдол хорих ял эдлэх хугацаанд сахилгын зөрчил гаргаагүй, хуваарилсан ажил, үйлчилгээг чанартай хийж гүйцэтгэсэн, сургалт-хүмүүжлийн ажилд идэвхитэй хамрагдсан, хууль тогтоомж, хорих ангийн дотоод журмыг мөрдөж байгаа байдал, өөрийн зан үйл, хувийн байдлаараа хорих ангийн дарга, алба хаагчаас эерэг үнэлгээ авсан тохиолдолд түүнд шагналын хоног олгоно.

217.2.Хорих анги, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны дэргэд ялтанд шагналын хоног олгох асуудыг шийдвэрлэх чиг үүрэг бүхий зөвлөл ажиллах бөгөөд зөвлөлийн дүрэм, ажиллах журмыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга батална.

217.3.Хоригдол энэ хуулийн 217.1-д заасан шаардлагыг хангасан, хөдөлмөрт хамрагдсан хугацаа нь, ял эдэлж байгаа хорих анги, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд тухайн сард ажилласан хугацаа нь дангаар, эсхүл шилжин ирэхээс өмнө ял эдэлж байсан хорих анги, шүүхийн шийдвэр албанд ажилласан хугацааны нийлбэр нь 160 цагаас доошгүй тохиолдолд ажлын бүтээмж, чанарыг үндэслэн 1 сард 10 хүртэл хоногийн шагналын хоног олгоно.

217.4.Шагналын хоног олгохдоо хоригдлын илүү цагийн, шөнийн, амралтын болон баяр ёслолын үед ажилласан цагийг хөдөлмөрийн хууль тогтоомжийн дагуу энгийн ажлын цагт шилжүүлэн тооцно.

217.5.Хоригдол 1 жилийн хугацаанд олгох шагналын хоног нь 90 хоногоос, хагас жилийн хугацаанд олгох шагналын хоног нь 45 хоногоос илүүгүй байна.

218 дугаар зүйл.Хорих ялыг зорчих эрхийг хязгаарлах ялаар солих, хорих ялаас хугацаанаас өмнө суллаж, хяналт тогтоох тухай санал гаргах

218.1.Хорих анги нь Эрүүгийн хуульд заасан үндэслэлээр хорих ялыг зорчих эрхийг хязгаарлах ялаар солих, хорих ялаас хугацаанаас өмнө суллаж, хяналт тогтоох хурлыг сар бүр зохион байгуулна.

218.2.Энэ хуулийн 218.1-т заасан хурлаар хоригдол хуульд заасан шаардлагыг хангасан тухай шийдвэрлэсэн тохиолдолд хорих анги, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны дарга хоригдлын хорих ялыг өөр төрлийн ялаар солих, эсхүл хорих ялаас хугацаанаас өмнө суллуулах, хяналт тогтоох саналаа хурлын тэмдэглэл, шаардлагатай бусад мэдээлэл, баримт бичгийн хамт прокурорт, прокурор дүгнэлт үйлдэн шүүхэд хүргүүлэх ба шүүгч 14 хоногийн дотор шийдвэрлэнэ.

218.3.Хоригдлын хорих ялыг солих, эсхүл хорих ялаас хугацаанаас өмнө суллаж, хяналт тогтоох шаардлагыг хангаагүй тухай шийдвэрлэсэн бол уг асуудлыг 6 сарын дараа дахин хэлэлцэж болно.

219 дүгээр зүйл.Нээлттэй хорих ангид шилжүүлэх санал гаргах

219.1.Сахилгын зөрчил гаргаж байгаагүй, хөдөлмөрлөх үүргээ биелүүлж урамшуулал авч байсан хоригдол эрүүгийн хуульд заасан тэнсэн суллагдах хугацаанаас 1 жилийн өмнө нээлттэй хорих ангид ял эдлүүлэх саналыг энэ хуулийн 217 дугаар зүйлд заасан журмаар хэлэлцэнэ.

220 дугаар зүйл.Хоригдолд хүлээлгэх сахилгын шийтгэл

220.1.Хоригдол хууль тогтоомж, хорих ангид тогтоосон дэглэм, журам, хуулиар хүлээлгэсэн үүргийг зөрчсөн бол түүнд хорих ангийн даргын шийдвэрээр дараахь сахилгын шийтгэл оногдуулна:

220.1.1.хоног, сар, улирал, жилд авах түр, удаан хугацааны уулзалт, утсаар ярих эрхийг 3 сар хүртэл хугацаагаар хасах;

220.1.2.сахилгын байранд хорих;

220.1.3.тухайн сар, улирал, жилд олгосон шагналын хоногийг хасах.

220.2.Хоригдлын хорих ангийн дотоод журмыг зөрчсөн үйлдэл, эс үйлдэхүй нь гэмт хэргийн шинжтэй гэх хангалттай үндэслэл байгаа тохиолдолд хорих ангийн дарга нутаг дэвсгэр хариуцсан цагдаагийн байгууллагад шилжүүлэн шалгуулна.

220.3.Сахилгын нэг зөрчил гаргасан хоригдолд энэ хуулийн 220.1-д заасан шийтгэлийг давхардуулан оногдуулахыг хориглоно.

221 дүгээр зүйл.Хоригдлыг сахилгын байранд хорих

221.1.18 насанд хүрсэн эрэгтэй хоригдлыг 30 хүртэл хоног, эмэгтэй хоригдлыг 15 хүртэл хоног, онцгой тохиолдолд эрэгтэй хоригдлыг 60 хүртэл хоног, эмэгтэй хоригдлыг 30 хүртэл хоног, өсвөр насны хоригдлыг 10 хүртэл хоног сахилгын байранд ганцаарчлан хорино.

221.2.Хорих ангийн дотоод журмыг ноцтой зөрчсөн дараахь тохиолдолд сахилгын байранд хорих сахилгын шийтгэл оногдуулна:

221.2.1.хорих ангийн алба хаагчийг хүч хэрэглэн эсэргүүцсэн, эсхүл хорих ангийн алба хаагч, түүний гэр бүлийн гишүүнд хүч хэрэглэхээр заналхийлсэн, айлган сүрдүүлсэн;

221.2.2.хоригдол санаатайгаар өөртөө гэмт учруулсан;

221.2.2.бусад хоригдолд хүч хэрэглэсэн, нэр төрийг нь гутаан доромжилсон, заналхийсэн;

221.2.3.согтууруулах ундаа, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис олж авсан, хадгалсан, хэрэглэсэн;

221.2.4.ашиг хонжоо олох зорилгоор мөрийтэй тоглоом тоглуулсан, үүрэн холбооны утас олж авсан, ашигласан, хадгалсан;

221.2.5.сахилгын зөрчил тогтмол буюу гурван сард хоёр буюу түүнээс дээш удаа гаргасан;

221.3.Хорих ангийн дарга хоригдлыг сахилгын байранд хорих тухай шийдвэрийг хоригдлын зөрчлийн тодорхойлолт, зөрчлийг шалган тогтоосон материалтай танилцаж, хорих ангийн эрх бүхий алба хаагчийн саналыг үндэслэн гаргана.

221.4.Хойшлуулшгүй тохиолдолд хорих ангийн аюулгүй байдлыг хангах, хоригдол гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хорих ангийн ерөнхий жижүүрийн шийдвэрээр хоригдлыг 24 цаг хүртэл хугацаанд сахилгын байранд хорьж болох бөгөөд сахилгын байранд үргэлжлүүлэн хорих эсэхийг хорих ангийн дарга энэ хуулийн 221.3-т заасан материалтай танилцан шийдвэрлэнэ.

221.5.Хоригдлыг сахилгын байранд шилжүүлэхийн өмнө түүний эрүүл мэндийн байдалд үзлэг хийнэ.

221.6.Хоригдлыг сахилгын байранд хорьсон тухай мэдээллийг 14 хоног тутамд нэгтгэж, зөрчлийг шалгасан материалын хуулбарын хамт ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий прокурорт хүргүүлнэ.

221.7.Сахилгын байр, тусгаарлах өрөөний нөхцөл, журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн Улсын ерөнхий прокурортой хамтран батална.

221.8.Сахилгын байранд хоригдсон хоригдлын уулзалт, утсаар ярих эрх, илгээмж авах, хоол, хүнсний бүтээгдэхүүн авах эрхийг сахилгын байранд хоригдох хугацаанд түдгэлзүүлнэ.

221.9.Энэ хуулийн 196.8-д заасны дагуу хүүхэдтэйгээ байгаа болон жирэмсэн хоригдолд сахилгын байранд хорих сахилыг шийтгэл оногдуулахгүй.

222 дугаар зүйл.Сахилгын байрнаас гаргах

222.1.Хоригдлыг дараахь үндэслэлээр сахилгын байрнаас гаргана:

222.1.1.сахилгын шийтгэлтэй байх болон сахилгын байранд хорих хугацаа дууссан;

222.1.2.хоригдлыг сахилгын байранд үндэслэлгүйгээр хорьсон тухай прокурорын шийдвэр гарсан;

222.1.3.онцгой байдал зарласан, эсхүл хоригдол эрүүл мэндийн хойшлуулшгүй туслалцаа авах шаардлагатай болсон.

222.2.Энэ хуулийн 222.1.3-т заасан үндэслэл арилсан бол сахилгын байранд хорих сахилгын шийтгэлийг нөхөн эдлүүлэх эсэхийг хорих ангийн дарга шийдвэрлэнэ.

223 дугаар зүйл.Хоригдлын аюулгүй байдлыг хангах, хоригдлыг тусгаарлах өрөөнд шилжүүлэх

223.1.Хорих анги, хорих ангийн алба хаагч хоригдлын амь нас, эрүүл мэндэд аюул учирч болзошгүй гэх хангалттай үндэслэл байгаа бол нэн даруй урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах үүрэгтэй.

223.2.Хоригдлын амь нас, эрүүл мэндэд бусад хоригдлын хууль бус үйлдлийн улмаас хохирол, хор уршиг учирах хангалттай үндэслэл байгаа бол хорих ангийн ерөнхий жижүүрийн шийдвэрээр хоригдлыг 72 цаг хүртэл хугацаанд тусгаарлах өрөөнд шилжүүлнэ. Шаардлагатай тохиолдолд хорих ангийн даргын шийдвэрээр уг хугацааг дахин 72 цагаар сунгаж болно.

223.3.Хоёр, түүнээс дээш тооны хоригдлын амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учруулж болзошгүй хоригдлыг сахилгын байранд шилжүүлнэ.

223.4.Хоёр буюу түүнээс дээш тооны хоригдлын амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учруулж болзошгүй хоригдолд сахилгын шийтгэл хүлээлгэх үндэслэлтэй бол сахилгын байранд хуульд заасан хугацаагаар, сахилгын шийтгэл оногдуулах хангалттай үндэслэлгүй тохиолдолд тусгаарлах өрөөнд шилжүүлнэ.

223.5.Энэ хуулийн 223.2-т заасан хугацаанд хоригдлын амь нас, эрүүл мэндэд учирч болзошгүй аюул, эрсдэл арилаагүй бол хорих ангийн даргын саналыг үндэслэн хорих ангийн төрөл, харуул хамгаалалтын зэрэглэлийг өөрчлөхгүйгээр өөр хорих ангид шилжүүлнэ.

223.6.Хорих анги, хорих ангийн алба хаагч Гэрч, хохирогчийг хамгаалах тухай хуульд заасан журмын дагуу хамгаалалтад авсан хоригдлыг хамгаалах ажиллагаанд бүх талын туслалцаа үзүүлэх үүрэгтэй.

223.7.Хорих ангийн хамгаалалтын бүсээс гадна ажиллаж байгаа хоригдлын амь нас, эрүүл мэндэд халдаж болзошгүй тухай мэдээллийг хорих ангийн алба хаагч олж мэдсэн, эсхүл цагдаагийн байгууллагын болон бусад байгууллага, иргэдийн мэдээлэл ирсэн бол харуул хамгаалалтын байнгын хяналтад авах, хөдөлмөрийн нөхцөлийг өөрчлөх зэрэг шаардлагатай арга хэмжээг зохион байгуулна.

224 дүгээр зүйл.Хоригдлын ахуйн нөхцөл

224.1.Хоригдлыг эрүүл ахуй, ариун цэврийн шаардлага хангасан байр, ахуйн нөхцөл, энэ хуулийн 224.7-д заасан хэмжээний илчлэгтэй хоол, хүнсний бүтээгдэхүүнээр хангана.

224.2.Хорих анги нь хоригдлын ор, хөнжил, гудас, цагаан хэрэглэл болон хүйтэн, дулааны улирлын зориулалттай нэг загварын гадуур хувцсаар хангах ба хоригдол өөрийн зардлаар дотуур хувцас, цамц, бээлий өмсөхийг зөвшөөрнө.

224.3.Хоригдлын хоолны илчлэгийн хэмжээг хорих ангийн нөхцөл, хоригдлын ажлын нөхцөлийг харгалзан ялгамжтай тогтооно.

224.5.Эмнэлгийн комиссын дүгнэлтийг харгалзан жирэмсэн болон өвчтэй хоригдлын нөхцөлийг нь сайжруулж, хоолны илчлэгийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

224.6.Хортой, хүнд нөхцөлд ажиллаж байгаа хоригдолд хөдөлмөрийн хууль тогтоомжид заасан ажлын тусгай хувцас, хамгаалах хэрэгсэл, хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүн олгоно.

224.7.Хоригдолд олгох хоолны илчлэг, орц, норм, хувцасны загвар, төрөл, тоо, эдэлгээний хугацааг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын саналыг үндэслэн хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн тогтооно.

224.8.Хорих ял эдэлж байхдаа нас барсан хоригдлын тухай гэр бүлд нь мэдэгдсэнээс хойш 7 хоногийн дотор хариу ирээгүй бол хорих анги өөрийн зардлаар оршуулна.

224.9.Хоригдол өвчтэй нь хорих байгууллагын эмнэлгийн байгууллагаар тогтоогдсон бол энэ хуульд зааснаас гадна эмчийн заавар, зөвлөгөөний дагуу шаардлагатай эм, тариа бүхий илгээмжийг тоо харгалзахгүй авч болно.

225 дугаар зүйл.Хоригдлын бие, эд зүйл, хорих өрөөнд үзлэг, нэгжлэг хийх

225.1.Хоригдлын бие, байр, түүний ойр орчинд албан хаагч ямар ч үед үзлэг, нэгжлэг хийж болно.

225.2.Хоригдлын биед хийх үзлэг, нэгжлэгийг хоригдолтой ижил хүйсний алба хаагч гүйцэтгэнэ.

226 дугаар зүйл.Түр ба удаан хугацааны уулзалт

226.1.Уулзалтыг хорих ангийн дарга, эсхүл түүний зөвшөөрснөөр харуул хамгаалалт эрхэлсэн дэд даргын бичгээр өгсөн зөвшөөрлөөр ерөнхий жижүүр буюу ээлжийн дарга зохион байгуулна.

226.2.Түр болон удаа хугацааны уулзалтын үед хууль, хорин ангийн дотоод журмыг биелүүлэх талаар хорих ангийн алба хаагчийн хууль ёсны шаардлагыг биелүүлээгүй болон дотоод журам зөрчсөн тохиолдолд уулзалтыг зогсоож, энэ тухай зөвшөөрөл өгсөн албан тушаалтанд мэдэгдэж, удаан хугацааны уулзалтыг үргэлжүүлэх эсэхийг шийдвэрлүүлнэ.

226.3.Хорих ангийн алба хаагч уулзалтад хяналт тавьж, хоригдолд өгч байгаа хүнсний болон бусад эд зүйлд үзлэг, шалгалт хийх бөгөөд хоригдолд өгөхийг хориглосон эд зүйлс үзлэг, шалгалтаар илэрсэн тохиолдолд тэдгээрийг түр хурааж, уулзалт дууссаны дараа уулзалтаар ирсэн этгээдэд буцаан өгч тэмдэглэл үйлдэн хоригдлын хувийн хэрэгт хавсаргана.

226.4.Хоригдлын хувийн хэрэгт албан ёсоор бүртгэгдээгүй, төрөл садны хүн болохыг нотолсон хууль ёсны баримт бичиг, эсхүл сум, дүүргийн Засаг даргын тодорхойлолтгүй этгээдтэй удаан хугацааны уулзалт хийлгэхийг хориглоно.

227 дугаар зүйл.Уулзалтын өрөө

227.1.Хорих анги нь хоригдол энэ хуульд заасан журмын дагуу түр, удаан хугацаагаар уулзалт хийх дүрс бичлэгийн болон биечлэн хяналт тавих боломж бүхий зориулалтын уулзалтын өрөөтэй байна.

227.2.Уулзалтын өрөө нь хоригдол болон уулзаж байгаа этгээдийн аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан байна.

228 дугаар зүйл.Захидал, илгээмж илгээх, мөнгөн гуйвуулга хийх

228.1.Хорих ангийн алба хаагч хоригдлыг байлцуулан захидал, илгээмжийг задлан үзлэг хийж, хүлээн авсан тухай өөрөөр нь гарын үсэг зуруулах бөгөөд хориглосон зүйл илэрвэл хураан авч устгах буюу хураан авч суллагдах үед нь буцаан олгоно.

228.2.Хоригдлын нэр дээр ирсэн мөнгөн гуйвуулгыг түүний нэрийн дансанд хадгалах бөгөөд хоригдол ямар зорилго, хэмжээгээр зарцуулах тухай баримт гаргаж, гарын үсэг зурж зурна.

228.3.Дараах утга, агуулгатай захидал, илгээмжийг хоригдолд шилжүүлэхгүй:

- 228.3.1.оргох болон бусад гэмт хэрэгт уриалан дуудсан;
- 228.3.2.бусдыг гутаан доромжилсон, айлган сүрдүүлсэн;
- 228.3.3.хоригдлын сэтгэл зүйд цочрол үзүүлэх зорилготой;
- 228.3.5.нууц тэмдэг, үл ойлгогдох хэл дохиогоор бичигдсэн.

228.4.Хоригдолд шилжүүлж болохгүй утга, агуулгатай захидал, илгээмжийг хорих ангийн дарга, дэд даргад танилцуулан тэмдэглэл үйлдэж, хоригдлын хувийн хэрэгт хавсаргаж хадгална.

228.5.Хорих ангийн алба хаагч нь хоригдлын захидал харилцаа, хувийн бусад нууцыг задруулахгүй байх үүрэгтэй.

228.6.Хорих анги, алба хаагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд хаягласан захидлын агуулга, тоо хэмжээнд хяналт тавихгүй бөгөөд хорих ангийн захиргаа, уг захидлыг хүлээн авснаас хойш 3 хоногийн дотор илгээнэ.

228.7.Хорих ангийн алба хаагч хоригдол ямар дугаарын утсанд, ямар хугацаанд ярьсан тухай дэлгэрэнгүй тэмдэглэл үйлдэж, бүртгэл хөтөлнө.

229 дүгээр зүйл.Хоригдол их, дээд сургууль, коллежийн зайн сургалтанд хамрагдах

229.1.Нээлттэй хорих ангид ял эдэлж байгаа хоригдол хорих ялын 50-иас доошгүй хувийг эдэлсэн, сахилгын зөрчил гаргаж байгаагүй бөгөөд их, дээд сургууль, коллежийн зайн сургалтанд суралцах хүсэлт гаргасан бол хорих ангийн даргын саналыг үндэслэн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга шийдвэрлэнэ.

229.2.Сургалтыг хорих ангийн байранд явуулна.

230 дугаар зүйл.Хоригдол өргөдөл, гомдол, хүсэлт гаргах

230.1.Хоригдол шийтгүүлсэн хэргийн талаар болон хорих ангийн үйл ажиллагаа, алба хаагчийн харилцааны талаар, түүнчлэн хууль тогтоомжоор олгосон бусад эрхээ эдлэх талаар хорих ангийн захиргаа, бусад байгууллага, албан тушаалтанд өргөдөл, гомдол, хүсэлт гаргах эрхтэй.

230.2.Хоригдлын өргөдөл, гомдол, хүсэлтийг хорин ангийн алба хаагч хүлээн авч, бүртгэсний дараа хорих ангийн даргад танилцуулж харьяаллын дагуу шилжүүлнэ.

230.3.Өргөдөл, гомдол, хүсэлтийн хариуг хорин ангийн алба хаагч тухай бүр хоригдолд танилцуулж, гарын үсэг зуруулан хувийн хэрэгт хавсаргана.

231 дүгээр зүйл.Хувийн чөлөөт цаг

231.1.Хорих ангийн дотоод журмын дагуу ялтан хөдөлмөрлөх болон амрах, хооллохоос бусад хугацааг чөлөөт цагт тооцно.

231.2.Чөлөөт цагт хоригдол шашны зан үйл үйлдэх, хорих ангийн боломж нөхцөл, харуул хамгаалалтын зэрэглэлд таарсан спортын сонирхсон төрлөөр хичээллэх, ном сонин унших, суралцах, хорих ангийн номын санг ашиглах боломжоор хорих анги хангана.

232 дугаар зүйл.Хоригдолд чөлөө олгох

232.1.Нээлттэй хорих ангид ял эдэлж байгаа хоригдлын энэ хуулийн 206.1-д заасан төрөл садангийн хүн хүндээр өвчилсөн буюу нас барсан, байгалийн гамшиг, гэнэтийн бусад аюул тохиолдсоны улмаас ар гэрт нь үлэмж хор хөнөөл учирсан бол тухайн ялтны зан байдал, засрал хүмүүжлийг харгалзан хорих ангийн дарга зам хоногийг оролцуулан 7 хүртэл хоногийн чөлөө олгоно.

232.2.Чөлөө хүсэгч этгээд энэ хуулийн 232.1-д заасан нөхцөл байдал бий болсныг нотолсон сум, дүүрэг, баг, хорооны засаг дарга, эмнэлгийн байгууллагын магадалгааг бүрдүүлэн хорих ангийн даргад чөлөө хүссэн өргөдлийн хамт өгч шийдвэрлүүлнэ.

232.3.Чөлөө авах хоригдлыг түүний төрөл садангийн хоёроос доошгүй хүний батлан даалтанд өгөх бөгөөд хоригдол оргон зайлсан тохиолдолд түүнийг эрэн сурвалжлахтай холбогдон гарсан зардлыг батлан даагч бүрэн хариуцна.

232.4.Батлан даагч нь ялтныг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлж, чөлөөний хугацаа дуусмагц өөрийн биеэр буцаан авчрах үүрэг хүлээнэ.

232.5.Чөлөөгөөр явах хоригдол, түүний батлан даагч чөлөөгөөр зорчиж байгаа орон нутгийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд ажлын цагаар өдөрт 1 удаа бүртгүүлэх үүрэгтэй.

232.6.Чөлөөний хугацаандаа бүртгүүлээгүй, чөлөөгөөр зорчихоор бүртгүүлсэн газарт очоогүй, зөрчил үйлдэж шийтгүүлсэн, эсхүл согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэсэн бол чөлөөг даруй зогсоож хоригдолд энэ хуульд заасан сахилгын шийтгэл ногдуулна.

232.7.Хоригдол эрүүгийн хэрэгт шалгагдаж байгаа, эсхүл ял эдэлж байхдаа дахин гэмт хэрэг үйлдэж шийтгэгдсэн буюу оргохыг завдсан, зөрчил гаргаж сахилгын шийтгэл хүлээсэн, түүнчлэн эмнэлгийн магадалгаа, сум, дүүрэг, баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт, тамга, тэмдэг, батлан даагчийн иргэний үнэмлэх зөрчилтэй бол хоригдолд чөлөө олгохыг хориглоно.

233 дугаар зүйл.Хорих ангиас хоригдолд үзүүлэх төлбөрт үйлчилгээ

233.1.Хорих анги ямар нэгэн ашиг, орлого олох зорилгогүйгээр хорих ангийн дотоод журмаар хориглогдоогүй нэр төрөл, тоо хэмжээгээр хоол, хүнсний бүтээгдэхүүн, ариун цэвэр, ахуйн хэрэглээний нэн тэргүүний хэрэгцээт зүйлс, ном, сонин, сэтгүүл хоригдолд худалдаалж болно.

233.2.Энэ хуулийн 233.1-т заасан үйлчилгээний төлбөрийг бэлэн бусаар гүйцэтгэнэ.

ХОРИН ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ХОРИХ БАЙГУУЛЛАГЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

234 дүгээр зүйл.Хорих ангийн аюулгүй байдлыг хангах

234.1.Хорих ангийн аюулгүй байдлыг хангах ажиллагаа нь дараахь төрөл, бүрэлдэхүүн хэсэгтэй байна.

- 234.1.1.аюулгүй байдлын удирдлага, зохион байгуулалт;
- 234.1.2.техникийн хяналт, хамгаалалт;
- 234.1.3.биечилсэн хяналт, хамгаалалт;
- 234.1.4.аюулгүй байдлын төвшин, эрсдэлийг үнэлэх;
- 234.1.5.гүйцэтгэх ажил.

234.2.Хорих ангийн харуул хамгаалалтын журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

234.3.Хорих байгууллагын алба хаагчийн аюулгүй байдлыг хангах аюулгүйн тойрог тогтоох журмыг Улсын ерөнхий прокурортой зөвшилцөн хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

235 дугаар зүйл.Аюулгүй байдлын удирдлага, зохион байгуулалт

235.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага нь хорих анги, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, алба хаагчийн аюулгүй байдлыг хангах, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох үүрэг бүхий тусгай ажиллагааны нэгжтэй байна.

235.2.Хорих анги, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, тогтоол гүйцэтгэх алба нь хууль сахиулах, аюулгүй байдлыг хангах чиг үүрэг бүхий байгууллагатай дараах чиглэлээр хамтран ажиллана.

235.2.1.хорих анги, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны аюулгүй байдалд нөлөөлөх аюул, эрсдэлийн мэдээлэл солилцох;

235.2.2.хорих ангид онцгой нөхцөл үүссэн үеийн харилцан ажиллагаа;

235.2.3. тусгай техник, хэрэгсэл, мэргэжлийн дэмжлэг авах;

235.2.4. оргосон хоригдол, хоригдсон этгээдийг эрэн сурвалжлах, албан хаагчийн аюулгүй байдлыг хангахад туслалцаа авах;

235.2.5. хоригдол, хоригдсон этгээдийг нүүлгэн шилжүүлэх, хуяглан хүргэх ажиллагаанд дэмжлэг авах.

235.3. Хорих ангийн аюулгүй байдлын техник, тусгай хэрэгсэл, ажиллагааны зардлыг тооцон жил бүр улсын төсөвт тусган санхүүжүүлнэ.

236 дугаар зүйл. Хорих ангийн техникийн хяналт, хамгаалалт

236.1. Хорих анги нь хамгаалалтын дараахь бүстэй байна:

236.1.1. гадна хориотой бүс;

236.1.2. хамгаалалтын хашаа

236.1.3. дулаан, хөдөлгөөн мэдрэх дохиолол, цахилгаан хүчдэлийн шугам, дүрс бичлэгийн хяналт бүхий зурвас;

236.1.4. нэвтрэх хэсгийн дүрс бичлэгийн хяналт бүхий бүс.

236.2. Хорих ангийн гадна хориотой бүс нь ялтны амьдралын бүсээс хот суурин газарт 100 метр, хөдөө орон нутагт 1000 метр байна.

236.3. Хоригдол, хорих ангийн алба хаагчийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хорих өрөө, хорих анги дотор хоригдол зорчих бусад хэсгийг хамарсан дуу-дүрс бичлэгийн хяналтыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага зохион байгуулна.

236.4. Хаалттай хорих анги нь хамгаалалтын хашааны гадна талд дүрс бичлэгийн төхөөрөмжөөр тоноглогдсон хяналтын цамхагтай байна.

236.5. Энэ зүйлийн 236.1.4-т заасан хамгаалалтын бүсэд дуу, дүрс бичлэгийн техник хэрэгсэл ашиглан хяналт тавих бөгөөд хорих байгууллага, байр, өрөөнд нэвтрэх хэсэгт хамгаалалтын хаалттай байна.

236.6. Хорих ангийн аюулгүй байдлыг хангахад албаны нохой ашиглаж болно.

236.7. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дэргэд албаны нохой сургалтын төвтэй байж болно.

237 дугаар зүйл. Үүрэн холбооны хэрэгсэл ашиглахыг хориглох

237.1. Хорих ангийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор хорих анги, түүний ойр орчимд үүрэн холбооны хэрэгслийн сүлжээ сарниулах тоног төхөөрөмж ашиглана.

237.2. Энэ хуулийн 237.1-д заасан тоног төхөөрөмжийг суурилуулах, ашиглах журмыг хууль зүйн болон харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

238 дугаар зүйл. Хорих ангийн биечилсэн хяналт, хамгаалалт

238.1. Биечилсэн хяналт, хамгаалалт, нээлттэй болон хаалттай хорих ангийн дохиолол, гадна хамгаалалтыг хорих ангийн алба хаагчдын хүчээр зохион байгуулна.

238.2.Хорих ангийн алба хаагч биечилсэн хамгаалалт, жижүүрийн үүргийг дөрвөн ээлжээр гүйцэтгэнэ.

238.3.Хамгаалалтын ажилтан нь хоригдол, хоригдсон этгээд, хорих байгууллагад нэвтэрч байгаа хүний бие, эд зүйл, техник хэрэгсэлд өдөр, шөнийн аль ч цагт үзлэг, нэгжлэг хийнэ.

239 дүгээр зүйл.Биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх

239.1. Хорих ангийн алба хаагч онцгой нөхцөл үүссэн үед ашиглагдах нэг бүрийн хамгаалах тусгай хэрэгслээр хангагдана.

239.2.Хорих ангийн албан хаагч үүргээ гүйцэтгэх үедээ биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсгийг энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу хэрэглэнэ.

240 дүгээр зүйл.Аюулгүй байдлын төвшин, эрсдэлийг үнэлэх

240.1.Хорих ангийн аюулгүй байдал, эрсдэлийн үнэлгээ хийх аргачлалыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга батална.

241 дүгээр зүйл.Хорих анги дахь гүйцэтгэх ажил

241.1.Хорих анги, алба хаагч Гүйцэтгэх ажлын тухай хууль тогтоомжид заасан үндэслэл, журмын дагуу хорих ангид гүйцэтгэх ажил явуулна.

241.2.Хорих ангид гүйцэтгэх ажил явуулах журам, зааврыг Гүйцэтгэх ажлын тухай хууль тогтоомжид нийцүүлэн тагнуулын төв байгууллагын дарга шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын даргатай зөвшилцөн батална.

242 дугаар зүйл.Хорих ангид онцгой дэглэм тогтоох

242.1.Хорих ангид дараах тохиолдолд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга 30 хүртэл хоногийн хугацаагаар онцгой дэглэм тогтоож болно.

242.1.1.байгалийн гамшиг, гал түймэр, гэнэтийн бусад аюул тохиолдсон;

242.1.2. тахал, гоц халдварт өвчин гарсан;

242.1.3. нийтийг хамарсан эмх замбараагүй байдал бий болсон;

242.1.4. хорих байгууллагад зэвсэглэн халдсан;

242.2.Хорих ангид тогтоосон онцгой дэглэмийг түүнийг тогтоосон албан тушаалтан цуцална.

242.3.Хорих ангид онцгой дэглэм тогтоосон үед хоригдлын оролцоотой зохион байгуулагддаг бүх ажиллагааг зогсоох бөгөөд хорих ангийн өндөржүүлсэн бэлэн байдлын зэргийг нэмэгдүүлж эргэлт, уулзалт, захидал харилцааг хориглох, хорих ангийн өдрийн цагийн хуваарийг өөрчилж болно.

243 дугаар зүйл.Оргосон хоригдол, хоригдсон этгээдийг эрэн сурвалжлах

243.1.Оргосон хоригдлыг мөрдөн хөөх, баривчлах ажиллагааг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, цагдаагийн байгууллага хамтран зохион байгуулна.

243.2.Оргосон хоригдлыг мөрдөн хөөх, баривчлах, эсхүл хорих байгууллагад гарсан эмх замбараагүй байдлыг таслан зогсооход хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын

гишүүний шийдвэрээр бусад байгууллагаас хүн хүч, техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж татан оролцуулж болно.

244 дүгээр зүйл.Хорих анги, хорих ангийн алба хаагчид хориглох үйл ажиллагаа

244.1.Хорих анги, хорих ангийн алба хаагчид дараахь үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно:

244.1.1.хорих ангид зохих зөвшөөрөлгүйгээр гадны хүн нэвтрүүлэх;

244.1.2.хоригдолтой хувийн харилцаа тогтоох, зохих зөвшөөрөл, хяналтгүйгээр хоол хүнс, хувцас, илгээмж болон бусад зүйл дамжуулах, хоригдолтой худалдаа, наймаа хийх;

244.1.3.галт зэвсэг, тусгай хэрэгсэл, хорих өрөөний түлхүүрийг зохих зөвшөөрөлгүйгээр бусдад шилжүүлэх;

244.1.4.хоригдолд хууль бус уулзалт зохион байгуулах, хуульд зааснаас бусад этгээдэд хоригдол, хорих ангийн талаар мэдээлэл, лавлагаа өгөх;

244.1.5.хоригдолтой хүнлэг бус, хэрцгий, нэр төрийг нь гутаан доромжилж харьцах.

ХОРИН ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ХОРИГДЛЫГ СУЛЛАХ

245 дугаар зүйл.Хоригдлыг суллах үндэслэл

245.1.Хоригдлыг дараахь үндэслэлээр суллана:

245.1.1.шүүхийн шийтгэх тогтоолоор оногдуулсан ялын хугацаа дууссан, эсхүл хорих ялыг өөр төрлийн ялаар сольсон, эсхүл хорих ялаас чөлөөлсөн;

245.1.2.өршөөл, уучлал үзүүлсэн;

245.1.3.шүүхээс хэргийг хэрэгсэхгүй болгосон буюу цагаатгасан;

246 дугаар зүйл.Бүх насаар хорих ял шийтгүүлсэн хоригдлыг суллах тухай санал гаргах

246.1.Бүх насаар хорих ял шийтгүүлсэн хоригдол Эрүүгийн хуулийн 5.6 дугаар зүйлд заасан хугацаа өнгөрсний дараа суллуулах тухай хүсэлтээ шүүхэд гаргана.

246.2.Хорих анги нь бүх насаар хорих ял шийтгүүлсэн хоригдлын хувийн байдлыг тодорхойлж, энэ хуулийн 246.1-д заасан хүсэлтийн хамт хүсэлт гаргаснаас хойш 72 цагийн дотор прокурорт хүргүүлнэ.

246.3.Хорих ангийн тодорхойлолт, прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн шүүх Эрүүгийн хуулийн 5.6 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэгт заасны дагуу бүх насаар хорих ял шийтгүүлсэн хоригдлыг суллах эсэх асуудлыг шийдвэрлэнэ.

247 дугаар зүйл.Хоригдлыг суллах журам

247.1.Хоригдлыг ялын хугацаа дууссан бол тухайн өдөрт, ялын хугацаа нь амралт, баяр ёслолын өдөр бол өмнөх өдөр нь, бусад үндэслэлээр уг хоригдлыг суллах тухай

шийдвэрийг хүлээн авсан өдөрт нь, хэрэв ажлын цаг дууссаны дараа хүлээн авсан бол дараагийн өдөрт нь суллана.

247.2.Суллагдсан хүнд хувийн баримт бичиг, эд зүйл, суллагдсан тухай тодорхойлолт олгож, хоригдлын хувийн хэрэгт зохих тэмдэглэл хийнэ.

247.3.Шаардлагатай бол суллагдаж байгаа хоригдолд тухайн улирлын хувцас, байнга оршин суух газартаа очих уналга, хоолны зардлыг хорих ангиас олгож болох ба уналгын зардлыг автомашин, төмөр замын тухайн үед мөрдөж байгаа үнэлгээгээр тооцно.

247.4.Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис, түүнчлэн бусдын эрүүл мэндэд аюул учруулж болзошгүй халдварт өвчтэй хоригдол суллагдвал энэ тухай эрүүл мэндийн байгууллагад мэдэгдэж, холбогдох баримт бичгийг хүргүүлнэ.

248 дугаар зүйл.Өвчний учир ялаас чөлөөлөх

248.1.Хүнд өвчтэй ялтанд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх журам, ялаас чөлөөлөх өвчний жагсаалтыг хууль зүйн болон эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

248.2.Хоригдлын ялаас чөлөөлөх өвчнийг баталгаажуулах шинжилгээ, оношилгоо хийлгэхэд шаардагдах төлбөртэй тусламж, үйлчилгээний төлбөрийг хоригдол өөрөө, төлбөрийн чадваргүй хоригдлын төлбөрийг хорих анги хариуцна.

248.3.Өвчний учир хугацаанаас өмнө ял эдлэхээс чөлөөлөх журам эрүүл мэнд, бие эрхтэндээ санаатайгаар гэмтэл учруулсан хоригдолд хамаарахгүй.

249 дүгээр зүйл.Хорих ялаас хугацааны өмнө тэнсэн суллах

249.1.Хоригдол хорих ялаас хугацааны өмнө тэнсэн суллагдах хуульд заасан шаардлагыг хангасан бол уг шаардлагыг хангаснаас хойш 5 хоногийн дотор хоригдолд энэ тухай мэдэгдэнэ.

249.2.Хорих ялаас хугацааны өмнө тэнсэн суллагдах тухай хүсэлтийг хэлэлцэхэд шаардлагатай мэдээллийг хорих анги, алба хаагч нь хоригдол хүсэлт гаргаснаас хойш 3 хоногийн дотор бэлтгэж энэ хуулийн 217.2-т заасан зөвлөлөөр хэлэлцүүлнэ.

249.3.Хоригдол тэнсэн суллагдах нөхцөл, шаардлагыг хангасан тухай дүгнэлт гаргасан бол 3 хоногийн дотор прокурорт хүргүүлнэ. Хоригдлыг тэнсэн суллагдах тухай хүсэлт гаргахаас өмнө эдэлсэн хорих ялын хугацааг тоолохдоо хамгийн сүүлд авсан шагналын хоногийг оруулан тоолно.

249.4.Прокурорт материалыг хүлээн авч 10 хоногийн дотор дүгнэлтийн хамт шүүхэд хүргүүлж шийдвэрлүүлнэ.

ТАВДУГААР ХЭСЭГ ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ БАЙГУУЛЛАГА

ХОРИН ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ БАЙГУУЛЛАГЫН ТОГТОЛЦОО, УДИРДЛАГА, ЧИГ ҮҮРЭГ

250 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын тогтолцоо

250.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага нь хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх чиг үүргийг хуульд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд хэрэгжүүлэх төрийн мэргэшсэн байгууллага мөн.

250.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага нь нутаг дэвсгэрийн болон тусгайлсан чиг үүргийн зарчмаар зохион байгуулагдана.

250.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын тогтолцоо нь шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх алба, захиргааны шийдвэр гүйцэтгэх алба, зөрчлийн шийдвэр гүйцэтгэх алба /цаашид “шийдвэр гүйцэтгэх алба” гэх/, цагдан хорих шүүхийн шийдвэр, хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг гүйцэтгэх /цаашид “хорих ял эдлүүлэх алба” гэх/, эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, хорих байгууллага, аймаг, нийслэлийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанаас бүрдэнэ.

250.4.Нутаг дэвсгэрийн хэмжээ, хүн амын нягтаршил, газар зүйн байршил, дэд бүтэц, ял шийтгүүлсэн хүний болон шийдвэр гүйцэтгэх баримт бичгийн тоог харгалзан сум, дүүрэгт шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба байгуулж болно.

250.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын бүтцийн нэгж нь хариуцсан чиг үүргийн хүрээнд хорих байгууллага, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албыг нэгдсэн болон мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж, үйл ажиллагаагаа шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын даргын өмнө хариуцан тайлагнана.

250.6.Хорих байгууллага, шийдвэр гүйцэтгэх газар, хэлтэс нь үйл ажиллагаагаа шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын даргын өмнө хариуцан тайлагнана.

250.7.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба нь төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах чиг үүрэг бүхий алба хаагч, /нэгж/-тэй байна.

250.8.Хорих байгууллага, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албыг Засгийн газрын шийдвэрээр байгуулна.

250.9.Хорих байгууллага, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны бүтэц, орон тоог шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга батална.

251 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын туг, бэлгэ тэмдэг хэвлэмэл хуудас

251.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага нь туг, бэлгэ тэмдэгтэй байх бөгөөд түүний загвар, хэрэглэх журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

251.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага нь тогтоосон журмаар үйлдсэн тамга, тэмдэг, албан бичгийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.

251.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын туг, бэлгэ тэмдэгтэй ижил загварын туг, бэлгэ тэмдэг хэрэглэхийг бусад иргэн, байгууллагад хориглоно.

252 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага

252.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага нь шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг нэгдсэн болон мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах үүрэг бүхий үндсэн бүтцийн нэгжтэй байна.

252.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын орон тооны дээд хязгаар, зохион байгуулалтын бүтцийг Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд заасны дагуу тогтооно.

252.3.Шаардлагатай тохиолдолд тодорхой төрлийн шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагааг дагнан хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий нэгжийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын харьяанд байгуулж болно.

252.4.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага харьяандаа сургалт, судалгаа, шинжилгээ явуулах, ял эдлүүлэх ажиллагаанд хяналт тавих шуурхай удирдлагын нэгж болон үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, санхүү, хангалт, урлаг, спорт хариуцсан нэгжтэй байж болно.

252.5. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага улсын хэмжээнд болон салбар нэгжийн хэмжээнд онцгой нөхцөл байдал үүссэн үед тусгай ажиллагаа явуулах чиг үүрэг бүхий нэгжтэй байна.

253 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын чиг үүрэг

253.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага нь Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд¹¹ зааснаас гадна дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

253.1.1.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын боловсон хүчний бодлого боловсруулах, алба хаагчийг сургаж бэлтгэх, мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх арга хэмжээ авах;

253.1.2.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх үйл ажиллагаа, түүнийг боловсронгуй болгох чиглэлээр төрөөс баримтлах бодлого, хууль тогтоомжийн талаар санал боловсруулах;

253.1.3.хууль тогтоомжид нийцүүлэн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх үйл ажиллагаатай холбоонд холбогдох журам, стандарт, заавар, зөвлөмж боловсруулж хэрэгжүүлэх, боловсронгуй болгох, биелэлтийг хангуулах;

253.1.4.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх чиг үүргийг улсын хэмжээгээр нэгтгэн зохион байгуулж, дүн шинжилгээ хийх, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагыг нэгдсэн удирдлагаар хангах харилцан уялдаа бүхий цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэх;

253.1.5.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хэвийн явуулахад шаардагдах санхүү, хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх;

253.1.6.хорих ангийн үйлдвэрлэлийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх;

253.1.7.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, алба хаагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, алба хаагч, ажилтан гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэх, ёс зүй, сахилгын зөрчил гаргахаас урьдчилан сэргийлэх, шалтгаан нөхцөлийг арилгах, дотоод хяналт-аюулгүй байдлыг хангах;

253.1.8.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх үйл ажиллагаанд шинжлэх ухааны ололт, орчин үеийн техник, технологи, мэдээллийн сүлжээг ашиглах, мэдээлэл дамжуулах болон бусад хяналтын систем нэвтрүүлж, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах;

¹¹ Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2004 оны 16 дугаарт нийтлэгдсэн.

253.1.9.хуульд заасан эрх хэмжээний хүрээнд гадаад улсын ижил төрлийн байгууллагатай харилцах;

253.1.10.энэ хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай мэдээллийн сан үүсгэх, ашиглах, шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагыг шаардлагатай мэдээллээр хангах;

253.1.11.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчдын ажлын байрны хөдөлмөрийн нөхцөлийг сайжруулах, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааг хангах, болзошгүй осол, гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх;

253.1.12.ялтан, хоригдлын зүгээс алба хаагчруу чиглэсэн сөрөг үзэгдлийг таслан зогсоох, шалгах, хариуцлага тооцох эрх зүйн орчинг бий болгох, хэрэгжүүлж ажиллах;

253.1.13. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага, шийдвэр гүйцэтгэх алба, хорих ял эдлүүлэх алба, хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх албанд онцгой нөхцөл байдал бий болсон үед таслан зогсоох арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх;

253.1.14.хуульд заасан бусад чиг үүрэг.

253.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага энэ хуулийн 253.1.6-д заасан чиг үүргийн хүрээнд алба хаагч, ажилтны үйл ажиллагаанд төр, байгууллага, хувь хүний нууцын хадгалалт, хамгаалалтад хяналт тавих, тэдгээрт холбогдох хууль тогтоомж зөрчих, гэмт хэрэг, зөрчил үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч, ажилтанд холбогдох гомдол, мэдээллийг шалгах, шийдвэрлүүлэх зэргээр байгууллага, алба хаагчдын аюулгүй байдлыг хангана.

253.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дотоод аюулгүй байдал-хяналт шалгалт хариуцсан нэгж алба хаагч, ажилтанд холбогдох гомдол, мэдээллийг шалгах явцад гомдол, мэдээлэл нь гэмт хэргийн шинжтэй болох нь илэрсэн тохиолдолд хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах байгууллагад шилжүүлнэ.

254 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын удирдлага

254.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага нь дарга, чиглэл хариуцсан дэд дарга нартай байна.

254.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын даргыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний санал болгосноор Засгийн газар, дэд даргыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн тус тус томилж, чөлөөлнө.

255 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын даргын бүрэн эрх

255.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8.3-т зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

255.1.1.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын үйл ажиллагааг улсын хэмжээнд нэгтгэн зохион байгуулж, захиргааны болон мэргэжлийн удирдлагаар хангах;

255.1.2.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын үйл ажиллагаанд дагаж мөрдөх дүрэм, журам, зааврыг хууль тогтоомжид нийцүүлэн батлах, биелэлтийг зохион байгуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

255.1.3.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын хэмжээнд болон хорих байгууллага, шүүхийн шийдвэр албанд онцгой дэглэм тогтоох, өндөржүүлсэн бэлэн байдлын зэрэгт шилжүүлэх, цуцлах;

255.1.4.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, алба хаагчийн аюулгүй байдал, зэвсэг техник, тусгай хэрэгсэл, хувцас, бусад материалаар хангах бодлогыг боловсруулж хэрэгжүүлэх;

255.1.5.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийг албан тушаалд томилох, чөлөөлөх, халах, алба хаагчид цэргийн цол олгох, сэргээх, бууруулах, хураан авах;

255.1.6.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагыг төлөөлж гадаад, дотоодын байгууллагатай харилцах;

255.1.7.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, алба хаагчийн гүйцэтгэх ажил үүргийн хуваарийг хууль тогтоомжид нийцүүлэн тогтоох;

255.1.8.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын аюулгүй байдлын төвшин, эрсдэлийн үнэлгээ хийх журмыг батлах;

255.1.9.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

256 дүгээр зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэх албаны чиг үүрэг

256.1.Шийдвэр гүйцэтгэх алба дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

256.1.1.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангах, хяналт тавих;

256.1.2.шүүхийн зарим төрлийн шийдвэрийг бусад байгууллагаар гүйцэтгүүлэх ажиллагааг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах;

256.1.3.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар нэгдсэн тоо бүртгэл хөтлөх цахим сан бүрдүүлэх, лавлагаа мэдээлэл олгох;

256.1.4.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаархи гомдлыг шийдвэрлэх.

257 дугаар зүйл.Аймаг, нийслэлийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны чиг үүрэг

257.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

257.1.1.харьяалах хорих ангийн үйл ажиллагааг нэгдсэн удирдлагаар хангах;

257.1.2.иргэний, захиргааны хэргийн талаар гарсан шүүхийн шийдвэр, эрүүгийн хэргийн талаар гарсан шүүхийн шийтгэх тогтоол, хуульд заасан тохиолдолд шүүхээр баталгаажуулсан бусад байгууллагын шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангах, хяналт тавих;

257.1.3.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан бол гадаад улсын болон олон улсын шүүх, олон улсын арбитрын байгууллагын шийдвэрийг гүйцэтгэх ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангах, хяналт тавих;

257.1.4.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой журам, стандарт, заавар, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

257.1.5.байгууллага, алба хаагч, ажилтны аюулгүй байдлыг хангах, тэдний эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах;

257.1.6.үл хөдлөх, хөдлөх эд хөрөнгийн албадан дуудлага худалдааг зохион байгуулах;

257.1.7.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны алба хаагчийн үйл ажиллагааны талаархи гомдлыг шийдвэрлэх;

257.1.8.хариуцсан нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд өртэй этгээдийн бүртгэл, гүйцэтгэх баримт бичгийн тоо бүртгэл, цахим сан хөтлөх, улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлэх;

257.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд албаны дарга, ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч, шийдвэр гүйцэтгэгч, ахлах тогтоол гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгч ажиллана.

258 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэх, тогтоол гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах тойрог

258.1.Энэ хуульд заасан шийдвэр гүйцэтгэх, тогтоол гүйцэтгэх ажиллагааг явуулах анхан шатны нэгж нь тогтоосон тойрог байна.

258.2.Энэ хуулийн 258.1-д заасан тойргийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын даргын саналыг үндэслэн хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн тогтооно.

258.3.Шийдвэр гүйцэтгэх тойрогт шийдвэр гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэх тойрогт тогтоол гүйцэтгэгч ажиллана.

258 дугаар зүйл.Хорих ял эдлүүлэх албаны чиг үүрэг

258.1.Хорих ял эдлүүлэх алба дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

258.1.1.цагдан хорих шүүхийн шийдвэр, хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг гүйцэтгэх ажиллагаанд хяналт тавих, нэгдсэн тоо бүртгэл хөтлөх;

258.1.2.хорих ангийн үйл ажиллагааг нэгдсэн, болон мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах;

258.1.3.хорих байгууллагын хүний нөөцийг бэлтгэх, мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх арга хэмжээний талаар санал боловсруулах;

258.1.4.хорих ангийн бүтэц, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох, түүний аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээний талаар санал боловсруулах;

258.1.5.хоригдолд хүмүүжлийн нөлөө үзүүлэх, дахин нийгэмшүүлэх, мэргэжлийн боловсрол, сургалтад хамруулах, мэргэжлийн дадлага олгох чиглэлээр санал боловсруулах;

259 дүгээр зүйл.Хорих анги, түүний чиг үүрэг

259.1.Хорих анги нь цагдан хорих шүүхийн шийдвэрийг биелүүлж гэм буруутай этгээдийг нийгмээс тусгаарлаж, эрх, эрх чөлөөнд нь хуульд заасан хязгаарлалт тогтоож шүүхийн шийтгэх тогтоолоор оногдуулсан хорих ялыг албадан эдлүүлэх төрийн тусгай чиг үүрэг бүхий байгууллага бөгөөд хуулийн этгээдийн эрх эдэлнэ. Хорих ангийн дотоод журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

259.2.Хорих анги дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

259.2.1.хорих ялыг албадан эдлүүлэх;

259.2.2.хоригдлын аюулгүй байдлыг хангах, тэдний дунд хууль ёс, дэг журмыг сахиулах, хоригдол бусад этгээдэд хохирол учруулахаас урьдчилан сэргийлэх;

259.2.3.хоригдолд хүмүүжлийн нөлөө үзүүлэх;

259.2.4.хоригдлыг хөдөлмөрлүүлж, эрхэлсэн үйлдвэрлэлийн чиглэлээр түүнд дадлага олгох;

259.2.5.хорих ял шийтгүүлсэн өсвөр насны хүнийг ерөнхий боловсролын сургалтад хамруулах, мэргэжлийн дадлага олгох;

259.2.6.хоригдлын эрүүл мэндийг хамгаалах, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааг хангах;

259.2.7.бусдын эрүүл мэндэд аюул учруулж болзошгүй халдварт өвчтэй, согтуурах, мансуурах донтох эмгэгтэй хоригдлыг албадан эмчлэх;

259.2.8.гэмт хэргийн улмаас хүн, хуулийн этгээдэд учруулсан хохирол, төлбөрийг хоригдлын хөдөлмөрийн хөлснөөс суутгаж шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд шилжүүлэх, хорих байгууллагад учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх;

259.2.9.хуульд заасан бусад чиг үүрэг.

259.10.Хорих ангид дарга, алба хаагч ажиллана.

259.11.Хорих анги нь гэмт хэргийн улмаас хүн, хуулийн этгээдэд учруулсан хохирол, нөхөн төлбөрийг хоригдлоос гаргуулах, түүнийг хөдөлмөрлүүлэх, ажил, мэргэжлийн дадлага олгох зорилгоор үйлдвэрлэлийн салбар, нэгжтэй байж болох бөгөөд хорих ангийн хамгаалалтын бүсэд хувийн өмчит хуулийн этгээд ажиллуулж болно.

259.12.Хорих ангийн болон хувийн өмчит хуулийн этгээдийн хамтарсан үйлдвэрлэлээс олсон орлогыг хорих ангийн аюулгүй байдал, хоригдлын ахуйн нөхцөлийг сайжруулах, хоригдлыг нийгэмшүүлэхэд зарцуулах бөгөөд хөрөнгийг хуваарилах, түүнд хяналт тавих журмыг санхүү, төсвийн болон хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

259.13.Хоригдлыг ажлын байраар хангах, мэргэжлийн дадлага олгох зорилгоор төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээ гүйцэтгэх, үйлдвэрлэхэд оролцуулж болно.

260 дугаар зүйл.Эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны чиг үүрэг

260.1.Эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх алба дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

260.1.1.хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх талаар шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, хяналт тавих, нэгдсэн тоо бүртгэл хөтлөх;

260.1.2.согтуурах, мансуурах донтох эмгэгтэй хүнийг албадан эмчлэх шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх;

260.1.3.хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх талаар гомдлыг шийдвэрлэх;

260.1.4.хорих ял эдлүүлэхийг хойшлуулсан, тэнсэн харгалзсан ялтан д хяналт тавих ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангах;

260.1.5.хуульд заасан зарим төрлийн албадлагын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх чиглэлээр хэрэгжүүлж байгаа бусад байгууллагын ажиллагаанд хяналт тавих, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах;

260.1.6.хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх ажиллагааг боловсронгуй болгох арга хэмжээний талаар санал боловсруулах;

260.1.7.хорихоос өөр төрлийн ял шийтгүүлсэн, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдэд хүмүүжлийн нөлөө үзүүлэх, нийгэмшүүлэх чиглэлээр бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх;

261 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын санхүүжилт

261.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага улсын төсвөөс санхүүжнэ.

261.2.Нутаг дэвсгэрийн хэмжээ, хүн амын нягтаршил, газар зүйн байршил, дэд бүтэц, ял шийтгүүлсэн хүний болон шийдвэр гүйцэтгэх баримт бичгийн тоог харгалзан шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын бүтэц, орон тоо, автомашин, техник, тусгай хэрэгслийн хангалт, тэдгээрийн эдэлгээ, гүйлтийн жишиг нормативыг Засгийн газар батална.

261.3.Энэ хуулийн 11.4-д заасан хувийн өмчит хуулийн этгээдийн техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг ашиглахтай холбогдон гарах зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлэх бөгөөд хуульд заасан тохиолдолд хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх, албадлагын арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг ял шийтгүүлсэн, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдээр нөхөн төлүүлнэ.

261.4.Энэ хуулийн 261.3-т заасан зардлыг тооцох, нөхөн төлүүлэх, санхүүжүүлэх, төлбөрөөс чөлөөлөх журмыг Засгийн газар батална.

ХОРИН ТАВДУГААР БҮЛЭГ ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ ОЛОН НИЙТИЙН ХЯНАЛТ

262 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд олон нийтийн хяналт тавих

262.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хүний эрхийг хамгаалах, ил тод байдлыг хангах, хүний эрх зөрчигдөх болзошгүй эрсдэлийг арилгах, олон нийтийн хяналтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор иргэд, төрийн болон төрийн бус байгууллага, олон нийтийн санаачлагыг үндэслэн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дэргэд олон нийтийн зөвлөл байгуулна.

262.2.Олон нийтийн зөвлөл нь төрийн байгууллага, хуульд заасан журмын дагуу бүртгэгдсэн хүний эрхийг хамгаалах чиглэлийн төрийн бус байгууллагын төлөөллөөс бүрдэх бөгөөд дараахь чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулна:

262.2.1.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үр нөлөө, хорих ял эдлүүлэх, сургалт, хүмүүжлийн ажлын үр дүнгийн талаар тандалт, судалгаа хийх;

262.2.2.хорих ял эдлүүлэхтэй холбоотой хууль тогтоомжийн төсөл, хөтөлбөр, бодлого боловсруулах үйл ажиллагаанд оролцох;

262.2.3.хорих ангитай хамтран хорих анги дахь сургалт, хүмүүжлийн ажлыг сайжруулах, хоригдлын нийгмийн халамж, хорих ял эдлүүлэх орчин нөхцөл, ахуйг сайжруулах хөтөлбөр, санаачлага гарган хэрэгжүүлэх;

262.2.4.хууль тогоомжийн хүрээнд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын үйл ажиллагаанд туслах;

262.2.5.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын үйл ажиллагааны талаар олон нийтэд мэдээлэх.

262.3.Олон нийтийн зөвлөл нь 3 жилийн хугацаатай томилогдсон гурваас есөн хүний бүрэлдэхүүнтэй байх бөгөөд олон нийтийн зөвлөлийн гишүүн зөвлөлийн бүрэлдэхүүнээс гарсан тохиолдолд түүний оронд өөр иргэнийг нөхөн томилно.

262.4.Олон нийтийн зөвлөлийн гишүүнийг томилох, олон нийтийн зөвлөлийн ажиллах журмыг Засгийн газар тогтооно.

263 дугаар зүйл.Олон нийтийн зөвлөлийн гишүүнд тавигдах нийтлэг шаардлага

263.1.Дараахь хүнд олон нийтийн зөвлөлийн гишүүн байхыг хориглоно:

263.1.1.санаатай гэмт хэрэг үйлдэж ял шийтгүүлж байсан;

263.1.2.эрүүгийн хэргийн яллагдагч, шүүгдэгч;

263.1.3.эрх зүйн чадамжгүй;

263.2.4.шүүгч, прокурор, өмгөөлөгч, тагнуул, цагдаа, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч;

264 дүгээр зүйл.Олон нийтийн зөвлөлийн гишүүний эрх

264.1.Олон нийтийн зөвлөлийн гишүүн дараахь эрхтэй:

264.1.1.зохион байгуулалттай ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд ажиллаж байгаа үедээ хорих ангид нэвтрэх;

264.1.2.хорих ангийн удирдах албан тушаалтантай уулзах, хорих ял эдлүүлэхтэй холбогдсон хуулиар хориглосноос бусад асуудлаар мэдээлэл авах;

264.1.3.хууль тогтоомж, хорих ангийн дотоод журамд заасныг баримтлан хоригдолтой биечлэн уулзах, хорих ял эдлүүлэхтэй холбоотой санал хүсэлтийг нь сонсох;

264.1.4.хоригдлын эрхийг хамгаалах болон түүний зөрчигдсөн эрхийг сэргээх талаар хорих ангийн удирдах болон түүний дээд шатны албан тушаалтан, прокурорт хандах;

264.1.5.прокурорын зөвшөөрснөөр түүний хэрэгжүүлж байгаа хяналт шалгалтын үйл ажиллагаанд оролцох;

264.2.Олон нийтийн зөвлөлийн гишүүн хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ хууль тогтоомж, хорих байгууллагын дотоод журмыг чанд сахиж, албаны эрх хэмжээг ашиг олох болон бусад байдлаар хувийн ашиг сонирхлын төлөө ашиглахгүй байх, хувь хүн, байгууллагын нууцыг чанд хадгалах, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дотоод үйл ажиллагаанд оролцохгүй байх үүрэгтэй.

264.3.Олон нийтийн зөвлөлийн гишүүн энэ хуулийн 264.2-т заасныг зөрчсөн, нэр дэвшүүлсэн төрийн бус байгууллага нь түүнийг буцаан татах шийдвэр гаргасан, энэ хуулийг зөрчсөн, Монгол Улсын харьяатаас гарсан, гэмт хэрэгт гэм буруутайд тооцогдсон бол түүнийг олон нийтийн зөвлөлийн гишүүнээс чөлөөлнө.

264.4.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, түүний харьяа нэгжийн удирдла удирдах албан тушаалтан, прокурор, хуулийн дагуу хорих ангийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий бусад албан тушаалтан олон нийтийн зөвлөлөөс ирүүлсэн санал, хүсэлт, мэдээллийн дагуу шаардлагатай арга хэмжээ авч хариу өгөх үүрэгтэй.

ХОРИН ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ БАЙГУУЛЛАГЫН АЛБА ХААГЧИЙН ЭРХ ЗҮЙН БАЙДАЛ

265 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба, түүнд тавигдах шаардлага

265.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч нь шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын удирдах, гүйцэтгэх албан тушаалтан, ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч, шийдвэр гүйцэтгэгч, ахлах тогтоол гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгч, хорих байгууллагын алба хаагчаас бүрдэнэ.

265.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч нь ерөнхий шийдвэр гүйцэтгэгч, ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч, шийдвэр гүйцэтгэгчээс бүрдэнэ. Тогтоол гүйцэтгэгч нь ерөнхий тогтоол гүйцэтгэгч, ахлах тогтоол гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгчээс бүрдэнэ.

265.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч нь гэмт хэрэг үйлдэж ял шийтгүүлж байгаагүй, эрх зүйн дээд боловсролтой, эрүүл мэнд, бие бялдар, мэргэжил, ёс зүйн шалгуурыг хангасан 18 насанд хүрсэн Монгол Улсын иргэн байна.

265.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгч нь энэ хуулийн 265.3-д заасан шалгуурыг хангасан, шийдвэр гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн байна.

265.5.Энэ хуулийн 265.4-д заасан шийдвэр гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

265.6.Хорих байгууллагын алба хаагчид тавигдах эрүүл мэнд, бие бялдар, боловсрол, мэргэжил, ёс зүйн шалгуур болон хорих байгууллагын алба хаагчийг сонгон шалгаруулах журмыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага тогтооно.

265.7.Цагдан хорих байр, мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийн болон согтуурах, мансуурах донтох эмгэгтэй этгээдийг албадан эмчлэх байгууллагын ажилтныг хорих байгууллагын алба хаагчтай адилтган үзнэ.

265.8.Тайван цагт шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийг цэргийн жинхэнэ албанд татахаас түр чөлөөлнө.

265.9.Цэргийн жинхэнэ алба хаагаагүй цэргийн насны алба хаагчид цэргийн бэлтгэл эзэмшүүлэх үүргийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага хүлээх ба цэргийн бэлтгэл эзэмшүүлэх хөтөлбөрийг цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагын байгууллагаар батлуулж, мөрдөнө.

266 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгчийн бүрэн эрх

267.1.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 44 дүгээр зүйлд зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

267.1.1.гүйцэтгэх баримт бичгийг тогтоосон хугацаанд бүрэн гүйцэтгэх;

267.1.5.гүйцэтгэх баримт бичгийн агуулга тодорхойгүй тохиолдолд түүнийг тодруулахаар шүүхэд хүсэлт гаргах;

267.1.7.төлбөр төлөгч-иргэний шилжин суурьших хөдөлгөөн, хуулийн этгээдийн мэдээлэлд оруулсан өөрчлөлтийг улсын бүртгэлд бүртгэхийг түдгэлзүүлэх;

267.1.8.шийдвэр гүйцэтгэх явцад гэмт хэргийн шинж бүхий баримт илэрсэн тохиолдолд холбогдох байгууллагад мэдэгдэх;

267.1.10.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үр дүнд хувийн сонирхолтой, эсхүл шударгаар ажиллахад эргэлзээ байгаа тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанаас татгалзан гарах;

267.1.11.гүйцэтгэх баримт бичиг болон шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны цахим бүртгэл хөтлөх, мэдээ тайлан гаргах;

267.2.Ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 267.1-д зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

267.2.1.шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг өөрчлөх, хүчингүй болгох, тэдгээрт тодорхой шийдвэр гаргах тухай даалгах;

267.2.2.шийдвэр гүйцэтгэгчийг мэргэжлийн удирдлагаар хангах;

267.2.3.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хяналт тавих, тодорхой албадлагын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, шийдвэр гаргах талаар энэ хуульд заасан зөвшөөрөл олгох;

267.2.4.гүйцэтгэх баримт бичиг, өртэй этгээдийн бүртгэл хөтлөх, ажиллагааны мэдээ, тайланг нэгтгэн гаргах.

267.3.Ерөнхий шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 267.1, 267.2-т зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

267.3.1.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж, хяналт тавих;

267.3.2.ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч, шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг өөрчлөх, хүчингүй болгох, тэдгээрт тодорхой шийдвэр гаргах тухай даалгах;

267.3.3.ахлах шийдвэр гүйцэтгэгч, шийдвэр гүйцэтгэгчийн үйл ажиллагааны талаархи гомдлыг хянан шийдвэрлэх;

267.3.4.шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн төлбөр төлөгч-иргэн, төлбөр төлөгч-хуулийн этгээдийн удирдах албан тушаалтны гадаадад зорчих, цагаачлах эрхийг түдгэлзүүлэх;

267.3.5.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны харьяалал тогтоох.

267.4.Тогтоол гүйцэтгэгч дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

267.4.1.хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээ оногдуулсан шийдвэрийг тогтоосон хугацаанд бүрэн гүйцэтгэх;

267.4.2.хуульд заасан журмын дагуу ялтан, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд, тэдгээрийг шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхээс зайлсхийхэд туслалцаа үзүүлсэн гэх үндэслэлтэй бусад этгээдийн орон байр, эзэмшил газар, ажлын байранд нэвтрэн орох;

267.4.3.ялтан, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд, тэдгээрийн төлөөллийг дуудан ирүүлэх;

267.4.4.ялтан, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдээс шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхэд шаардлагатай баримт бичиг, лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулан авах;

267.4.5.ялтан, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд, тэдгээрийн төлөөлөлд шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх зорилгоор тодорхой үүрэг хүлээлгэх, хүлээлгэсэн үүргийг зөрчсөн тохиолдолд хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх;

267.4.6.ялтан, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдийн шилжин суурьших хөдөлгөөн, хуулийн этгээдийн мэдээлэлд оруулсан өөрчлөлтийг улсын бүртгэлд бүртгэхийг түдгэлзүүлэх;

267.4.7.хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх ажиллагааны явцад илэрсэн гэмт хэргийн шинж бүхий баримт илэрсэн тохиолдолд холбогдох байгууллагад мэдэгдэх;

267.4.8.хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээ гүйцэтгэх ажиллагааны талаар гарсан гомдлыг хянан шийдвэрлэх;

267.4.9.хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээ гүйцэтгэх ажиллагаа нь хуульд заасан журмын дагуу явагдаж байгаа эсэхэд хяналт тавих, зөрчил илэрсэн тохиолдол бүрд шалгалт хийж шалтгаан нөхцөлийг тогтоох, хуульд заасан арга хэмжээ авах;

267.4.10.хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх ажиллагааны цахим бүртгэл хөтлөх, мэдээ тайлан гаргах;

267.4.11.энэ хуульд заасны дагуу хорихоос өөр төрлийн ялыг хорих ялаар солих саналыг прокурорт гаргах;

267.4.12.хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээ оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх арга хэлбэр, журмын талаар санал гаргах;

267.4.13.ялтан, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээд шүүхээс хүлээлгэсэн үүрэг, хязгаарлалтыг биелүүлсэн байдлын талаар тодорхойлолт гаргах, хуульд заасан үндэслэлээр албадлагын арга хэмжээг хүчингүй болгох, ял оногдуулах, өөр төрлийн албадлагын арга хэмжээгээр солих саналыг прокурорт гаргах;

267.4.14.шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхээс зайлсхийсэн ялтан, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдийг эрэн сурвалжлах, уг зорилгоор ялтан, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдийн оршин суугаа /оршин байгаа/ хаягийг тогтоох зорилгоор шаардлагатай лавлагаа, мэдээлэл авах;

267.5.Ахлах тогтоол гүйцэтгэгч энэ хуулийн 267.4-д зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

267.5.1.тогтоол гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг өөрчлөх, хүчингүй болгох, тэдгээрт тодорхой шийдвэр гаргах тухай даалгах;

267.5.2.тогтоол гүйцэтгэгчийг мэргэжлийн удирдлагаар хангах;

267.5.3.хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх ажиллагаанд хяналт тавих;

267.5.4.хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх ажиллагааны мэдээ, тайланг нэгтгэн гаргах.

267.6.Ерөнхий тогтоол гүйцэтгэгч энэ хуулийн 267.4, 267.5-д зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

267.5.1.шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны хорихоос өөр төрлийн ял, албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж, хяналт тавих;

267.7.2.ахлах тогтоол гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг өөрчлөх, хүчингүй болгох, тэдгээрт тодорхой шийдвэр гаргах тухай даалгах;

267.7.3.тогтоол гүйцэтгэх ажиллагааны талаархи гомдлыг хянан шийдвэрлэх;

267.7.4.хорихоос өөр төрлийн ял шийтгүүлсэн, албадлагын арга хэмжээ авагдсан этгээдийг өвчний учир ялаас чөлөөлүүлэх саналыг прокурорт гаргах;

268 дүгээр зүйл.Хорих анги, эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны алба хаагчийн бүрэн эрх

268.1.Хорих анги, эрүүгийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны алба хаагч дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

268.1.1.оргосон хоригдол, цагдан хоригдсон этгээд байгаа, эсхүл энэ талаар үндэслэл бүхий сэжиг байвал хуульд заасан журмын дагуу тухайн байгууллага, иргэний орон байр, бусад газарт нэвтрэн орох, орон байр, бусад газар, тээврийн хэрэгсэл, биед үзлэг хийх, оргосон хоригдолд туслалцаа үзүүлсэн, эсхүл туслалцаа үзүүлсэн байх үндэслэл бүхий сэжигтэй иргэний баримт бичгийг шалгах, албан тушаалтан, иргэнээс тайлбар, тодорхойлолт, шаардлагатай мэдээллийг гаргуулан авах;

268.1.2.оргосон хоригдол, цагдан хоригдсон этгээдийг эрэн сурвалжлах, мөрдөн хөөх, баривчлах үед зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд дипломат төлөөлөгчийн, үүргээ гүйцэтгэж яваа түргэн тусламжийн, гал унтраах албаны, техникийн ослын дуудлагын автомашинаас бусад иргэн, хуулийн этгээдийн тээврийн хэрэгслийг өмчийн хэлбэр харгалзахгүйгээр түр дайчлах, холбоо, мэдээллийн хэрэгслээр дараалал харгалзахгүй үйлчлүүлэх;

268.1.3.хоригдол, хоригдсон этгээдийн бие, байранд үзлэг, нэгжлэг тогтмол хийж, зэвсэг, хутга, мэс, зэвсгийн чанартай бусад зүйл, мансууруулах болон хордуулах үйлчилгээтэй эм тариа, өвс ургамал, согтууруулах ундаа, хориглосон тоглоом, зөвшөөрөгдсөнөөс бусад зүйлийг хураан авах, эсхүл устгах, зөвшөөрөгдсөн хэмжээнээс илүү төгрөг, валют, үнэт зүйлсийг хураан авч акт тогтоон хадгалах, хорих ангийн аюулгүй байдал, түүнд мөрдөгдөх дэг журмыг сахиулах зорилгоор хоригдол, хоригдсон этгээдэд байнгын хяналт тавих;

268.1.4.хорих ангийн байр, үйлдвэрлэлийн талбайд орж, гарч байгаа хүний бие, эд зүйл, тээврийн хэрэгсэлд үзлэг хийх.

268.2.Хорих анги, түүнийг харьяалах шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны дарга нь энэ хуулийн 249.1-д зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

268.2.1.хууль тогтоомжид заасан үндэслэл, журмын дагуу гүйцэтгэх ажил явуулах;

268.2.2.хоригдлыг хорих ялаас өвчний учир чөлөөлүүлэх тухай саналаа прокурорт гаргах;

268.2.3.хоригдолд чөлөө олгох;

268.2.4.хоригдолд шагналын хоног өгөх, хасах;

268.2.5.хуурамчаар, эсхүл санаатай өвчилсөн, эсхүл эрүүл мэнд, бие эрхтэндээ санаатайгаар гэмтэл учруулж эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлсэн, чөлөөнөөс хоцорсон, оргосон хугацааг тус тус ял эдэлсэн хугацаанаас хасаж тооцох;

268.2.6.хоригдлын хүсэлтийг үндэслэн удаан хугацааны уулзалтыг түр уулзалтаар, эсхүл утсаар ярих эрхээр, эсхүл түр уулзалтыг утсаар ярих эрхээр солих;

268.2.7.хууль тогтоомжид заасан бусад.

269 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн тангараг, цол

269.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч төрийн сүлдэнд:

“Монгол Улсын иргэн би шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад алба хаахдаа хуулийг дээдлэн биелүүлж, хүний эрх, эрх чөлөөг хүндэтгэн, төрийн өмнө хуулиар хүлээсэн үүргээ үнэнчээр биелүүлж, амь биеэ үл хайрлан ажиллахаа батлан тангараглая.” гэж тангараг өргөнө.

269.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч нь цэргийн цол, дүрэмт хувцастай байна.

269.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга, дэд дарга нь цэргийн дээд цолтой байна.

269.4.Алба хаагч нь албан тушаалын зэрэглэл, цолны эрэмбээр нэг нь нөгөөдөө захирагч, захирагдагч байна.

269.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийг албан тушаалд томилох, албан тушаал бууруулах, дэвшүүлэх, чөлөөлөх, халах, тэдгээрт цэргийн цол олгоход Цэргийн албаны тухай хууль тогтоомжид заасан журмыг баримтална.

269.6.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн цолны ангилал, зэрэглэлийг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

270 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн үнэмлэх, таних тэмдэг, хувийн дугаар бүхий тэмдэг, дүрэмт хувцас

270.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч нь шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагаас олгосон ажлын үнэмлэх, таних тэмдэгтэй байна.

270.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгч нь энэ хуулийн 270.1-д зааснаас гадна хувийн дугаар бүхий тэмдэг хэрэглэнэ.

270.3.Энэ хуулийн 270.1, 270.2-т заасан ажлын үнэмлэх, таних тэмдэг, хувийн дугаар бүхий тэмдгийн загварыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга батална.

270.4.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчид дүрэмт хувцас, эсхүл хувцасны мөнгөн хангамжийг олгоно.

270.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн дүрэмт хувцасны эдэлгээний хугацаа, алба хаагчид дүрэмт хувцасны мөнгөн хангамж олгох, дүрэмт болон ажлын хувцас хэрэглэх журмыг Засгийн газар батална.

271 дугаар зүйл.Цол, дүрэмт хувцас, үнэмлэх, таних тэмдэг, хувийн дугаар бүхий тэмдгийг хураан авах, хадгалуулах

271.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагаас халагдсан, чөлөөлөгдсөн, өөр ажилд томилогдсон, сонгогдсон тохиолдолд түүний цол, дүрэмт хувцас, үнэмлэх, таних тэмдэг, хувийн дугаар бүхий тэмдэг, галт зэвсэг, тусгай хэрэгслийг хураан авна.

271.2.Алба хаагч биеийн эрүүл мэндийн байдлаар үүрэгт ажлаа гүйцэтгэх боломжгүй болсон, тэтгэвэр тогтоолгох насанд хүрсэн, алба хаах насны дээд хязгаарт хүрсэн үндэслэлээр албанаас бэлтгэлээр чөлөөлөгдсөн бол ёслолын дүрэмт хувцас, цолыг түүнд хадгалуулна.

271.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх чиг үүрэг бүхий сургалтын байгууллагын алба алба хаагч шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дүрэмт хувцас, цолтой байна.

272 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчид сахилгын шийтгэл оногдуулах

272.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчид Төрийн албаны тухай хуульд зааснаас гадна дараахь сахилгын шийтгэл оногдуулна:

- 272.1.1.цолны мөнгийг 3 сар хүртэл хугацаагаар хасах;
- 272.1.2.цол бууруулах;
- 272.1.3.цол хураан авах.
- 272.1.4.албан тушаал бууруулах;

272.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн сахилгын дүрмийг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

272.3.Энэ хуулийн 272.1-т заасан сахилгын шийтгэлийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга оногдуулна.

273 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн үйл ажиллагаа, мэргэшлийн төвшинг үнэлэх

273.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн үйл ажиллагааны үр дүнг Төрийн албаны тухай хуульд заасны дагуу үнэлж дүгнэнэ.

273.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн мэргэшлийн төвшинг үнэлэх журмыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын дарга батална.

274 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн баталгаа

274.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч нь Төрийн албаны тухай хуульд заасан баталгаанаас гадна энэ хуульд заасан улс төр, хууль зүй, нийгэм, эдийн засгийн баталгаагаар хангагдана.

274.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн баталгааг энэ хуульд тусгайлан зааснаас бусад тохиолдолд Төрийн албаны тухай хууль, Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль тогтоомжид заасны дагуу зохицуулна.

274.3.Шийдвэр гүйцэтгэгч, тогтоол гүйцэтгэгч болон хорих ангийн алба хаагчийн ажлын ачааллын жишиг нормативыг Засгийн газар батална.

274.4.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн талаархи судалгаа, мэдээ, мэдээллийг түүний зөвшөөрөлгүйгээр задруулахыг хориглоно.

274.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийг гэмт хэрэг, зөрчил болон ашиг сонирхлыг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, түүний аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор албан тушаал бууруулахгүйгээр өөр байгууллага, нэгжид сэлгэн ажиллуулж болно.

275 дугаар зүйл. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн улс төрийн баталгаа

275.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийг улс төрийн үйл ажиллагаанд хуульд заасан албан үүргээс нь гадуур дайчлах, оролцуулахыг хориглоно.

275.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийг энэ хуулийн 275.1-д заасан үйл ажиллагаанд оролцохыг шаардсан бол татгалзана.

275.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч үзэл бодлоо илэрхийлэх, үг хэлэх, эвлэлдэн нэгдэх, хэвлэн нийтлэх, шашин шүтэх, эс шүтэх эрх, эрх чөлөөгөө эдлэхдээ албандаа хүндэтгэлтэй хандана.

275.4.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, алба хаагч нь бусдын улс төрийн намын харьяалал, үзэл бодлоос үл хамааран зөвхөн хуульд захирагдах, төвийг сахих зарчмыг баримтлан ажиллана.

275.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, алба хаагч үйл ажиллагаандаа улс төрийн намын бэлэг тэмдэг агуулсан эд зүйл, техник хэрэгсэл ашиглахыг хориглоно.

275.6.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч албан үүргээ гүйцэтгэх үедээ аливаа улс төрийн нам, түүний үйл ажиллагааны талаар хувийн үзэл бодлоо илэрхийлэх, албаны эрх мэдлээ улс төрийн зорилгоор ашиглахыг хориглоно.

276 дугаар зүйл. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн хууль зүйн баталгаа

276.1.Иргэн, албан тушаалтан хэн боловч шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн хууль ёсны үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцох, хуулиар хүлээсэн үүрэгт үл хамаарах ажил, үүрэг гүйцэтгэхийг шаардахыг хориглоно.

276.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч нь албан үүргээ хууль ёсоор гүйцэтгэснээс үүссэн хохирлыг хариуцахгүй.

276.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч ажлын бус цагаар хууль ёсны үйл ажиллагаа явуулсан, түүнчлэн ажилдаа ирэх, буцах замд явсныг албан үүргээ гүйцэтгэж байгаатай нэгэн адил тооцно.

276.4.Албан үүргээ гүйцэтгэхтэй нь холбогдуулан шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч болон түүний хамаарал бүхий этгээдийн амь нас, эрүүл мэндэд аюул занал учирсан, эсхүл учирч болзошгүй тохиолдолд тэдгээрийн амь нас, аюулгүй байдлыг хамгаалах асуудлыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага хариуцна.

276.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч нь хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу нэг бүрийн тусгай хэрэгсэл, биеийн хүч, галт зэвсэг хэрэглэх эрхтэй.

277 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн нийгмийн баталгаа

277.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч албан үүргээ гүйцэтгэж яваад амь насаа алдсан тохиолдолд тухайн алба хаагчийн гэр бүлийн нэг гишүүнд түүний сүүлд авч байсан үндсэн цалинг баримтлан 10 жилийн цалин хөлстэй тэнцэх хэмжээний тэтгэмжийг нэг удаа олгоно.

277.2.Энэ хуулийн 277.1-д заасан тэтгэмж авах эрх бүхий шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн гэр бүлийн гишүүний дарааллыг дараахь байдлаар тогтооно:

277.2.1.тухайн алба хаагчтай гэрлэлтээ бүртгүүлэн хамт амьдарч байсан эхнэр /нөхөр/;

277.2.2.хүүхэд;

277.2.3.тухайн алба хаагчтай хамт амьдарч асрамжид нь байсан эцэг, эх, 18 насанд хүрээгүй дүү;

277.2.4.тухайн алба хаагчийн асрамжид байсан хөгжлийн бэрхшээлтэй төрсөн ах, эгч, дүү.

277.3.Энэ хуулийн 277.2-т заасан эрх бусад этгээдэд шилжихгүй.

277.4.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагаас чөлөөлөгдсөн иргэнийг урьд гүйцэтгэж байсан албан үүрэгтэй нь холбогдуулан эрүүл мэнд, амь насанд нь хохирол учруулсан бол энэ хуулийн 277.1-д заасан баталгаа нэгэн адил хамаарна.

277.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч албан үүргээ гүйцэтгэж яваад эрүүл мэнд нь хохирсон тохиолдолд хууль тогтоомжид заасан тэтгэвэр, тэтгэмжээс гадна Засгийн газар дараахь нөхөх олговор, тусламж олгоно:

277.5.1.хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь хэмжээг харгалзан хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 30, 60, 90 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн нөхөх олговор;

277.5.2.хиймэл эрхтэн хийлгэсэн бол түүний зардлыг;

277.5.3.хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр авагчид авч байсан цалингийн зөрүү.

277.6.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн авч байсан цалингийн хэмжээ нэмэгдэх бүрд энэ хуулийн 277.5.3-т заасан цалингийн зөрүүг нэмэгдсэн цалингаас шинэчлэн тооцож олгоно.

277.7.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба, хорих ангийн алба хаагчийн эрүүл мэндийг хамгаалах, ажил, үүргийн онцлогоос үүдэлтэй өвчнийг илрүүлэх, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор эрүүл мэндийн үзлэгт жил бүр хамруулах ба зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

277.8.Албан үүргээ гүйцэтгэх явцад эрүүл мэндэд нь хохирол учирснаас хөгжлийн бэрхшээлтэй болсон шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч, уг үндэслэлээр чөлөөлөгдсөн иргэнд амралт сувиллын болон нөхөн сэргээх эмнэлгийн байгууллагад эмчлүүлэхээр очих ба буцах замын зардлыг Засгийн газраас тогтоосон журмын дагуу жилд нэг удаа олгоно.

277.9.Энэ хуулийн 277.1-д заасан зардлыг Засгийн газар хариуцан гаргаж, гэм буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлэх бөгөөд энэ хуулийн 277.5-д заасан нөхөх олговор, тусламж олгох журам, 277.8-д заасан зардал олгох журмыг Засгийн газар батална.

277.10.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад офицер, ахлагч, энгийн орон тоонд ажилласан хугацааг тооцоход цагдан хорих байр, хаалттай хорих ангид 1 жил ажилласан хугацааг 1 жил 3 сар, нээлттэй хорих анги, сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагад 1 жил ажилласан хугацааг 1 жил 2 сар ажилласанд тооцно.

278 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн эдийн засгийн баталгаа

278.1.Засгийн газар шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн хэвийн ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

278.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч ээлжийн амралтаараа өөрийн, эсхүл эхнэр /нөхөр/-ийн төрсөн нутагт ирэх, очих замын зардлыг тухайн үед мөрдөж байгаа автомашин, төмөр замын үнэлгээгээр тооцож 2 жилд нэг удаа олгоно.

278.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч өөр аймаг, хот суурин газарт шилжин ажиллах болсноос шалтгаалан түүний эхнэр /нөхөр/ хөдөлмөрийн гэрээгээ цуцлахад хүрвэл түүний гэр бүлийг тэргүүн ээлжид түүний мэргэжлийн болон түүнтэй дүйцэхүйц ажлаар хангах бөгөөд ажлаар хангаагүй нөхцөлд ажилгүй байсан хугацааны эрүүл мэндийн болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийг тухайн үед мөрдөж байгаа хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээгээр тооцож улсын төсвөөс олгоно.

278.4.Ээлжийн ажил, үүрэг гүйцэтгэдэг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийг илүү цагаар ажиллуулсан тохиолдолд албан тушаалын цалинг ажилласан цаг тутамд хоёр дахин нэмэгдүүлж олгоно.

278.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийг өндөржүүлсэн бэлэн байдал зарласан үед болон ажлын бус цагаар, шөнийн ээлжид, хээрийн сургууль, дадлагын үеэр чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд нь хүнсний болон эдийн хангалтаар хангаж, хоолны зардлыг олгоно. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчид олгох хүнсний болон эдийн хангалт, хоолны зардлын хэмжээг Засгийн газар тогтооно.

278.6.Аймаг, хот хооронд түүнчлэн аймаг, хот дотор шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад шилжин ажиллахаар томилогдсон алба хаагчид уналга, ачаа тээш, зам хоногийн зардал, түүний гэр бүлийн болон асрамжид нь байдаг хүнд уналга, ачаа тээшийн зардлыг тухайн үед мөрдөж байгаа онгоц, автомашин, төмөр замын тээврийн үнэлгээгээр тооцож олгоно.

279 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн бусад баталгаа

279.1.Аймгийн төвөөс бусад суманд томилогдсон алба хаагчийн ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх, албаны орон сууц, уналга, холбооны хэрэгслээр хангах үүргийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага хүлээнэ.

279.2.Аймгийн төвөөс бусад сум, суурин дахь хорих анги, шийдвэр гүйцэтгэх газар, хэлтэст тасралтгүй 5 жил ажилласан алба хаагчид 30 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн урамшлыг 5 жил тутам олгох бөгөөд мөнгөн урамшуулал олгох журмыг Засгийн газар батална.

279.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчид хорих анги, шийдвэр гүйцэтгэх газар, хэлтэст ажилласан 5 жил тутамд Хөдөлмөрийн тухай хуулиар тогтоосон ээлжийн амралтын үндсэн болон нэмэгдэл амралт дээр ажлын гурван өдрийн нэмэгдэл амралт эдэлнэ.

279.4.Ажлын зайлшгүй шаардлагаар нэмэгдэл амралтаа биеэр бүрэн эдэлж чадаагүй шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчид түүний зөвшөөрснөөр эдлээгүй хоног тутамд үндсэн цалинг хоёр дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний мөнгөн урамшуулал олгоно.

279.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчид үндсэн цалингаас гадна, хоригдсон этгээд, ялантай ажилласны, төрийн алба хаасан хугацааны, онцгой нөхцөлийн болон тусгай албаны, цолны, мэргэшлийн зэргийн нэмэгдэл олгох ба нэмэгдлийн хэмжээг Засгийн газар тогтооно.

279.6.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч нь Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд заасны дагуу тэтгэвэр тогтоолгож, тэтгэмж авна.

279.7.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч тэтгэвэрт гарахаас өмнө 1 жилийн дотор төрийн зардлаар тодорхой сургалтанд хамрагдаж болно.

279.8.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч нь албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаа нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчсон зардлыг тогтоосон журмын дагуу байгууллагаас нөхөн авна.

279.9.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч, орон тоо, зохион байгуулалтын өөрчлөлт, эрүүл мэндийн улмаас ажлаас чөлөөлөгдөх болон амины сууц барих, орон сууц худалдаж авахад нь Засгийн газраас тогтоосон журмын дагуу тусламж, хөнгөлөлт үзүүлж болно.

279.10.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийг албаны орон сууцаар хангах асуудлыг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллагын саналыг үндэслэн Засгийн газар, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албаны саналыг үндэслэн тухайн нутаг дэвсгэрийн Засаг дарга тус тус шийдвэрлэнэ.

279.11.Засгийн газраас санхүүжүүлсэн албаны орон сууц нь шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын, орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлсэн байгууллагын орон сууц нь орон нутгийн өмч байна.

279.12.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн ажлын ачааллын жишиг нормативыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй хамтран батална.

280 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн алба хаах нас

280.1.Энэ хуулийн 279.6-д заасны дагуу шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч тэтгэвэр тогтоолгож, тэтгэмж авах эрхтэй бөгөөд алба хаах насны дээд хязгаар нь:

- 280.1.1.цэргийн ахлагч цолтой алба хаагч 45 нас;
- 280.1.2.цэргийн дунд офицер цолтой алба хаагч 50 нас;
- 280.1.3. цэргийн ахлах офицер цолтой алба хаагч 55 нас;
- 280.1.4. цэргийн дээд офицер цолтой алба хаагч 60 нас;

280.1.5. цэргийн ахлагч цолтойгоос бусад эмэгтэй алба хаагчийн алба хаах насны дээд хязгаар нь 50 нас байна.

280.2.Энэ хуулийн 280.1-д заасан насны дээд хязгаарт хүрсэн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн алба хаах хугацааг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн 5 хүртэл жилээр сунгаж болно.

280.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч энэ хуулийн 280.1-д заасан насны дээд хязгаарт хүрмэгц албанаас чөлөөлөгдөх, дахин нэг жилээр сунгуулах тухай хүсэлтээ насны дээд хязгаарт хүрэх хугацаа болохоос 3 сарын өмнө гаргаагүй нь захиргааны санаачилгаар түүнийг албанаас чөлөөлөхөд саад болохгүй.

280.4.Энэ хуулийн 280.3-т заасны дагуу шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн алба хаах хугацааг сунгуулах тухай хүсэлтийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага хүлээн авч, саналын хамт хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнд уламжилна. Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн уг хүсэлт, саналыг хянан, 30 хоногийн дотор сунгах эсэх асуудлыг шийдвэрлэж, хариу мэдэгдэнэ.

280.5.Энэ хуулийн 280.2-т заасан хугацаа сунгах журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

280.6.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага нь энэ хуулийн 280.1, 280.2-т заасан насны дээд хязгаарт хүрч албанаас чөлөөлөгдсөн иргэнийг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын үйл ажиллагаанд туслах үүрэг бүхий ажилд гэрээгээр ажиллуулж болно.

280.7.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын захиалгаар суралцсан, цэргийн жинхэнэ алба хаасан, цэрэг, цагдаагийн сургуульд сонсогчоор суралцсан болон хуульд заасан бусад хугацааг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад ажилласан хугацаанд оруулан тооцно.

280.8. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн насны дээд хязгаарт Төрийн албаны тухай хуульд заасан насны хязгаар хамаарахгүй.

ХОРИН ДОЛДУГААР БҮЛЭГ БИЕЙН ХҮЧ, ТУСГАЙ ХЭРЭГСЭЛ, ГАЛТ ЗЭВСЭГ ХЭРЭГЛЭХ ҮНДЭСЛЭЛ, ЖУРАМ

281 дүгээр зүйл.Биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх нийтлэг үндэслэл

281.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн хэрэглэх тусгай техник, хэрэгсэл, галт зэвсэг, сумны жагсаалт, тэдгээрийг бүртгэх, олгох, буцаан авах, хадгалах журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

281.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн Улсын ерөнхий прокурортой хамтран батална.

281.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэхдээ дараахь нийтлэг шаардлагыг баримтална:

281.3.1.зөвхөн хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу хэрэглэх;

281.3.2.нэн тэргүүнд хэрэглэхгүй байх;

281.3.3.тухайн нөхцөл байдалд тохируулан хэрэглэх, хамгийн бага хохирол учруулахыг эрмэлзэх.

281.4.Биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсгийг бусдыг гутаан доромжлох, цээрлүүлэх, шийтгэх зорилгоор хэрэглэхийг хориглоно.

281.5.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн биеийн хүч, тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх явцад хүний амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учирсан тохиолдолд цагдаа, эмнэлгийн байгууллагад даруй мэдэгдэн, эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үзүүлж, шууд захирах даргад, шууд захирах дарга нь прокурорт мэдэгдэнэ.

282 дугаар зүйл.Биеийн хүч хэрэглэх

282.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч биеийн хүчийг дараахь тохиолдолд хэрэглэнэ:

282.1.1.алба хаагчийн хууль ёсны шаардлагыг эсэргүүцсэн;

282.1.2.түр саатуулах болон цагдаа, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад албадан хүргэх үед эсэргүүцэл үзүүлсэн;

282.1.3.нэг бүрийн тусгай хэрэгсэл, галт зэвсэг хэрэглэх энэ хуульд заасан тохиолдолд.

282.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учруулж болзошгүй байдлаар довтолсноос бусад тохиолдолд хүүхэд, жирэмсэн, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд биеийн хүч хэрэглэхийг хориглоно.

283 дүгээр зүйл.Тусгай хэрэгслийн төрөл

283.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч дараахь тусгай хэрэгсэл хэрэглэнэ:

283.1.1.нэг бүрийн;

283.1.2.олон хүнд нөлөөлөх;

283.1.3.бусад.

283.2.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагч албан үүргээ гүйцэтгэхдээ хамгаалах тусгай хэрэгслээр хангагдана.

284 дугаар зүйл.Нэг бүрийн тусгай хэрэгсэл

284.1.Нэг бүрийн тусгай хэрэгсэлд дараахь хэрэгсэл хамаарна:

284.1.1.гав;

284.1.2.хүлэг, ороох цамц, хөдөлгөөн хязгаарлах бусад хэрэгсэл;

284.1.3.бороохой;

284.1.4.цахилгаан гүйдлээр цохигч;

284.1.5.нулимс асгаруулагч, амьсгал боогдуулагчаар цэнэглэсэн буу, шүршүүр;

284.1.6.резин болон хуванцар сумтай буу;

284.1.7.нэг бүрийн бусад тусгай хэрэгсэл.

285 дугаар зүйл.Нэг бүрийн тусгай хэрэгсэл хэрэглэх

285.1.Нэг бүрийн тусгай хэрэгслийг дараахь тохиолдолд хэрэглэнэ:

285.1.1.өөрийн болон бусдын амь нас, эрүүл мэндэд учирч болзошгүй аюулыг таслан зогсоох;

285.1.2.зэвсэглэсэн болон зэвсэг хэрэглэн эсэргүүцэж болзошгүй ялтан, хоригдлыг баривчлах;

285.1.3.хоригдол хорих ангийн алба хаагчийн тавьсан шаардлагыг хүч хэрэглэн эсэргүүцсэн;

285.1.4.алба хаагчийн аюулгүйн тойрогт зөвшөөрөлгүй нэвтэрсэн;

285.1.5.хоригдлыг хуяглан хүргэх;

285.1.6.хяналтад байгаа хоригдол амиа хорлох, өөрийн бие махбодид гэмтэл учруулах, оргон зайлж болзошгүй бол тэдгээрээс урьдчилан сэргийлэх;

285.1.7.хорих байгууллага дотор гарсан эмх замбараагүй байдлыг таслан зогсоох, хяналтандаа авах, хорих байгууллага доторхи аливаа хууль бус үйлдлийг таслан зогсоох, хорих байгууллагыг бүслэн хаасныг чөлөөлөх;

285.1.8.энэ хуульд галт зэвсэг хэрэглэхээр заасан бусад.

286 дугаар зүйл.Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл

286.1.Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэлд дараахь хэрэгсэл хамаарна:

286.1.1.олон хүнд нөлөөлөх нулимс асгаруулагч, амьсгал боогдуулагч;

286.1.2.усан хөөрөг;

286.1.3.утаан хөшиг үүсгэгч;

286.1.4.олон хүнд нөлөөлөх бусад тусгай хэрэгсэл.

287 дүгээр зүйл.Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэх

287.1.Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгсэл хэрэглэх тухай шийдвэрийг хорих ангийн дарга, түүний эрх олгосноор тухайн ажиллагааг удирдаж байгаа албан тушаалтан гаргана.

287.2.Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгслийг дараахь тохиолдолд хэрэглэнэ:

287.2.1.хорих ангид бүлэглэн халдсан;

287.2.2.хорих ангийн дотоод журмыг бүлэглэн зөрчсөн, эсхүл хорих ангид гарсан эмх замбараагүй байдлыг таслан зогсоох;

287.3.Олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгслийг хэрэглэхийн өмнө дараахь арга хэмжээг авна:

287.3.1.боломжтой тохиолдолд прокурорт мэдэгдэх;

287.3.2.тусгай хэрэгсэл хэрэглэх тухай анхааруулж, хууль бус үйлдлээ зогсоохыг шаардах;

287.4.Энэ хуулийн 287.3.2-т заасан шаардлагыг биелүүлээгүй, эсхүл хүний амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учрах бодит аюул үүссэн тохиолдолд олон хүнд нөлөөлөх тусгай хэрэгслийг шууд хэрэглэж болно.

288 дугаар зүйл. Галт зэвсэг хэрэглэх үндэслэл

288.1.Хорих ангийн алба хаагч дараахь тохиолдолд галт зэвсэг хэрэглэж болно:

288.1.1.ялтан оргон зугтсан, оргохыг завдсан;

288.1.2.хорих ангийн алба хаагч болон бусад хүний амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учруулж болзошгүй байдлаар довтолсон;

288.1.3.хорих ангид зэвсэглэн, эсхүл бүлэглэн халдсан, эсхүл хорих ангийн алба хаагчийн галт зэвсгийг булаахаар довтолсон;

288.1.4.галт зэвсэг, эсхүл хүний амь нас, эрүүл мэндэд ноцтой хохирол учруулж болох бусад зүйлээр зэвсэглэсэн хоригдол зэвсгээ хураалгах шаардлагыг үл биелүүлсэн;

288.1.5.хуяглан хүргэж байгаа хоригдлыг суллахаар зэвсэглэн, эсхүл бүлэглэн довтолсон;

288.1.6.хорих ангид эмх замбараагүй байдал үүсч хүний амь нас, эд хөрөнгөнд ноцтой хохирол учрах нөхцөл байдал бий болсон;

288.1.7.зэвсэглэсэн болон зэвсэг хэрэглэн эсэргүүцэж болзошгүй хоригдлыг баривчлах;

289 дүгээр зүйл. Галт зэвсэг хэрэглэх нийтлэг журам

289.1.Галт зэвсэг хэрэглэх сургалтанд хамрагдан, галт зэвсэг хэрэглэх эрх олгогдсон хорих ангийн алба хаагч энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу галт зэвсэг хадгалах, биедээ авч явах, хэрэглэх эрхтэй.

289.2.Боломжтой бүх тохиолдолд галт зэвсэг хэрэглэхийн өмнө урьдчилан сануулна. Сануулга өгөх нь цаг алдаж хүний амь нас, эрүүл мэндэд ноцтой хохирол учруулж болзошгүй бодит эрсдэл үүссэн нөхцөлд галт зэвсгийн шууд хэрэглэж болно.

289.3.Хорих ангийн алба хаагч галт зэвсэг хэрэглэхийн өмнө дараахь арга хэмжээг шат дараалан авах үүрэгтэй:

289.3.1.энэ хуулийн 288.1-д заасан тохиолдол бий болсон үед галт зэвсгээ бэлэн байдалд авах;

289.3.2.галт зэвсэг хэрэглэх тухай сануулах, тодорхой зай байр тогтоох, хууль бус үйлдлээ зогсоохыг шаардах, эсхүл идэвхтэй үйлдэл хийхийг хориглох;

289.3.3.энэ хуулийн 289.3.2-т заасны дагуу сануулсны дараа тухайн хүн үйлдлээ үргэлжлүүлсэн тохиолдолд галт зэвсэг хэрэглэх.

289.4.Хуяглан хүргэж яваа хоригдол хорих ангийн алба хаагчийн галт зэвсгийг булаахаар довтолсон тохиолдолд галт зэвсэг шууд хэрэглэж болно.

289.5.Галт зэвсэг хэрэглэсний улмаас хүн гэмтсэн тохиолдолд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үзүүлж, эрүүл мэндийн байгууллагад хүргэнэ. Галт зэвсэг хэрэглэсэн тохиолдол бүрт прокурор, цагдаагийн байгууллагад мэдэгдэнэ.

ХОРИН НАЙМДУГААР БҮЛЭГ БУСАД

290 дугаар зүйл. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын данс

290.1. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага, хорих анги, аймаг, нийслэлийн шийдвэр гүйцэтгэх газар, хэлтэс нь арилжааны банкинд данстай байна.

290.2. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх төв байгууллага арилжааны банкинд гадаад төлбөр тооцооны данстай байна.

290.3. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын данс, бүртгэлийн хөтлөлт, тайлан тэнцлийг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль¹² болон бусад хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу хөтөлнө.

290.4. Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны онцлогийг тусгасан данс, бүртгэл, тайлан тэнцлийн тухай журмыг санхүүгийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй зөвшилцөн хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

291 дугаар зүйл. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын үйл ажиллагаанд тавих хяналт

291.1. Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага эрх хэмжээнийхээ хүрээнд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт тавина.

291.2. Хорих, хорихоос өөр төрлийн ял эдлүүлэх болон албадлагын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажиллагаа хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу явагдаж байгаа эсэхэд прокурорын байгууллага хяналт тавина.

291.3. Шүүх хуульд заасан журмын дагуу шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчийн үйл ажиллагааны талаархи гомдлыг хянан шийдвэрлэнэ.

292 дүгээр зүйл. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын ажилтны шийдвэр, үйл ажиллагаанд гомдол гаргах

292.1. Энэ хуулийн 44 дүгээр зүйлд зааснаас бусад шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын ажилтны үйл ажиллагаатай холбоотой гомдлыг холбогдох этгээд уг шийдвэрийг хүлээн авснаас хойш 10 хоногийн дотор түүний дээд шатны албан тушаалтанд гаргана.

292.2. Дээд шатны албан тушаалтан гомдлыг холбогдох хууль тогтоомжид заасан хугацааны дотор шалгаж шийдвэрлэнэ.

292.3. Дээд шатны албан тушаалтны шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл түүнийг хүлээн авснаас хойш 10 хоногийн дотор гомдлоо шүүхэд гаргаж болно.

292.4. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын алба хаагчид хууль тогтоомжид заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

¹² Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2015 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн.

293 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

293.1.Энэ хуулийг 2017 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг